

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.: 200806215/200905460
Vår ref.: 2010/1238 OPA000/114
Dato: 1.3.2010

Rapport og planer (2009-2010) for Universitetet i Tromsø

Vedlagt oversendes rapport for 2009 og planer for 2010 for Universitetet i Tromsø, satt opp etter spesifikasjonene i tildelingsbrev for 2009 og 2010 med vedlegg. Det vises også til brev fra Kunnskapsdepartementet av 25.9.2009 vedrørende evaluering av ingeniørutdanningen, og brev av 22.1.10 vedrørende potensiell vekstkapasitet.

Universitetet utarbeider hvert år en Utdanningsmelding og en Forskningsmelding. Rapport og planer (2009-2010) må sees i sammenheng med disse dokumentene, som vedlegges.

Vennlig hilsen

Lasse Lønnum
universitetsdirektør

Odd Arne Paulsen
personal- og organisasjonsdirektør

Vedlegg

1. Rapport og planer (2009-2010) for Universitetet i Tromsø
2. Skjema med risikovurdering av mål for 2010
3. Utdanningsmelding for studieåret 2008/2009 for Universitetet i Tromsø
4. Forenklet Forskningsmelding for 2008 for Universitetet i Tromsø
5. Notat vedrørende Universitetet i Tromsøs muligheter for å øke opptakskapasiteten, jf. brev fra Kunnskapsdepartementet av 22.1.2010
6. Tilbakemelding fra Universitetet i Tromsø vedrørende plan for oppfølging og evaluering av ingeniørutdanningen, jf. brev fra Kunnskapsdepartementet av 25.9.2009

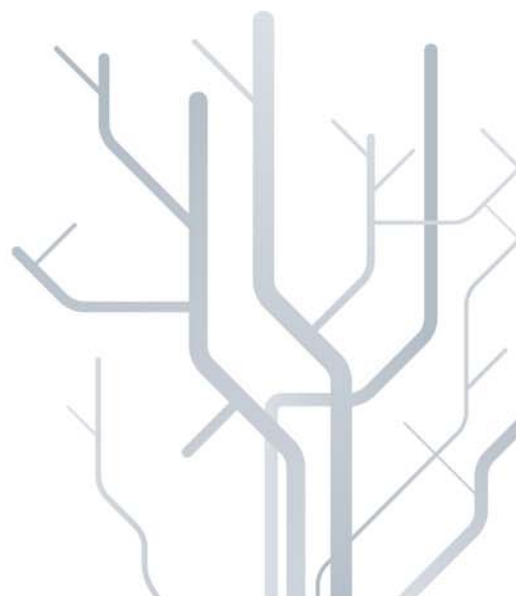
Kopi m/vedlegg: Riksrevisjonen, Postboks 8130 Dep, 0032 Oslo

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, Harald Hårfagres gate 29, 5007 Bergen

Rapport og planer (2009-2010) for Universitetet i Tromsø

1.3.2010

ref 2010/1238

Innhold

Del 1 Innledning – styrets vurdering av eget arbeid	s. 3
Del 2 Resultatrapportering for 2009	s. 5
Sektormål 1	s. 5
Sektormål 2	s. 9
Sektormål 3	s. 16
Sektormål 4	s. 21
Sektormål 5	s. 32
Del 3 Planer for 2010	s. 34
3.1 Plan for virksomheten i 2010	s. 34
Sektormål 1	s. 34
Sektormål 2	s. 41
Sektormål 3	s. 45
Sektormål 4	s. 48
Sektormål 5	s. 55
3.2 Plan for tildelt bevilgning i 2010	s. 56
Del 4 Øvrig rapportering og planer for 2010	s. 57

1. Innledning – styrets vurdering av eget arbeid

Vi viser til punkt 4.2.2 i Tildelingsbrev for 2009.

Universitetet i Tromsø (UiT) er et breddeuniversitet som tilbyr både tradisjonelle universitetsutdanninger og profesjonsutdanninger. UiT er en forskningsinstitusjon, der det forskes i et bredt spekter av fagområder. UiT er også en institusjon som satser på faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid. Vår visjon er:

Vi skal skape et nasjonalt og internasjonalt kraftsenter for kompetanse, vekst og nyskaping i nordområdene.

Kunnskapsmotor i landsdelen. Universitetet i Tromsø skal være pådriver og ressurs for den videre velferdsutviklingen i Nord-Norge. Universitetet skal bli en tydeligere regional aktør og samarbeidspartner for offentlig og privat arbeidsliv. Universitetet skal ta et særlig ansvar for å utdanne kandidater med gode og relevante kvalifikasjoner til sentrale yrker innenfor velferdssamfunnet, som helse, omsorg, kultur og utdanning. Samtidig krever innovasjon og verdiskapning i næringslivet godt kvalifiserte kandidater på områder som naturvitenskap, teknologi og økonomi. Utviklingsarbeidet innenfor disse områdene skal foregå i et nært samarbeid med næringslivet, kunst- og kulturlivet, offentlig sektor og samfunnet for øvrig.

Universitetet er opptatt av å utvikle den totale forsknings- og utdanningsvirksomheten i Nord-Norge, og skal aktivt søke gode og effektive løsninger for samhandling og arbeidsdeling med de øvrige forsknings- og utdanningsinstitusjonene i landsdelen.

Sentral i nasjonens nordområdesatsing. Kompetanse er den sentrale innsatsfaktoren i utviklingen av nordområdene. Den store nasjonale satsingen og langsiktige utviklingen i nordområdene utfordrer Universitetet i Tromsø til å bygge opp og videreutvikle sterke forskningsmiljøer og undervisningstilbud innenfor en rekke områder.

Universitetet skal engasjere seg i forvaltningen av både marine ressurser, fossile og fornybare energikilder og i de mange og ulike kulturene i nordområdene. Universitetets innsats i nordområdene skal være preget av en høy etisk bevissthet om helse, miljø, klima, kultur og gode levekår for alle som bor i nord. Universitetet skal dele kunnskap med allmennheten gjennom å drive og utforske nye former for allmennrettet forskningsformidling.

En internasjonal ressurs på våre spesialområder. Universitetet i Tromsø skal være internasjonalt orientert. Vårt internasjonale engasjement skal være basert på kunnskap, respekt og forståelse. De komparative fortrinn som er opparbeidet gjennom særlig sterke fagmiljøer og geografisk beliggenhet, skal utnyttes og forsterkes. På disse fagfeltene skal universitetet konkurrere om forskningsmidler både nasjonalt og internasjonalt. Universitetet skal bidra til internasjonalt freds- og solidaritetsarbeid ved å ta initiativ for å styrke forsknings- og utdanningsmiljøer i utviklingsland.

Styrets vurdering av eget arbeid

Universitetet i Tromsø vedtok våren 2008 ny styringsmodell med delt ledelse på institusjonsnivå og tilsatte dekaner på neste nivå. Universitetsstyret sammensetning følger normalordningen og består av 11 medlemmer fordelt på fire eksterne medlemmer, to representanter for de fast vitenskapelige tilsatte, en representant for de midlertidig vitenskapelig tilsatte, en representant for det teknisk-administrative personalet og to studentrepresentanter. UiT har to prorektorer som begge har møte og talerett i styret, men ikke stemmerett. Nytt universitetsstyre startet sitt arbeid 1.1.2009.

Styret hadde i 2009 i alt åtte møter der 96 saker ble lagt fram til vedtak. Det ble avholdt et felles styreseminar med styret for Høgskolen i Harstad. Enkelte store saker er blitt lagt fram til drøfting før endelig behandling i styret. Styret har arbeidet grundig med disse sakene. Dette dreier seg om ny strategisk plan, ny budsjettfordelingsmodell etter fusjonen, organisering av biologimiljøene ved det nye universitetet, etablering av 5-årig lærerutdanning, og pågående fusjonssamtaler med Høgskolen i Harstad og Høgskolen i Finnmark, for å nevne noen.

Universitetsstyret behandlet en rekke fusjonsrelaterte saker for å tilpasse reglement og retningslinjer til den nye institusjonen. Videre har fokus i 2009 vært rettet mot å etablere gjennomgående god lederkompetanse ved universitetet og både dekaner og instituttledere ved det nye universitetet er tilsatt av universitetsstyret. Styret har i de aller fleste saker kommet fram til enstemmige vedtak og arbeider godt sammen som kollegialt organ, hvor det også er rom for å diskutere uenigheter.

Styrets strategiske arbeid

Universitetet i Tromsø skal være forankret i både grunnforskning, praksisnær profesjonsforskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid, forskningsformidling, disiplinært forankret utdanning og profesjonsutdanning. Med dette mangfoldet som utgangspunkt ønsker universitetet å skape nye og spennende løsninger innenfor forskning, utdanning og formidling. Dette har vært utgangspunktet for styrets i arbeidet med ny 4-årig strategi for det nye universitetet, *Strategisk plan 2009-2013*, som finnes på følgende adresse:

http://www2.uit.no/ikbViewer/page/startside/uit/toppsubartikkel?p_document_id=138791

Styret har vedtatt å prioritere fem målområder i den nye strategien. Disse er:

- Forskning og utviklingsvirksomheten
- Utdanningsvirksomheten
- Formidling og profilering
- Mennesker i organisasjonen
- Infrastruktur

Det er også utformet en mer konkret handlingsplan for samme periode (2009-2013) som beskriver hvordan målene i strategisk plan skal nås innenfor hvert av de fem områdene.

Risikostyring er en del av arbeidet med mål- og resultatstyring ved UiT. I arbeidet med plandokumentet (Rapport og Planer) det enkelte år gjøres det systematisk risikovurdering i tilknytning til de enkelte områdene. I tillegg gjøres det løpende risikovurderinger gjennom saker som er til behandling i styret.

Styrets arbeid med forskning og utdanningskvalitet

De årlige utdannings- og forskningsmeldingene gir en samlet overordnet oversikt over de viktigste utfordringene universitetet står overfor når det gjelder utdannings- og forskningsvirksomheten. Meldingene er behandlet i styret i desembermøte og er nå utformet som fellesdokumenter for hele den nye institusjonen.

Innenfor utdanningsvirksomheten har styret vært opptatt av utforming av nytt kvalitets-sikringsystem for institusjonen, samt å få regelverk og forskrifter tilpasset den nye institusjonen. Videre har styret i gangsett et arbeid med sikte på å gjennomgå hele universitetets fagportefølje for å tilpasse aktiviteten til antall studenter, samfunnets behov og studenten etterspørsel, samt at styret har igangsatt et arbeid som skal ferdigstilles i løpet av våren 2010 knyttet til fleksibel læring og bruk av IKT i utdanningen.

Økt vitenskaplig publisering er en av hovedutfordringene innenfor forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid. Som ledd i dette arbeidet vil styret legge til rette for at alle vitenskaplige ansatte fortsatt skal ha gode vilkår for forskning og utviklingsarbeidet. Det forventes at alle med forsknings- og utviklingsandel i stillingen publiserer jevnlig. I 2009 har arbeidet vært rettet mot etablering av felles rammeverk og prinsipper for IPR-politikk og kommersialisering.

2. Resultatrapportering for 2009

Det vises til mål og indikatorstruktur i Tildelingsbrev for 2009 for Universitetet i Tromsø av 18.12.08, og UiTs plandokument for 2009 som ble oversendt Kunnskapsdepartementet 9.3.09. Øvrige mål og rapporteringskrav som inngår i tildelingsbrev for 2009 og 2010 omtales under punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

Sektormål 1: Universitetet i Tromsø skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.

Universitetet i Tromsø har vedtatt ny strategi for perioden 2009-2013 for alle virksomhetsområdene. På bakgrunn av de strategiske målene definert i strategien, er det utarbeidet handlingsplan med en rekke konkrete handlinger som skal bidra til måloppnåelse innenfor utdanningsvirksomheten.

Utdanningsmelding for 2008/2009 (vedlagt) gir en samlet rapport om status og utfordringer for arbeidet med utdanningsvirksomheten ved Universitetet i Tromsø. I meldinga for studieåret 2008/2009 er målformuleringene fra universitetets nye strategi og handlingsplan innlemmet.

Virksomhetsmål 1.1: UiT skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.

Styringsparameter	Resultat				Ambisjonsnivå
	2006	2007	2008	2009	2010
Antall primærsøkere per studieplass (jf. også virksomhetsmål 4.1)	Departementet henter tall fra DBH				1,7
Studietilbud i samarbeid med andre institusjoner					

Fakultetene har ikke hatt kapasitet til å gjennomføre en større gjennomgang av studieporteføljen i 2009 på grunn av store organisatoriske endringer som følge av fusjonen mellom tidligere Høgskolen i Tromsø og Universitetet i Tromsø. Det er imidlertid gjennomført samkjøring av enkelte eksisterende tilbud. Biologiutdanningene er revidert og biologimiljøene ved universitetet er omorganisert. Dette har medført at flere av de

eksisterende programmene legges ned og erstattes av reviderte program. Studieåret 2010/2011 lyser UiT ut 9 studieprogram innenfor biologi. Av disse er 6 helt nye. 8 studieprogrammer fases ut og det vil ikke bli foretatt opptak til disse kommende studieår. Det er videre utviklet to nye femårige lærerutdanninger for undervisning på grunnskolenivået. Disse skal erstatte dagens allmennlærerutdanning og faglærerutdanning i praktisk-estetiske fag.

Det er inngått samarbeid om arbeidsdeling i forbindelse med oppretting av de nye lærerutdanningene i region Nord-Norge mellom Universitetet i Tromsø, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Finnmark og Høgskolen i Nesna. De nordnorske samarbeidsinstitusjonene ønsker å utvikle et helhetlig program for internasjonalisering samt tilby fleksible studier i tett samarbeid mellom institusjonene. Institusjonene drøfter også muligheten for ekstern forskningsfinansiering og utvikling av forskerutdanning.

Det er utviklet enkelte nye fleksible utdanningstilbud på emnenivå i 2009. Utover dette er det ikke iversatt et større arbeid i forhold til å utviklingen av nye fleksible utdanninger i 2009. Det er utarbeidet ny handlingsplan for studentrekruttering. Handlingsplanen angir overordnede prioriteringer av målgrupper, kanaler og tiltak for UiTs rekrutteringsarbeid. Universitetet har økt satsingen på å etablere tettere kontakt mellom studenter og arbeids- og næringsliv for å få en tettere kobling mellom kandidatens kompetanse og samfunnets behov. Praksisordningen *Internship*, der studenter arbeider i relevante virksomheter, er utvidet. Gjennom å integrere internasjonalisering i det nye universitetets strategi og handlingsplan for de fire virksomhetsområdene (2009-2013), vil universitetet sikre at internasjonalisering ikke blir et isolert område, men kan bidra til utvikling av faglig virksomhet og kvalitet i utdanningene.

Risikovurderingene som ble gjort i Planer 2009 har langt på veg vist seg å slå til. Fusjonen har vært krevende. Organisasjonsendringene har hatt stor oppmerksomhet i forhold arbeid med eksempelvis gjennomgangen av studieprogramporteføljen særlig i forhold til målet om reduksjon i antall studieprogrammer. Konsekvensen har i hovedsak vært en forsinkelse i arbeidet med å fornye utdanningsvirksomheten.

UiT hadde en økning i søkertallene på 7,5 % fra 2007 til 2008, mens HiTø hadde en nedgang i antall søkere høsten 2008. Fra 2008 til 2009 økte søkningen til UiT med hele 18,75 %. Antall studenter som har møtt til studiene økte med 21,31 %. Dette samsvarer godt med økningen i søker – og tilbudstallene. Denne utviklingen er meget positiv for det nye universitetet, og UiT vil fortsette rekrutteringsarbeidet for å sikre god søkning til våre studier. Det var økning også i antall søkere til masterprogrammene i perioden 2008-2009. Antall søkere som møtte til masterstudiene i 2009 økte betydelig sammenliknet med tidligere år. Søkningen til grunnutdanningene ved Fakultet for naturvitenskap og teknologi viser en økning på om lag 14,5 % fra 2008 til 2009. Trenden er positiv, men det er flere studieprogram som rekrutterer for dårlig og som har studenttall som er lave. De fleste åpne realfagsstudiene har kapasitet til å ta opp flere studenter. Dette indikerer at det fortsatt er utfordringer på rekrutteringssiden innenfor enkelte fagområder.

I 2009 var antall primærsøkere per studieplass 1,6. Universitetets mål på 1,5 er dermed overoppfyllt. Søkningen per studieplass varierer noe mellom de ulike fagområdene. Det er god søkning til jus og de aller fleste studieprogrammene innenfor helsefag. Ved de teknologiske fag og realfagene er situasjonen motsatt. Her er det flere studieplasser enn det er førsteprioritetssøkere.

Resultatmål: Universitetet skal særskilt se til at Kunnskapsdepartementets aktivitetskrav innen utvalgte utdanninger blir oppfylt.

Utdanning	Krav	Oppfyllelse
Medisin	89	99
ABIOK	40	44
Farmasi	24	37
Odontologi	40	43
Psykologi	22	41
Tannpleie	8	15
Sykepleie	110	96
Fysioterapi	22	33
Ergoterapi	24	23
Radiograf	30	32
Bioingeniør	21	26
Jordmor	20	20

Aktivitetskravene er formulert som antall 60-studiepoengsenheter som skal avlegges første årstrinn. Dette oppfattes som produksjonskrav for studenter tatt opp høsten 2009, slik at kravet gjelder produksjon studieåret 2009/10. Den reelle produksjonen for vårsemesteret 2010 er ukjent og må eventuelt estimeres. Det er tatt utgangspunkt i antall opptatte studenter høsten 2009 og deres utdanningsplaner pr. 15. februar 2010 for studieåret 2009/10 for å angi oppfyllelsen av aktivitetskravene i ovenstående tabell. Studentene på ABIOK-utdanningene ble tatt opp våren 2009 og det er derfor mulig på det nåværende tidspunkt å beregne reell studiepoengproduksjon.

Ovenstående tabell viser at opptaket til de fleste utdanningene med aktivitetskrav er høyt nok til å kunne tillate et visst frafall og manglende/utsatt produksjon. Sykepleierutdanningen ligger imidlertid noe lavere enn kravet og her må opptaket økes i framtida. Ergoterapiutdanning og jordmorutdanning ligger nær aktivitetskravet og må ha full planlagt produksjon for å kunne oppfylle kravene.

Virksomhetsmål 1.2: UiT skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold, læringsutbytte og god gjennomstrømning.

Styringsparameter	Resultat				Ambisjonsnivå
	2006	2007	2008	2009	2010
Nye studiepoeng per egenfinansiert student per år	Departementet henter tall fra DBH				43
Studenter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (jf. også virksomhetsmål 4.1)					

Universitetet i Tromsø har ferdigstilt et nytt, felles kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten for den fusjonerte institusjonen. Kvalitetssystemet bygger på føringer i UiTs strategidokument for perioden 2009-2013, gjeldende lover og forskrifter, erfaringer med kvalitetsarbeid og styringssignaler. Institusjonens nye system er en videreføring av elementer fra begge institusjoners tidligere systemer med fokus på å ivareta det beste fra begge

systemer, samt forbedring av systemet etter anbefalinger fra Nokut og etter flere år med erfaring fra systematisk kvalitetsarbeid. Systemet består av en generell del som beskriver formål, aktører og ansvarsområder, evaluering og analyse og arbeids- og ansvarsfordeling for kvalitetssikring og forvaltning av utdanningene. I tillegg består systemet av en spesiell del som omfatter prosedyrebeskrivelser for en rekke områder tilpasset det enkelte fakultet.

Det er gjennomført tiltak for å styrke fagmiljøets kompetanse tilknyttet farmasistudiene for å imøtekomme Nokuts krav og standarder. Mastergrad- og phd-studiet i farmasi ble reakkreditert av Nokut i 2009. Kunnskapsdepartementet har bedt om en revidert oppfølgingsplan i forbindelse med Nokuts evaluering av ingeniørutdanningen. Planen er vedlagt i eget dokument.

Arbeidet med å beskrive læringsutbytte i det enkelte studieprogram har hatt lite fokus i 2009. Dette skyldes i hovedsak at revideringen av studieplanbeskrivelsene vil foregå i forbindelse med universitetets implementering av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk og gjennomgangen av studieporteføljen som er utsatt til 2010. Imidlertid er nye studieprogram, eksempelvis de nye lærerutdanningene, utarbeidet i tråd med rammeverket. Det gjennomføres systematiske evalueringer av emner og studieprogram. Fagmiljøene gjennomfører kontinuerlig vurderinger av hensiktsmessig evalueringsmetode.

Universitetets arbeid med tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne er beskrevet i en egen handlingsplan. På grunn av fusjonen mellom tidligere UiT og tidligere HiTØ er det utarbeidet en ny *Handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet 2009-2012*. Planen er utformet med utgangspunkt i tidligere planer ved begge institusjoner og bestemmelser fastsatt i lov og forskrifter. Endringer som følge av ny *Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne* er innarbeidet i den nye planen.

Forumet for kontaktpersoner som arbeider med studenter med funksjonsnedsettelse er utvidet med flere personer. Dette har ført til en mer effektiv gjennomføring av oppgaver knyttet til arbeidet med tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse.

Satsingen på utvikling av den pedagogiske kompetansen er videreført i 2009. Det universitetspedagogiske fagmiljøet har fått økte økonomiske rammer fra og med 2010. I tillegg til kompetanseheving blant universitetets ansatte, skal det universitetspedagogiske fagmiljøet ha oppgaver knyttet til kvalitetssikring og utvikling av studiene. Dette fagmiljøet er blitt styrket som følge av fusjonen.

Resultatmål: Universitetet har som mål at studiepoengproduksjonen skal nå 42 studiepoeng per student.

I etterkant av fusjonen mellom HiTØ og UiT var det en fare for at de ansatte i noen grad måtte rette fokuset mot organisatoriske forhold heller enn undervisning, veiledning og oppfølging av studentene. Likevel har Universitetet i Tromsø nådd målet med 42 produserte studiepoeng per student i 2009 og studentene har klart på opprettholde studieprogresjonen i denne perioden.

UiT har som overordnet mål i strategi fram til 2013 at studentenes planlagte studieprogresjon skal være mer i overensstemmelse med faktisk tid. Ettersom universitetet nå har oppnådd 42 studiepoeng i 2009, vil målet for 2010 være 43.

Virksomhetsmål 1.3: UiT skal ha et utstrakt internasjonalt utdanningssamarbeid av høy kvalitet.

Styringsparameter	Resultat				Ambisjonsnivå
	2006	2007	2008	2009	2010
Antall utvekslingsstudenter (ut/innreisende)	Departementet henter tall fra DBH				430
Antall fremmedspråklige utdanningstilbud					27
Studietilbud i samarbeid med utenlandske institusjoner (fellesgrader)					1 (2)

Antall utvekslingsstudenter, både innreisende og utreisende, økte fra 385 i 2008 til 406 i 2009. Den totale mobiliteten økte til 462. Dette tallet inkluderer "freemover" på enkeltemner og egenfinansierte utenlandske studenter registrert på en rekke studieprogram.

UiT tilbød 24 engelskspråklige studieprogram i 2009, alle på mastergradsnivå. Samtlige studieprogram på mastergradsnivå ved NT-fakultetet er engelskspråklige fra og med 2009. Mange av emnene i universitetets engelskspråklige studieprogrammer tilbys også som utvekslingsemner. Totalt tilbød universitetet i overkant av 200 engelskspråklige emner i 2009.

Det ble ikke igangsatt noen nye fellesgradsamarbeid i 2009. De fleste studieprogram har etablert utvekslingsavtaler, men minimumskravet som er satt til tre utvekslingsavtaler pr studieprogram ble ikke nådd i 2009.

Universitetet vurderte at det var en viss risiko for at internasjonaliseringsarbeidet for utdanningsvirksomheten kunne bli noe satt tilbake under fusjonsprosessen. Dette skjedde ikke. Det ble derimot gjennomført planleggings- og grunnlagsarbeid som er en viktig forutsetning for en god utvikling av internasjonaliseringsarbeidet i årene framover. De to tidligere institusjonenes retningslinjer og rutiner for det administrative arbeidet knyttet til internasjonalisering av studiene ble gjennomgått og det ble fastsatt nye rutiner og retningslinjer. Universitetet utarbeidet og vedtok en ny strategi og handlingsplan, der internasjonalisering er integrert i alle virksomhetene.

Sektormål 2: Universitetet i Tromsø skal oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Universitetet i Tromsø utarbeider hvert år en rapport som beskriver arbeidet med forskningskvaliteten i forrige studieår (*Forskningsmeldinga*, som er tilgjengelig på <http://www2.uit.no/www/ansatte/organisasjon/syringsdokumenter>). I denne er universitetets arbeid med de ulike virksomhetsmålene beskrevet nærmere.

I henhold til tildelingsbrevet skal Universitetet i Tromsø rapportere på følgende kvalitative styringsparametre for 2009:

1. Redegjøre for arbeidet med å konsentrere forskningsinnsatsen og utvikle fagmiljøer av høy internasjonal kvalitet

Ved UiT er det enhetlig ledelse på instituttnivå. Denne ordningen ble innført for fire år siden og vi ser nå effekten av denne tydeliggjøringen av instituttlederne som faglige ledere. Instituttlederne medvirker til sammenslåing av forskningsgrupper og samarbeid mellom grupper der det er nødvendig og/eller ønskelig. På denne måten kan forskningen fokuseres rundt instituttets satsingsområder.

Instituttlederne gjennomfører medarbeidersamtaler med forskerne. I kjølvannet av disse kan det gjøres grep for å sikre at enkeltforskere skjermes i perioder for å få frigjort tid til forskning. Instituttlederne har mulighet for å tildele differensiert tid til forskning og undervisning, slik at enkeltansatte får tildelt mer tid til forskning enn andre, og tilsvarende på undervisningssiden.

De faste vitenskapelig ansatte ved UiT har kortere opptjeningstid for forskningstermin enn ved de andre norske universitetene. Dette gir våre forskere en unik mulighet til å fokusere på egen forskning. I 2010 vil det utarbeides klarere kriterier for tildeling av forskningstermin, der kravet til faglig produksjon framheves.

Etter fusjonen mellom UiT og HiTø er det blitt endringer i fakultetsstrukturen, og nye fakulteter er dannet med til dels ny fagportefølje. Fakultetene er i ferd med å etablere nye strategier som skal vedtas i 2010. Dette arbeidet vil på sikt medføre mer fokusert forskningsinnsats. Noen fakulteter har etablert tematiske forskningsgrupper for å initiere nytt samarbeid mellom forskere og forskningsgrupper.

UiT har styrket forskerutdanningen ved å etablere forskerskoler. Bak skolene står flere av våre sterkeste nasjonale og internasjonale forskningsgrupper. Forskerskolene omtales spesielt under punkt 2.

Eksternt finansierte forskningsprosjekter blir stadig viktigere for å opprettholde forskningsaktiviteten. Søknadsprosesser og administrasjon av tildelte prosjekter er kompetanse-, tids- og ressurskrevende. For å frigjøre tid til forskning, må forskerne gis god og profesjonell administrativ støtte. Dette har UiT satt fokus på, og det arbeides aktivt på sentralt hold og på enhetene for å bistå forskerne på best mulig måte. I samarbeid med Norges forskningsråd er det iverksatt tiltak knyttet til intern informasjon og opplæring, nettverksbygging og søknadsinitiativer mot EUs 7. rammeprogram. I etterkant er gode søknadsinitiativ innsendt til EUs 7. rammeprogram.

Professor Eiliv Lund ved Det helsevitenskapelige fakultet ble i 2008 tildelt Advanced Investigators Grant (AdG) fra European Research Council (ERC). Dette var en av de to tildelingene til Norge. Prosjektet har tittel ”Transcriptomics in Cancer Epidemiology (TICE)”. Tildelingen er på totalt ca 18 millioner kroner over en femårs periode. Kontrakten ble underskrevet i desember 2008 og prosjektet ble påbegynt 2009. Universitetsstyret bevilget ekstra økonomisk støtte til prosjektet for å sikre en langsiktig satsing på aktivitet rundt TICE-prosjektet. TICE-prosjektet er forskningsstrategisk viktig for UiT.

2. Redegjøre for tiltak for å øke gjennomstrømmingen i forskerutdanningen og status for rekruttering på ulike fagområder

Universitetet i Tromsø har satset bevisst på forskerskoler som virkemiddel. Per i dag har UiT seks forskerskoler, som alle er blitt etablert etter åpen utlysning i fagmiljøene og ekstern bedømmelse av søknadene. Forskerskoler kjennetegnes blant annet ved at studentene blir tatt opp kullvis, og at de følges tett opp gjennom hele studiet. Studentene er i tillegg gjerne tilknyttet en veilederkomité, framfor én enkelt hovedveileder. Forskerskolene, med unntak av den tverrfakultære forskerskolen i molekylær- og strukturbologi, er organisert innenfor den ordinære ph.d.-utdanningen ved fakultetene, og administreres av fakultetenes forskningsutvalg.

Satsingen på forskerskoler, med tettere oppfølging og bedre tilrettelegging for hver enkelt student, forventes å føre til at flere gjennomfører studiet innen normert tid. Det er imidlertid enda for tidlig å trekke konklusjoner når det gjelder gjennomføringstid for ph.d.-studenter tilknyttet forskerskoler sammenlignet med andre ph.d.-studenter, siden tallmaterialet fortsatt er for spinkelt.

Fagmiljøene har også arbeidet med å etablere flere undervisningsemner på doktorgradsnivå, slik at opplæringsdelen har fått en bedre organisering enn tidligere. Et bedre strukturert studium/forskningsopplegg er kanskje det viktigste tiltaket for å redusere gjennomføringstiden. Ved UiT gjennomfører instituttleder medarbeider-/forskersamtale med doktorgradsstudentene. Et resultat av denne samtalen, kan være å iverksette nødvendige tiltak for å styrke veiledningen og oppfølgingen av den enkelte student med tanke på å styrke studentenes forskningsmuligheter.

UiT sluttet seg høsten 2009 til *the European Charter for Researchers* og *the Code of Conduct for the Recruitment of Researchers* (*Charter and Code*). Ledige vitenskapelige stillinger utlyses bredt, både nasjonalt og internasjonalt, og nettportalen *EURAXESS* er tatt i bruk for å rekruttere søkere fra utlandet.

De ferskeste tallene vi har for rekruttering til stipendiatstillinger er fra 2008¹. Dette året var det utlyst 78 doktorgradsstipend med søknadsfrist i 2008. Det var gjennomsnittlig 2,2 kvalifiserte søkere per stilling. Dette er en liten forbedring fra 2007 da det var 2,1 søkere per stilling. Som tidligere år var det i 2008 relativt flere kvalifiserte søkere per stilling innenfor matematisk-naturvitenskapelige fag enn innenfor humaniora og samfunnsfag (2,5 mot 1,9). Det var også relativt flere søkere i matematisk-naturvitenskapelige fag med utdanning fra utlandet enn innen humaniora/samfunnsvitenskap (59,1 % mot 24,2 %). Ved ti av utlysingene - fem innenfor hvert fagområde - var det ingen kvalifiserte søkere.

Virksomhetsmål 2.1: Universitetene skal ivareta nasjonale behov for bredde i grunnforskningen. Universitetene har et nasjonalt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning innen de fagområder de tildeler doktorgrad. Samtidig skal universitetene konsentrere forskningsinnsatsen for å oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet innen utvalgte fagområder og samarbeide internasjonalt om forskning og utviklingsarbeid.

Styringsparameter	Resultat				Ambisjonsnivå
	2006	2007	2008	2009	2010
Publikasjonspoeng per	1,0	1,1	1,2	-	-

¹ Tellingen er gjort manuelt. Tallene er derfor ikke nøyaktige, men de gir et bilde av situasjonen.

undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling (jf. også virksomhetsmål 4.1)					
NFR-tildeling per undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling (jf. også virksomhetsmål 4.1)	139	138	144	162	170
EU-tildeling per undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling (jf. også virksomhetsmål 4.1)	7,29	7,95	13,1	11,2	12

Kilde: KD-portalen

UiT deltar aktivt i nasjonale nettverk hvor ulike aspekter av forskning er tema. Samarbeid i gode nasjonale og internasjonale forskernettverk er nødvendig for å lykkes i konkurransen. UiT er systemeier av forskningsdokumentasjonssystemet Frida sammen med NTNU, UiB og UiO. UiT-ansatte deltar i arbeidsgruppe for utvikling av systemet, og forskningsdirektøren sitter i styret for Frida. Ved UiT er det godt samarbeid mellom fakultetene og Avdeling for forskning og utviklingsarbeid slik at registrering av FoU-resultater gjøres på optimal måte. EU-rådgivere ved universitetet deltar i NFR-initiert nettverk for EU-rådgivere. Nettverket er viktig for utveksling av informasjon og for å bidra til flere søknadsinitiativ til EUs 7. rammeprogram.

Det var en gledelig økning i NFR-tildelingen fra 2008 til 2009. Dette viser at våre forskere lykkes godt i konkurransen om eksterne midler. Fortsatt er dette en arena som kan utnyttes mer for å skaffe finansiering av nye forskningsprosjekter. Vi forventer ytterligere økning i 2010.

Det var en nedgang i 2009 i EU-tildelingen. Økningen fra 2007 til 2008 skyldes tildelingen av Advanced Investigators Grant (AdG) fra European Research Council (ERC). I tillegg har UiT fått tilslag på flere nye EU-prosjekter i 2009. Samarbeidsprosjektet *Arctic Tipping Points*, som koordineres fra UiT, ble startet dette året.

2.1.1: UiT skal øke sin produksjon av FoU av høy nasjonal og internasjonal kvalitet

Resultatmål

- 925 publikasjonspoeng (2008: HiTø: 12,5, UiT: 865, samlet: 877,5)
- 0,7 publikasjonspoeng per fagarverk (2008: HiTø: 0,1, UiT: 0,9, samlet: 0,65)
- 1,5 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc (2008: HiTø: 0,2, UiT: 0,8, samlet: 1,42)
- 22 % av de tellende publikasjonen på nivå 2 (2008: HiTø: 4,0 %, UiT: 19,9 %)

Vitenskapelige publikasjoner for 2009 rapporteres til DBH innen fristen 1. mars 2010. Tallene for disse resultatindikatorerne er derfor ikke klare enda. Kommentarene her gjelder således resultatene for 2008. UiT har hatt en positiv utvikling i vitenskapelig publisering fra 2007 til 2008. Både totalt antall publikasjonspoeng og antall publikasjonspoeng pr. vitenskapelig ansatt har økt. UiT hadde en økning på 14,6 % i antall publikasjonspoeng i forhold til 2007. Dette er den sterkeste økningen av universitetene. UiTs andel av universitetenes publisering var 9,3 % i 2008, mot 9,1 % i 2007, 8,9 % i 2006 og 8,4 % i 2005. Dette betyr at UiT gradvis har økt sin relative andel av publiseringen i sektoren og ved universitetene.

UiT produserte 915 publikasjonspoeng totalt i 2009 (foreløpig tall). Dette er en god økning fra 2008. De resterende tallene for produksjonen i 2009 er ikke klar ved

rapporteringstidspunktet. Disse resultatene vil bli ettersendt i et eget brev så snart disse foreligger.

2.1.2: UiT skal øke den eksterne finansieringen av FoU-prosjekter

Resultatmål

- kr 300 millioner i inntekter fra eksternt finansiert virksomhet (2008: HiTø: 23 millioner; UiT: 247 millioner; samlet: 270 millioner)
- kr 222 000 i inntekter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (2008: HiTø: 116 000; UiT: 218 000; samlet: 200 000)
- kr 160 millioner i tildeling fra NFR (2008: HiTø: 3,5 millioner; UiT: 142 millioner; samlet: 145,5 millioner)
- kr 119 000 i tildeling fra NFR per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (2008: HiTø: 16 400; UiT: 230 000; samlet 108 000)
- kr 16 millioner i tildeling fra EU (2008: HiTø: 0,96 millioner; UiT: 14,9 millioner; samlet: 15,9 millioner)
- kr 11 900 i tildeling fra EU per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (2008: HiTø: 16 200; UiT: 13 100; samlet: 11 800)
- deltakelse i 4 nye EU-prosjekter utlyst i 2009

Resultat for 2009:

- kr 290,6 millioner i inntekter fra eksternt finansiert virksomhet
- kr 219 815 i inntekter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling
- kr 213,68 millioner i tildeling fra NFR
- kr 162 000 i tildeling fra NFR per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling
- kr 14,8 millioner i tildeling fra EU
- kr 11 200 i tildeling fra EU per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling
- deltakelse i 5 nye EU-prosjekter utlyst i 2009

UiT har lykket godt i konkurransen om ekstern finansiering i 2009. Resultatet er litt lavere enn måltallet, men samtidig en betydelig økning fra 2008. UiT har økt tildelingen fra NFR mens tildelingen fra EU er noe lavere enn målet.

UiT deltar i fem nye prosjekter finansiert av EUs 7. rammeprogram som ble utlyst i 2009 (fire Cooperation-prosjekter og ett Capacities-prosjekt). Til sammenligning deltok UiT i tre nye prosjekter i 2008. Universitetet har over flere år satset på å øke finansieringen fra EU. I november 2009 hadde UiT sendt 60 søknader til det 7. rammeprogrammet, og hadde en suksessrate på 20 prosent. Dette er på linje med gjennomsnittet for de norske universitetene. UiT har i løpet av 2009 sendt mange nye søknader til rammeprogrammet, og vil fortsette satsingen mot denne finansieringskilden også i årene fremover.

2.1.3: UiT skal øke sin produksjon av kunstnerisk utviklingsarbeid av høy nasjonal og internasjonal kvalitet

Resultatmål

- 200 konserter (2008: 191).
- 7 kunstutstillinger (2007: HiTø: 4; UiT: 2; samlet: 6).

Det Kunstfaglige fakultet rapporterer at det ble gjennomført 142 konserter og fire kunstutstillinger i 2009. I tillegg har det vært 9 utstillinger ved Universitetsmuseet – Tromsø

Museum. Til tross for at dette er et lavere antall enn måltallet, tyder dette på et godt aktivitetsnivå. Det kunstfaglige fakultet viser også til annen kunstnerisk produksjon i tillegg til konserter og kunstutstillinger. Det forventes et høyere antall konserter i 2010.

Målet for 2009 var at Frida skulle benyttes til rapportering av kunstnerisk utviklingsarbeid. Siden systemet fortsatt ikke inneholder de rette resultatkategoriene innen kunstnerisk utviklingsarbeid, er Frida ikke blitt godt nok tilrettelagt for slik rapportering enda. Dette kan for 2009 medføre at rapporteringskvaliteten innen kunstnerisk utviklingsarbeid ikke er optimal.

2.1.4: UiT skal øke utvekslingen av ansatte via programavtaler

Resultatmål: 65 utvekslede ansatte via programavtaler (2007: HiTØ: 0; UiT: 56).

Fra og med 2009 registrerer UiT forskermobilitet (ansattmobilitet) i Frida. Opphold med en varighet som er lenger enn én måned (4 uker) rapporteres til DBH. Tidligere har varighetsgrensen vært én uke. For registreringen i Frida gjelder at forskningsoppholdet og hele oppholdets varighet regnes inn i det rapporteringsåret det er registrert i, inklusive opphold som begynner/avsluttes i tilstøtende kalenderår. Både utreiser fra UiT og innreiser til UiT registreres.

Ved UiT er det rapportert 123 internasjonale forskningsopphold, 101 utreisende og 22 innreisende. Dette oppfyller resultatmålet på 65 med god margin. Merk likevel at resultatmålet angår personer, mens det nå er antall opphold som rapporteres; det forekommer i noen få tilfeller at samme person har rapportert mer enn ett opphold i perioden.

Kvinner står for 44 % (44 stk.) av alle utreisene og 59 % (13 stk.) av alle innreisene. Totalt utgjør stipendiat- og postdoktorkategorien 39 % (39 stk.) av alle utreiseopphold. Kvinnelige stipendiater og postdoktorer utgjør 48 % (21 stk.) av alle utreiseopphold foretatt av kvinnelige ansatte.

Rapporteringen i Frida medfører at relevante valg for registrering av mobilitet blir lite differensiert. Av de 123 oppholdene er derfor hele 69 i gruppen *Andre program*, og ytterligere 47 i gruppen *Individbaserte program*. Det er rapportert fem opphold under EUs Sokrates/Erasmus-program, samtlige innreisende til UiT.

De 123 internasjonale forskningsoppholdene har en samlet varighet på 3.300 uker, hvilket betyr mer enn 65 årsverk. De lange forskningsterminoppholdene med varighet lenger enn ti måneder utgjør 22 % av oppholdene, og står for 40 % av samlet varighet (1.417 uker). På den andre siden er 33 % av oppholdene av kortere varighet enn tre måneder. Disse utgjør bare 11 % av samlet varighet (355 uker).

USA er klart det mest populære samarbeidslandet med hele 31 opphold. Deretter følger Tyskland (12), Storbritannia (12), Spania (12). De mest populære institusjonene er Princeton, University of California, Berkeley og Cornell Universities i USA, samt Max-Planck-Gesellschaft i Tyskland, samtlige med fire opphold.

Virksomhetsmål 2.2: UiT skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet. Forskerutdanningen skal være innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og samfunnet for øvrig.)

Styringsparameter	Resultat				Ambisjonsnivå
	2006	2007	2008	2009	2010
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater, per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling	0,09	0,14	0,14	0,12	0,15
Antall disputerte doktorgradskandidater av opptatte personer på doktorgradsprogram fem år tidligere	0,00	58,3	82,5	47,9	60

UiT deltar i UHRs Forum for forskerutdanning. Her utveksles informasjon om forvaltningen av forskerutdanningen ved institusjonene. Ved UiT har det i flere år vært Forskningsadministrativt forum, der forskningsadministratorer ved fakultetene og i administrasjonen sentralt møtes for å utveksle informasjon og diskutere aktuelle problemstillinger. I tillegg er det tverrfakultært samarbeid om forskerskoler og ph.d.-programmer.

Resultatet for antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger er lavere enn for 2008. Doktorgradsproduksjonen er høyere enn i 2008, slik at det kunne forventes en økning her. Forklaringen på nedgangen skyldes trolig økningen i antallet faglige stillinger i forbindelse med fusjonen. Det forventes en økning for 2010 samtidig som gjennomføringstiden reduseres.

2.2.1: UiT skal øke antall uteksaminerte doktorgradsstudenter.

Resultatmål: 120 uteksaminerte doktorgradsstudenter.

I 2009 ble 115 doktorgradsstudenter uteksaminert fra UiT. Dette er en betydelig økning fra 2008, da det ble gjennomført 104 disputaser. Til sammenligning ble det gjennomført 100 disputaser i 2007. Dette viser en fin økning i antallet disputaser de siste årene. Den påviste økningen skyldes trolig den bevisste satsingen på å bedre veiledningen og oppfølgingen av doktorgradsstudentene, som beskrives under sektormål 2.

22 % av dem som disputerte i 2009 er utenlandske statsborgere. Dette er en økning fra 18 % i 2008. Tilsvarende tall for 2007 var 30 %. Det kan være ulike årsaker til endringen. Naturlige svingninger er trolig en hovedårsak siden det er forholdsvis små tall. I flere fagmiljøer ved UiT er det høy andel av utlendinger, og noen miljøer rekrutterer i hovedsak fra utlandet. Dette er tilfellet blant annet innen fagmiljøer av høy internasjonal kvalitet.

Ved UiT disputerte 55 kvinner i 2009, mot 46 i 2008. Kvinneandelen økte dermed fra 44 % til 48 %. Til sammenligning disputerte 53 kvinner i 2007. Dette tilsvarer 53 %. Tallene er små, og endringene skyldes trolig naturlige svingninger.

2.2.2: UiT skal øke antall nye inngåtte doktorgradsavtaler.

Resultatmål: 150 nye inngåtte doktorgradsavtaler (2008: 116, 2007: 143, 2006: 109).

I 2009 ble det inngått 121 nye doktorgradsavtaler. Dette er lavere enn resultatmålet, men er likevel en økning fra 2008. Det har vært en viss stagnasjon i nye avtaler de siste årene, unntaket var 2007 da det ble inngått 143 nye avtaler. Den manglende økningen kan blant annet skyldes at UiT ikke har lyktes i tilstrekkelig grad med å skaffe ekstern finansiering av stipendiatstillinger.

2.2.3: UiT skal redusere netto gjennomføringstid for doktorgradsstudenter.

Resultatmål: Gjennomsnittlig 3,9 års netto gjennomføringstid for doktorgradsstudenter uavhengig av finansieringskilde (UiT 2008: 3,9 år, vår 2008: 4,0 år, 2007: 3,9 år).

I 2009 var netto gjennomføringstid 3,8 år. Dette er en forbedring fra 2008 og 2007 da netto gjennomføringstid var 3,9 år. Dette kan skyldes det økte fokuset ved UiT på at ph.d.-studentene skal gjennomføre studiet innen normert studietid.

2.2.4: UiT skal øke antallet doktorgradsstudenter og postdoktorer knyttet til EU-finansierte internasjonale samarbeidsprosjekter.

Resultatmål: Deltakelse i 4 nye EU-prosjekter utlyst i 2009 (2008: UiT: 3 nye prosjekter).

UiT deltar i fem nye prosjekter finansiert av EUs syvende rammeprogram som ble utlyst i 2009 (fire Cooperation-prosjekter og ett Capacities-prosjekt). Det er finansiering for to doktorgradsstudenter i disse prosjektene.

Sektormål 3: Universitetet i Tromsø skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og medvirke til innovasjon og verdiskapning basert på disse resultatene. Universitetet i Tromsø skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten.

I henhold til tildelingsbrevet skal Universitetet i Tromsø rapportere på følgende kvalitative styringsparametre i rapporten for 2009:

1. Redegjøre for arbeidet for at innovasjon blir en del av virksomheten ved institusjonen

UiT er en betydelig produsent av ny kunnskap gjennom forskning og utvikling, og har et ansvar for at samfunnet kan nyttiggjøre seg forskningsresultater som springer ut av virksomheten. Dette gjøres blant annet gjennom kommersialisering av forskningsresultater. Målet er å maksimere tilfanget av gode ideer fra forskningsmiljøene og skape rammebetingelser og utvikle konsepter som styrker vår evne til å lykkes. Vellykket kommersialisering krever et godt samarbeid mellom forskningsmiljøer og kommersialiseringsaktører, en tydelig organisasjon og et ryddig regelverk som ansatte, studenter og samarbeidspartnere kan forholde seg til. Rolledelingen mellom aktørene er blitt bedre avklart og sammenhengen mellom det offentlige virkemiddelapparatet bedre synliggjort for forskerne i 2009, bl.a. via nettsiden uit.no/tto.

UiT arbeider kontinuerlig med å tilrettelegge organiseringen av kommersialiseringsarbeidet. UiT er største eier av TTO Nord AS, som for tiden har 5,2 årsverk. Selskapet har et budsjett

på ca. fem mill kr, hvorav omtrent halvparten er midler direkte fra UiT eller fra Forskningsrådets FORNY-program som er øremerket til bruk i UiTs fagmiljøer. Det er i hovedsak midler som kan brukes i en tidlig fase, altså til idégenerering og -innhenting, samt til innledende rettighetsbeskyttelse. Norinnova AS tar seg i stor grad av den eventuelle videre prosessen fram mot for eksempel bedriftsetablering.

I 2008 ble *Felles rettighetspolitikk ved Norges Universiteter og Universitetets retningslinjer for forvaltning av bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA)* vedtatt ved UiT. I 2009 har UiT arbeidet mye med å implementere disse retningslinjene. Som et ledd i denne prosessen har UiT i løpet av det siste året innført et regelverk angående retten til arbeidsresultater, og gjort vedtak som omhandler forvaltning av rettigheter samt eierskap i aksjeselskaper (se punkt 3 nedenfor). Det er også satt inn større administrative ressurser på området. For tiden ser UiT på om organiseringen av våre innovasjonsselskaper (TTO Nord og Norinnova AS) fungerer hensiktsmessig eller om det bør gjøres justeringer. Oppmerksomheten omkring innovasjon og næringsutvikling er økende, det ser vi bl.a. på den mengden avtaler som inngås med private næringslivsaktører, på økningen i antall registrerte forretningsideer² til UiT og det faktum at det i 2009 ble etablert to nye selskaper (Marimol AS og TACO Scientific AS) basert på forskning fra universitetet. Vi har avholdt seminarer, møter og kurs med tema som omhandler kommersialisering og rettighetsspørsmål, noe som har blitt mottatt med stor interesse.

UiT tilbyr også en rekke studier og enkeltemner med innovasjon og kommersialisering som tema. Dette omfatter et bachelorprogram i *ledelse, innovasjon og marked* samt *Master of Science in Business Creation and Entrepreneurship*. I tillegg tilbys enkeltemnene *Markedsorientert produktutvikling og innovasjon, Kommersialisering* samt *Innføring i entreprenørskap*.

2. Vurdering av hvordan institusjonen legger til rette for god tilgjengelighet av forskningsresultater og annen faglig aktivitet for allmennhet og samfunn

UiT bruker forskningsdokumentasjonssystemet Frida for rapportering av all vitenskapelig aktivitet. Forskernes vitenskapelige publikasjoner registreres i Frida. I tillegg registrerer forskerne annen faglig aktivitet, som foredrag, mediebidrag og deltakelse på konferanser. Det er åpnet for å søke resultater ved UiT via Frida uten å være innlogget i systemet.

Alle formidlingsarrangement som er nevnt under virksomhetsmål 3.1 nedenfor er åpne for publikum og er i stor grad tilpasset allmennheten i form og innhold. For å nå så mange målgrupper som mulig, legger UiT vekt på at forskningsresultater og informasjon om ulike formidlingsarrangement skal være tilgjengelig på våre nettsider. UiT prioriterer også bruk av Open Access-kilder i distribusjon av forskningsresultater. Gjennom elektronisk innlevering av mastergradsoppgaver og etter hvert doktorgradsavhandlinger, legges det til rette for åpen tilgang til disse publikasjonene, blant annet gjennom Universitetsbibliotekets åpne vitenarkiv Munin. Hovedhensikten med vitenarkivet er at det skal bidra til størst mulig spredning av den offentlig finansierte forskningen, til beste for videre forskning, for utdanning, for næringsliv, for media og for den alminnelig interesserte borger. UiT deltar også som partner i det EU-finansierte prosjektet OpenAIRE, som skal tilrettelegge for åpen publisering av resultater fra EU-prosjekter.

² Det kom i løpet av 2009 inn 17 ideer til TTO Nord, noe som har resultert i 10 formelle innmeldinger til UiT. I 2008 var tilsvarende tall h.h.v. 9 og 3.

3. Redegjøre for arbeidet med å utvikle en policy (retningslinjer) for immaterielle rettigheter og forbedre håndteringen av denne

UiT har i likhet med flere andre universiteter vedtatt *Felles rettighetspolitikk for Norges universiteter*. Denne slår fast at resultater som er skapt eller blitt til ved universitetene eller frambrakt helt eller delvis med universitetenes ressurser, er UiTs eiendom, så langt dette ikke er, eller vil komme, i konflikt med andres rettigheter. Den nye rettighetspolitikken omfatter ikke bare patenterbare oppfinnelser, men også alle typer arbeidsresultater som kan utnyttes næringsmessig. Arbeidet med implementering av den nye policyen innbefatter nye kontrakter, arbeidsavtaler og generell informasjonsvirksomhet. En *Veiledning til nyskaping* rettet mot studenter og vitenskapelig og administrativt ansatte er laget. Her beskrives kommersialiseringsarbeid, virkemidler, aktører og tjenester på en oversiktig måte. Det er også utarbeidet nye innmeldingsskjemaer for patenterbare resultater og andre arbeidsresultater som skal meldes inn til arbeidsgiver (*Disclosure of Innovation (DOFI)*).

Som et ledd i implementeringen av regelverket har det blitt avholdt møter med representanter for næringslivet. Viktige diskusjonstema har vært gjeldende regelverk for kommersialisering og IPR ved UiT. Deltakerne ble oppfordret til å fortelle om sine erfaringer fra samarbeid med UiT. Det har vært meget formålstjenlig å få tilbakemeldinger fra våre samarbeidspartnere om universitetets policy for immaterielle rettigheter.

UiT avholdt høsten 2009 et seminar for ansatte ved universitetet, representanter for næringslivet og andre interesserte. Temaet var kommersialisering ved UiT, nasjonal IPR-policy i en internasjonal kontekst, avtaleregulering og samarbeid med eksterne aktører. Seminaret fikk stor oppslutning.

Høsten 2009 vedtok universitetsstyret *Reglement om arbeidsgivers rett til arbeidsresultater* som et ledd i implementering av *Felles rettighetspolitikk for Norges universiteter*. Etter dette reglementet overtar universitetet som arbeidsgiver alle rettigheter til alle arbeidsresultater av enhver art som arbeidstaker skaper eller utvikler i tilknytning til sin stilling ved UiT med unntak av faglitterære publikasjoner og kunstneriske verker. Bestemmelsen om overgang av rettigheter til arbeidsresultater blir nedfelt i ansettelsesavtaler med nye ansatte ved universitetet.

Virksomhetsmål 3.1: UiT skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU- virksomheten.

Universitetet i Tromsø formidler FoU-resultater og bidrag til den offentlige debatten gjennom egne kanaler og media.

Kunnskapsmagasinet Labyrinth er et allmennrettet populærvitenskapelig trykket magasin med hovedfokus på forskning ved Universitetet i Tromsø. Magasinet kommer ut fire ganger i året i et opplag på 9000. *Labyrinth* distribueres hovedsakelig gjennom gratis abonnement. *Ottar* er et populærvitenskapelig tidsskrift fra Tromsø Museum – Universitetsmuseet. Tidsskriftet kommer ut med fem nummer i året i et opplag på 5000. *Ottar* distribueres gjennom abonnement og salg. Tidsskriftet *Podium* utgis av Det kunstfaglige fakultet og omtaler særlig UiTs kunstneriske utviklingsarbeid.

UiT er medeier i forskning.no og publiserte i 2009 50 artikler på nettstedet. Totalt 17 av forskning.no sine faste bloggere er fra UiT.

UiT driver aktiv formidling av forskningssaker gjennom media. I 2009 hadde UiT om lag 3500 omtaler i norske medier, hvorav cirka halvparten er forskningsnyheter. Forskere ved UiT bidrar i samfunnsdebatten gjennom kronikker og innlegg i media. UiT sender rutinemessig pressemeldinger om nye doktorgrader.

Tromsø Museum – Universitetsmuseet formidler resultater av egen forskning og forskning ved andre enheter ved UiT gjennom utstillinger, populærvitenskapelige arrangement og en omfattende undervisningstjeneste rettet mot skoler. Det kunstfaglige fakultet formidler kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom konserter og utstillinger, og Universitetsbiblioteket har også jevnlig utstillinger.

Lørdagsuniversitetet er en serie populærvitenskapelige foredrag i en uformell og sosial setting. Lørdagsuniversitetet ble etablert i 2000. Arrangementet er lagt til Studenthuset og kulturscenen Driv lørdag ettermiddag. I 2009 er det holdt et 30-talls populærvitenskapelige foredrag med et bredt faglig spekter. Lørdagsuniversitetet går for fulle hus.

Forskningsdagene er en av UiTs viktigste formidlingsarenaer i lokalmiljøet. UiT ivaretar funksjonen som regionkontakt i Troms og er drivkraften i samarbeidet med andre forskningsinstitusjoner i Tromsø om ulike fellestiltak. Arrangementene i 2009 hadde til sammen ca 2200 besøkende. Troms toppet for tredje år på rad lista over medieomtale av forskningsdagene.

UiT bruker også sosiale medier for å formidle forskningsnyheter og informasjon om utstillinger, konserter og arrangement.

Resultatmål

- 270 bidrag i lokale og nasjonale medier (2007: HiTø: 22; UiT: 211; samlet: 233)
- 200 konserter
- 7 kunstutstillinger

Faglig ansatte ved UiT rapporterer i Frida at de i 2009 har skrevet 132 populærvitenskapelige artikler, 14 populærvitenskapelige kapitler, 110 kronikker og 75 leserinnlegg. I 2009 har UiTs faglig ansatte til sammen gitt 255 intervjuer til lokale og nasjonale medier.

Totalt hadde UiT om lag 3500 omtaler i norske medier, hvorav om lag halvparten er forskningsnyheter. I dette tallet er det ikke skilt mellom type bidrag og hvilken kanal de er formidlet i.

De to nederste kulepunktene er omtalt under virksomhetsmål 2.1.3.

Virksomhetsmål 3.2: UiT skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskapning.

Styringsparameter	Resultat				Ambisjonsnivå
	2006	2007	2008	2009	2010
Omfang av bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet	155 618	183 219	245 151	290 596	300 000
Mottatte forretningsideer	26,0	21,0	11,0	17	20
Mottatte forretningsideer som har resultert i opprettelse av	1,0	-	1,0	2	3

selskap					
---------	--	--	--	--	--

UiT har initiert et nasjonalt nettverk for juridiske rådgivere innen innovasjon/kommersialisering. Deltakerne møtes jevnlig for å diskutere aktuelle problemstillinger og utfordringer innen sektoren. Arbeidet med en felles IPR-policy for norske universiteter er et godt eksempel på nasjonalt samarbeid og arbeidsdeling. Uten utstrakt samarbeid på tvers av institusjonene ville arbeidet trolig ikke blitt gjennomført.

Omfanget av bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet har økt årlig siden 2006. Økningen viser at forskerne lykkes i konkurransen om eksterne midler. I tillegg har det vært økt fokus for å motivere de vitenskapelig ansatte til å søke om ekstern finansiering. Det har også vært gjort en ekstra innsats for å bedre søknadskvaliteten, blant annet ved å arrangere kurs i søknadsskriving til EUs 7. rammeprogram. Dette ser ut til å ha hatt en positiv effekt.

3.2.1: UiT skal øke inntektene fra eksternt finansiert virksomhet (EFV).

Resultatmål

- kr 300 millioner i inntekter fra eksternt finansiert virksomhet (2008: HiTø: 23 millioner; UiT: 247 millioner; samlet: 270 millioner)
- 13 mottatte forretningsideer
- 2 nyopprettede selskaper basert på mottatte forretningsideer (2008: HiTø: 0; UiT: 1)

UiT hadde totalt 290,6 millioner i inntekter fra eksternt finansiert virksomhet. Dette viser god aktivitet på fakultetene. Til tross for dette er resultatet noe lavere enn målet.

UiT ved TTO Nord mottok 17 forretningsideer i 2009. Dette er godt over nivået for tidligere år, og over målsetningen på 13. Forretningsideene har resultert i 10 formelle innmeldinger (dvs. innsendte DOFI-skjema til UiT).

Norinnova har etablert to bedrifter med utspring i forskningsmiljøet ved universitetet (Marimol AS og TACO Scientific AS). Dette samsvarer med det egendefinerte resultatmålet. Det er registrert stadig økende interesse for kommersialisering og rettighetsspørsmål blant UiTs forskere.

Det kan også nevnes at UiT i tillegg er sterke bidragsytere i tre Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI). UiT er vertsinstusjon for MabCent og sterkt involvert faglig i to andre SFier (Information Access Disruptions og Tromsø Telemedicine Laboratory). Det forventes at SFiene vil bidra betydelig til innovasjon og verdiskaping i de kommende årene.

Virksomhetsmål 3.3: UiT skal opprette et nytt førstelektorprogram.

Resultatmål: Opprettelse av førstelektorprogram.

UiT vedtok våren 2009 å opprette et nytt førstelektorprogram. HiTø hadde et førstelektorprogram tidligere. Høsten 2009 ble 10 ansatte tatt opp på programmet. Disse skal fullføre et kvalifiseringsløp mot førstelektorkompetanse i løpet av fire år. I programmet inngår obligatoriske kurs, mentorordning og frikjøp fra undervisning.

Virksomhetsmål 3.4: UiT skal vedta en ny publiseringsstrategi.

Resultatmål: Vedtak om ny publiseringsstrategi.

UiT valgte å ikke fortsette arbeidet med en egen publiseringsstrategi. I stedet vedtok UiT et eget strategidokument for perioden 2009-2013. Her inngår publisering som et viktig element. Det overordnede målet er at alle vitenskapelig ansatte skal publisere resultater av sin forskning og/eller sitt faglige og kunstneriske utviklingsarbeid i egnede kanaler. En handlingsplan for strategiperioden ble utarbeidet høsten 2009.

Virksomhetsmål 3.5: UiT skal opprette nettbasert portal for levering av doktorgradsavhandlinger.

Resultatmål: Opprettelse av nettbasert portal for levering av doktorgradsavhandlinger.

I 2009 ble arbeidet med en nettbasert portal for levering av doktorgradsavhandlinger videreført. Arbeidet slutføres våren 2010.

Sektormål 4: Universitetet i Tromsø skal organisere og drive sin virksomhet på en slik måte at samfunnsoppdraget blir best mulig ivaretatt innenfor rammen av disponible ressurser.

Virksomhetsmål 4.1: UiT skal sikre en god og effektiv forvaltning av ressursene.

4.1.1: UiT skal i 2009 videreføre innføringen av Paga som nytt lønns- og personalsystem.

Resultatmål: Elektronisk saksflyt og selvbetjeningsfunksjoner i Pagaweb skal i løpet av 2009 tas i bruk ved Administrasjonen, de mindre enhetene og ved tre av fakultetene.

Felles elektronisk identitet Feide ble gjort tilgjengelig for pålogging til Pagaweb i mars 2010. Utrullingen til ansatte og ledere ved Administrasjonen startet i juni og ble avsluttet i desember 2010. Videre utrulling i 2009 ble ikke gjennomført som planlagt fordi det viste seg tidkrevende å få på plass organiseringen av de nye fakultetene høsten 2009. Det har også vært feil med noen av skjemaene og funksjonaliteten, som har vært tidkrevende for leverandøren å få rettet opp.

4.1.2: UiT skal ta i bruk ePhorte som nytt saks- og arkivsystem.

Resultatmål: ePhorte skal 16.2.09 innføres som saks- og arkivsystem for den nye institusjonen.

ePhorte ble innført som nytt saksbehandlings- og arkivsystem for det fusjonerte universitetet 16.2.09. I overgangsperioden fra 1.1 – 16.2.09 ble hovedtyngden av dokumentasjonen arkivert i tidligere UiT sin DocuLive-base. Ny faglig organisasjonsstruktur ble implementert i basen fra ikrafttredelse, henholdsvis 1.8. og 1.10.09.

I perioden desember 2008 – mars 2009 har ca 600 brukere fått opplæring i nytt system i form av korte overgangskurs, nybegynnerkurs og oppfriskningskurs. Tidligere ordning med superbrukere og ordinære, løpende kurstilbud for nye brukere er videreført, og det er utarbeidet nye nettsider med informasjon og brukerveiledninger.

4.1.3: UiT skal per 1.1.2010 ta i bruk ny versjon av Agresso økonomisystem, Contempus fakturahåndteringssystem og VISMA innkjøpssystem

Resultatmål

- Nye systemer skal bidra til en mer effektiv og bedre økonomistyring, samt tilfredsstillende ulike krav til rapportering.
- Nye systemer skal være integrert, implementert og klare til bruk fra og med 1.1.2010.

Arbeidet med innførings- og implementeringsprosessen startet opp 2009, men oppstartstidspunkt har av flere grunner blitt utsatt til 1.1.2011. I hovedsak skyldes dette ressursituasjonen i økonomiavdelingen og merarbeid som en følge av fusjonen, samt høy risiko ved systemimplementering samtidig med organisasjonsendringer og etablering av den nye institusjonen. Utsettelsen ble godkjent av universitetsdirektøren 15.5.2009 og innebærer bedre tid til opplæring, testing samt utvikling av nye systemer og strukturer i økonomimodellen. Det vil i løpet av 2010 bli gjort tilpasninger og harmoniseringer i nåværende økonomistrukturer. Mye av dette arbeidet skal bidra til å lette overgangen til nye systemer og strukturer pr 1.1.2011, men de store endringene vil ikke bli iverksatt før i 2011.

Arbeid med interne kontroller for å tilfredsstillende sentrale krav i Økonomireglementet i staten, blir gjennomført i daglig drift i økonomiforvaltningen, samt regnskapskontroller ved tertial- og årsoppgjør. For å redusere risiko for misligheter med videre, er interne rutiner, tilganger og avgrensninger innen alle deler av økonomiforvaltningen lagt opp slik at de tilfredsstillende kravene i Økonomireglementet. Dette gjelder for all bilagshåndtering, tilganger til systemer, bank og andre utbetalingsmåter. I tillegg gjennomføres det kontroller og stikkprøver innen enkelte områder av økonomiområdet for å overprøve om rutiner, utbetalinger med videre er håndtert i tråd med regelverk og interne rutiner. Det foretas også rutinemessige gjennomganger for å følge opp at utestående fordringer og gjeld inndrives.

I forbindelse med innføringen av de nye økonomisystemene vil arbeidet med å bygge systemer og rutiner vektlegges slik at disse i seg selv skal være så robuste at dette reduserer mulighetene for mislighold. Det samme gjelder regnskapstekniske endringer som ytterligere skal forbedre informasjon og tilgang på data. Imidlertid kan universitetets internkontroll med tiden utvikles til å bli enda mer systematisk.

4.1.4: UiT skal utvikle ny budsjettfordelingsmodell som tas i bruk fra regnskapsåret 2010.

Resultatmål

- Det må etableres en ny budsjettfordelingsmodell fra og med 2010.
- En ny modell for fordeling av budsjetter må være på plass i løpet av juni 2009.

Det nye universitetet har for 2009 basert budsjettfordelingen på de to tidligere institusjonenes ulike systemer for fordeling av budsjett, samt gammel organisasjonsstruktur. Ny organisasjonsstruktur er vedtatt innført fra og med 1.8.2009. Det har derfor ikke vært mulig å lage et enhetlig budsjett for 2009. Selv om den nye strukturen var klar fra 1.8.2009, ble det vurder som uhensiktsmessig å gjøre endringer i budsjettfordeling og regnskapsføring midt i året. Det ble derfor besluttet å la budsjettet for 2009 løpe ut 2009 i henhold til gammel struktur. Det samme ble besluttet for regnskapsføringen.

Store deler av 2009 ble brukt til en gjennomtenkt og bred prosess i arbeidet med utvikling av en ny budsjettfordelingsmodell. Denne ble vedtatt av universitetsstyret høsten 2009, og budsjettfordelingen for 2010 ble gjort i ny budsjettfordelingsmodell. Simulering av virkninger, spesielt langtidsvirkninger ble vanskelig å avdekke før fordelingsmodellen har virket over noe lengre tidsperspektiv. Det skal derfor i løpet av 2010 gjennomføres et grundigere arbeid med evaluering og gjennomgang av virkninger av fordelingsmodellen med sikte på oppretting av eventuelle skjevheter og justeringer før budsjettet for 2011 fordeles.

I arbeidet med ny budsjettfordelingsmodell var det viktig å legge til grunn en rimelig fordeling av ressurser mellom administrasjon og strategisk faglige prioriteringer. Blant annet ble det satt følgende mål og føringer for arbeidet:

- fordelingsmodellen skal ivareta overordnede mål, føringer og prioriteringer
- stimulere til økt resultatoppnåelse
- premiere kvalitet på forskning og utdanning
- stimulere til økt omstilling og samhandling

I evalueringsarbeidet som skal gjennomføres, blir det viktig å legge vekt på styrets handlingsrom for å kunne ivareta ytterligere prioriteringer til strategiske faglige formål i budsjettprosessen.

Virksomhetsmål 4.2: UiT skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et høyt kompetansenivå, et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.

Styringsparameter	Resultat				Ambisjonsnivå
	2006	2007	2008	2009	2010
Andel førstestillinger av totalt antall undervisnings-, forsker og formidlingsstillinger	Departementet henter tall fra DBH				
Andel kvinner, totalt og etter stillingskategori					

UiT har ikke satt ambisjonsnivå for disse indikatorene for 2010. I løpet av 2010 vil det bli arbeidet med å bedre rapporteringsgrunnlaget og sette ambisjonsnivå for 2011.

4.2.1: UiT skal i 2009 etablere ny organisasjon og ny styrings- og ledelsesstruktur, og arbeide med å bygge felles organisasjonskultur.

Resultatmål

- Nye fakulteter skal være operative fra 1.8.2009, med en enhetlig styrings- og ledelsesstruktur hvor ansvar og handlingsfullmakter følger hverandre.
- UiT skal arbeide med å utvikle felles verdigrunnlag og strategier, og bygge felles organisasjonskultur.

På institusjonsnivå var ny ledelse på plass 1.1.09 med valgt rektor, 2 prorektorer og universitetsdirektør. Nytt styre startet sin funksjonsperiode fra samme tidspunkt. Universitetsstyret opprettet den 5.2.09 interimstyrer for de seks fakultetene ved den fusjonerte institusjonen, med funksjonstid fram til 31.7.09. Interimstyrene har arbeidet som forutsatt. Ny organisering trådte i kraft 1.8.09, da ny fakultets- og instituttstruktur ble operativ. Ny organisering ved Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi ble operativ fra 1.10.09.

Det er gjennomført valg til fakultetsstyrer og instituttstyrer, utpekt eksterne styreledere og styremedlemmer til fakultetsstyrene, og tilsatt 6 dekaner og 21 (av totalt 25) instituttledere, alle i fireårige åremål i faglig/administrative stillinger. Organisasjons- og bemanningsplaner for det enkelte fakultet er drøftet med tjenestemannsorganisasjonene og godkjent av universitetsdirektøren. Det er vedtatt modell for styring og ledelse av studieprogrammene, og fastsatt instruksjoner for alle styrer og sentrale ledere.

Fra høsten 2009 har det vært arbeidet med styrking av gjennomgående virksomhetsstyring og planlegging, og etablering av lederfora på institusjons- og fakultetsnivå for å styrke samhandling, informasjonsutveksling og relasjonsbygging. På enhetsnivå har det vært arbeidet med operasjonalisering av verdigrunnlag og strategier, og med kulturbygging mellom fagmiljøer og ansatte i ny organisasjon. Arbeidet med gjennomgang av den administrative arbeidsdelingen mellom organisatoriske nivåer er av tidsmessige grunner blitt utsatt til våren 2010.

4.2.2: UiT skal ivareta ansatte på en god måte i omstillingsprosessene, og tilfredsstillende krav og intensjoner i arbeidsmiljølov, hovedavtale og omstillingsavtale for fusjonen. Det skal gis god informasjon og muligheter for medvirkning.

Resultatmål

- UiT skal innen 30.6.09 gjennomføre innplasseringer av alle ansatte i ny organisasjonsstruktur.
- Ledere på alle nivåer skal sikre god informasjonsflyt og medvirkning. UiT skal tilfredsstillende arbeidsmiljølovens krav i forbindelse med omstillingsprosesser.
- UiT skal videreutvikle samarbeidet mellom ledere og tillitsvalgte på institusjons- og enhetsnivå for å ivareta medbestemmelse.

Innplasseringer av ansatte i den nye fusjonerte organisasjonen fra 1.1.09 er gjort ut fra bestemmelser i lov- og avtaleverk, *Avtale om forutsetninger for fusjonen* og *Omstillingsavtale for fusjonen*, som gir regler for innplassering i stillinger. Arbeidet med omstilling og innplasseringer er gjort i henhold til råd og rammer i sentrale retningslinjer for personalpolitikk ved omstillingsprosesser. Det er utarbeidet lokal omstillingshåndbok, prosessbeskrivelser, dokumentmaler, samtalemaler og andre verktøy som er lagt til grunn for omstillingsarbeidet, og det har vært gitt veiledning, kvalitetssikring og støtte overfor ledere.

Ansatte i administrasjonen og i sentrale lederstillinger ble innplassert fram mot årsskiftet 2008/09. Innplasseringer av ansatte ved fakultetene er gjort i løpet av 2009, etter drøfting og godkjenning av organisasjons- og bemanningsplaner for den enkelte enhet. Det er gjennomført innplasserings-/omstillingssamtaler med alle ledere, alle som har hatt et formelt skifte av arbeidsgiver, og med øvrige ansatte som har hatt vesentlige endringer i sin stilling og oppgaver. Alle ansatte har hatt mulighet til å be om omstillingssamtale. Samtalene er gjennomført med nærmeste leder og med mulighet for bistand fra tillitsvalgte. Det har vært få tilfeller av uenighet om innplasseringer, og disse er blitt løst ved den aktuelle enheten.

Omstillingsprosesser gir stort behov for informasjon og kan skape usikkerhet for ansatte. Behovene har vært forsøkt møtt gjennom informasjon på nettsider, informasjonsmøter ved den enkelte enhet, tydelige beskrivelser av prosesser og kriterier for innplassering, samtaler mellom ansatte og nærmeste leder, og gjennom god dialog med tillitsvalgte og vernetjeneste

på institusjons- og enhetsnivå. Fusjon og omstillingsarbeid har gjennom hele 2009 vært på dagsorden i ledermøter og informasjons-, drøftings- og forhandlingsmøter på alle nivåer.

4.2.3: UiT skal videreutvikle en målrettet rekrutterings- og kompetansepolitikk, og arbeide for å rekruttere, utvikle og beholde dyktige medarbeidere.

Resultatmål

- UiT skal rekruttere og beholde dyktige medarbeidere.
- Ansatte skal gis nødvendig opplæring for å kunne ivareta sine arbeidsoppgaver. Det skal utvikles og igangsettes felles lederopplæring i den fusjonerte institusjonen.
- UiT skal følge opp gjeldende likestillingsplan, og utarbeide nye målsettinger og handlingsplan for perioden 2010–13 for å fremme en god kjønnsfordeling og like muligheter for begge kjønn.

UiT har i 2009 initiert og videreført ulike personalpolitiske tiltak for å rekruttere og beholde dyktige medarbeidere. Det er vedtatt nye personalreglementer med virkning fra 1.8.09, og igangsatt prosesser for å vurdere formålstjenlige rekrutteringsmåter og -portaler opp mot UiTs rekrutteringsbehov. Det er benyttet ekstern konsulentbistand for å styrke rekrutteringsprosesser til styreverv og lederstillinger, og det er nedsatt en arbeidsgruppe for å forbedre rutiner for mottak av alle grupper nytilsatte. UiTs nye medieprofil, fellesannonsering og forbedret tilgjengelighet til ledige stillinger på våre nettsider, antas å ha styrket UiTs synlighet i arbeidsmarkedet.

UiT har i 2009 ratifisert *The European Charter for Researchers* og *The Code of Conduct for the Recruitment of Researchers (C&C)*. C&C er et europeisk initiativ som blant annet har som hensikt å styrke forskerrekruttering, forskerutdanning og forskerkvalitet. UiT deltar også i den europeiske forskermobilitetsportalen *Euraxess*. Deltakelsen i Euraxess og C&C er vurdert i en bred sammenheng der rekrutteringshensyn står sentralt. En viktig personalpolitisk utfordring ved institusjonen er rekruttering til sårbare fagområder, hvor det er utfordringer knyttet til alderssammensetning, rekrutteringsgrunnlag og akkrediteringskrav. Det vil i 2010 bli arbeidet videre med sikte på å skape et bedre kunnskapsgrunnlag og utforme tiltak som kan styrke rekrutteringen.

UiT ønsker å ivareta attraktiv kompetanse i alle typer stillinger. Et løpende tiltak i dette arbeidet er praksis for oppfølging gjennom medarbeidersamtaler, og bruk av seniordager og seniorkurs. Lønnspolitiske tiltak blir brukt aktivt for å rekruttere og beholde dyktige medarbeidere. I 2009 er det igangsatt et førstelektorprogram for ansatte som ønsker å kvalifisere seg til førstelektor, som videreføring av tilsvarende program ved tidligere Høgskolen i Tromsø. Opprykk til førstelektor er en karrierevei for ansatte som arbeider med forsknings- og utviklingsarbeid rettet mot profesjons- og yrkesfelt og pedagogisk utviklingsarbeid. I 2009 har det vært arbeidet med å utforme nye retningslinjer for fordeling av arbeidstid for ulike stillingsgrupper, og for tildeling av forskningstermin for faglige ansatte, tilpasset den nye institusjonen. Alle grupper vitenskapelige ansatte skal gis mulighet til sammenhengende forsknings – og utviklingsvirksomhet og faglig fornyelse.

UiT har søkt å gjennomføre opplæring som imøtekommer kompetanseutfordringer som følge av fusjonen. Det er gitt sentrale tilbud om kompetansetiltak ut fra enhetenes rapportering om behov. Det gjelder blant annet administrative systemer, personal og økonomiområdet og sikkerhetsopplæring. Det er gitt økonomisk støtte til ekstern kursdeltakelse for teknisk personale ut fra behov ved enhetene. UiT har behov for å styrke kunnskapsgrunnlag og

samhandling mellom sentralt og lokalt nivå med hensyn til kartlegging av opplæringsbehov, prioritering av tiltak og ansvarsdeling mellom nivåene.

UiT har i 2009-10 prioritert å gjennomføre et lederutviklingsprogram rettet mot universitetsledelsen, faglige og administrative ledere for fakulteter og avdelinger i administrasjonen, og instituttledere. Programmet gjennomføres i samarbeid med eksterne konsulenter, og med utgangspunkt i *Plattform for ledelse i staten*. Programmet gir den enkelte leder mulighet til aktivt å ta del i og utforme lederskapet ved det nye universitetet, og styrke relasjoner og grunnlag for samhandling i organisasjonen. Programmet inkluderer samlinger, fag-/opplæringsmoduler og individuell coaching for dekaner og universitetsledelsen. Det er i 2009 gjennomført samlinger for universitetsledelsen, dekaner og fakultets- og avdelingsdirektører, og samling for instituttlederne. Fagmoduler innenfor sentrale forvaltningsområder har vært gitt som et ukentlig opplæringstilbud for alle ledere.

UiT har en plan med eksplisitte mål for likestilling mellom kjønnene. Et av målene er å oppnå 25 % kvinneandel i professorstillinger innen 2010, og 50 % i faste vitenskapelige mellomstillinger. I strategiplanen for institusjonen som ble vedtatt i 2009 er målet å øke andelen kvinner i toppstillinger til 30 % innen utgangen av 2013. På rapporteringstidspunktet til *Database for statistikk om høgre utdanning* (DBH) per 1.10.2009 var stillingsandelen 22,4 % for professorstillinger. Medregnet dosentstillinger er kvinneandelen i toppstillinger på 22,6 %. Kvinneandelen i faste vitenskapelige mellomstillinger (førsteamanuenser og førstelektorer) var 40,3 %. Andelen kvinner i professor II-stillinger var 21,6 %. Tilsetting i fast professorater i 2009 utgjør 14 stillinger, hvorav 6 menn og 8 kvinner. Av disse utgjorde personlig opprykk 9 stillinger, hvorav 7 var kvinner. I 2009 ble det tilsatt 46 personer i professor II-stillinger, 29 menn og 17 kvinner. Av disse 17 kvinnene ble 5 kallet til stillingen.

Ordningen med ekstra forskningstermin til kvinner for kvalifisering til toppstilling ble videreført og forbedret i 2009, ved at det ble bevilget midler til fullt frikjøp fra undervisning for 4 terminer hvert år. Av de kvinnene som kvalifiserte seg til personlig opprykk i 2009 hadde flertallet blitt innvilget ekstra forskningstermin innenfor denne ordningen, og også deltatt i mentorprogram. Ordningen med ekstra driftsmidler til kvinner i eksperimentelle fag er gjort mer fleksibel, og det er satt av kr 200 000 årlig til dette formål. Sentrale insentivmidler økt til 2 mill pr år. Midlene blir benyttet til å støtte gode likestillingstiltak som fakultetene ønsker å iverksette/prøve ut.

Ordningen med kallelse av kvinner til professor II-stillinger er utvidet til å gjelde for tre år. Utlysning skjer hvert andre år for 5 professor II-stillinger, og hver stilling utløser et lønnstilskudd på kr 120 000 per år. Siden ordningen ble innført i 2003 har til sammen 20 kvinner blitt kallet til professor II-stillinger innenfor denne ordningen, 15 av disse for to år, mens de siste 5 er engasjert for tre år. Per 1.1.2010 er to av de 20 blitt reengasjert etter toårsperioden, og én er gått over i fulltids stilling som professor ved institusjonen. 11 av de 20 kvinnene er rekruttert fra universiteter utenfor Norge.

Målet om å rekruttere kvinner til toppstillinger i størrelsesorden minimum det interne rekrutteringsgrunnlaget er oppfylt for 2009. Rekrutteringsgrunnlaget utgjør 41,3 % mens kvinneandelen i nye professortilsette er 57 %.

4.2.4: UiT skal utvikle personalpolitikk og arbeidsmiljø slik at vi forebygger sykefravær, hindrer utstøting, ivaretar personer med redusert funksjonsevne og beholder den høye pensjonsalderen.

Resultatmål: Gjennomføre kartlegging av arbeidsmiljø ved alle enheter, medarbeidersamtale for alle ansatte, og tiltak i henhold til sentral og lokal avtale om inkluderende arbeidsliv.

Det har i hovedsak ikke vært gjennomført systematiske kartlegginger av arbeidsmiljøet i 2009. Det er satt ned en sentral arbeidsgruppe som skal komme med forslag til system og metode for en felles arbeidsmiljøkartlegging i 2010. De fleste ansatte har hatt medarbeidersamtale i løpet av 2009. Det rapporteres om noe lavere gjennomføringsgrad for de vitenskapelig ansatte enn for de teknisk-/administrativt ansatte.

UiT har iverksatt tiltak for å sikre likestilling og hindre diskriminering. I rekrutteringsarbeidet er det lagt vekt på å rekruttere fra begge kjønn og gi positiv særbehandling for søkere med nedsatt funksjonsevne. Det er utformet en mangfoldserklæring som blir benyttet i annonsetekster. Det er gjort et omfattende arbeid for å oppnå universell utforming av innendørs og utendørs fasiliteter. UiT har et godt samarbeid med NAV for å legge til rette for ansatte med nedsatt funksjonsevne, og NAV og personalmedarbeidere fra institusjonen har gjennomført opplæringsrunder til avdelingene ved institusjonen. UiT har en alderssammensetning som tilsier mange avganger i de nærmeste årene. Det er lagt opp til at i tillegg til å holde oversikt over alderssammensetningen på de ulike enhetene, skal lederne ha et individrettet blikk på avganger, hvor målet er at den enkelte senior skal ha en riktig avgangsalder med avklarte karrieremuligheter før avgang. Videre er det utarbeidet og gitt opplæring i varslingsrutiner og rutiner for håndtering av mobbing og trakassering.

Ledere og ansatte er kjent med at universitetet er en IA-virksomhet og at det foreligger rutiner for oppfølging av sykefravær. Det er behov for å styrke kunnskapene om den lokale IA-avtalen og handlingsplanen som er knyttet til denne. Dette vil bli prioritert ved revisjon av lokal IA-avtale i 2010. Samlet sykefravær ved UiT har vært stabilt mellom 4 og 5 % de senere år, og var i 2009 på 4,4 %. UiT har samme mønster som arbeidslivet for øvrig når det gjelder fordeling mellom typer fravær og diagnosegrupper. Fraværet varierer mellom enheter ved UiT, og enheter med høyere fravær enn gjennomsnittet blir fulgt opp spesielt.

4.2.5: UiT skal etablere et virksomt og effektivt system for ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet.

Resultatmål

- UiT skal innen 1.8.09 ha startet et treårig prosjekt med oppgave å utvikle et effektivt og tydelig HMS-system tilpasset den nye institusjonens styrings- og ledelsesmodell.
- UiT skal samordne og kvalitetssikre sikkerhetsopplæringen i løpet av 2009-10.
- UiT skal utvikle ny miljøstrategi og handlingsplan for perioden 2010-2011, og gjennomføre prosjekter på håndtering av farlig avfall og oppdatering av stoffkartotek.

Prosjekt for utvikling av et effektivt og tydelig HMS-system er igangsatt. Prosjektleder tiltrådte i august 2009, og prosjektet er etablert med organisering og prosjektplan. Universitetsdirektøren leder styringsgruppen for prosjektet. Prosjektets overordnede mål er å skape et godt velfungerende HMS-system ved Universitetet i Tromsø innen 2012 gjennom et målrettet utviklings og forbedringsarbeid i virksomheten.

I 2009 ble det igangsatt tiltak for å samordne og kvalitetssikre sikkerhetsopplæringen for studenter og ansatte. Gjennom dialog mellom universitetsdirektøren og enhetene er det identifisert områder som krever videre oppfølging, og lagt premisser for det videre arbeidet,

herunder samordning med Læringsmiljøutvalget. Arbeidet skal ferdigstilles i 2010, slik at det blir etablert tilbud om tilpassert sikkerhetsopplæring av god kvalitet for alle grupper.

Universitetsstyret har i 2009 vedtatt Handlingsplan for miljøledelse for perioden 2010-2011. Handlingsplanen er basert på kartlegging av miljøarbeidet ved tidligere UiT og HiTØ, som identifiserte viktige områder, og viste en del utfordringer knyttet til systemer for registrering og rapportering av måloppnåelse. Handlingsplanen er utformet med sikte på å få varige ordninger for å innlemme og ivareta miljøhensyn i måten UiT arbeider på. For de ulike indikatorene er det angitt resultatmål og aktiviteter som skal gjennomføres ved UiT, og det er etablert system for oppfølging og rapportering. Handlingsplanen finnes på følgende adresse: http://www2.uit.no/ikbViewer/page/ansatte/organisasjon/artikkel?p_menu=42431&p_lang=2&p_document_id=139447&p_dimension_id=88218.

I 2009 har det vært gjennomført et prosjekt på håndtering av farlig avfall, som skal slutføres første kvartal 2010. Risikovurderinger, avviksregistreringer, loggføringer og evalueringer har vært viktige verktøy i arbeidet. Prosjektet driftes i et samarbeid på tvers av organisasjonen. Arbeidet med å etablere ny struktur i det elektroniske stoffkartoteket er påbegynt, og UiT har gått til innkjøp av risikomodul og historisk modul.

Virksomhetsmål 4.3: UiT skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen. God intern kontroll og effektiv ressursforvaltning skal tas hensyn til i institusjonens strategiske prioriteringer.

Styringsparameter	Resultat				Ambisjonsnivå
	2006	2007	2008	2009	
Likviditetsgrad (omløpsmidler/kortsiktig gjeld)	-	HITØ: 11 UIT: 1,1	HITØ: 17,5 UIT: 1,4	1,6	2
Avregninger (viser hvor stor tilgang/avgang det er i avsetninger)	-	Avgang 81 mill kr	Avgang 30,5 mill kr	Tilgang 60 mill kr	Tilgang 20 mill

4.3.1: Forvaltning av økonomiressursene må gjennomgås i forbindelse med organiseringen av det nye universitetet.

Resultatmål: Det må sikres en robust organisering av økonomifunksjonen ved alle fakulteter og i Administrasjonen.

I forbindelse med omorganiseringen ved fakultetene pr 1.8.2009, er det gjennomført endringer i fullmaktsstrukturer som gjelder myndighet, roller og arbeidsfordeling. Dette er nå formalisert slik at fullmaktene er i tråd med ny struktur, det samme gjelder endringer og oppdateringer i de tekniske systemene.

Ikke alle brikker har falt på plass ved alle fakultetene når det gjelder ny organisering, herunder organisering av administrasjonen. Flere fakulteter har satt økt fokus på økonomifunksjonen, blant annet ved at det bygges opp mer robuste fagmiljøer på fakultetsnivå. De største fakultetene har en delt organisering av økonomifunksjonen. Det bygges opp en sentral økonomienhet på fakultetsnivå samtidig som de største instituttene også har egen forvaltning av økonomioppgaver.

Kravene til økonomiforvaltningen vil bli krevende også for kommende år. Interne mål og utfordringer skal nås, samtidig som kravene fra eier og eksterne samarbeidspartnere øker. I

tillegg kan manglende økonomikompetanse i et marked med mangel på gode økonomer, gi universitetet utfordringer, herunder høy nok kvalitet i økonomiforvaltningen. Robust organisering og oppbygging av tilstrekkelig kompetanse i økonomifunksjonen i alle ledd i organisasjonen, vil være en utfordring som krever langsiktig arbeid i årene som kommer.

4.3.2: UiT skal utvikle og etablere ny økonomimodell fra og med regnskapsåret 2010.

Resultatmål

- Ny økonomimodell skal ivareta alle pålagte krav fra overordnede myndigheter og oppfylle Økonomireglementets bestemmelser om økonomiforvaltning i staten.
- Ny økonomimodell må være ferdig per 1.9.2009 for å legge grunnlaget for arbeidet med innføringen av nye økonomisystemer.

Det vises til rapport under pkt. 4.1.3. Av samme grunner er også arbeidet med ny økonomimodell utsatt. Underveis i arbeidet med fusjonen, har det vist seg at det er et stort behov for endringer og bygging av nye strukturer som skal inngå i økonomimodellen. Dette fordi de to gamle institusjonene var ulik på flere områder. Noen elementer i arbeidet med ny økonomimodell er gjennomført og implementert fra 1.1.2010, blant annet nye stedkoder/budsjettenheter som følge av ny organisering.

I arbeidet med Plan 2009 for UiT, er tilstrekkelig intern og ekstern kompetanse vurdert som en kritisk faktor i arbeidet med nye systemer og ny økonomimodell. Den totale belastningen på Administrasjonens økonomiressurser var antatt å ville bli stor i 2009, og at det ville bli en utfordring å prioritere ressursene på en slik måte at normal drift opprettholdes og at de viktigste oppgavene blir gjennomført. Disse vurderingene har slått til, og vil være gjeldende også for kommende år.

4.3.3: UiT skal overholde regelverk for anskaffelser.

Resultatmål

- Sikre en effektiv ressursforvaltning innen innkjøpsområdet.
- Etablere nye administrative rutiner som skal sikre etterlevelse og kontroll på at regelverket overholdes.

Anskaffelser av en verdi på over 500 000 kroner eksklusive mva skal kunngjøres som anbudskonkurranser, blant annet rammeavtaler som har et samlet volum på enkeltavrop over denne terskelverdien. Ansvar for å gjennomføre anbudskonkurranser tilligger den sentrale Innkjøpstjenesten, som pr tiden utgjør to stillinger. Ansvar for å gjennomføre anskaffelser under 500 000 eks mva tilligger den enkelte enhet; for konkurranser mellom 100 000 og 500 000 skal det gjennomføres tilbudskonkurranser som skal protokollføres. UiT har ca 45 innkjøpsattestanter som skal håndtere den innkjøpsfaglige delen av disse anskaffelsene, om nødvendig i samarbeid med faglig personell ved enheten.

UiT arbeidet i 2009 med 33 anbudskonkurranser, hvorav 3 var påbegynt året før, og 8 ikke ble avsluttet innen utgangen av 2009. Av de 30 påbegynt i 2009, var 18 nasjonale konkurranser, og 12 EU-konkurranser. En av konkurransene var en minikonkurranse utført med utgangspunkt i rammeavtaler fra anbudskonkurranse kunngjort av UNINETT på vegne av UH-sektoren. I tillegg ble 4 konkurranser under terskelverdi kunngjort i 2009.

UiT opererer for tiden med ca 40 rammeavtaler. Av disse er fem avtaler tilkommet på områder hvor UiT ikke hadde sentrale avtaler før, inklusive bøker, tidsskrifter, annonsering og diverse trykkeritjenester. Ett område hvor man hadde rammeavtale, byggsnekkerarbeider, blir nå håndtert i egenregi, og det gjøres for tiden en vurdering om man skal gjøre det samme for vedlikehold av utendørsanlegg. Det er et stående mål for Innkjøpstjenesten å undersøke hvorvidt man kan øke omfanget av rammeavtaler til å inkludere ytterligere nye områder.

4.3.4: UiT skal implementere rutiner, retningslinjer og maler i forbindelse med internt reglement for bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet.

Resultatmål

- Rutiner og maler på plass innen 2009.
- Sikre et positivt resultat på eksternt finansiert virksomhet for regnskapsåret 2009.

Nytt regelverk for eksternt finansiert virksomhet ble innført i sektoren fra 1.1.2007. Universitetet i Tromsø har etablert nytt internt regelverk som har virkning fra 1.1.2009. I denne forbindelse er det etablert nye rutiner for håndtering og godkjenning av prosjekter og samhandling mellom Administrasjonen og fakultetene. Arbeid med å implementere nytt sentralt regelverk samt nye interne rutiner gjenstår.

Nye lokale retningslinjer for forvaltning av bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet ved UiT ble innført fra 1.1.2009. I løpet av året har en arbeidet aktivt med å implementere nytt regelverk i den fusjonerte institusjonen og videre gjøre nødvendige regnskapsmessige tilpassninger blant annet med hensyn til klassifisering av prosjekter og samkjøring av praksis og maler for hhv tidligere universitets- og høgskolesiden. Budsjettmaler er justert, nye kontraktsmaler for oppdragsprosjekter er på plass og arbeid med retningslinjer for merverdiavgiftshåndtering er igangsatt. En vil i 2010 vurdere behov for å gjøre justeringer i det foreliggende reglementet, spesielt mht forvaltning og overdragelse av immaterielle rettigheter (IPR).

Universitetets overskudd på eksternt finansiert virksomhet var i 2009 på kr 14,263 mill kroner. Det var ingen spesifiserte resultatmål for denne typen virksomhet for 2009. Hovedårsaken til dette resultatet skyldes salg av aksjer i Lytix Biopharma AS, som alene utgjør 14,078 mill av overskuddet. I tillegg er det mottatt aksjer vederlagsfritt i Barentsinstituttet AS, tilsvarende 120 000 kr. Disse er inntektsført i 2009.

Overskuddet varierer fra år til år, og er på grunn av aksjesalget i 2009 betydelig høyere enn tidligere år. Universitetet planlegger normalt ikke med overskudd på det enkelte prosjekt.

Virksomhetsmål 4.4: UiTs enheter skal på sikt samlokaliseres for å sikre faglige og administrative synergier. Bygningsmassen skal stadig utvikles for å sikre faglige og administrative kvaliteter.

Visjonen er å opprettholde bygningsmassens arkitektoniske kvaliteter og bruksverdi og kontinuerlig tilpasse den bygningsmessige infrastruktur i takt med utviklingen av UiTs primærvirksomhet.

4.4.1: Ombygging av Administrasjonsbygget.

Ombyggingen av Administrasjonsbygget ble ferdigstilt i august 2009. Universitetsledelsen og 5 av 7 avdelinger i den nye administrasjonen er lokalisert i bygningen. Prosjektet ble gjennomført innenfor fastsatt kostnadsramme på 29,3 mill. kr.

4.4.2: Oppgradering av ventilasjonsanlegg i Realfagbygget fløy C.

Prosjekt for oppgradering av ventilasjonsanlegget i Realfagbyggets C-fløy pågår. Arbeidet forventes slutført innen utgangen av 2010. Det vises til omtale under "Større investeringsprosjekter" under punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

4.4.3: Utskiftning av fasader og takteking på Realfagbygget Fløy A.

Prosjekt for utskifting av fasader og takteking på Realfagbygget pågår og forventes slutført i løpet av 1. kvartal i 2011. Det vises til omtale under "Større investeringsprosjekter" under punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

4.4.4: Nytt Teknologibyg.

Det vises til omtale under "Større investeringsprosjekter" under punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

4.4.5: Samlokalisering av lærerutdanningen.

Det vises til omtale under "Større investeringsprosjekter" under punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

4.4.6: Samlokalisering av institutter og administrasjon for Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning.

I forbindelse med fusjon er tidligere Avdeling for lærerutdanning, Det samfunnsvitenskapelige fakultet og Det humanistiske fakultet sammenslått til et nytt Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning. Antall institutter er redusert fra 13 til 7. I løpet av 2009 er de nye instituttene samlokalisert. Dette er gjennomført med interne omrokninger både på campus Breivika og campus Mellomveien. Ved Mellomveien 110 er Institutt for lærerutdanning og pedagogikk lokalisert.

4.4.7: Etablering av 3. årskull ved Kunstakademiet.

Høsten 2009 ble det tatt opp et 3. årskull ved Kunstakademiet, Det kunstfaglige fakultet. I eksisterende lokaler ved Strandveien, som er dimensjonert til 30 studenter, var det imidlertid ikke areal til økning i opptaket. 3. årskull er derfor etablert i leide lokaler ved Troms fylkeskultursenter, som eies av Troms fylkeskommune. Disse arealene er dimensjonert for inntil 15 studenter.

4.4.8: Samlokalisering av hele Kunstakademiet (KA) på Breivang.

Det vises til omtale under "Større investeringsprosjekter" under punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

4.4.9: Felles informasjonscenter for Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning.

Universitetet i Tromsø har ikke økonomisk handlingsrom for gjennomføring av prosjektet i 2010. Prosjektet omtales imidlertid under ”Større investeringsprosjekter” i punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

4.4.10: Etablering av nye læringsarenaer, tilpasning av bibliotekene i henhold til prinsipper for læringscenter.

Universitetet i Tromsø har ikke økonomisk handlingsrom for gjennomføring av prosjektet i 2010. Prosjektet omtales imidlertid under ”Større investeringsprosjekter” i punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

4.4.11: Nybygg for Medisin og helsefag, Trinn 2 (MH2): a) oppnå prosjekteringsbeviling våren 2009 og b) starte detaljprosjektering høst 2009.

Det vises til omtale av ”Større investeringsprosjekter” i punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

4.4.12: Magasinbygg i Breivika for Tromsø Museum, Universitetsmuseet: forslag til rammeprogram sendes Kunnskapsdepartementet innen sommer 2009.

Det vises til omtale av ”Større investeringsprosjekter” i punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

Sektormål 5: Universitetet i Tromsø har et særskilt ansvar for å bygge opp, drive og vedlikeholde museum med vitenskapelige samlinger og utstillinger for publikum.

Tromsø Museum – Universitetsmuseet (TMU) har vedtatt langtidsplan med klart formulerte mål innen forskning, formidling og undervisning. Det er igangsatt arbeid for å sammenholde langtidsplan med UiTs strategidokumenter. TMU har i tillegg Revitaplan, som inkluderer planer for samlingsforvaltningen.

Virksomhetsmål 5.1 UiT skal sørge for god sikring og bevaring av museumssamlingene, og bidra til digitalisering av denne kulturarven.

Styringsparameter	Resultat				Ambisjonsnivå
	2006	2007	2008	2009	2010
Andel magasinlokaler med tilfredsstillende standard for sikkerhet	40 %	40 %	46 %	0 (mål 55 %)	40 % *
Andel magasinlokaler med tilfredsstillende standard for bevaring	60 %	60 %	15 %	17 % (mål 19 %)	19 %
Andel digitalisering av samlingene	15 %	77 %	89 %	94 % (mål 93 %)	96 %
Andel av samlingene som er tilgjengelig på internett	ukjent	30 %	53 %	43 % (mål 65 %)	65 %

* I 2010 vil Tromsø Museum – Universitetsmuséet arbeide med krav og tiltak med hensyn til risiko for vannskade.

Det finnes i dag ikke en egen norsk standard for bygging og utbedring av magasin for oppbevaring av gjenstander ved museene, på linje med arkivlov/arkivforskrift av 1998 (jf Standard Norge, Statens Byggetekniske etat, Statsbygg Nord).

Så langt vi kjenner til arbeider både EU-organet CEN (*The European Committee for Standardization*), og SN (Standard Norge) med å få utarbeidet standarder for magasinering. Det har i 2009 ikke skjedd noe vesentlig endring mht bevaringsforholdene for samlingen. Det er tatt i bruk klimaregulering for Jernmagasin i den arkeologiske samlingen, og igangsatt arbeid med nytt magasin for Qvigstad-samlingen.

Når det gjelder sikkerhet med hensyn til tyveri, brann, vann samt andre sikkerhetsrisikoer har TMU fått et nytt fryseanlegg på Holt, ellers ingen endringer. Ved gjennomgang av hovedrisikogrupperne er det funnet at ca 57 % av arealene er tilfredsstillende sikret mot tyveri. Vel 40 % er sikret eller nær sikret mot brann. På grunn av en oversvømmelse har TMU i 2009 sett nærmere på sikkerhet mot vannskade, hvor det jevnt over viser seg å være dårlig sikring. Det må derfor konkluderes med at ingen av TMUs magasinarealer er tilfredsstillende sikret mot vann. TMUs "Revitaplan" (av 18.9.06, gjeldende 2007-2016) angir nærmere ressursbehov og satsingsområder.

Virksomhetsmål 5.2 Universitetsmuséet skal gjennom samlingsvirksomheten være en aktiv samfunnsaktør. Samlingene skal tilrettelegges for bruk i offentlig forvaltning og av den interesserte allmennhet.

Styringsparameter	Resultat				Ambisjonsnivå
	2006	2007	2008	2009	2010
Publikumsbesøk	39 998	34 744	50 794	75 730 * (mål 50 000)	110 000 **
Antall omvisninger	ukjent	ukjent	107	319 (mål 275)	350
av dette skoleklasser	ukjent	ukjent	ukjent	216 (mål 175)	250
Antall utstillinger (faste / midlertidige)	8 / 9	9 / 11	9 / 11	11 / 15 (mål 10 / 11)	11 / 13

* I disse tallene inngår anslagsvis 25 000 besøkende i Botanisk Hage.

** Anslått 30 000 i økning som følge av fusjon med Polarmuseet.

Tromsø Museum har opprettholdt registrert besøkstall fra 2008, som var målet for 2009. Økningen i 2009 skyldes at besøk i Botanisk Hage inngår. Hagen har fått mye publisitet fått en oppgang i antall besøkende, fra ca 20 000 i 2008 til ca 25 000 i 2009. TMU har derfor i sum oppnådd et bedre resultat enn forventet. TMU har i 2010 fusjonert med Polarmuseet, som forventes å gi en økning i besøket på ca 30 000.

3. Planer for 2010

3.1 Plan for virksomheten i 2010

Vi viser til målstruktur for 2010 i tildelingsbrev for 2010 for Universitetet i Tromsø. Øvrige krav som inngår i tildelingsbrev for 2010 omtales under punkt 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010* nedenfor.

Sektormål 1: Universitetet i Tromsø skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.

Universitetet i Tromsøs strategiske plan for perioden 2009-2013 angir overordnede mål for utdanningsvirksomheten. Disse strategiske målene er nedfelt i universitetets kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten og danner grunnlag for styring, ledelse og gjennomføring av det systematiske arbeidet med å sikre god kvalitet i utdanningstilbudet. Det er på bakgrunn av målformuleringene i strategisk plan utarbeidet en handlingsplan for utdanningsfeltet som angir konkrete handlinger og tiltak i strategiperioden. Fakultetene er i gang med å utarbeide egne strategier og handlingsplaner for virksomhetsområdene på bakgrunn av universitetets overordnede og felles strategi og planverk. Strategidokumentet og handlingsplanen danner utgangspunkt for universitetets planer for utdanningsvirksomheten i 2010.

Virksomhetsmål 1.1: UiT skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.

Universitetet skal ha en variert studieprogramportefølje som er tilpasset samfunnets behov, og det er nødvendig å vurdere porteføljen både ut fra rekrutteringsgrunnlag, antall studenter og etterspørsel etter kandidater. Universitetet skal være en aktiv pådriver og ressurs for den videre velferdsutviklingen i Nord-Norge. Dette innebærer blant annet at landsdelen må være selvforsynt med relevant kompetanse og ta et særlig ansvar for å utdanne kandidater med gode og relevante kvalifikasjoner for å dekke landsdelens behov. Utforming av relevante studieprogram skal skje gjennom god samhandling med praksisfeltet og gjennom dialog med samarbeidspartnere og arbeids- og samfunnsliv for øvrig. Universitetet skal i samarbeid med praksisfeltet ha en nyskapende tilnærming til praksis i utdanningene. Universitetet ønsker å tenke nytt både i forhold til innhold i praksis og hvilke typer praksis som kan inngå i de ulike studieprogrammene. Universitetet vil også vurdere å innføre praksisordninger i studieprogram som i dag ikke har dette kravet.

Universitetet skal videreføre satsingen på fleksible utdanningstilbud. Fleksible utdanninger omfatter både nettbasert undervisning og desentralisert utdanning. UiT har som mål å være best på kvalitet og nyskapende i bruk av teknologi og pedagogikk. For å få et større fokus på denne satsningen ble det i februar 2010 gjennomført et åpent seminar med innledere fra de fremste universitetene innenfor fleksibel utdanning i USA. Det er også satt ned en arbeidsgruppe som skal utarbeide en behovs- og funksjonsanalyse for UiTs nettbaserte undervisningstjenester, herunder fleksible læringsformer, IKT i utdanningen og universitetspedagogikk. Som et ledd i dette arbeidet skal juridiske, etiske og tekniske problemstillinger knyttet til opphavsrett, copyright, arbeidsplikt og belønning i forbindelse med fleksible utdanninger utredes og avklares.

Det er et stort behov for kompetanseløft innenfor en rekke sektorer i landsdelen, og universitetet har til oppgave å øke kunnskapsnivået. Det er derfor nødvendig å gi tilbud om videreutdanning samt øke rekrutteringen av eksterne videreutdanningsstudenter. Målet skal nås ved å bruke eksisterende nettverk som "Vi i nord", men UiT må også drive oppsøkende virksomhet. Universitetet må tenke nytt i forhold til hvilke yrkesgrupper eksterne videreutdanningsstudier kan rette seg mot. Dette skal skje i et samarbeid med praksisfeltet.

Resultatmål 1: Innen utgangen av 2010 skal arbeidet med å fastsette UiTs nye studieprogramportefølje som skal lyses ut for opptak studieåret 2012/2013 være i tråd med fastsatt framdriftsplan for dette arbeidet.

Risikovurdering

Universitetet har startet et omfattende arbeid med å gjennomgå den totale studieporteføljen. Det er nedsatt en arbeidsgruppe av representanter fra universitetets faglige og administrative ledelse som skal sikre framdriften i dette arbeidet ved fakultetene. Arbeidsgruppas mandat er å legge fram innstilling til ny studieprogramportefølje for studieåret 2012/2013. Den nye porteføljen skal behandles av universitetsstyret i juni 2011. Arbeidet er forankret i fakultetene og dette arbeidet skal innværende år prioriteres. Det er en viss risiko for at fakultetenes interne arbeid kan ta lengre tid enn forutsatt som følge av utfordrende drøftinger i fagmiljøene.

Universitetet må i den videre utviklingen av studieporteføljen sikre at Nokuts standarder og krav ivaretas i de ulike studietilbudene, herunder Nokuts krav til fagmiljøets størrelse og kompetanse. Ikke alle fagmiljø har pr i dag tilstrekkelig kompetanse og stabilitet for å kunne tilby studier på høyere grads nivå. Fagmiljøenes ambisjoner og ønsker om oppstart av studieprogram uten at denne viktige rammebetingelsen er på plass, utgjør en risiko for at veilednings- og undervisningsbehovet på studieprogrammene ikke blir godt nok ivarettatt. Konsekvensen er alvorlig. Studentene får et dårlig studietilbud og akkrediteringen kan som ytterste konsekvens bli trukket tilbake.

Resultatmål 2: UiT skal utarbeide en behovs- og funksjonsanalyse for å gi et grunnlag for arbeidet med å nå målet om å bli nasjonalt ledende innen fleksible utdanninger.

Risikovurdering

Arbeidet med videreutvikling av fleksible utdanningstilbud skal gis høy prioritet. Dette arbeidet har et langsiktig perspektiv og det er mange utfordringer knyttet til dette målet både av teknologisk, pedagogisk og juridisk art. Arbeidet skal gis stor oppmerksomhet i 2010 og det skal arbeides systematisk med kompetanseheving av undervisningspersonell både innenfor pedagogikk og teknologiske løsninger. Det er satt ned en arbeidsgruppe som skal utarbeide en behovs- og funksjonsanalyse med intensjon om å skape grunnlag for å kunne nå målet om at UiT skal være ledende innen fleksible utdanninger, herunder fleksible læringsformer og bruk av IKT i utdanningen, i samspill mellom fag og pedagogikk. Risikoen for at ikke behovsanalysen skal bli fullført vurderes som lav.

Resultatmål 3: I de årlige studieprogramevalueringene skal praksis i utdanningene vurderes og gjennomgås spesielt.

Risikovurdering

Å få etablert et tilstrekkelig antall praksisplasser er en stor utfordring. Fakultetene må inngå langsiktige og gode avtaler med praksisstedene. Rammene skal være forutsigbare og

praksisveilederne må ha god kompetanse innen sitt felt. Risikoen for at dette ikke lar seg gjennomføre på kort sikt er relativt stor. For at studieprogrammene skal være tilpasset samfunnets behov, skal fagmiljøene vurdere å innføre praksis, praktikantordninger og lignende i studieprogram som ikke har dette i dag. En slik tilnærming vil skape nye praksisarenaer.

Resultatmål 4: Universitetet skal øke rekrutteringen av eksterne videreutdanningsstudenter.

Risikovurdering

Universitetet skal i tillegg til å bruke eksisterende nettverk aktivt oppsøke private og offentlige aktører for å avdekke kompetansebehovet. Videre er det nødvendig også å tilby videreutdanningsstudier til nye yrkesgrupper, grupper som ikke har slikt tilbud i dag. Et tett samarbeid med praksisfeltet er nødvendig for å lykkes. Fagmiljøene ønsker å gi nye fagtilbud, og ledig kapasitet bør kanaliseres til etablering av flere videreutdanningstilbud. Risikoen for at dette arbeidet ikke lar seg realisere inneværende år er tilstede, men vurderes som liten. Oppstart av undervisning for svært små grupper vil være for kostbart. Før videreutdanningstilbud settes i gang, må rekrutteringsgrunnlaget være tilstrekkelig.

Resultatmål 5: Universitetet skal særskilt se til at Kunnskapsdepartementets aktivitetskrav innen utvalgte utdanninger blir oppfylt.

Risikovurdering

Aktivitetskravene ble i hovedsak oppfylt i 2009 og universitetet opplever god søkning til disse utdanningene. Risikoen for ikke å oppfylle aktivitetskravene vurderes som liten.

Resultatmål 6: Universitetet skal opprettholde dagens opptaksnivå for realfags- og ingeniørutdanningene og det sentralt fastsatte opptaksnivået for enkelte utdanninger.

Risikovurdering

Antall søkere per studieplass varierer noe mellom de ulike fagområdene. Det er god søkning til jus og de aller fleste studieprogrammene innenfor helsefag. Ved teknologi - og realfagene er situasjonen en annen. Her er det flere studieplasser enn det er førsteprioritetssøkere. Imidlertid har Fakultet for naturvitenskap og teknologi satt i gang et omfattende arbeid med studentrekruttering som vi håper vil ha positiv innvirkning både på søker- og opptakstallene.

UiTs opptaksrammer for realfags- og ingeniørutdanningene og lærerutdanningene er på samme nivå i 2010 som året før. De fleste av realfagsutdanningene har ingen adgangsregulering, noe som innebærer at alle kvalifiserte søkere får tilbud om studieplass. Studenttilfanget er imidlertid ikke stort nok til at universitetet fyller de budsjetterte plassene på disse studiene. For studieåret 2010/2011 har tre av totalt fire ingeniørutdanninger åpnet for å ta opp alle kvalifiserte søkere.

Allmennlærerutdanningene, førskolelærerutdanningene og faglærerutdanning i musikk er alle adgangsregulerte studier. Med unntak av faglærerutdanningen, har ikke alle studieplasser vært fylt opp. Både samlingsbasert allmennlærerutdanning og førskolelærerutdanning ser ut til å rekruttere greit og fyller opptaksrammene som er satt, uten at studenttilfanget er stort nok til at det er en reell konkurranse om studieplassene. Konklusjonen er at UiT opprettholder studieplasser innenfor prioriterte utdanninger.

Resultatmål 7: Antall primærøkere til UiT skal øke, spesielt antallet fra Sør-Norge. Andelen primærøkere fra Sør-Norge skal øke fra 24 % til 28 % i løpet av en fireårsperiode.

Risikovurdering

Landsdelen utgjør kjerneområdet for rekrutteringen av studenter. UiT har økt sin andel primærøkere fra de fleste fylkene utenfor Nord-Norge, men de utgjør fortsatt en forholdsvis liten del av universitetets totale antall søkere og studenter. Mye av universitetets markedsføring er nettbasert og dermed nasjonal, men måloppnåelse er avhengig av ytterligere målrettet satsning i Sør-Norge. Utfordringen er å få tilstrekkelig med kvalifiserte søkere til disse plassene. Det er en risiko for at målet om å øke antall primærøkere i hovedsak fra Sør-Norge ikke nås da måloppnåelse forutsetter økte ressurser eller omdisponering av ressurser fra andre virksomhetsområder eller målgrupper.

Resultatmål 8: Universitetet har som mål å få 1,7 primærøkere per studieplass.

Risikovurdering

Målet innebærer en økning sammenlignet med 2009 (1,6) og er avhengig både av den totale søkningen til høyere utdanningsinstitusjoner på landsbasis og i hvilken grad Universitetet i Tromsø lykkes i sitt rekrutteringsarbeid. Universitetet opplevde en sterk økning i antall søkere i 2009 og målet om en ytterligere økning er ambisiøs.

Resultatmål 9: UiT skal ha god søkning til de nye lærerutdanningsprogrammene.

Risikovurdering

De nye femårige lærerutdanningene for undervisning på grunnskolenivå er et viktig strategisk satsingsområde for Universitetet i Tromsø. Det er nedlagt et omfattende utviklingsarbeid i den nye modellen for lærerutdanning som er nyskapende i nasjonal sammenheng. Viktige organisatoriske endringer er gjort for at universitetet skal lykkes i å tilby en ny lærerutdanning med høy faglig kvalitet. Det pedagogiske fagmiljøet er styrket ved at fagmiljøene fra tidligere Høgskolen i Tromsø og tidligere Universitetet i Tromsø er samlokalisert og organisert under ett institutt. Universitetet skal også i 2010 samarbeide med lærerutdanningsinstitusjonene i region Nord-Norge. Det er viktig at søkningen til disse programmene blir god og at studiepllassene fylles opp.

Samarbeidet mellom de nordnorske institusjonene om ny lærerutdanning er allerede etablert. Det er en risiko for at rekrutteringen til UiTs lærerutdanninger blir lavere enn forventet i 2010, fordi alle lærerutdanningsinstitusjonene i landsdelen vil tilby lærerutdanninger for både 1.-7. og 5.-10. trinn. Konsekvensen vil være at det utdannes for få lærere med kompetanse på høyere grads nivå og at det vil ta lengre tid enn ønskelig å få den nødvendige kompetanseløftet i grunnskolen.

Virksomhetsmål 1.2: UiT skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold, læringsutbytte og god gjennomstrømming.

Resultatmål 1: Universitetet skal i 2010 intensivere arbeidet med å implementere nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Risikovurdering

Implementeringen av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk er et prioritert område for universitetet de nærmeste årene. Risikoen for at universitetet ikke kommer i gang med dette

arbeidet i 2010 er tilstede, men vurderes som liten. Det vil være naturlig å vurdere faglig innhold og læringsutbyttebeskrivelser i sammenheng med den planlagte gjennomgangen av studieporteføljen som vil bli igangsatt i 2010.

Resultatmål 2: Universitetet skal fortsatt ha fokus på implementering av nytt felles kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten. Fakultetenes lokale prosedyrebeskrivelser for en rekke områder knyttet til forvaltning og kvalitetssikring av studietilbudene skal ferdigstilles.

Risikovurdering

Arbeidet med å implementere nytt kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten er godt i gang. Det er likevel en mulighet for at systemets elementer ikke blir godt nok forankret på alle nivå i organisasjonen fordi arbeidet med å etablere ny organisasjon er arbeidskrevende og tar lenger tid enn forventet. Mulige konsekvenser er at forvaltningen av utdanningsvirksomheten blir mindre effektiv og at det ved enkelte enheter blir intern variasjon i gjennomføringen av det systematiske kvalitetsarbeidet. Fakultetenes lokale prosedyrebeskrivelser for en rekke områder knyttet til forvaltning og kvalitetssikring av studietilbudene skal ferdigstilles. Disse skal bygge på elementene fra det felles systemet, og bidra til å kvalitetssikre utdanningsvirksomheten på alle nivå. Risikoen for at fakultetene ikke får fullført arbeidet vurderes som liten.

Resultatmål 3: Universitetet har stort fokus på å kartlegge læringsmiljørelaterte forhold. Som et ledd i dette arbeidet planlegger LMU en læringsmiljøundersøkelse blant studenter som skal gjennomføres i 2011.

Risikovurdering

Planleggingen av læringsmiljøundersøkelsen vil være forankret i Læringsmiljøutvalget. Det er lite sannsynlig at Læringsmiljøutvalget ikke kommer til å prioritere denne oppgaven. Det er videre satt av midler til å gjennomføre en slik undersøkelse. Risikoen for at tidsplanen ikke holder vurderes som liten. Manglende studentengasjement utgjør imidlertid en stor risiko for kartleggingsarbeidet. Konsekvensen vil være at UiT ikke vil få gode nok data om læringsmiljøet.

Resultatmål 4

- UiT skal øke samsvaret mellom studentenes planlagte studieløp og faktiske studietid, og redusere det faktiske frafallet fra alle typer utdanninger.
- UiT skal planlegge å gjennomføre en lokal undersøkelse om frafall ved universitetet.

Risikovurdering

Risikoen for at frafallet fra studieprogrammene ikke blir redusert er stor. Dersom fakultetenes oppfølging av studentene ikke gir resultater, vil frafallet fortsatt være en stor utfordring. Konsekvensen er at studiepoengproduksjonen ikke øker. Stort frafall kan virke negativt på læringsmiljøet med resultat at frafallet blir enda større. Dette er imidlertid et langsiktig mål og det må arbeides kontinuerlig med å få redusert frafallet fra studieprogrammene. UiTs egne undersøkelser viser at studentene i særlig grad faller fra etter første studieår. Tettere oppfølging av den enkelte student i det første studieåret kan gi positive resultater. Dersom ikke fagmiljøene derfor ikke arbeider bevisst med denne problematikken er det stor risiko for at målet ikke nås.

Implementering av kvalifikasjonsrammeverket vil føre til økt bevissthet om studieprogrammenes faglige innhold, herunder læringsmål og læringsutbytte, undervisningsmetoder

og eksamensordninger/vurderingsformer. Tydeligere studieplaner, der også krav til studieinnsats kommuniseres, vil medvirke til at studentene valg et studieprogram som er i tråd med egne forventninger. Den pedagogiske kompetansen til de faglige tilsatte må også bli bedre.

Resultatmål 5: UiT har som mål at studiepoengproduksjonen skal være 43 studiepoeng per student i 2010.

Risikovurdering

Det er en risiko for at målet om 43 studiepoeng pr student i 2010 ikke nås. Måloppnåelse er avhengig av høy fokus på undervisning, veiledning og oppfølging av den enkelte student.

Virksomhetsmål 1.3: UiT skal ha et utstrakt internasjonalt utdanningssamarbeid av høy kvalitet.

Gradsprogrammene ved UiT skal være internasjonalt orienterte og gi rom for kvalitetssikrede utvekslingsopphold. Minst 15 % av studentene ved UiT skal være utenlandske studenter. Økningen skal skje dels gjennom en dobling av antallet selvfinansierte studenter på gradsprogram, dels ved økning av antallet utvekslingsstudenter og dels ved økt rekruttering av utenlandske statsborgere bofast i Norge.

Styringsparametere	Resultat			Ambisjonsnivå
	2008	2009	2010	2011
Antall utvekslingsstudenter (ut/inreisende)	385	406	430	450
Antall fremmedspråklige utdanningstilbud	16	24	27	30
Antall studietilbud i samarbeid med utenlandske institusjoner (fellesgrader/ <i>Joint degrees</i>)	1	1	1 (2)	2(3)
<i>Mål fastsatt av UiT:</i> Innreisende mobilitet (alle kategorier utenlandske studenter)	8,1 %	9,7 %	11 %	12 %

Resultatmålene er hentet fra universitetets strategi og handlingsplan for 2009-2013. Gjennom å integrere internasjonalisering i det nye universitetets strategi og handlingsplan for de fire virksomhetsområdene (2009-2013) vil universitetet sikre at internasjonalisering ikke blir et isolert område men kan bidra til utvikling av faglig virksomhet og kvalitet i utdanningene.

I tabellen rapporteres kun utveksling (inn- og utreisende) samt kvote- og Norad-studenter. Universitetsstyret fastsatte under forrige målperiode at den totale mobiliteten (ut- og innreisende samt gradsstudenter og *free-mover*) skulle ha nådd 10 % innen 2009. Dette målet er oppnådd.

Fremmedspråklige studietilbud i tabellen omfatter studieprogram der all undervisning gis på engelsk. I tillegg tilbyr universitetet et økende antall engelskspråklige enkeltemner, i overkant av 200 i 2009. Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi planlegger oppstart av tre nye engelskspråklige mastergradsprogram høsten 2010. To er basert på tidligere norskspråklige biologiprogram. Mastergradsprogrammet i samfunnsøkonomi vil bli undervist kun på engelsk

fra høsten 2010. NT-fakultetet skal tilby et nytt engelskspråklig mastergradsprogram i teknologi og sikkerhet i nordområdene. Det skal i strategiperioden opprettes engelskspråklige bachelorprogram. Alle studieprogram skal på sikt ha engelskspråklige emner tilsvarende ett semester som sikrer et studietilbud for innreisende utvekslingsstudenter.

Resultatmål 1: Universitetet skal oppnå minst 15 % studentmobilitet i strategiperioden. Det vil være et særskilt fokus på å øke antallet utreisende utvekslingsstudenter i perioden.

Risikovurdering

Resultatmålene skal oppnås i løpet av strategiperioden. Det skal arbeides med delmål for hvert år fra 2010 til 2013. Med den økningen av studentmobiliteten som ble oppnådd i 2009, ligger universitetet godt an til å nå målet om 15 % utenlandske studenter innen utgangen av strategiperioden. Hvis den globale økonomiske stagnasjon fortsetter, kan antallet internasjonale studenter bli påvirket.

Resultatmål 2: Universitetet skal i løpet av perioden 2010-2013 etablere flere fellesgradsamarbeid, minimum ett per fakultet, det vil si totalt 6.

Risikovurdering

Selv om interessen for fellesgradsamarbeid er merkbar, er slikt samarbeid meget ressurskrevende, spesielt i etableringsfasen. Kun ett fakultet har erfaring med fellesgradsamarbeid hittil. Det eksisterer imidlertid administrativ kompetanse om fellesgradsamarbeid på institusjonsnivå, slik at fakultetene vil kunne få administrativ støtte i prosessen. Risikoen anses som middels høy.

Resultatmål 3: Det skal utarbeides rutiner for kvalitetssikring av partnerinstitusjoner for å profilere trygge og forutsigbare utvekslingsopphold.

Risikovurdering:

Arbeidet med å etablere rutiner for kvalitetssikring av partnerinstitusjoner vil starte i 2010. Første trinn er å utarbeide en liste over hvilke kriterier som skal ligge til grunn for kvalitetssikringen. Risikoen for at arbeidet ikke vil bli ferdig, anses for liten.

Resultatmål 4: Universitetet må kvalitetssikre de studenter som gis anledning til å delta på utvekslingsopphold med hensyn til studieprogresjon og karaktersnitt.

Risikovurdering

Oppretting av rutiner for kvalitetssikring av utreisende utvekslingssøkere er tidkrevende. I 2010 er det i første rekke snakk om å få oversikt ved å kartlegge progresjon og karaktersnitt før utreise samt resultater fra utvekslingsopphold for de tre siste år. Kartleggingen er tidkrevende, men enkel å utføre. Risikoen anses som liten for at kartleggingen ikke blir gjennomført og analysen ferdigstilt.

Resultatmål 5: Universitetet skal avslutte arbeidet med å lage en kvalitetssikret godkjenningrutine for vurdering av søkere med flyktningbakgrunn som har mangelfull dokumentasjon på tidligere utdanning.

Risikovurdering

Arbeidet er allerede startet med å lage en kvalitetssikret godkjenningrutine for vurdering av søkere med flyktningsbakgrunn som har mangelfull dokumentasjon på tidligere utdanning. Risikoen er derfor liten for at arbeidet ikke blir avsluttet.

Resultatmål 6: UiT skal etablere rammer og rutiner for praksisopphold i utlandet, også for praksis utenfor rammen av LLP-programmet (Erasmus).

Risikovurdering

Etablering og implementering av god rutine for administrering av praksisopphold som utvekslingsform er høyt prioritert, og risikoen derfor liten.

Sektormål 2: Universitetet i Tromsø skal oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Resultatene for 2009 foreligger 1. mars med unntak av resultatene for vitenskapelig publisering. Resultatmålene for publisering er derfor satt ut fra resultatene i 2008.

Det er i planene for 2010 bevisst valgt å også inkludere resultatmål som ikke er angitt per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling. Resultatene fra 2009 er satt i parentes.

Virksomhetsmål 2.1: UiT skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet. Forskerutdanningen skal være innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og samfunnet for øvrig.

2.1.1: UiT skal øke antall uteksaminerte doktorgradsstudenter.

Resultatmål: 125 uteksaminerte doktorgradsstudenter (2009: 115, 2008: 104).

Risikovurdering

Antall uteksaminerte doktorgradsstudenter fra UiT har vist en svak økning i de seinere år. Det forventes at antall doktorgradsstudenter vil øke i takt med økningen i tidligere inngåtte doktorgradsavtaler. Risikoen for mangelfull måloppnåelse under virksomhetsmål 2.2.1 er særlig knyttet til (i) mangelfull veiledning, (ii) for dårlig strukturerte programmer/dårlige læringsmiljøer og (iii) for dårlig inntakskvalitet. De to sistnevnte risikoene vurderes som svært lite sannsynlige, da man ved UiT i en lang periode har jobbet målbevisst med å kvalitetssikre både læringsmiljøene til stipendiatene og opptaksprosessene til ph.d.-programmene. Mangelfull veiledning anses å være den største risikofaktoren når det gjelder produksjon av uteksaminerte doktorgradsstudenter.

Konsekvensen av å ikke nå målene vil være lineært avhengig av hvor nær måloppnåelse man kommer, og vil både påvirke UiT sine inntekter, omdømme og muligheter for å rekruttere både nye stipendiater og dyktige unge forskere. UiT anser det derfor som svært viktig at institusjonen opprettholder, og helst øker, antall uteksaminerte doktorgradsstudenter i 2009.

2.1.2: UiT skal øke antall nye inngåtte doktorgradsavtaler.

Resultatmål: 145 nye inngåtte doktorgradsavtaler (2009: 121; 2008: 116; 2007: 143).

Risikovurdering

Antall inngåtte doktorgradsavtaler ved UiT har økt gradvis fram til i 2008, da det ble registrert en 15 % nedgang i nye avtaler. Det er imidlertid forventet at antall nye avtaler i 2010 vil være noe høyere enn toppåret 2007. Risikoen for mangelfull måloppnåelse under virksomhetsmål 2.2.2 er særlig knyttet til (i) feilslåtte rekrutteringstiltak og (ii) manglende vekst i ekstern finansiering av stipendiatstillinger. Den førstnevnte risikoen vurderes som noe sannsynlig, da man ved UiT i en liten andel av utlysningene ikke har mottatt kvalifiserte søknader. Manglende vekst i den eksterne finansieringen av stipendiatstillinger anses imidlertid å være den største risikofaktoren for manglende måloppnåelse under 2.2.2, siden det i stor grad er her institusjonen kan øke totalt antall doktorgradsstudenter.

Konsekvensen av å ikke nå målene vil påvirke antall uteksaminerte doktorgradsstudenter i 2013/2014, og derigjennom påvirke UiT sine fremtidige inntekter, omdømme og muligheter for å rekruttere dyktige unge forskere. Doktorgradsstudenter er også viktige ressurspersoner i fagmiljøene, og bidrar her både med produksjon av publikasjonspoeng, undervisning og kulturbygging. UiT anser det derfor som svært viktig at institusjonen opprettholder, og helst øker, antall inngåtte doktorgradsavtaler i 2010.

2.1.3: UiT skal redusere netto gjennomføringstid for doktorgradsstudenter.

Resultatmål: Gjennomsnittlig 3,7 års netto gjennomføringstid for doktorgradsstudenter uavhengig av finansieringskilde (2009: 3,8 år; 2008: 3,9 år).

Risikovurdering

Gjennomsnittlig gjennomføringstid for doktorgradsstudenter ved UiT har vært ganske stabil i de seinere år. Det forventes ikke store endringer i 2010 innen dette virksomhetsmålet. Risikoen for mangelfull måloppnåelse under virksomhetsmål 2.2.3 er vurdert å være lik som for virksomhetsmål 2.2.1.

Konsekvensen av å ikke nå målene vil både påvirke UiT sine inntekter, omdømme og mulighet til å tilsette nye doktorgradsstudenter. UiT anser det derfor som viktig at institusjonen reduserer gjennomføringstiden i 2010.

2.1.4: UiT skal øke antallet doktorgradsstudenter og postdoktorer knyttet til EU-finansierte internasjonale samarbeidsprosjekter.

Resultatmål: Deltakelse i 8 nye EU-prosjekter utlyst i 2010 (2009: 5 nye prosjekter, 2008: 3 nye prosjekter).

Risikovurdering

Antall doktorgradsstudenter og postdoktorer finansiert gjennom internasjonale samarbeidsprosjekter har økt de senere årene gjennom sterkere deltakelse i EU sine rammeprogrammer. Det legges fortsatt opp til å øke deltakelsen i det 7. rammeprogram i 2010. Risikoen for mangelfull måloppnåelse under virksomhetsmål 2.2.4 er særlig knyttet til (i) for lav søknadsinnsats, (ii) for lav økonomisk uttelling fra søknadsinnsatsen og (iii) for mange små og fragmenterte forskergrupper. Av disse risikoer vurderes det å få lav økonomisk uttelling på søknadsinnsatsen både som den mest sannsynlige og som den med de største konsekvenser.

Konsekvensen av å ikke nå målene vil være lineært avhengig av hvor nær måloppnåelse man kommer. UiT anser det som svært viktig at institusjonen øker deltakelsen i internasjonale samarbeidsprosjekter finansiert av EU i 2010.

Virksomhetsmål 2.2: Universitetene skal ivareta nasjonale behov for bredde i grunnforskningen. Universitetene har et nasjonalt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning innen de fagområder de tildeler doktorgrad. Samtidig skal universitetene konsentrere forskningsinnsatsen for å oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet innen utvalgte fagområder, og samarbeide internasjonalt om forskning og utviklingsarbeid.

2.2.1: UiT skal øke sin produksjon av FoU av høy nasjonal og internasjonal kvalitet.

Resultatmål

- 925 publikasjonspoeng (2009: 915; 2008: HiTø: 12,5; UiT: 865,0; samlet: 877,5)
- 0,7 publikasjonspoeng per fagårsverk (2008: HiTø: 0,1; UiT: 0,8; samlet: 0,65)
- 1,5 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc (2008: HiTø: 0,2; UiT: 1,6; samlet: 1,42)
- 22 % av de tellende publikasjoner på nivå 2 (2008: HiTø: 4,0 %; UiT: 19,9 %)

Endelige tall for produksjon av publikasjonspoeng i 2009 vil først være klart 1. mars 2010. Resultatmålet er derfor basert på resultatet for 2008.

Risikovurdering

Ser man på den samlede produksjonen av publikasjonspoeng ved de to fusjonerte institusjonene, så har det vært en moderat økning i årlig produksjon av publikasjonspoeng de siste årene. Det er lite som tilsier at denne veksten ikke skal fortsette, og det er planlagt en videreføring av den økte produksjonen av publikasjonspoeng i 2010. Risikoen for mangelfull måloppnåelse under virksomhetsmål 2.1.1 er særlig knyttet til (i) et høyt undervisningspress som gir de ansatte mindre tid til forskning, (ii) et netto tap av dyktige forskere til andre institusjoner, (iii) et mangelfullt insentivsystem for forskning og (iv) at fokuset på fusjonen og den interne organiseringen av de nye fakultetene trekker oppmerksomheten vekk fra forskningsvirksomheten. Risikoen for at hver av disse faktorene kan påvirke måloppnåelsen vurderes som middels. Det oppfattes samtidig som lite sannsynlig at UiT sin produksjon av publikasjonspoeng i 2010 vil bli vesentlig dårligere enn i 2008.

Konsekvensen av å ikke nå målene vil være lineært avhengig av hvor nær måloppnåelse man kommer, og vil påvirke både inntektene til UiT og institusjonen sitt omdømme. Siden det oppfattes som lite sannsynlig at produksjonen av publikasjonspoeng vil bli vesentlig dårligere enn for tidligere år, anses det at effektene av manglende måloppnåelse vil være moderate både når det gjelder de monetære og de omdømmemessige sidene.

2.2.2: UiT skal øke den eksterne finansieringen av FoU-prosjekter.

Resultatmål

- kr 300 millioner i inntekter fra eksternt finansiert virksomhet (2009: 290,6 millioner)
- kr 225 000 i inntekter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (2009: 219 815)
- kr 220 millioner i tildeling fra NFR (2009: 213,68 millioner)
- kr 180 000 i tildeling fra NFR per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (2009: 162 000)

- kr 16 millioner i tildeling fra EU (2009: 14,8 millioner)
- kr 12 000 i tildeling fra EU per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (2009: 11 200)
- deltakelse i 8 nye EU-prosjekter utlyst i 2009 (2009: 6 nye prosjekter, 2008: 3 nye prosjekter)

Risikovurdering

De samlede eksterne inntektene til de to fusjonerende institusjonene har økt gradvis de siste årene. Det er lite som tilsier at denne veksten ikke skal fortsette, og det er planlagt en videreføring av de økte eksterne inntektene i 2010. Risikoen for mangelfull måloppnåelse under virksomhetsmål 2.1.2 er særlig knyttet til (i) for lav søknadsinnsats, (ii) for lav økonomisk uttelling fra søknadsinnsatsen, (iii) for mange små og fragmenterte forskergrupper, (iv) mangelfull ekstern finansiering av forskningen og (v) variasjoner i inntekter som skyldes EUs system for utbetaling av tildelinger. Av disse risikoer vurderes dét å få lav økonomisk uttelling på søknadsinnsatsen både som den mest sannsynlige og som den med de største konsekvenser.

Konsekvensen av å ikke nå målene vil være lineært avhengig av hvor nær måloppnåelse man kommer, og vil åpenbart påvirke inntektene til UiT, noe som igjen i stor grad vil kunne påvirke forskningsaktiviteten ved institusjonen. Den eksternt finansierte forskningsaktiviteten består i stor grad av internasjonale samarbeidsprosjekter, og denne virksomheten er avgjørende for forskermobilitet og utveksling av erfaring og kunnskap internasjonalt. Manglende måloppnåelse vil derfor også svekke det internasjonale forskningssamarbeidet og mulighetene til å oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet. UiT anser det derfor som svært viktig at institusjonen opprettholder, og helst øker, de eksterne inntektene i 2010.

2.2.3: UiT skal øke sin produksjon av kunstnerisk utviklingsarbeid av høy nasjonal og internasjonal kvalitet.

Resultatmål

- 200 konserter (2009: 142; 2008: 191).
- 8 kunstutstillinger (2009: 4; 2008: 6)

Risikovurdering

Antall konserter avholdt av ansatte ved UiT har økt gradvis fram til 2007 og økte betydelig i 2008. Til tross for en nedgang i 2009 er det lite som tilsier at denne aktiviteten skulle minke i 2010. Antall kunstutstillinger kan se ut til å være økende. Risikoen for mangelfull måloppnåelse under virksomhetsmål 2.1.3 er særlig knyttet til (i) et høyt undervisningspress som gir de ansatte mindre tid til konserter, (ii) et netto tap av dyktige fagansatte til andre institusjoner, (iii) et mangelfullt insentivsystem for kunstnerisk utviklingsarbeid og (iv) at fokuset på fusjonen og den interne organiseringen av de nye fakultetene trekker oppmerksomheten vekk fra forskningsvirksomheten. Høyt undervisningspress anses for å være den mest sannsynlige risikoen for manglende måloppnåelse.

Å finne gode indikatorer for å måle en økning i produksjonen av kunstnerisk utviklingsarbeid er vanskelig. Manglende måloppnåelse vil imidlertid være en indikasjon på at de ansatte har for liten tid til produksjon av kunstneriske utviklingsarbeider. Konsekvensen av manglende måloppnåelse vil også påvirke både UiT sin synlighet og sitt omdømme, og derigjennom kunne påvirke rekrutteringen av dyktige studenter og ansatte.

2.2.4: UiT skal øke utvekslingen av ansatte via programavtaler.

Resultatmål

- 120 opphold internasjonalt (2009: 101).
- 30 opphold av utenlandske forskere ved UiT (2009: 22).

Risikovurdering

UiT innledet i 2009 ny praksis for registrering av internasjonal mobilitet i Frida. Dette gjør at vi får tilgang til sikrere tall, samtidig som denne Frida-modulen er lite utprøvd og fortsatt primært relaterer seg til FS og har studentmobilitet som utgangspunkt. Dessuten har en i DBH/Frida i 2009 innledet ny praksis med at bare opphold lengre enn én måned rapporteres/vises, mens minste varighet tidligere var én uke. Den vesentlige økningen i antall forskningsopphold fra 2007 til 2009 kan trolig tilskrives ny registreringspraksis, samtidig som det i tillegg vil være rapportert mange forskningsopphold som er kortere enn én måned

Den største utfordringen for 2010 er derfor at Frida-modulen for forskningsopphold gjøres effektiv, relevant og funksjonell for forskerne slik at den blir brukt, og for UiT slik at en får tilgang til faktisk bredde i rapporteringen. Eksempelvis gjelder dette muligheten til å velge relevante ”programavtaler”. Gitt at dette utredes vil vi anse måltallene for 2010 å være konservative minimumsanslag, og at vi har et rapporteringsmessig potensial.

Risikoen for lavere aktivitet for forskningsopphold enn potensialet på enhetene er særlig knyttet til (i) et høyt undervisningspress som kan gi reduserte muligheter for utveksling og (ii) et fortsatt fokus på fusjonen og på interne organiseringen ved de nye fakultetene.

Konsekvensene av manglende måloppnåelse under virksomhetsmål 2.1.4 er redusert kontakt mellom fagansatte og eksterne miljøer. Slik kontakt er sentralt viktig for UiTs posisjon i internasjonal forskningsfront, for utvikling av felles gradssamarbeid på alle nivåer og for fler- og tverrfaglig kunnskapsutvikling. Dette er felter UiT må fokusere sterkere på for å oppfylle en rekke av de andre resultatmålene.

Sektormål 3: Universiteter og høyskoler skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og bidra til innovasjon og verdiskapning basert på disse resultatene. Universiteter og høyskoler skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten.

Virksomhetsmål 3.1: UiT skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU-virksomheten.

Universitetet i Tromsø har som mål å styrke forskningsformidlingen til allmennheten. Vår forskningsformidling skal bidra til en åpen og opplyst samfunnsdebatt, sikre allmennheten tilgang til de nyeste forskningsresultatene og styrke UiTs omdømme og posisjon i møte med konkurranse og legitimitetsutfordringer.

3.1.1: UiT skal styrke eksisterende kanaler for forskningskommunikasjon

Resultatmål:

- Antallet abonnenter på trykte formidlingspublikasjoner som *Labyrint*, *Ottar* og *Podium* skal øke med 5-10 % i 2010.

3.1.2: UiT skal fortsatt være en aktiv medeier i forskning.no

Resultatmål:

- UiT skal øke antallet publiserte redaksjonelle saker og blogger på forskning.no med 10 % i 2010.

3.1.3: UiT skal aktivt bruke media som formidlingskanal.

Regionale og riksdekkende medier er sentrale kanaler for å nå et allment og bredt publikum. UiT skal søke å bruke media både til formidling av forskningsresultater og til bidrag til den offentlige debatten.

Resultatmål:

- 3.700 medieomtaler
- 200 kronikker, leserinnlegg og deltakelse i program

3.1.4: UiT skal ta i bruk nye formidlingskanaler i 2010

UiT skal etablere nye formidlingskanaler, herunder ta i bruk iTunesU eller tilsvarende plattform som primær formidlingskanal for populærvitenskapelige foredrag og formidling fra kunstfagene.

UiT skal også ta initiativ til samarbeid med andre forskningsinstitusjoner om større formidlingsatsinger, og UiT skal utnytte eksisterende samarbeid med søsterinstitusjoner til formidling.

Resultatmål:

- UiT skal i løpet av 2010 ha gjennomført to allmennretta formidlingstiltak i samarbeid med andre forskningsinstitusjoner i regionen.

3.1.5: UiT skal videreutvikle kunst- og kulturfagenes formidlingsarenaer Konserter og utstillinger skal utvikles til arenaer for strategisk kommunikasjon som kombinere konserter og utstillinger med populærvitenskapelige foredrag og ved å gjennomføre utstillinger og konserter i det offentlige rom.

Resultatmål:

- 200 konserter
- 8 utstillinger

Risikovurdering

Felles risikovurdering for alle resultatmål knyttet til formidling er (i) mangel på interessante forskningstema som kan presenteres i media, (ii) mangelfull opplæring i mediehandtering, (iii) for lite fokus i organisasjonen på viktigheten av synlighet i media og (iv) manglende evne til å fange opp interessante forskningstema i organisasjonen. Sannsynligheten for at forskningstema som kan presenteres i media er mangelvare ved UiT, vurderes som ikke sannsynlig, men hadde vært kritisk dersom det var realitet. Det er sannsynlig at det er

mangelfull opplæring av ansatte i mediehandtering ved UiT, men dette anses ikke å ha store konsekvenser. Manglende evne til å fange opp interessante forskningstema i organisasjonen vurderes som svært sannsynlig og kan ha viktige konsekvenser for institusjonen. Det er også meget sannsynlig at det er for lite fokus i institusjonen på viktigheten av synlighet i media, og at dette kan ha store konsekvenser for institusjonen.

Konsekvensen av mangelfull måloppnåelse under virksomhetsmål 3.1 vil påvirke UiT sin synlighet i det offentlige rom, noe som påvirker allmennhetens oppfattelse av institusjonen og UiT sine muligheter for å få eksterne tildelinger. UiT anser det derfor som svært viktig at institusjonen opprettholder, og helst øker, omfang og kvalitet på forskningsformidlingen i 2010.

Virksomhetsmål 3.2: UiT skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom utdanning, innovasjon og verdiskapning.

Resultatmål

- kr 300 millioner i inntekter fra eksternt finansiert virksomhet (2009: 290,6 millioner kroner)
- 20 mottatte forretningsideer (2009: 17)
- 3 nyopprettede selskaper basert på mottatte forretningsideer (2009: 2)

Risikovurdering

Det første resultatmålet er risikovurdert under virksomhetsmål 2.1.2. Å anslå antall mottatte forretningsideer og opprettelser av nye selskaper i 2010 er ikke lett, da man ved UiT har lite empiri og en relativt kort periode der man har jobbet med kommersialisering. Risikoen for mangelfull måloppnåelse under virksomhetsmål 3.2.1 er knyttet til (i) manglende kultur for kommersialisering, (ii) manglende incentiver, støtteordninger og bistand i kommersialiseringsprosessen og (iii) uklar rolledeling og samhandling mellom aktørene i kommersialiseringsprosessen. Samtlige av disse faktorene anses å ha en sannsynlig innvirkning på måloppnåelsen, men eventuell mangel av en god kultur for kommersialisering anses å ha de største konsekvensene, da dette vil påvirke alle ledd i kommersialiseringsfasen (fra idé til patent/produkt/bedrift).

Konsekvensen av mangelfull måloppnåelse under virksomhetsmål 3.2.1 vil påvirke UiT sin synlighet i det offentlige rom, framtidige inntekter og bidrag til næringsutvikling i samfunnet. UiT anser det derfor som viktig at institusjonen når målene knyttet til mottatte forretningsideer og bedriftsetableringer i 2010.

Virksomhetsmål 3.3: UiT skal vedta en handlingsplan for *open access*.

Resultatmål: Vedtak av handlingsplan for *open access*.

Risikovurdering

UiT ønsker å vedta en operasjonaliserbar handlingsplan for *open access* i løpet av 2010. Mye av grunnarbeidet er gjort av to arbeidsgrupper ved UiT som har laget ett bakgrunnsnotat om publisering ved institusjonen og ett om forlagsvirksomhet. Den eneste trusselen mot måloppnåelse anses derfor å være konkurranse om tid og fokus med andre presserende oppgaver. Det vurderes som lite sannsynlig at man ikke klarer å lage en handlingsplan for *open access* i 2010.

Konsekvensene av at man eventuelt ikke lager en handlingsplan i *open access*, er at UiTs arbeid rettet mot *open access* publisering blir forsinket.

Virksomhetsmål 3.4: UiT skal opprette nettbasert portal for levering av doktorgradsavhandlinger.

Resultatmål: Opprettelse av nettbasert portal for levering av doktorgradsavhandlinger.

Risikovurdering

UiT sitt digitale vitenarkiv, Munin, har en løsning for innlevering av blant annet masteroppgaver. Det er et ønske om å opprette en tilsvarende funksjonalitet for innlevering av doktorgradsavhandlinger. Dette arbeidet er påbegynt i 2009. Både konkurranse om tid med andre presserende oppgaver og utfordringer knyttet til utvikling av IKT-plattformen anses å være risikofaktorer for måloppnåelse. Det vurderes som sannsynlig at begge disse risikofaktorene kan påvirke måloppnåelsen noe. Samtidig anses det at manglende måloppnåelse i 2010 vil ha små konsekvenser.

Sektormål 4: Universitetet i Tromsø skal organisere og drive sin virksomhet på en slik måte at samfunnsoppdraget blir best mulig ivaretatt innenfor rammen av disponible ressurser.

Virksomhetsmål 4.1: UiT skal sikre en god og effektiv forvaltning av ressursene.

4.1.1: UiT skal fra 1.1.2011 oppgradere og ta i bruk nye økonomisystemer.

Resultatmål

- Nye systemer skal bidra til en mer effektiv og bedre økonomistyring, samt tilfredsstillende ulike krav til rapportering.
- Nye systemer skal være integrert, implementert og klare til bruk fra og med 1.1.2011.

Risikovurdering

Det er knyttet risiko til at opplæring av de som skal bruke systemene blir ikke prioritert, noe som innebærer at mulighetene til bedre styring og rapportering ikke nyttiggjøres, videre at nye rutiner for håndtering av systemene er ikke på plass før i løpet av 2011.

Det er en utfordring å forholde seg til flere systemleverandører og systemer som skal integreres med hverandre. Tekniske komplikasjoner og mangelfullt samarbeid kan vanskeliggjøre systemintegrasjonen og implementeringen.

4.1.2: Økt utnyttelse og effektiv bruk av arealer.

Resultatmål: Gjennomgå ordningen med arealfordeling og internhusleie med sikte på optimal utnyttelse.

Risikovurdering

Gjennomgang av arealfordelingen er ressurskrevende, og kapasitet til helhetlig gjennomgang må frigjøres i Avdeling for økonomi og Avdeling for bygg og eiendom. Det antas at prosjektet vil pågå utover planperioden. Dersom prosjektet ikke gjennomføres eller ikke har

ønsket fremdrift, vil man ikke oppnå bedre arealutnyttelse. Alternativt vil det bli vurdert å dele prosjektet i flere mindre delprosjekter hvor ulike arealkategorier analyseres separat.

4.1.3: Økt fokus på ressursfordelingen mellom administrasjon, undervisning, forskning og formidling.

Resultatmål: Effektivisere administrative prosesser for å kanalisere ressurser til primæroppgavene undervisning, forskning og formidling.

Risikovurdering

Langsiktig mål og arbeidet blir gjort for usystematisk for å kunne måle effekter. Effekter er vanskelig å måle på kort sikt.

4.1.4: UiT skal i 2010 slutføre innføringen av Paga som nytt lønns- og personalsystem og ePhorte som saks- og arkivsystem.

UiT har benyttet Paga som lønns- og personalsystem fra mai 2008. I forbindelse med fusjonen 1.1.09, ble systemet tatt i bruk for hele den nye institusjonen. I løpet av 2010 skal Pagaweb, med selvbetjeningsfunksjoner og elektronisk saksflyt, være tatt i bruk for alle enheter og ansatte. Innen utgangen av mai skal systemet være tatt i bruk ved Administrasjonen, Tromsø Museum, Universitetsbiblioteket, sentrene, de mindre fakultetene, og ved to av de store fakultetene. I løpet av oktober skal hele organisasjonen ha tatt systemet i bruk. Nytt system skal bidra til et kvalitativt bedre og mer effektivt lønns- og personalarbeid ved at lønns- og personalopplysninger blir elektronisk tilgjengelig for ledere, saksbehandlere og tilsatte, saksflyten blir elektronisk og rapporteringsmulighetene forbedres. Det er en forutsetning at leverandøren av Paga retter opp rapporterte feil og at systemet for øvrig fungerer som forventet. Det må settes av tilstrekkelige ressurser på alle nivåer i organisasjonen, og at det blir gitt tilfredsstillende opplæring. Fakultetene/enhetene må være organisert og ha en fullmaktsstruktur som gjør det mulig å bruke systemet på en effektiv måte.

UiT har fra februar 2009 benyttet ePhorte som saks- og arkivsystem. Arkivdatabaser fra tidligere UiT og HiTØ er under ferdigstilling og skal være klare for avlevering til Riksarkivet i 2010. Basene skal deretter gjøres tilgjengelig som historiske baser, men er inntil videre tilgjengelige og søkbare for tidligere brukere i sine opprinnelige applikasjoner. Nytt saks- og arkivsystem, kombinert med store endringer inne flere saksområder, særlig for personal- og studentforvaltningen, vil kreve løpende oppfølging og rutineutvikling i 2010. Oppfølging av feil og mangler i ePhorte skal ha høy prioritet i 2010. Dette skal skje i tett samarbeid med andre ePhorte-brukere i sektoren.

Virksomhetsmål 4.2: UiT skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et høyt kompetansenivå, et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.

4.2.1: UiT skal videreutvikle intern organisering og styrings- og ledelsesstruktur, og arbeide videre med lederutvikling og kulturbygging.

Resultatmål

- UiT skal videreføre arbeidet med å utvikle ledelse på alle nivåer i virksomheten.
- Det skal etableres ledelsesfunksjoner ved enhetene som bidrar til resultatoppnåelse og fremmer utvikling og samhandling.

- Alle fakulteter skal etablere arenaer som sikrer ansatte informasjon, medvirkning og som fremmer trivsel og tilhørighet til arbeidsplassen.

UiT skal etablere gode betingelser og sette lederne i stand til å forvalte lederrollen i tråd med strategier, verdigrunnlag og overordnede mål og styringssignaler. UiT prioriterer i 2009-10 å gjennomføre et sentralt lederutviklingsprogram rettet mot universitetsledelsen, faglige og administrative ledere for fakulteter og avdelinger i administrasjonen og instituttledere. Deler av programmet er også rettet mot øvrige ledere. Enhetene skal utvikle ledergrupper, forbedre samhandlingen mellom gruppe-, institutt- og fakultetsnivå, og videreutvikle organisasjonskultur og anerkjennelse for ulike fagområder. Enhetene skal etablere lederfunksjoner som bidrar til resultatoppnåelse og utvikling, god intern og eksternt samhandling, og som ivaretar den enkelte ansatte på en god måte. Ansatte skal ha god tilgang på informasjon og ha innflytelse på egen arbeidssituasjon.

Risikovurdering

Det er utfordringer knyttet til å sette av tidsressurser og økonomiske ressurser til å gjennomføre ledersamlinger og etablere samhandlingsarenaer for ledere på alle nivåer. Den enkelte må sette av tid og oppmerksomhet til utvikling av eget lederskap, medarbeiderskap og samhandling mellom ledergrupper, og mellom leder og ansatte ved den enkelte enhet. Det kan være en utfordring å etablere møteformer og –arenaer som er effektive og robuste over tid, slik at ansatte får varige og forutsigbare vilkår for informasjon og medvirkning, og slik at møtearenaer fremmer samarbeid, trivsel og tilhørighet. Ved større enheter bør lederfunksjoner fordeles slik at det er mulig å ha god dialog mellom leder og ansatte, og å ivareta enhetens og ansattes behov for samordning, tilrettelegging og kompetanseutvikling. Det skal prioriteres å gjennomføre medarbeidersamtaler for å skape oversikt over utviklings- og kompetansebehov.

4.2.2: UiT skal gjennomføre og følge opp tiltak i forbindelse med utviklingsprosjekt innen helse, miljø og sikkerhet.

Det vil i 2010 bli gjennomført tiltak for å styrke HMS-arbeidet ved Universitetet i Tromsø. Det er etablert et eget utviklingsprosjekt som i 2010 vil ha fokus på system, struktur og dokumentasjon i HMS-arbeidet, og også bli gjennomført andre utviklingsaktiviteter på området.

Resultatmål

- Det skal gjennom HMS-prosjektet etableres en HMS-struktur, HMS-system og dokumentasjon som er integrert med UiTs øvrige systemer for virksomhetsstyring.
- Det skal fra januar 2011 etableres en bedre tilpasset sikkerhetsopplæring for studenter og ansatte.
- Det skal etableres nytt samarbeid med bedriftshelsetjeneste.
- Det skal etableres en helhetlig beredskapsorganisasjon ved UiT. Lokale beredskapsgrupper skal gjennomføre minst to øvelser knyttet til sine beredskapsplaner.
- Det skal utarbeides nye retningslinjer og rutiner som ivaretar det lokale IA-arbeidet.
- Det skal gjennomføres en felles arbeidsmiljøundersøkelse for alle ansatte.
- Det skal innføres et system for å overvåke helsen til ansatte, gjesteforskere og studenter ved alle enheter.
- Det skal utarbeides ny søknad om bruk og avfallshåndtering av ioniserende og ikke-ioniserende stråling, prosjekt på håndtering av farlig avfall skal fullføres, og stoffkartoteket skal oppdateres.

Risikovurdering

Overordnet mål for HMS-prosjektet er å skape et velfungerende HMS-system ved UiT innen utgangen av 2012. Prosjektet vil i 2010 ha fokus på systematikken i arbeidet, og på at ledere og ansatte skal få økt kunnskap og bevissthet om systematisk HMS-arbeid. Risikofaktorer er knyttet til å oppnå tilstrekkelig medvirkning og forankring i organisasjonen, og at det gis prioritet og oppfølging gjennom linja. Det er også risiko knyttet til tidsrammer for gjennomføring, i forhold til at det kan oppstå nye krav til prioritering av tiltak, aktiviteter og utviklingsområder.

Etablering av ny sikkerhetsopplæring krever identifisering av grupper ansatte og studenter som må eller bør ha sikkerhetsopplæring for å kunne utføre sitt arbeid eller studium, og tilpasning av form og innhold i opplæringen til ulike behov. Det må føres oversikt og kontroll med at pålagt opplæring er gitt for personer som utfører risikofylte oppgaver, og sikres en ryddig overgang mellom nåværende og ny sikkerhetsopplæring.

Det skal fra mars 2010 inngås ny avtale om bedriftshelsetjeneste for alle ansatte, og etableres handlingsplaner og samarbeidsformer på institusjons- og fakultetsnivå. Etablering av en helhetlig beredskapsorganisasjon krever at de åtte lokale beredskapsområdene gjennomfører risikoanalyser, utarbeider beredskapsplaner, etablerer lokale beredskapsgrupper og gjennomfører opplæring og øvelser. På sentralt nivå må retningslinjer revideres, og det må etableres god samhandling mellom sentral og lokale beredskapsgrupper i forbindelse med håndtering av kritiske hendelser.

Revisjon av lokal IA-avtale for UiT forutsetter at det blir inngått ny sentral avtale, at partene ved UiT kommer til enighet om mål og tiltak, og ledere bevisstgjøres og læres opp med hensyn til tiltak og virkemidler i ny avtale. Det må etableres metodikk og settes av ressurser til gjennomføring og oppfølging av felles arbeidsmiljøundersøkelse.

Det er i 2009 blitt utarbeidet forslag til system for å overvåke helsen til ansatte, gjesteforskere og studenter ved alle enheter. Systemet omfatter også et register over arbeidstakere og studenter som blir utsatt for visse helseskadelige forhold. Forutsatt godkjenning av Datatilsynet vil systemet bli utprøvd ved ett av fakultetene fram til sommeren 2010, og deretter tas i bruk ved hele institusjonen. Erfaringer fra utprøvingen vil kunne forsinke innføringen. Det må settes av ressurser til arbeidet med strålevern, for å etablere en klarere oversikt over eventuelle avvik fra godkjenningene og eventuelle ulykker, uhell og unormale hendelser. Det må utarbeides ny søknad, og sikres bedre gjennomføring av revisjoner og avviksrapportering. En ufullstendig eller mangelfull søknad til Statens strålevern medfører risiko for avslag eller innskrenket adgang til bruk av ioniserende stråling ved UiT.

4.2.3: UiT skal utvikle og følge opp planer for rekruttering tilpasset de ulike enhetenes utfordringer og behov

Resultatmål

- Alle fakulteter skal i 2010 kartlegge kompetanse- og rekrutteringsbehov med utgangspunkt i strategiske mål, aldersavganger, akkrediteringskrav fra NOKUT og ønsket profil for FoU, undervisning og formidling.
- UiT skal legge til rette for mobilitet og implementere EUs *Charter and Code for Researchers*.
- UiT skal øke andelen kvinnelige professorer og dosenter i tråd med vedtatt strategi, hvor målet er 30 % kvinner i toppstillinger innen utløpet av 2013.

Risikovurdering

Manglende kunnskapsgrunnlag om framtidige aldersavganger kan gjøre beregningsarbeidet vanskelig. Enheter må gjøre framskrivninger og vurderinger i forhold til avganger og rekrutteringssituasjonen ved sine fagmiljøer, vurdert opp mot akkrediteringskrav og mål for utvikling av fagområdene.

EUs *Charter and Code* ble ratifisert av rektor og universitetsdirektør høsten 2009, sammen med *HR Strategy* og videreføring av *EURAXESS Services Network*. Ratifiseringen legger premisser for det videre arbeidet med forskermobilitet, og må implementeres ved UiT i løpet av 2010 gjennom konkrete tiltak. Arbeidet må forankres ved enhetene, og UiTs tilslutning eller implementering av tiltak må gjøres kjent for ansatte og potensielle utenlandske forskere.

Målet om å skaffe bedre datagrunnlag for å utøve en bevisst likestillingsarbeid ved rekruttering og utvikling av ansatte følges opp i takt med utviklingen og implementeringen av nye elektroniske saksbehandlersystemer. Behovet for rapporter innen likestillings- og mangfoldsfeltet kan ikke imøtekommes på en enkel måte i nåværende systemer. Det skal arbeides med å utvikle treffsikre og effektive virkemidler i arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering. I løpet av 2010 vil det bli utarbeidet en ny plan for å oppnå bedre kjønnsbalanse i vitenskapelige stillinger.

Effekten av tiltak for å bedre kjønnsbalansen i toppstillinger må følges nøye, slik at det eventuelt kan gjøres justeringer. Dersom tiltakene ikke virker etter hensikten vil målet om 30 % kvinneandel innen 2013 bli vanskelig å nå. En økt andel kvinnelige professorer forutsetter at det gis tid og muligheter for kvalifisering, og at det blir lagt til rette gjennom tilpasninger i arbeidsbelastning og sammenhengende tid til FoU-arbeid. I så måte ser de tiltakene som allerede eksisterer ved institusjonen ut til å ha en viss effekt, men innsatsen må forsterkes for å oppnå de ønskede resultater. Universitetsledelsen har gitt klare signaler om at det forventes resultater på dette området. Ledelsen ved fakulteter og institutter vil få i oppgave å identifisere kvinner blant sine førstelektorer og førsteamanuenser som kan gis intensiv karriereutvikling mot toppstilling. Her vil de virkemidler som institusjonen rår over benyttes, samtidig som universitetsledelsen vil bidra til finansiering av andre tiltak som kan gi uttelling.

Rekrutteringsprosessen skal gjennomarbeides i sin helhet for fjerne systemfeil som utelukker kvinner. Det vurderes å prøve ut et tiltak som NTNU har hatt suksess med, som er bruk av såkalte "lete og finne - komiteer" ved starten av en stillingsutlysning. UiT tar også sikte på å finne fram til andre tiltak som har vist seg å ha effekt ved andre universiteter. Hovedfokus for UiT i 2010 er likevel å mobilisere ledere på alle nivåer til å arbeide for å fremme kjønnsbalanse, for å etablere gode arbeidsfellesskap for begge kjønn, samtidig som det drives systematisk karriereutvikling med det enkelte individ i fokus. Dette er krevende prosesser, som også vil kreve videreutvikling av systemer for lederstøtte.

4.2.4: UiT skal ivareta ansattes medvirkning og medbestemmelse i henhold til arbeidsmiljølov og Hovedavtale gjennom dialog med vernetjeneste og tillitsvalgte.

Resultatmål

- Ledere og tillitsvalgte ved enhetene skal gis opplæring i Hovedavtalen.
- Alle fakulteter skal etablere faste møtearenaer med lokale tillitsvalgte og vernetjeneste.
- Det skal utarbeides en funksjonsbeskrivelse for vernetjenesten.

Risikovurdering

Det må settes av nødvendig tid til opplæring og til etablering og vedlikehold av felles forståelse for praktisering av medbestemmelse, særlig i forhold til nye ledere og tillitsvalgte. Lokale arenaer for dialog må kjennetegnes av faste møtepunkter, avklarte roller, åpenhet, godt samarbeidsklima, og vilje til å skape god samhandling fra alle parter. Det må gjøres en avklaring av verneombudenes funksjoner i forhold til den rollen som tillitsvalgte gjennom tjenestemannsorganisasjonene har, for å skape en klar forståelse av ansvarsområder og oppgaver.

Virksomhetsmål 4.3: UiT skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen. God intern kontroll og effektiv ressursforvaltning skal tas hensyn til i institusjonens strategiske prioriteringer.

4.3.1: Forbedre system for virksomhetsstyring

Resultatmål

- Økt fokus på å koble mål og strategiske prioriteringer med budsjett- og fordelingsmekanismer.
- Strukturer, rutiner og innhold i rapportering må bygges opp rundt nøkkeltall som angir resultater på mål og strategiske prioriteringer.

Risikovurdering

Arbeidet er komplekst og tidkrevende og vil ikke gi godt nok grunnlag for å kunne følge opp virksomhetsstyring i 2010.

4.3.2: Forvaltning av økonomiressursene må gjennomgås i forbindelse med organiseringen av det nye universitetet.

Resultatmål: Det må sikres en robust organisering av økonomifunksjonen ved alle fakulteter og i Administrasjonen.

Risikovurdering

Manglende ressurser og kompetanse dedikert til økonomiområdet ved fakultetene.

4.3.3: UiT skal utvikle og etablere ny økonomimodell inklusiv gjennomgang av strukturer og rutiner innen økonomiområdet fra og med 2010.

Resultatmål: Ny økonomimodell skal ivareta alle pålagte krav fra overordnede myndigheter for regnskapsføring og rapportering og ivareta Økonomireglementets bestemmelser om økonomiforvaltning i staten.

Risikovurdering

Arbeidet blir forsinket som følge av komplekse sammenhenger mot andre deler av organisering og føring av universitets regnskap. Ekstern og intern kompetanse blir en kritisk faktor. Det blir kritisk hvis sentrale ressurspersoner slutter, eller at eksterne samarbeidspartnere ikke har tilstrekkelig kompetanse til å levere de tjenester som universitetet er avhengig av. Det vil bli en utfordring å prioritere ressursene på en slik måte at normal drift opprettholdes samtidig som det prioriteres tilstrekkelige ressurser til utviklingsarbeid.

4.3.4: UiT skal overholde regelverk for anskaffelser.

Resultatmål

- Sikre en robust og effektiv organisering av innkjøpstjenesten slik at etterlevelse og kontroll av regelverket overholdes.
- Bygge opp og vedlikeholde kompetanse innen innkjøpsområdet gjennom strukturert og regelmessig opplæring internt i virksomheten.
- Etablere rammeavtaler og samordne avtaler for å oppnå best mulig vilkår (pris og andre kjøpsfordeler).

Risikovurdering

Mangel på ressurser til å følge opp at sentralt regelverk og interne rutiner for innkjøpsområdet overholdes. Enhetene har ikke prioritert dette området i organiseringen av de nye fakultetene. Marginal og mangelfull kompetanse innenfor innkjøpsområdet i den nye institusjonen. Det er risiko for at arbeidet med rammeavtaler ikke blir prioritert.

4.3.5: Innarbeide miljøkrav i alle innkjøp ved UiT

Resultatmål: Innarbeide miljøkrav i alle innkjøp ved UiT slik de fremkommer i handlingsplan for miljøledelse 2010-2011 for Universitetet i Tromsø.

Risikovurdering:

Pris på miljøvennlige produkter kan være høyere enn pris på andre produkter, som kan bli avgjørende for at miljøvennlige produkter likevel ikke når opp i konkurransen.

4.3.6: UiT skal videreutvikle rutiner, retningslinjer og maler i forbindelse med internt reglement for bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet

Internt regelverk for bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet ble innført pr 1.1.2009 ved UiT. Arbeid med implementering, opplæring og praktisering har vært sentralt i 2009.

Resultatmål

- Fortsette implementering, oppfølging og opplæring i regelverk, rutiner og retningslinjer innen bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet i alle deler av virksomheten.
- Evaluere interne retningslinjer, rutiner og praksis med tanke på justeringer og videreutvikling.
- Innarbeide krav i regelverket i oppbyggingen av nye strukturer i økonomimodell, regnskapsføring og rapportering.

Risikovurdering

Intern oppfølging, strukturer og rutiner er ikke godt nok forankret internt ved fakultetene, spesielt forankringen mot fagmiljøene.

Virksomhetsmål 4.4: UiT skal bidra til at nasjonale kunnskapsressurser forvaltes helhetlig og til at oppgaver og ansvar fordeles og løses gjennom samarbeid.

Universitetet i Tromsø søker med dette om kr 250 000 i SAK-midler for å dekke merkostnader i forbindelse med etablering av fordypningsretning innen Master i samfunnsikkerhet, i samarbeid med Universitetet i Stavanger. Det vil også bli sendt en egen søknad om midler til gjennomføring av fusjonsprosesser i nord.

Resultatmål

- Universitetet i Tromsø skal sammen med Universitetet i Stavanger etablere et masterstudium i samfunnssikkerhet med fordypning i maritimt miljø og sårbarhet i Arktis.
- Universitetet i Tromsø skal utrede og eventuelt gjennomføre fusjonsprosesser med øvrige institusjoner i nord.

Masterstudiet i samfunnssikkerhet er et 2-årig heltidsstudium. Fordypningsretningen i Maritimt miljø og sårbarhet i Arktis er en nyutviklet fordypning i dette studiet. Universitetet i Stavanger er faglig ansvarlig for studiet, men fordypningen vil gjennomføres ved UiT. Studietilbudet er aktuelt for personer som ønsker faglig fordypning innenfor områder med fokus på utfordringer knyttet til samfunnssikkerhet generelt, og til miljø og sårbarhet i nordområdene spesielt. Sammen ønsker UiT og UiS å bygge opp et sterkt kompetansemiljø i Nord-Norge knyttet til utfordringene i nordområdene. En naturlig del av denne satsingen er å tilby en masterutdanning som omhandler samfunnssikkerhet i nordområdene.

Det vises til omtale av fusjonsprosesser i nord under del 4 *Øvrig rapportering og planer for 2010*, og til egen søknad om midler.

Risikovurdering

Det er en forutsetning at institusjonene kommer til enighet. Manglende finansiering vil stoppe eller forsinke samarbeidstiltakene.

Sektormål 5: Universitetet i Tromsø har et særskilt ansvar for å bygge opp, drive og vedlikeholde museum med vitenskapelige samlinger og utstillinger for publikum.

Tromsø Museum – Universitetsmuseet (TMU) har vedtatt langtidsplan med klart formulerte mål innen forskning, formidling og undervisning. Det er igangsatt arbeid for å sammenholde langtidsplan med UiTs strategidokumenter. TMU har i tillegg Revitaplan (av 18.9.06, gjeldende for 2007-2016), som inkluderer planer for samlingsforvaltningen.

Virksomhetsmål 5.1 UiT skal sørge for god sikring og bevaring av samlingene ved universitetsmuseet, og bidra til digitalisering av denne kulturarven.

Styringsparametre	Mål	Resultat	Mål
	2009	2009	2010
Andel magasinlokaler med tilfredsstillende standard for sikkerhet	55 %	0 *	40 %
Andel magasinlokaler med tilfredsstillende standard for bevaring	19 %	17 %	19 %
Andel digitalisering av samlingene	93 %	94 %	96 %
Andel av samlingene som er tilgjengelig på WEB	65 %	43 %	65 %

* Gjelder risiko for vannskade. Se nærmere omtale under Rapport for 2009.

Virksomhetsmål 5.2 Universitetsmuseet skal gjennom samlingsvirksomheten være en aktiv samfunnsaktør. Samlingene skal tilrettelegges for bruk i offentlig forvaltning og av den interesserte allmennhet.

Styringsparametre	Mål 2009	Resultat 2009	Mål 2010
Antall publikumsbesøk	50 000	75 730 *	110 000 **
Antall omvisninger	275	319	350
av dette skoleklasser	175	216	250
Antall utstillinger (faste / midlertidige)	10/11	11 / 15	11 / 13

* I disse tallene inngår anslagsvis 25 000 besøkende i Botanisk Hage.

** Anslått 30 000 i økning som følge av fusjon med Polarmuseet.

Tromsø Museum har opprettholdt registrert besøkstall fra 2008, som var målet for 2009. Økningen i 2009 skyldes at besøk i Botanisk Hage inngår. Hagen har fått mye publisitet fått en oppgang i antall besøkende, fra ca 20 000 i 2008 til ca 25 000 i 2009. TMU har derfor i sum oppnådd et bedre resultat enn forventet. TMU har i 2010 fusjonert med Polarmuseet, som forventes å gi en økning i besøket på ca 30 000.

3.2 Plan for tildelt bevilgning i 2010

Samlet fordeling 2010 (Bevilgning fra Kunnskapsdepartementet)					
Fakultet/enhet	Resultat- basert undervisnings- bevilgning	Resultat- basert forsknings- bevilgning	Strategisk forsknings- bevilgning	Basis- bevilgning	Samlet
Fakultetet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning	48 869	23 785	39 532	142 514	254 700
Det juridiske fakultet	10 753	2 632	8 707	19 707	41 799
Fakultetet for naturvitenskap og teknologi	13 164	17 033	27 557	89 616	147 371
Det helsevitenskapelige fakultet	100 376	39 710	48 870	250 477	439 433
Fakultetet for biovitenskap, fiskeri og økonomi	16 197	25 093	31 595	65 556	138 441
Det kunstfaglige fakultet	7 497	76	943	25 548	34 064
Tromsø Museum – Universitetsmuseet	-	1 341	4 078	28 382	33 801
U-Vett	-	97	74	9 787	9 958
Sum fagavd	196 856	109 766	161 356	631 588	1 099 566
Sentre, fellesavdelinger og infrastruktur			11 211	591 290	605 675

Underbudsjettering			6 400		6 400
Totalt UiT	196 856	109 766	182 142	1 222 877	1 711 642

4. Øvrig rapportering og planer for 2010

Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon

Vi viser til punkt 5.1.1 i Tildelingsbrev for 2010, og til omtale under virksomhetsmål 4.4 ovenfor.

Fusjonen mellom Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Tromsø fant sted 1.1.09. Nytt rektorat, rektor og to prorektorer) og nytt universitetsstyret startet sitt virke fra årsskiftet. Til sammen 6 fakulteter og 25 institutter var på plass 1.8.09. Ved fakultetene etableres nye faggrupper og forskningsgrupper. Studieprogramporteføljen gjennomgås med grunnlag i faglige synergieffekter. Det er etablert en handelshøgskole ved Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi. Videre utvikles en ny lærerutdanning, en 5-årig integrert mastegradsutdanning "Pilot i Nord" i samarbeid med Høgskolen i Finnmark og Høgskolen i Nesna.

Universitetet samarbeider med Høgskolen i Narvik innenfor ingeniørfagene og med Universitetet i Stavanger i forbindelse med petroleumsutdanning. UiT deltar i ECN-samarbeid om å bygge en petroleumsrelatert utdanning i Hammerfest knyttet til Snøhvitalegget og Høgskolen i Finnmark. UiT deltar i en prosess som vurderer arbeidsdeling for ulike fagretninger mellom geoinstituttene i Norge. Det pågår videre et samarbeid med Høgskolen i Finnmark om doktorgradsutdanning innen reiseliv og om EVU-tilbud i kvensk for nybegynnere. Det er inngått en samarbeidsavtale med Nordlandssykehuset i Bodø hvor medisinerstudenter fra UiT får en del av undervisningen.

Etter henvendelser fra Høgskolen i Harstad og Høgskolen i Finnmark utredes nå muligheter for en fusjon mellom de tre institusjoner. Høgskolen i Narvik deltar også i prosessen med utgangspunkt i et samarbeid innen teknologi, helsefag og natur- og realfagsområdet. Samtalen med Høgskolen i Narvik er foreløpig av mer administrativ karakter, der det arbeides med en utredning for å se på konkret arbeidsdeling innenfor administrative oppgaver, samt et tettere faglig samarbeid innen forskning og undervisning.

En prosess i nord med ulike forutsetninger for institusjonene er en ressurskrevende prosess som vil kreve både menneskelige og økonomiske ressurser. Fusjonen mellom Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Tromsø er gjennomført uten økonomisk kompensasjon. Dette har vært og er et stort løft for universitetet, og vi ser ikke at det er mulig å gjennomføre ytterligere av denne type arbeidskrevende prosesser uten at det gis støtte til dekning av merutgiftene.

En omstrukturering i nord vil kreve ressurser både til planlegging og gjennomføring. Universitetet i Tromsø er det første breddeuniversitetet i landet som i dag er aktivt med i fusjonsprosesser med høgskoler. Dette er et pionerarbeid som er nyttig, både for både sentrale myndigheter og andre institusjoner, og hvor erfaringer etterspørres.

De prosessene vi nå skal igjennom, er foreløpig ikke kostnadsberegnet og vil være av noe ulik karakter ut fra hvilke samarbeidsformer som velges. Erfaringer fra fusjonen i Tromsø viser at faglig samarbeid på et tidlig stadium i prosessen er en forutsetning for å lykkes. Vi har i januar 2010 startet et faglig utredningsarbeid hvor det er oppnevnt 6 arbeidsgrupper med representanter fra de involverte institusjoner. I første omgang søkes det om midler til planleggings- og utredningsarbeid og til faglige samarbeidsprosjekter på til sammen 8 mill. kroner. På et senere tidspunkt vil det også være nødvendig med investeringer som sikrer god integrasjon av de administrative systemene, samt ressurser til omstilling og kompetanseheving. Det vil bli sendt et egen søknad til Kunnskapsdepartementet vedrørende midler til gjennomføring av fusjonsprosesser i nord.

Større investeringsprosjekter

Vi viser til punkt 5.1.2 i Tildelingsbrev for 2010, og punkt 4.4 i Tildelingsbrev for 2009.

Nybygg for Medisin og helsefag, Trinn 2 (MH2)

Prosjektet omfatter ca 19 000 m² brutto i nybygg og 1 980 m² netto i ombygging i nåværende bygg. Tiltakene skal bla gi nye lokaler for ca 1000 studenter ved helsefagutdanningene og medisinstudiet. I programdokumentene har universitetet lagt vekt på behov for generalitet i de nye lokalene slik at anlegget kan tilpasses virksomheten ved det nye Fakultet for helsevitenskap med god samordning av studietilbudene innen medisin og helsefag.

Prosjekteringsarbeidet pågår i regi av Statsbygg på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Forprosjekt som er godkjent av universitetet og Statsbygg, ble oversendt Kunnskapsdepartementet i desember 2008. Ekstern kvalitetssikring av forprosjektet(KS2)er gjennomført i 2009. Kostnadsramme på 1,072 mrd kroner (prisenivå høst 2008) er godkjent og prosjektet er klart for startbevilgning. Det vises til Prop.1S (2009-2010).

Teknologibygg

Det er igangsatt innledende prosjektering av Teknologibygg, byggetrinn 1. Kunnskapsdepartementet har godkjent et romprogram på ca 7000 kvm som skal romme Institutt for fysikk og teknologi, Institutt for ingeniørvitenskap og sikkerhet samt Tromsø geofysiske observatorium. Inkludert i dette arealet skal det også avsettes plass til en fremtidig tungregnemaskin. Kunnskapsdepartementet har gitt Statsbygg i oppgave å føre planarbeidet frem til forprosjekt som antas ferdig høsten 2010.

Samlokalisering av lærerutdanningen – nybygg i Breivika

Universitetsstyret vedtok våren 2009, i forbindelse med lokalisering av Institutt for lærerutdanning og pedagogikk, at universitetet skal starte planlegging av nybygg for instituttet på campus Breivika. Romprogrammering startet i oktober 2009, og forventes å være ferdig i løpet av juni mnd. 2010. Universitetsdirektøren har i dialog med Statsbygg avklart at eksisterende leieavtale for Mellomveien 110 kan transporteres til nybygg i Breivika. Lokalisering på campus Mellomveien betinger organisatoriske utfordringer for utdanningen, og faglige synergieffekter vanskeligjøres. Den tradisjonelle allmennutdanningen fases ut f.o.m. høsten 2010 og erstattes av 5-årige master utdanningsprogrammer.

Primært ønsker universitetet et nybygg oppført av Statsbygg som kurantprosjekt. Alternativ til nybygg er påbygg/tilbygg til Statsbyggs egne bygninger i Breiviklia. Utbyggingspotensialet i Breiviklia er stipulert til 6-10 000 kvm. Arealbehovet for Institutt for lærerutdanning og pedagogikk er foreløpig identifisert til i underkant av 10 000 kvm. Det forutsettes derfor at prosjektet har en investeringsramme under grensen for konseptevaluering (KS1). I

programmeringen legges det vekt på å avklare muligheten for grad av sambruk av eksisterende arealer og lokaliteter på Campus Breivika, der dette kan være hensiktsmessig.

Magasinbygg i Breivika for Tromsø Museum, Universitetsmuseet

Behov for sikring av samlingene ved universitetsmuseene er omtalt i St.meld. nr.15 (2007-2008), ”Tingenes tale”. Kunnskapsdepartementet har på grunnlag av dette bedt universitetet ”... fremme planer om et nytt magasinbygg som på sikt sikrer forsvarlig lagring av samlingene. Departementet forutsetter at planene ses i sammenheng med universitetets øvrige anlegg og at universitetet legger fram en skisse slik at man kan legge rammer for det videre arbeidet.” Rammeprogram for Magasinbygget ble oversendt departementet med brev av 10.august 2009. Med rammeprogrammet fulgte skisser for utbygging i Breivika og forslag til rammer for hele virksomheten ved museet. Dette bla som bakgrunn for vurdering av tjenlig deling i trinn.

Utvendig renovering av Realfagbygget og oppgradering av laboratorieventilasjon

Prosjektene med oppgradering av ventilasjon, inkl. utskifting av avtrekksskap og kjemikalieskap, og renovering av bygningens yttervegger, vinduer og tak, pågår parallelt for å minimere byggetid og belastning for studenter og ansatte. For å opprettholde drift i bygningen under arbeidene, er fakultetsadministrasjonen og Institutt for matematikk og statistikk midlertidig lokalisert i leide arealer. I tillegg er gamle Breivang videregående skole tatt i bruk.

Begge prosjektene er initiert av bygningens alder og varsel om pålegg fra Arbeidstilsynet. Arbeidstilsynets varsel om pålegg er begrunnet i utilstrekkelig laboratorieventilasjon på C-fløya og mangelfull kjemikalielagring. Bygningens yttervegg har i tillegg omfattende konstruksjonsfeil som har påført bygningen vanninntregning med påfølgende fuktproblematikk.

Av hensyn til helse, sikkerhet og arbeidsmiljø besluttet universitetsdirektøren tidlig i 2009 å forsere utbedringsarbeidene. Total kostnadsramme for prosjektene er 47 mill. kr. Det er imidlertid påvist større asbestforekomster i ytterveggene enn det har vært mulig å påvise visuelt. Det finnes derfor en risiko for at prosjektet vil overskride kostnadsrammen. Prosjektene finansieres av tidligere års avsetninger og overførte midler fra 2009. I tillegg planlegges ytterligere salg av tjenesteboliger i 2010 som delfinansiering. Overføringene fra 2009 har betinget reduksjon i drifts- og vedlikeholds nivået for felles infrastruktur.

Bygningen fra 1978 har i tillegg behov for innvendig renovering. Dette med bakgrunn i slitasje som følge av elde og skader etter vanninntregning. Universitetet må derfor disponere store deler av midlene til ordinært vedlikehold av den totale bygningsmassen til innvendige tiltak i Realfagbygget. I 2010 prioriteres bygningens A-fløy. Tiltakene vil imidlertid ikke være dekkende for oppgradering av bygningen med hensyn på manglende funksjonalitet ut fra nye studieformer. Planlagte tiltak omfatter ikke oppgradering av tekniske anlegg.

Samlokalisering av Kunstakademiet (KA) på Breivang

1. og 2. årskull på Kunstakademiet er lokalisert på Strandveien i nær tilknytning til Polarmiljøsenteret. Statsbygg Nord planlegger utbygging av Polarmiljøsenteret og utbyggingsplanene betinger en sanering av de arealer universitetet leier av Tromsø kommune for KA. Universitetsdirektøren har iverksatt utredning med tanke på etablering av Kunstakademiet (inkl. 3. årskull) på Breivang. Breivang eies av universitetet, men har et omfattende renoveringsbehov før bygningen kan tas permanent i bruk.

Breivang må, i tillegg til brukertilpasning, renoveres med tanke på tekniske anlegg og universell utforming. Renoverings- og ombyggingskostnader er foreløpig stipulert til 50 mill. kr. og kan ikke dekkes innenfor ordinær ramme.

Felles informasjonssenter for Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning. Fakultetet er et resultat av samlokalisering av tre fakulteter/avdelinger ved tidligere UiT og HiTØ. Tilhørende informasjonstjenester rettet mot studenter ligger i dag svært spredt. En samling av tjenestene i tilknytning til biblioteklokalet avdeling for humaniora og samfunnsfag, beliggende sentralt på campus, vil være en forutsetning for en vellykket samlokalisering og et samlet studentmiljø. I tillegg vil senteret innebære innsparing av driftsutgifter og en mer effektiv bruk av bygningsmessige ressurser. På grunn av prioritering av prosjektene ved Realfagbygget har universitetet ikke budsjettert med gjennomføring av informasjonssenteret i 2010. Planene utsettes derfor inntil videre.

Etablering av nye læringsarenaer, tilpasning av bibliotekene i henhold til prinsipper for læringssteder.

Nye læringsformer (problembasert læring, bruk av nettbasert informasjon med mer) krever alternative læringsarenaer i tillegg til de tradisjonelle, for eksempel kollokvierom og såkalte fleksible studentarbeidsplasser. Universitetsbiblioteket arbeider med å tilrettelegge sine lokaler for dette. Videre har Læringsmiljøutvalget vedtatt å se nærmere på sammenhengen mellom nye læringsformer og utforming av lokaler, og samtidig motvirke tendensen til at studentene oppholder seg mindre på campus enn tidligere. Tiltak for å bedre studentmiljøet, så vel sosialt som faglig, tenkes igangsatt.

Fysisk tilpasning av læringsarenaer i henhold til nye læringsformer er et av flere nødvendige tiltak for å tilfredsstille universitetets overordnede mål om å bedre studiekvaliteten og øke antall studenter som gjennomfører studiet på normert tid. På grunn av prioritering av prosjektene ved Realfagbygget har universitetet ikke budsjettert med gjennomføring av informasjonssenteret i 2010. Planene utsettes derfor inntil videre.

Leieavtale - Forskningsparken 3

SIVA oppfører et byggetrinn 3 i Forskningsparken, Breivika. Bygningen skal benyttes til laborativ virksomhet, og flere selskap har meldt interesse/forpliktet leieforhold i nybygget. Universitetet i Tromsø vil inngå leieavtale for arealet tiltenkt NorStruct-senteret ved Fakultet for naturvitenskap og teknologi. I tillegg til de enkelte leietakernes egne særarealer, skal det etableres et felles laboratorium - Barents Bio Center. NorStruct vil ha deler av virksomheten i felleslaboratoriet, og det forutsettes at en felles løsning med flere vil medføre større fleksibilitet i forhold til sambruk av utstyr og kompetanse. Bygget er planlagt ferdigstilt 1. desember 2010. Universitetets leieareal vil utgjøre totalt ca. 1900 kvm brutto, inkl. andel av felleslaboratorium. Endelig byggekostnad er ikke avklart og dermed ikke faktiske husleiekostnader. Årlige kostnader, inkl. investering, er stipulert til ca. 6,3 mill. kr.

Avsetninger – bygningsmessig vedlikehold

Universitetets avsetninger til fremtidig ekstraordinært vedlikehold av bygningsmassen vil ved utgangen av 2010 være disponert i sin helhet. Frem mot 2013 vurderes det solgt 20 personalboliger for å frigjøre midler til nødvendig vedlikehold av undervisningsbygningene.

Forvaltning av fullmakter

Vi viser til punkt 5.1.3 i Tildelingsbrev for 2010, og punkt 4.2.3 i Tildelingsbrev for 2009.

Institusjonens eierskap i aksjeselskaper skal være av faglig interesse, og det skal fastsettes resultatmål for eierskapet. Styret skal i Rapport og planer (2009-2010) gi en overordnet vurdering av forvaltningen av fullmakter, herunder institusjonens samlede eierskap, institusjonens strategi og mål, og hvilken betydning eierskapet har for institusjonens øvrige virksomhet. (Fra tildelingsbrevet)

UiTs formål og virksomhet er beskrevet i universitets- og høyskoleloven. I organiseringen av virksomheten har Universitetet ulike virkemidler, bl.a. i forhold til organisering av aktivitet i randsonen. Per 31.12.09 har UiT eierinteresser i 8 aksjeselskaper med formål innenfor forskning, utdanning, kommersialisering og infrastruktur.

Selskapenes virksomhet understøtter UiTs strategi på ulike måter. Dette kan være UiTs rolle som kunnskapsmotor i landsdelen og regional aktør, bidrag til UiTs nordområdesatsing eller gjennom styrking av næringsrettet forskning og innovasjon. UiT har bl.a. etablert et selskap med mål om økt kvalitet og kvantitet på næringsmessig utnyttelse av forskningsresultater samt at det skal bidra til effektiviseringen av kommersialiseringsarbeidet. Videre utgjør Norut-konsernet en tverrfaglig og bred basis for anvendt forskning og utvikling som utfyller sentrale satsingsområder ved UiT på en svært god måte. Sammen dekker Norut og UiT områdene fra grunnforskning og forskerutdanning til anvendt forskning og innovasjon. Gjennom samarbeid med og eierskap i Norut-konsernet har UiT et helhetlig forsknings- og innovasjonssystem. UiT har også eierinteresser i et infrastrukturselskap som bidrar med infrastruktur som er svært viktig for UiTs satsing på marin forskning og utdanning.

Samlet kan UiT og aksjeselskapene betraktes som en del av en helhetlig organisering som skal bidra til at UiT skal være bedre i stand til å ivareta institusjonens samfunnsmessige ansvar og realisere sektorpolitiske mål. I 2009 har ikke Universitetet hatt fullmakt til å opprette selskaper eller kjøpe og selge aksjer. Dette har medført at UiT har søkt departementet om samtykke ved kjøp eller salg av aksjer i 2009.

Det er fastsatt prinsipper for UiTs vurdering av eventuell opprettelse av nye selskaper eller deltakelse i eksisterende selskaper. Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet skal fortrinnsvis organiseres internt, og opprettelse av nye aksjeselskaper eller erverv av aksjer skal bare vurderes etter at intern organisering eller andre samarbeidsformer er funnet uhensiktsmessig og at ekstern organisering anses som en mer egnet måte å oppnå faglige og strategiske mål på. UiT foretrekker at eventuell etablering av kommersielle selskaper/spin-off-selskaper skjer i tilknytning til UiTs eksisterende kommersialiserings- og innovasjonssystem.

UiT har utfordringer knyttet til videreutvikling av den overordnede strategien for det samlede eierskapet, utvikling av eierstyringen og strategien for det enkelte selskap. Dette må i sterkere grad integreres i UiTs helhetlige virksomhetsstyring. Dette vil det bli arbeidet med i 2010.

Brukerundersøkelser

Vi viser til punkt 5.1.5 i Tildelingsbrev for 2010.

Universitetsbiblioteket har i 2009 gjennomført en brukerundersøkelse som måler kvalitetsnivå på bibliotekstjenester blant studenter og ansatte. Det gjennomføres systematiske studentevalueringer av emner og studieprogram i henhold til en evalueringsfrekvens fastsatt i universitetets kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten. Funnene fra disse evalueringene følges opp av fagmiljøene og enhetens beslutningsorganer. I tillegg til de systematiske

studentevalueringene av emner og studieprogram, gjennomføres det årlige undersøkelser blant førstesemesterstudenter med fokus på å kartlegge årsaker til valg av UiT som studiested.

Universitetet gjennomfører også undersøkelser om studentenes forventninger til arbeidslivet i forbindelse med det årlige arrangementet *Arbeidslivsdagen* som er en møteplass for studenter og arbeids- og næringsliv. I 2009 er det gjennomført en kandidatundersøkelse blant alle bachelor-, master- og ph.d.-kandidater med avlagt gradsvitnemål fra UiT i perioden 2007-2008. Undersøkelsen belyser spørsmål om overgangen fra studie til jobb, kandidatenes arbeidslivstilknytning og forholdet mellom deres utdanning og nåværende jobb. Funnene fra undersøkelsen vil foreligge våren 2010.

I forbindelse med semesterstart gjennomfører UiT årlige undersøkelser blant de nye studentene om kilder for studieinformasjon og hvordan de venter og vurderer kvaliteten på universitetets informasjonsmateriell, inkludert nettsider for studiesøkere.

Bruk av REK-midler

REK er et nasjonalt prosjekt for utvikling av en felles saksportal for alle regionale etiske komiteer. Dette prosjektet regnskapsføres hos UiT ved Det helsevitenskapelige fakultet på et eget tiltak. REK-Nord regnskapsføres på et annet tiltak ved samme fakultet. Mindreforbruket for 2009 skyldes forpliktelse til egenandel fra REK-Nord til Saksportal REK lik 2 mill kr. I tillegg er det en forpliktelse lik 0,303 mill kr knyttet til frikjøp av komitéleder og –nestleder, som vil bli bokført i 2010.

RAPPORT tiltak 40001 REK-Nord

Konto2	Konto	Konto (T)	Totalt
Totalt 3 Post 50 bevilgning			-6 376 994
Totalt 5 Personalkostnader			1 940 561
Totalt 6,7 Drift og reiser			466 660
Totalt 9 Interne poster			1 789 008
Total			-2 180 766

Institusjonens oppfølging av målstrukturen for 2010

Vi viser til punkt 5.2.1 i Tildelingsbrev for 2010, og punkt 2.6 i Tildelingsbrev for 2009.

Universitetet har innarbeidet et system for risikovurdering på virksomhetsmål og resultatmål som settes opp i planer for inneværende år. I institusjonens rapportering for foregående år, vil måloppnåelse ses i sammenheng med risikovurderingene som ble gjort i planarbeidet. Dette fremkommer i Rapport og planer for institusjonen. UiT har i flere tilfeller erfart at aktiviteter og tiltak er blitt utsatt eller justert som følge av at risiko er vurdert for høy til at planlagt aktivitet kunne gjennomføres. Dette er blant annet tilfelle ved innføring av nye tekniske systemer, planlagt byggeaktivitet, igangsetting av enkeltprosjekter og nye studietilbud. I arbeidet med utdannings- og forskningsmeldingene er det etablert en metodikk for analysearbeid og planlegging av kommende års aktiviteter. I meldingene rapporteres det på foregående års planer og resultater, som evalueres og danner grunnlag for kommende års planlegging, sammen med vurdering av risikoforhold knyttet til de mål og tiltak som ønskes gjennomført.

Risikovurderinger i tilknytning til aktiviteter og tiltak er tema i styringsdialogen med universitetets enheter. Det utarbeides årlige disponeringsskriv med krav og forventninger til

enhetene. Kravene er basert på krav og forventninger fra Kunnskapsdepartementet, UiTs strategiske plan, handlingsplaner i tilknytning til denne, og andre styrevedtak og føringer gitt fra universitetsledelsen. Den enkelte enhet skal utarbeide årsplaner og rapportering på grunnlag av disponeringsskrivet. Fra og med 2010 vil det stilles mer tydelige krav om at risikostyring også blir lagt til grunn i planarbeidet på fakultets- og instituttnivå. Dette vil bidra til å lette håndteringen av risikoelementer i styringsdialogen samt bidra til en mer systematisk og gjennomgående risikostyring på alle nivåer i organisasjonen. Evaluering og formulering av nye målkrav for kommende år vil danne grunnlag for tildeling av budsjettmidler ved neste års budsjett.

Risikovurderinger er også en integrert del av daglig drift og vurderinger ved igangsetting av aktiviteter og prosjekter. Gjennom ulike kontrollaktiviteter innenfor IT, økonomi, studie- og forskningsadministrative systemer fremskaffes tallmateriale og status på områder/aktiviteter som gir grunnlag for nærmere vurderinger av eksisterende eller framtidige mål/aktivitet. Aktivitet eller områder som er forbundet med risiko følges opp gjennom ulike kontrolltiltak, fare for avvik vurderes og alternative tiltak vurderes. UiT vil arbeide videre med sikte på ytterligere forbedringer av systemer for risikostyring i løpet av 2010, særlig med hensyn til å integrere institusjonens risikostyring med et gjennomgående system og verktøy for virksomhetsstyring.

Potensiell vekstkapasitet

Vi viser til brev fra Kunnskapsdepartementet av 22.1.10 vedrørende institusjonenes muligheter for å øke opptakskapasiteten. Tilbakemelding er gitt i notat og skjema som følger som vedlegg 5 til Rapport og planer (2009-2010) for Universitetet i Tromsø.

IKT

Vi viser til punkt 3.7.5 i Tildelingsbrev for 2010, og punkt 2.8.6 i Tildelingsbrev for 2009.

Universitetet i Tromsø er kjent med de optrukne prinsippene for IKT-arkitektur, og legger disse til grunn der det er praktisk mulig og der UiT selv kan påvirke. I forbindelse med Uninetts eCampus-prosjekt vil det bli startet opp et viktig og nødvendig arbeid med konkretisering av IKT-arkitektur i sektoren som vi støtter og vil delta aktivt i. FEIDE brukes for innlogging på de systemer der dette er mulig, blant annet økonomisystem, faktura-håndteringssystem, intranett og saksbehandlings- og arkivsystem. Det er lagt til rette for bruk av åpne dokumentstandarder.

Helse, miljø og sikkerhet

Vi viser til punkt 5.1.4 i Tildelingsbrev for 2010, og punkt 4.4 i Tildelingsbrev for 2009.

Universitetsstyret har forankret det systematiske HMS-arbeidet i ledelsesstrukturen. Det forutsettes bred medvirkning fra ledere, ansatte, vernetjeneste og tillitsvalgte i det kontinuerlige arbeidet for å bedre sikkerhet og arbeidsmiljø, og hindre forurensning av det ytre miljø. Det etablerte internkontrollsystemet består av HMS-håndbok med underliggende dokumenter. HMS-håndboka er et praktisk arbeidsverktøy som viser hvordan UiT skal arbeide systematisk med helse, miljø og sikkerhet, og som skal sikre oversikt over og kontinuitet i HMS-arbeidet. Håndboka angir mål, organisering, ansvar og myndighet, rapporteringsrutiner, håndtering av svakheter og mangler, og krav til dokumentasjon. I 2010 gjennomfører de sju universitetene og flere høyskoler et samarbeidsprosjekt med sikte på å etablere en ny nettportal for personal og HMS, som vil gi enklere og mer oversiktlig tilgang til og oppdateringer av HMS-håndboka, retningslinjer med videre.

Ledere ved den enkelte enhet har ansvar for å utforme og følge opp enhetens systematiske HMS-arbeid i forhold til krav i HMS-håndboka og enhetens aktiviteter og risikovurderinger. På grunnlag av egenrevisjoner utarbeides det årlig statusrapport for HMS-arbeidet ved UiT, samt utviklingen i arbeidet. Rapporten angir også tiltak som bør prioriteres. Statusrapport for 2009 er under utarbeiding. Styret har vedtatt at de grunnleggende elementene i det systematiske HMS-arbeidet skal prioriteres.

Universitetsdirektøren gir lederstøtte, og organisert grunnleggende opplæring i HMS-arbeid for alle ledere. Det er etablert tilbud om grunnopplæring i HMS for hovedverneombud/vara og medlemmer av AMU, sikkerhetskurs for studier og feltarbeid i utlandet, og et vekttallsgivende emne om sikkerhet i laboratorium, felt og tokt (BIO-3309), som i 2009 har vært gjennomført to ganger på henholdsvis norsk og engelsk. Det er også satt krav til lokal sikkerhetsopplæring. I 2009 ble det igangsatt tiltak for å samordne og kvalitetssikre sikkerhetsopplæringen for studenter og ansatte. Gjennom dialog mellom universitetsdirektøren og enhetene er det identifisert områder som krever videre oppfølging og lagt premisser for det videre arbeidet, som også er samordnet med Læringsmiljøutvalget. Arbeidet skal ferdigstilles i 2010, slik at det fra 2011 blir etablert tilbud om en bedre tilpassert sikkerhetsopplæring av god kvalitet for alle grupper.

Som følge av fusjon og endringer i organisasjonen etablerte UiT et nytt arbeidsmiljøutvalg (AMU) 1.1.09. I tillegg til lovpålagte oppgaver, jf. arbeidsmiljølovens § 7-2 og forskrift om verneombud og arbeidsmiljøutvalg § 9, har AMU vedtatt en handlingsplan som et ledd i å utvikle et godt psykososialt arbeidsmiljø. AMU ser det som særlig viktig å løfte frem samarbeidet med og styrke arbeidet i vernetjenesten ved UiT. Utvalget har bedt universitetsdirektøren om å nedsette en arbeidsgruppe som skal utarbeide interne retningslinjer for valg av verneombud, inkludert en funksjonsbeskrivelse for vernetjenesten. Universitetsdirektøren forbereder i samråd med vernetjenesten forslag til ny organisering av vernetjenesten som er tilpasset den nye organisasjonen. UiT ser behov for å styrke samarbeidet mellom vernetjenesten og AMU for å øke utvalgets kunnskapsgrunnlag om det pågående HMS-arbeidet. Et godt samarbeid med vernetjeneste, tillitsvalgte, HMS-medarbeidere og ledere er avgjørende for at arbeidsmiljøutvalget skal holde seg orientert om arbeidsmiljømessige utfordringer i virksomheten.

Universitetsstyret vedtok i 2009 at UiT skal gjennomføre systematiske arbeidsmiljøundersøkelser. I samråd med AMU vil universitetsdirektøren i februar 2010 nedsette en arbeidsgruppe med representanter for universitetsdirektøren, AMU og fakultetene som skal beskrive metodikk, gjennomføring og oppfølging av en slik felles undersøkelse.

UiT har i 2009 arbeidet med å utvikle system for kartlegging og registrering av ansatte, studenter og gjesteforskere som kan bli eksponert for helseskadelige faktorer på sitt arbeidssted. Det er utarbeidet forslag til retningslinjer og skjemaer for kartlegging, og risikovurderinger i forhold til ulike typer helsefare. Melding om behandling av personalopplysninger er oversendt Datatilsynet. Systemet er fram til sommeren 2010 under utprøving ved et av fakultetene.

Det rapporteres årlig til Statens strålevern på bruk av ioniserende stråling. Statens stråleverns godkjenning av UiTs bruk og utslipp av radioaktive stoffer vil utløpe i løpet av 2010. Ved neste rapportering i mars 2010 vil UiT legge vekt på å gi en klarere oversikt over eventuelle avvik fra godkjenningene og eventuelle ulykker, uhell og unormale hendelser. I 2010 vil det

også bli gjennomført interne revisjoner og revisjon av avviksrapportering og retningslinjer, inkludert utvidelse av retningslinjene til også å gjelde ikke-ioniserende stråling, og arbeidet med å implementere nytt lovverk vedrørende strålebruk og avfallshåndtering. UiT har et betydelig forbedringspotensial innen arbeidet med genmodifisert materiale, og vil ha fokus på dette i 2010.

UiTs prosjekt på håndtering av farlig avfall vil bli slutført i 2010. Risikovurderinger, avviksregistreringer, loggføringer og evalueringer har vært viktige verktøy i arbeidet. Prosjektet driftes i et samarbeid på tvers av organisasjonen. UiT har utpekt godkjent sikkerhetsrådgiver, og det utarbeides årsrapport om universitetets utøvelse i forbindelse med transport av farlig gods (ADR). Arbeidet med å etablere ny struktur i det elektroniske stoffkartoteket er påbegynt, og UiT har gått til innkjøp av risikomodul og historisk modul. Arbeidet med oppdatering av stoffkartoteket og vurdering av risiko for skade forårsaket av eksponering for helseskadelige stoffer vil bli intensivert i 2010.

Arbeidstilsynet har fra oktober 2009 til januar 2010 gjennomført tilsynsbesøk innenfor kjemisk- og biologisk helsefare ved Fakultet for naturvitenskap og teknologi (Institutt for kjemi og Institutt for geologi), Det helsevitenskapelige fakultet (Institutt for farmasi, Institutt for klinisk medisin og institutt for medisinsk biologi) og Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi (Institutt for arktisk og marin biologi). Arbeidstilsynet har også gjennomført tilsyn med fokus på støy og støyskader ved Eiscat (Det matematisk naturvitenskapelige fakultet/Fakultet for naturvitenskap og teknologi). Universitetsdirektøren vil i 2010 følge opp resultatene av disse tilsynene i samarbeid med Arbeidstilsynet og de aktuelle enhetene.

For omtale av miljøledelse og utviklingsprosjekt innenfor HMS, se omtale under virksomhetsmål 4.2.5 i rapport for 2009. Arbeidet med beredskap og håndtering av kritiske hendelser er beskrevet nedenfor.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi viser til punkt 5.4 i tildelingsbrev for 2010, og punkt 4.4 i Tildelingsbrev for 2009.

Fra fusjonstidspunktet 1.1.09 var det behov for å samordne institusjonenes arbeid med beredskap og krisehåndtering. En arbeidsgruppe la i november 2008 fram forslag til opplegg for perioden 1.1-31.7.09, da det ble etablert ny sentral beredskapsgruppe mens den lokale beredskapen ved fakulteter og avdelinger fortsatt var organisert etter tidligere organisasjonsstruktur. Gruppen la fram ny rapport i juni 2009, med forslag til organisering av arbeidet med beredskap og krisehåndtering i den nye organisasjonen, som var operativ fra 1.8.09. Gruppen har også organisert og bistått ved gjennomføring av risikoanalyser ved alle enheter. På basis av disse tilrådingene og drøftinger i organisasjonen, har universitetsdirektøren i 2009 tatt beslutninger om organisering og innhold i UiTs arbeid med håndtering av kritiske hendelser.

Det er fastsatt ny sentral beredskapshåndbok som omhandler sentral og lokal beredskapsorganisasjon, risikoanalyser og forebyggende arbeid, krav til øvelser, varslings- og aksjonsfase, og nedtrappingsfase, etterarbeid og rapportering. Interne og eksterne varslingslister og rutiner for sentral og lokale beredskapsgrupper er revidert. Arbeidet med revisjon av underliggende interne retningslinjer vil bli slutført i 2010. Det gjelder blant annet håndtering av kriseinformasjon, og retningslinjer og rutiner for oppfølging av dødsfall, trusler, debriefing, pårørendetelefon, feltarbeid og tokt, mistenkelige forsendelser, og skader, nestenulykker og yrkessykdommer.

UiT har fra 1.8.09 én felles beredskapshåndbok, et felles varslingsnummer hele døgnet, felles retningslinjer og rutiner, felles ressursgrupper på ulike områder, én sentral beredskapsgruppe, og åtte lokale beredskapsgrupper og –planer. Ved håndtering av kritiske hendelser er det viktig å få til god samhandling mellom sentral og lokale beredskapsgrupper. Beredskaps-håndbok og rutiner inneholder krav til arbeidsdeling og samhandling mellom nivåene. Universitetsdirektøren satte i september 2009 krav til enhetene om opprettelse av lokale beredskapsgrupper og – planer, og har fram til mars 2010 dialog med den enkelte enhet med sikte på å oppnå gode lokale beredskapsplaner, opplæring og god samhandling mellom lokal og sentral beredskapsgruppe. Universitetsdirektøren vil sikre at enhetene gjennomfører jevnlig gjennomgang av risiko og sårbarhet, som grunnlag for årlige revisjoner av innsatsområdene i det lokale beredskapsarbeidet. Fokus for arbeidet i 2010 vil være å få implementert den nye organiseringen av beredskapsarbeidet, sikre god kvalitet i risikovurderinger og planarbeid, og gjennomføre opplæring og øvelser.

Sentrale og lokale planer, varslingsnummer, retningslinjer og rutiner er gjort enkelt tilgjengelig på UiTs nettsider. UiT har hatt dialogmøte med Politiet, og avtalt rutiner for varsling, samhandling og bistand ved kritiske hendelser. Det har også vært dialogmøte med studentenes idrettslag TSI, som er fulgt opp ved at UiT har organisert førstehjelpsopplæring for studenter og aktivitetsledere. I forbindelse med utbruddet av pandemisk influensa i 2009 har UiT vurdert risiko og sårbarhet, og styrket beredskapen på kritiske områder. Det er lagt vekt på å formidle oppdatert informasjon til ansatte og studenter, og samarbeidet med kommunehelsetjenesten om å gi tilbud om gratis vaksinasjon på campus.

I tildelingsbrevet for 2010 blir institusjonene bedt om å rette spesiell oppmerksomhet mot informasjonssikkerhet. Riksrevisjonen har gjennomført revisjon av informasjonssikkerheten ved UiT, og har i brev av 21.1.10 gitt merknader på flere punkter, herunder risikoanalyser, sikkerhetspolicy, sikkerhetsorganisasjon, opplæring og bevisstgjøring, fysisk og miljømessig sikring og tilgangskontroll. UiT vil ha fokus på dette området i 2010, blant annet gjennom et nyopprettet applikasjons- og systemeierforum.

Vedlegg 2 til Rapport og planer (2009-2010) for Universitetet i Tromsø

Skjema med risikovurdering av mål for 2010

1.3.2010

Virksomhetsmål og resultatmål for Universitetet i Tromsø i 2010		Risikofaktorer	Sannsynlighet	Konsekvens	S*K
			skala 1 - 5	skala 1 - 5	Grunnlag for prioritering
			1. Ikke sannsynlig 2. Noe sannsynlig 3. Middels sannsynlig 4. Meget sannsynlig 5. Nesten sikkert	1. Ingen konsekvens 2. Lav konsekvens 3. Middels konsekvens 4. Betydelig konsekvens 5. Kritisk konsekvens	Terskelverdi Grønn <= 11 Gul > 11 og <=15 Rød > 15
1	Universiteter og høyskoler skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innen forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap				
1.1	Universitetene skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov				
	Resultatmål 1: Innen utgangen av 2010 skal arbeidet med å fastsette UiTs nye programportefølje som skal lyses ut for opptak studieåret 2012/2013 være i tråd med fastsatt framdriftsplan for dette arbeidet	Risiko 1: Fakultetenes interne arbeid kan ta lengre tid enn forutsatt som følge av utfordrende drøftinger i fagmiljøene	2	2	4
	Resultatmål 2: UiT skal utarbeide en behovs- og funksjonsanalyse for å gi et grunnlag for arbeidet med å nå målet om å bli nasjonalt ledende innen fleksible utdanninger	Risiko 1: Arbeidsgruppen kan bli forsinket i arbeidet	2	3	6
	Resultatmål 3: I de årlige studieprogramevalueringene skal praksis i utdanningene vurderes og gjennomgås spesielt	Risiko 1: Studieprogramevalueringer blir ikke gjennomført	2	2	4
	Resultatmål 4: Universitetet skal øke rekrutteringen av eksterne videreutdanningsstudenter	Risiko 1: Studietilbudene treffer ikke markedet	3	3	9
		Risiko 2: Det blir ikke tilstrekkelig antall søkere	4	3	12
	Resultatmål 5: Universitetet skal særskilt se til at Kunnskapsdepartementets aktivitetskrav innen utvalgte utdanninger blir oppfylt	Risiko 1: Det melder seg for få kvalifiserte søkere	1	4	4
	Resultatmål 6: Universitetet skal opprettholde dagens opptaksnivå for realfags- og ingeniøruddanningene og det sentralt fastsatte opptaksnivået for enkelte utdanninger	Risiko 1: Ingen vesentlig risiko	1	4	4
	Resultatmål 7: Antall primærsøkere til UiT skal øke, spesielt antallet fra Sør-Norge. Andelen primærsøkere fra Sør-Norge skal øke fra 24 % til 28 % i løpet av en fireårsperiode	Risiko 1: Feilslått markedsføring	3	3	9

	Resultatmål 8: Universitetet har som mål å få 1,7 primærsøkere per studieplass	Risiko 1: Feilslåtte rekrutteringstiltak	2	5	10
		Risiko 2: Synkende tilfredshet med UiT som lærested	2	5	10
		Risiko 3: Studieprogramporteføljen ikke attraktiv nok	2	5	10
	Resultatmål 9: UiT skal ha god søkning til de nye lærerutdanningsprogrammene	Risiko 1: Stor konkurranse om studentene blant lærerutdanningsinstitusjonene	3	3	9
1.2	Universitetene skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold, læringsutbytte og god gjennomstrømming				
	Resultatmål 1: Universitetet skal i 2010 intensivere arbeidet med å implementere nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk	Risiko 1: Gjennomgangen med studieprogramporteføljen blir forsinket	2	2	4
	Resultatmål 2: Universitetet skal fortsatt ha fokus på implementering av nytt felles kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten. Fakultetenes lokale prosedyrebeskrivelser for en rekke områder knyttet til forvaltning og kvalitetssikring av studietilbudene skal ferdigstilles	Risiko 1: Faglærere og studenter er ikke tilstrekkelig involvert i kvalitetsarbeidet	3	4	12
	Resultatmål 3: Universitetet har stort fokus på å kartlegge læringsmiljørelaterte forhold. Som et ledd i dette arbeidet planlegger LMU en læringsmiljøundersøkelse blant studenter som skal gjennomføres i 2011	Risiko 1: Manglende engasjement fra studentene	5	3	15
	Resultatmål 4: a) UiT skal øke samsvaret mellom studentenes planlagte studieløp og faktiske studietid, og redusere det faktiske frafallet fra alle typer utdanninger, b) UiT skal planlegge å gjennomføre en lokal undersøkelse om frafall ved universitetet	Risiko 1: Mangelfull oppfølging og veiledning av studentene.	3	4	12
		Risiko 2: Planarbeidet utsettes pga andre prioriterte oppgaver	2	3	6
	Resultatmål 5: UiT har som mål at studiepoengsproduksjonen skal være 43 studiepoeng per student i 2010	Risiko 1: Mangelfull oppfølging og veiledning av studentene	3	4	12
		Risiko 2: For dårlig inntakskvalitet	2	3	6
		Risiko 3: Læringsmiljøet er ikke tilfredsstillende	2	4	8
1.3	Universitetene skal ha et utstrakt internasjonalt utdannings samarbeid av høy kvalitet				

Resultatmål 1: Universitetet skal oppnå minst 15 % studentmobilitet i strategiperioden. Det vil være et særskilt fokus på å øke antallet utreisende utvekslingsstudenter i perioden	Risiko 1: Finanskrisa svekker utenlandske studenters mulighet for utveksling	3	3	9
Resultatmål 2: Universitetet skal i løpet av perioden 2010-13 etablere flere fellesgradsamarbeid, minimum ett pr fakultet, det vil si totalt 6	Risiko 1: Ressurskrevende arbeid	4	2	8
Resultatmål 3: Det skal utarbeides rutiner for kvalitetssikring av partnerinstitusjoner for å profilere trygge og forutsigbare utvekslingsopphold	Risiko 1: Arbeidet utsettes pga andre prioriterte oppgaver	2	2	4
Resultatmål 4: Universitetet må kvalitetssikre de studenter som gis anledning til å delta på utvekslingsopphold med hensyn til studieprogresjon og karaktersnitt	Risiko 1: Kartleggingsarbeidet kan ikke prioriteres	2	2	4
Resultatmål 5: Universitetet skal avslutte arbeidet med å lage en kvalitetssikret godkjenningrutine for vurdering av søkere med flyktningbakgrunn som har mangelfull dokumentasjon på tidligere utdanning	Risiko 1: Arbeidet kan ikke prioriteres	2	2	4
Resultatmål 6: UiT skal etablere rammer og rutiner for praksisopphold i utlandet, også for praksis utenfor rammen av LLP-programmet (Erasmus)	Risiko 1: Arbeidet kan ikke prioriteres	2	2	4

Virksomhetsmål og resultatmål for Universitetet i Tromsø i 2010		Risikofaktorer	Sannsynlighet	Konsekvens	S*K
			skala 1 - 5	skala 1 - 5	Grunnlag for prioritering
			1. Ikke sannsynlig 2. Noe sannsynlig 3. Middels sannsynlig 4. Meget sannsynlig 5. Nesten sikkert	1. Ingen konsekvens 2. Lav konsekvens 3. Middels konsekvens 4. Betydelig konsekvens 5. Kritisk konsekvens	Terskelverdi Grønn <= 11 Gul > 11 og <=15 Rød > 15
2	Universiteter og høyskoler skal oppnå resultat av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid				
2.1 	Universitetene skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet. Forskerutdanningen skal være innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og samfunnet for øvrig				
2.1.1	UiT skal øke antall uteksaminerte doktorgradskandidater				
	Resultatmål: 125 uteksaminerte doktorgradsstudenter (2009: 115, 2008: 104)	Risiko 1: Mangelfull veiledning	4	3	12
		Risiko 2: For lite strukturerte programmer, noe som gir dårlige læringsmiljøer	2	4	8
		Risiko 3: For dårlig inntakskvalitet	1	5	5
2.1.2	UiT skal øke antall nye inngåtte doktorgradsavtaler				
	Resultatmål: 145 nye inngåtte doktorgradsavtaler (2008, UiT: 116)	Risiko 1: Feilslåtte rekrutteringstiltak	2	3	6
		Risiko 2: Manglende vekst i ekstern finansiering av stipendiatstillinger	4	4	16
2.1.3	UiT skal redusere netto gjennomføringstid for doktorgradsstudenter				
	Resultatmål: Gjennomsnittlig 3,7 års netto gjennomføringstid for doktorgradsstudenter uavhengig av finansieringskilde (Vår 2008, UiT: 4,0 år)	Risiko 1: Mangelfull veiledning	4	3	12
		Risiko 2: For lite strukturerte programmer, noe som gir dårlige læringsmiljøer	2	4	8
		Risiko 3: For dårlig inntakskvalitet	1	5	5
2.1.4	UiT skal øke antallet doktorgradsstudenter og postdoktorer knyttet til EU-finansierte internasjonale samarbeidsprosjekter				
	Resultatmål: Deltakelse i 8 nye EU-prosjekter utlyst i 2010 (2009: 6 nye prosjekter, 2008: 3 nye prosjekter)	Risiko 1: For lav søknadsinnsats	3	3	9
		Risiko 2: For lav økonomisk uttelling fra søknadsinnsatsen	4	5	20
		Risiko 3: For mange små og fragmenterte forskergrupper	3	4	12

2.2	Universitetene skal ivareta nasjonale behov for bredde i grunnforskningen. Universitetene har et nasjonalt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning innen de fagområder de tildeler doktorgrad. Samtidig skal universitetene konsentrere forskningsinnsatsen for å oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet innen utvalgte fagområder, og samarbeide nasjonalt og internasjonalt om forskning og utviklingsarbeid				
2.2.1	UiT skal øke sin produksjon av FoU av høy nasjonal og internasjonal kvalitet				
	Resultatmål: a) 925 publikasjonspoeng (2008: HiTø: 12,5; UiT: 865,0; samlet: 877,5) b) 0,7 publikasjonspoeng per fagårsverk (2008: HiTø: 0,1; UiT: 0,8; samlet: 0,65) c) 1,5 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc (2008: HiTø: 0,2; UiT: 1,6; samlet: 1,42) d) 22 % av de tellende publikasjoner på nivå 2 (2008: HiTø: 4,0 %; UiT: 19,9 %)	Risiko 1: Høyt undervisningspress kan gi redusert tid til forskning	3	4	12
		Risiko 2: Incentivsystemene for forskning kan være mangelfulle	3	3	9
		Risiko 3: Mangelfull ekstern finansiering av forskningen	3	4	
		Risiko 4: Gode forskere flytter til andre universiteter	3	4	12
2.2.2	UiT skal øke den eksterne finansieringen av FoU-prosjekter				
	Resultatmål: a) kr 300 millioner i inntekter fra eksternt finansiert virksomhet (2008: HiTø: 23 millioner; UiT: 247 millioner; samlet: 270 millioner) b) kr 222 000 i inntekter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (2008: HiTø: 116 000; UiT: 218 000; samlet: 200 000) c) kr 160 millioner i tildeling fra NFR (2008: HiTø: 3,5 millioner; UiT: 142 millioner; samlet: 145,5 millioner) d) kr 119 000 i tildeling fra NFR per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (2008: HiTø: 16 400; UiT: 230 000; samlet 108 000) e) kr 16 millioner i tildeling fra EU (2008: HiTø: 0,96 millioner; UiT: 14,9 millioner; samlet: 15,9 millioner) f) kr 11 900 i tildeling fra EU per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (2008: HiTø: 16 200; UiT: 13 100; samlet: 11 800) g) deltakelse i 8 nye EU-prosjekter utlyst i 2009 (2009: 6 nye prosjekter, 2008: 3 nye prosjekter)	Risiko 1: For lav søknadsinnsats	3	3	9
		Risiko 2: For lav økonomisk uttelling fra søknadsinnsatsen	4	5	20
		Risiko 3: For mange små og fragmenterte forskergrupper	3	4	12
		Risiko 4: Variasjoner som skyldes EUs system for utbetalinger av tildelinger	3	3	9
2.2.3	UiT skal øke sin produksjon av kunstnerisk utviklingsarbeid av høy nasjonal og internasjonal kvalitet				
	Resultatmål: a) 200 konserter (2008: 191). b) 25 kunstutstillinger (2009: 21 (NB! Ikke endelig)	Risiko 1: Høyt undervisningspress kan gi redusert tid til konserter	4	4	16

	resultat), 2008: 6)	Risiko 2: Mangelfulle insentivordninger	3	3	9
		Risiko 3: Gode fagansatte flytter til andre universiteter	3	4	12
2.2.4	UiT skal øke utveklingen av ansatte via programavtaler				
	Resultatmål: a) 120 opphold internasjonalt (2009: 101).b) 30 opphold av utenlandske forskere ved UiT (2009: 22)	Risiko 1: Manglende økonomiske og organisatoriske virkemidler for utveksling	2	4	8
		Risiko 2: Høyt undervisningspress kan gi reduserte muligheter for utveksling	4	2	8

Virksomhetsmål og resultatmål for Universitetet i Tromsø i 2010		Risikofaktorer	Sannsynlighet	Konsekvens	S*K
			skala 1 - 5	skala 1 - 5	Grunnlag for prioritering
			1. Ikke sannsynlig 2. Noe sannsynlig 3. Middels sannsynlig 4. Meget sannsynlig 5. Nesten sikkert	1. Ingen konsekvens 2. Lav konsekvens 3. Middels konsekvens 4. Betydelig konsekvens 5. Kritisk konsekvens	Terskelverdi Grønn <= 11 Gul > 11 og <=15 Rød > 15
3	Universiteter og høyskoler skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunsterisk utviklingsarbeid, og bidra til innovasjon og verdiskaping basert på disse resultatene. Universiteter og høyskoler skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten				
3.1	Universitetene skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra forskning og utviklingsarbeid				
	Resultatmål 1: Antallet abonnenter på trykte formidlingspublikasjoner som Labyrinth, Ottar og Podium skal øke med 5-10% i 2010	Risiko 1: Mangel på interessante forskningstema som kan presenteres	1	5	5
	Resultatmål 2: UiT skal øke antallet publiserte redaksjonelle saker og blogger på forskning.no med 10% i 2010	Risiko 1: Manglende evne til å identifisere interessante forskningstema i organisasjonen	4	4	16
	Resultatmål 3: UiT skal aktivt bruke media som formidlingskanal og ha 3.700 medieomtaler og 200 kronikker, leserinnlegg og deltagelse i program	Risiko 1: Mangelfull opplæring i mediehåndtering	4	2	8
		Risiko 2: For lite fokus i organisasjonen på viktigheten av synlighet i media	3	4	12
	Resultatmål 4: UiT skal i løpet av 2010 ha gjennomført to allmennretta formidlingstiltak i samarbeid med andre forskningsinstitusjoner i regionen	Risiko 1: Mangel på gjensidig interesse hos partnere	1	5	5
		Risiko 2: Behov for egenprofilering vanskeliggjør fellestiltak	3	3	9

	Resultatmål 5: UiT skal gjennomføre 200 konserter og 10 utstillinger i 2010	Risiko 1: Begrensninger i fasiliteter og lokaler i offentlige rom	2	3	6
3.2	Universitetene skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom utdanning, innovasjon og verdiskaping				
	Resultatmål: kr 300 millioner i inntekter fra eksternt finansiert virksomhet (2008: HiTø: 23 millioner; UiT: 247 millioner; samlet: 270 millioner)	Risiko 1: For lav søknadsinnsats	3	3	9
		Risiko 2: For lav økonomisk uttelling fra søknadsinnsatsen	4	5	20
		Risiko 3: For mange små og fragmenterte forskergrupper	3	4	12
	Resultatmål 2 og 3: 20 mottatte forretningsideer (2009: 17); 3 nyopprettede selskaper basert på mottatte forretningsideer (2009: 2)	Risiko 1: Manglende kultur for kommersialisering	3	4	12
		Risiko 2: Manglende insentiver, støtteordninger og bistand i kommersialiseringsprosessen	3	3	9
		Risiko 3: Uklar rolledeling og samhandling mellom aktørene i kommersialiseringsprosessen	3	3	9
3.3	UiT skal vedta en handlingsplan for open access				
	Resultatmål: Vedtak av handlingsplan for <i>open access</i>	Risiko 1: Universitetsstyret ønsker ikke en egen handlingsplan for Open Access	2	2	4
3.4	UiT skal opprette nettbasert portal for levering av doktorgradsavhandlinger				
	Resultatmål: Opprettelse av nettbasert portal for levering av doktorgradsavhandlinger	Risiko 1: Tekniske utfordringer	3	3	9
		Risiko 2: Opphavsrettslige utfordringer	3	3	9
		Risiko 3: Kapasitetsproblemer	2	4	8

Virksomhetsmål og resultatmål for Universitetet i Tromsø i 2010		Risikofaktorer	Sannsynlighet	Konsekvens	S*K
			skala 1 - 5	skala 1 - 5	Grunnlag for prioritering
			1. Ikke sannsynlig 2. Noe sannsynlig 3. Middels sannsynlig 4. Meget sannsynlig 5. Nesten sikkert	1. Ingen konsekvens 2. Lav konsekvens 3. Middels konsekvens 4. Betydelig konsekvens 5. Kritisk konsekvens	Terskelverdi Grønn <= 11 Gul > 11 og <=15 Rød > 15
4	Universiteter og høyskoler skal organisere og drive sin virksomhet på en slik måte at samfunnsoppdraget blir best mulig ivaretatt innenfor rammen av disponible ressurser				
4.1	Universitetene skal sikre en god og effektiv forvaltning av ressursene				
4.1.1	UiT skal fra 1.1.2011 oppgradere og ta i bruk nye økonomisystemer				
	Resultatmål: a) nye systemer skal bidra til en mer effektiv og bedre økonomistyring, samt tilfredsstillende ulike krav til rapportering, b) nye systemer skal være integrert, implementert og klare til bruk fra og med 1.1.2011.	Risiko 1: At opplæring ikke blir prioritert	3	5	15
		Risiko 2: At nye rutiner for håndtering av systemene er ikke på plass før i løpet av 2011	3	3	9
		Risiko 3: Å forholde seg til flere systemleverandører kan skape tekniske komplikasjoner ift integrasjon	4	5	20
4.1.2	Økt utnyttelse og effektiv bruk av arealer				
	Resultatmål: Gjennomgå ordningen med arealfordeling og internhusleie med sikte på optimal utnyttelse	Risiko 1: Utilstrekkelige ressurser ved Avdeling for økonomi og Avdeling for bygg og eiendom	3	2	6
4.1.3	Økt fokus på ressursfordelingen mellom administrasjon, undervisning, forskning og formidling				
	Resultatmål: Effektivisere administrative prosesser for å kanalisere ressurser til primæroppgavene undervisning, forskning og formidling	Risiko 1: Usystematisk arbeid vanskeliggjør effektmåling	3	3	9
4.1.4	UiT skal i 2010 slutføre innføringen av Paga som lønns- og personalsystem og ePhorte som saks- og arkivsystem				
	Resultatmål: a) ta i bruk PagaWeb ved alle enheter innen 1.10.10, b) oppfølging og rutineutvikling ePhorte, avlevering av arkivdatabaser til Riksarkivet	Risiko 1: Feil og mangler hos leverandør Paga	4	3	12
		Risiko 2: Ikke tilstrekkelige ressurser og opplæring ved innføring av PagaWeb	2	5	10
		Risiko 3: Intern organisering og fullmakter ved enhetene ikke på plass ved innføring av PagaWeb	2	5	10
		Risiko 4: Feil og mangler hos leverandør ePhorte	3	3	9
4.2	Universitetene skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et høyt kompetansenivå, et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv				
4.2.1	UiT skal i 2010 videreutvikle intern organisering og styrings- og ledelsesstruktur, og arbeide videre med lederutvikling og kulturbygging				

	Resultatmål: a) videreføre arbeidet med å utvikle ledelse på alle nivåer, b) etablere ledelsesfunksjoner ved enhetene som bidrar til resultatoppnåelse og fremmer utvikling og samhandling, c) alle fakulteter skal etablere arenaer som sikrer ansatte informasjon, medvirkning og som fremmer trivsel og tilhørighet til arbeidsplassen	Risiko 1: Økonomi og tidsressurser	4	3	12
		Risiko 2: Etablere møtearenaer	1	3	3
		Risiko 3: Mange ansatte pr leder	3	4	12
		Risiko 4: Manglende intern samhandling	2	5	10
4.2.2	UiT skal gjennomføre og følge opp tiltak i forbindelse med utviklingsprosjekt innen helse, miljø og sikkerhet				
	Resultatmål: a) gjennomføre HMS-prosjektet ihht prosjektplan, b) etablere ny sikkerhetsopplæring fra 1.1.2011, c) etablere nytt samarbeid med bedriftshelse-tjeneste, d) etablere helhetlig beredskapsorganisasjon, e) etablere nye retningslinjer og rutiner for IA-arbeidet, f) gjennomføre arbeidsmiljøundersøkelse for alle ansatte, g) innføre system for å overvåke helsen til ansatte, gjesteforskere og studenter, h) utarbeide ny søknad om bruk og avfallshåndtering av stråling, fullføre prosjekt på håndtering av farlig avfall, og oppdatere stoffkartoteket	Risiko 1: Utilstrekkelig medvirkning og forankring	2	5	10
		Risiko 2: Utilstrekkelige tidsrammer for gjennomføring av tiltak	3	4	12
		Risiko 3: Manglende oversikt over hvem som trenger sikkerhetsopplæring	2	5	10
		Risiko 4: Manglende samhandling mellom SBG og LBG i forbindelse med kritiske hendelser	1	5	5
		Risiko 5: Ikke tilstrekkelig framdrift i gjennomføring av arbeidsmiljøundersøkelse	1	3	3
		Risiko 6: Forsinket innføring av overvåkingssystem for helsen til ansatte, studenter og gjesteforskere på grunn av erfaringer ved utprøving eller annet	3	4	12
		Risiko 7: Forsinkelser i etablering og forankring av ny lokal IA-avtale	2	4	
		Risiko 8: Ufullstendig eller forsinket søknad til Statens strålevern kan medføre avslag eller innkrenket bruk av ioniserende stråling	1	4	4
4.2.3	UiT skal utvikle og følge opp planer for rekruttering tilpasset de ulike enhetenes utfordringer og behov				
	Resultatmål: a) alle fakulteter skal i 2010 kartlegge kompetanse- og rekrutteringsbehov, b) UiT skal legge til rette for mobilitet og implementere EUs Charter and Code for Researchers, c) UiT skal øke andel kvinner i toppstillinger i tråd med vedtatt strategi, hvor målet er 30 % innen utgangen av 2013	Risiko 1: Manglende kunnskapsgrunnlag om framtidige avganger og rekrutteringsutfordringer	3	3	9
		Risiko 2: Manglende organisatorisk forankring av EUs <i>Charter and Code</i>	2	3	6
		Risiko 3: Manglende organisatorisk forankring av handlingsplan for likestilling	3	3	9
		Risiko 4: Ikke tilstrekkelige tiltak for å bedre kjønnsbalanse i toppstillinger	2	4	8
4.2.4	UiT skal ivareta ansattes medvirkning og medbestemmelse i henhold til arbeidsmiljølov og Hovedavtale gjennom dialog med vernetjeneste og tillitsvalgte				
	Resultatmål: a) ledere og tillitsvalgte ved enhetene skal gis opplæring i Hovedavtalen, b) alle fakulteter skal	Risiko 1: Ikke felles forståelse av av medbestemmelse mellom ledere og tillitsvalgte	3	3	9

	etablere faste møtearenaer med lokale tillitsvalgte og vernetjeneste, c) det skal utarbeides en funksjonsbeskrivelse for vernetjenesten	Risiko 2: Manglende faste møtearenaer mellom ledere og tillitsvalgte	2	4	8
		Risiko 3: Manglende avklaring om verneombudenes funksjoner	2	4	8
4.3	Universitetene skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen. God intern kontroll og effektiv ressursforvaltning skal tas hensyn til i institusjonens strategiske prioriteringer				
4.3.1	Forbedre system for virksomhetsstyring				
	Resultatmål: a) økt fokus på å koble mål og strategiske prioriteringer med budsjett- og fordelingsmekanismer, b) strukturer, rutiner og innhold i rapportering må bygges opp rundt nøkkeltall som angir prioriteringer på mål og strategiske prioriteringer	Risiko 1: Kompleksitet og ressurser mangler. Gir derfor ikke nok grunnlag for å kunne følge opp	4	3	12
4.3.2	Forvaltning av økonomiressursene må gjennomgås i forbindelse med organiseringen av det nye universitetet				
	Resultatmål: Det må sikres en robust organisering av økonomifunksjonen ved alle fakulteter og i Administrasjonen	Risiko 1: Manglende ressurser og kompetanse dedikert til økonomiområdet ved fakultetene	3	4	12
4.3.3	UiT skal utvikle og etablere ny økonomimodell inklusiv gjennomgang av strukturer og rutiner innen økonomiområdet fra og med 2010				
	Resultatmål: Ny økonomimodell skal ivareta alle pålagte krav fra overordnede myndigheter for regnskapsføring og rapportering og ivareta Økonomireglementets bestemmelser om økonomiforvaltning i staten	Risiko 1: Forsinkelser som følge av komplekse sammenhenger i universitets regnskap	4	4	16
		Risiko 2: Ekstern og intern kompetanse blir en kritisk faktor	4	4	16
		Risiko 3: Prioritering av ressursene til utviklingsarbeid.	3	3	9
4.3.4	UiT skal overholde regelverk for anskaffelser				
	Resultatmål: a) sikre en robust og effektiv organisering av innkjøpstjenesten slik at etterlevelse og kontroll av regelverket overholdes, b) bygge opp og vedlikeholde kompetanse innen innkjøpsområdet gjennom strukturert og regelmessig opplæring internt i virksomheten, c) etablere rammeavtaler og samordne avtaler for å oppnå best mulig vilkår (pris og andre kjøpsfordeler)	Risiko 1: Mangel på ressurser til å følge opp regelverk og rutiner	3	4	12
		Risiko 2: Mangelfull prioritering og kompetanse innen innkjøpsområdet	3	4	12
		Risiko 3: Risiko for at arbeidet med rammeavtaler ikke blir prioritert.	3	3	9
4.3.5	Innarbeide miljøkrav i alle innkjøp ved UiT				

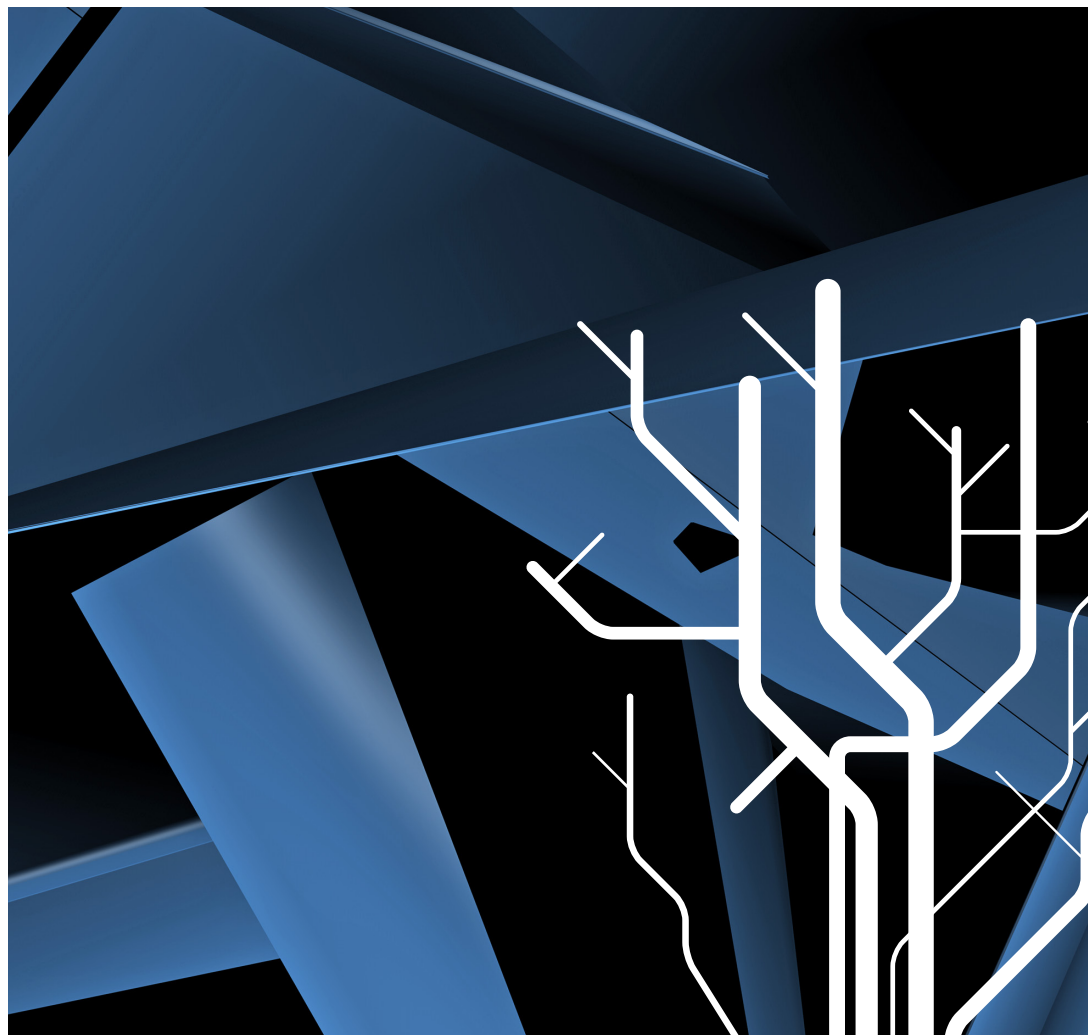
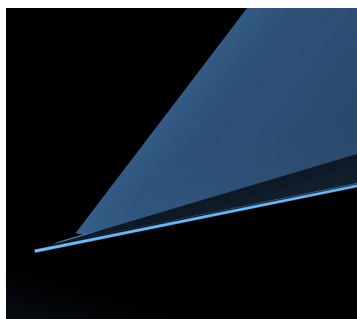
	Resultatmål: Innarbeide miljøkrav i alle innkjøp ved UiT slik de fremkommer i handlingsplan for miljøledelse 2010-2011 for Universitetet i Tromsø	Risiko 1: Pris på miljøvennlige produkter er høyere enn pris på andre produkter, som kan bli avgjørende for at miljøvennlige produkter likevel ikke når opp i konkurransen	3	3	9
4.3.6	UiT skal utvikle rutiner, retningslinjer og maler i forbindelse med internt reglement for bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet				
	Resultatmål: a) fortsette implementering, oppfølging og opplæring i regelverk, rutiner og retningslinjer innen bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet i alle deler av virksomheten, b) evaluere interne retningslinjer, rutiner og praksis med tanke på justeringer og videreutvikling, c) innarbeide krav i regelverket i oppbyggingen av nye strukturer i økonomimodell, regnskapsføring og rapportering	Risiko 1: Intern oppfølging, strukturer og rutiner er ikke godt nok forankret internt ved fakultetene, spesielt forankringen mot fagmiljøene.	3	3	9
4.4	UiT skal bidra til at nasjonale kunnskapsressurser forvaltes helhetlig og til at oppgaver og ansvar fordeles og løses gjennom samarbeid				
	Resultatmål: a) UiT skal sammen med Universitetet i Stavanger etablere et masterstudium i samfunnssikkerhet med fordypning i maritimt miljø og sårbarhet i Arktis, b) UiT skal utrede og eventuelt gjennomføre fusjonsprosesser med øvrige institusjoner i nord	Risiko 1: Institusjonene kommer ikke til enighet om samarbeidstiltak	2	5	10
		Risiko 2: Manglende finansiering	3	5	15

Virksomhetsmål og resultatmål for Universitetet i Tromsø i 2010		Risikofaktorer	Sannsynlighet	Konsekvens	S*K
			skala 1 - 5	skala 1 - 5	Grunnlag for prioritering
			1. Ikke sannsynlig 2. Noe sannsynlig 3. Middels sannsynlig 4. Meget sannsynlig 5. Nesten sikkert	1. Ingen konsekvens 2. Lav konsekvens 3. Middels konsekvens 4. Betydelig konsekvens 5. Kritisk konsekvens	Terskelverdi Grønn <= 11 Gul > 11 og <=15 Rød > 15
5	Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Stavanger, Universitetet i Tromsø og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet har et særskilt ansvar for å bygge opp, drive og vedlikeholde museum med vitenskapelige samlinger og utstillinger for publikum				
5.1	Universitetene skal sørge for god sikring og bevaring av samlingene ved universitetsmuseene, og bidra til digitalisering av denne kulturarven				
	Resultatmål 1: Øke andel magasinlokaler med tilfredsstillende standard for sikkerhet fra 0 til 40 %	Risiko 1: Manglende tilgang på midler	4	4	16
		Risiko 2: Manglende kapasitet ved BEA	4	4	16
		Risiko 3: Manglende etablering av norsk standard for sikkerhet i magasin	1	3	3
	Resultatmål 2: Øke andel magasinlokaler med tilfredsstillende standard for bevaring fra 17 til 19 %	Risiko 1: Ikke ferdigstillelse av pågående prosjekt Quikstad-samlingen	1	5	5
		Risiko 2: Ikke ferdigstillelse av klimareguleringsprosjekt - Jernmagasin	1	5	5
	Resultatmål 3: Øke andel digitalisering av samlingene fra 94 til 96 %	Risiko 1: Nye kravspesifikasjoner til digitalisering	1	5	5
		Risiko 2: Mangel på ressurser stopper registrering	2	5	10
	Resultatmål 4: Øke andel av samlingene som er tilgjengelig på web fra 43 til 65 %	Risiko 1: Artsdatabanken får ikke orden på synonymregistreringsproblemene	4	4	16
5.2	Universitetsmuseene skal gjennom samlingsvirksomheten være en aktiv samfunnsaktør. Samlingene skal tilrettelegges for bruk i offentlig forvaltning og av den interesserte allmennhet				
	Resultatmål 1: Øke antall publikumsbesøk fra 75 730 i 2009 til 110 000 i 2010, inkludert besøkende til Polarmuseet	Risiko 1: Nedgang i turistbesøket	2	2	4
		Risiko 2: Knapphet på markedsføringsressurser	4	5	20
		Risiko 3: Konkurransen m andre attraksjoner	4	2	8
	Resultatmål 2: Øke antall omvisninger fra 319 i 2009 til 350 i 2010, av dette øke antatt skoleklasser fra 216 til 250	Risiko 1: Får ikke tak i kvalifiserte lærerkrefter	2	5	10
		Risiko 2: Begrensede ressurser til omvisning	4	5	20
	Resultatmål 3: Antall utstillinger (faste/midlertidige) i 2010 skal være 11 / 13	Risiko 1: Renovasjon av Geologisk utstilling	1	5	5

UTDANNINGSMELDING

2008/2009

KAPITTEL 1 INNLEDNING	1
Årets melding	1
Noen utviklingstrekk i 2008/2009	2
Universitetsstyrets vedtak	3
KAPITTEL 2 STUDENTTALL OG REKRUTTERING	4
Søkertall	4
Registrerte studenter	5
Inntakskvalitet	6
Rekruttering til språk- og realfag	7
Rekrutteringstiltak	8
Handlingsplan	9
Oppsummering	9
Mål og handlingsplan	10
KAPITTEL 3 GJENNOMFØRING OG FRAFALL	11
Studiepoengproduksjon	11
Studenter som startet høsten 2008 – undersøkelse av frafall	12
Gjennomføringsgraden for bachelorprogram kull 2003 til kull 2006	14
Gjennomføringsgraden på erfaringsbaserte og ordinære 2-årige mastergradsprogram	15
Nasjonale sammenligninger om frafall	17
Nasjonalt arbeid med frafall	18
Oppsummerende kommentarer	18
Mål og handlingsplan	19
KAPITTEL 4 STUDIPROGRAMPORTEFØLJEN	20
Studie- og emnetilbudet	20
Dimensjonering av studieprogrammene	21
Status for fakultetenes gjennomgang av porteføljene	21
Fleksibel utdanning	22
Kommentarer og problemstillinger	22
Mål og handlingsplan	23
KAPITTEL 5 EKSAMEN, KARAKTERER OG FUSK	25
Karakterfordeling 2008/2009	25
Felles forståelse av karakterbruken i sektoren - UHRs arbeid i 2008/2009	27
Strykprosent ved universitetene	28
Strykprosent ved fakultetene/NFH	28
Sensur	29
Klagesaker og fusk ved eksamen	30
Oppsummering	31
Mål og handlingsplan	32
KAPITTEL 6 INTERNASJONALISERING	33
Studentmobilitet	33
Engelskspråklige studietilbud	36
Markedsføring og rekruttering	37
Øvrig internasjonalt samarbeid	37
Oppsummering	38
Mål og handlingsplan	39

KAPITTEL 7 KVALITETSSIKRING AV STUDIENE	40
Systematiske evalueringer av studiene.....	40
Nokuts evalueringer av studier ved Universitetet i Tromsø.....	42
Faglig kvalitetssikring av engelskspråklige studier.....	42
Studiens innhold og utdanningskvalitet	43
Oppsummering.....	44
Mål og handlingsplan	45
KAPITTEL 8 LÆRINGSMILJØ OG STUDIENES RELEVANS FOR ARBEIDS- OG SAMFUNNSLIV.....	46
Læringsmiljøutvalgets virksomhet	46
Ny Handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet.....	47
Enhetenes rapportering om læringsmiljø	48
Studiens relevans for arbeids- og samfunnsliv.....	49
Undervisningsprisen for 2009	51
Oppsummering.....	51
Mål og handlingsplan	52
KAPITTEL 9 TIDLIGERE HØGSKOLEN	53
Studiepoengproduksjon.....	53
Studiepoengproduksjon og departementets aktivitetskrav	54
Karakterbruk og strykprosent	56
Gjennomføring	57
Internasjonalisering og studentmobilitet	58
Eksterne kvalitetskrav.....	59
Oppsummering.....	59
KAPITTEL 10 FORSKERUTDANNING.....	60
Nøkkeltall for studieåret 2008/2009	60
Rapportering for 2008/2009	65
Forskerutdanning ved nye UiT	66
Mål og handlingsplan	67

KAPITTEL 1

INNLEDNING

Universitetet i Tromsø er et breddeuniversitet som tilbyr både tradisjonelle universitetsutdanninger og profesjonsutdanninger. Med dette mangfoldet som utgangspunkt skal vi skape nye og spennende løsninger innenfor forskning, utdanning og formidling.

Fra Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013

Rapporteringa til utdanningsmeldinga har bakgrunn i Nokuts krav om at institusjonene årlig skal rapportere til styret en del av det systematiske kvalitetssikringsarbeidet ved institusjonene. UiT's strategidokument angir mål for kvalitetsarbeidet. På grunnlag av utdanningsstatistikk, resultater fra interne og eksterne evalueringsprosesser og enhetenes rapporteringer, har utdanningsmeldinga gitt en samlet oversikt over de viktigste utfordringene i arbeidet med utdanningsvirksomheten.

Årets melding

Meldinga i år er den sjettede i rekken. Meldinga omhandler i hovedsak utdanningsvirksomheten ved tidligere UiT. I et eget kapittel omtales Høgskolen i Tromsø (HiTø) spesielt. Dette skyldes at UiT har rapportert på studieår, mens tidligere HiTø har rapportert på kalenderår. Rapporteringen for høsten 2008 for studier tilhørende tidligere HiTø ble gjennomført i februar og det er kun rapportering for våren 2009 som gjenstår. Fakultetene ble ikke pålagt å rapportere om utdanningsvirksomheten tilhørende tidligere HiTø, men kunne, dersom det er noen utviklingstrekk som de ønsket å få fram, også rapportere for denne virksomheten. Det kunstfaglige fakultetet har avgitt rapport.

I meldinga omtales både de nye og de gamle fakultetene. Dette fordi det er de *nye* fakultetene som har rapportert, mens rapporteringa omhandler utdanningsvirksomheten ved de gamle fakultetene. Avdeling for forskning og faglig utviklingsarbeid har rapportert om doktorgradsutdanningene og Avdeling for kommunikasjon og samfunnskontakt har avgitt rapport om arbeidet med studentrekruttering. Øvrige enheter og Studentparlamentet ble også invitert til å gi tilbakemeldinger om arbeidet med utdanningskvalitet ved UiT. Studentparlamentet har ikke gitt tilbakemelding. Rapporteringa av utdanningsvirksomheten gjelder for alle studienivå, fra begynnerstudier til og med ph.d.-nivå.

Denne utdanningsmeldinga refererer til *Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013* og handlingsplanen for samme periode ved at hvert kapittel avsluttes med målformuleringer hentet fra strategiplanen med tilhørende handlinger. For noen områder er handlingene svært mange, eksempelvis studentrekruttering og kun et utvalg av disse er derfor tatt inn i denne meldinga.

Noen utviklingstrekk i 2008/2009

UiT har hatt en positiv utvikling på mange områder det siste studieåret. Innenfor internasjonaliseringsfeltet er det fortsatt mye å glede seg over. Den positive utviklingen i mobilitetstallene fra 2007/2008 fortsatte også i 2008/2009. Både antall utreisende og innreisende utvekslingsstudenter økte, slik at den totale utvekslingen var på 9 % mot 8,4 % året før. Antall utvekslinger økte innenfor alle kategorier utvekslingsprogram forrige studieår. De tre mest populære destinasjonsland for UiT-studenter under Erasmus-programmet er Spania, Frankrike og Tyskland, mens de fleste innreisende studenter kommer fra Tyskland, Russland og Polen. Videre er arbeids- og næringslivets interesse for kompetansen til UiT's studenter fortsatt stor.

UiT hadde en økning i søkertallene på 7,2 % fra 2007 til 2008, mens HiTø hadde en nedgang i antall søkere høsten 2008. Fra 2008 til 2009 økte søkningen til "nye" UiT med hele 18,75 %. Dette er betydelig høyere enn landet for øvrig som hadde en økning på 12,61 %.

Antall avlagte studiepoeng per student har gått ned fra 41,6 i 2007 til 40,8 i 2008. Sektoren for øvrig hadde en nedgang på 1,1 %. Frafallet fra bachelor- og masterprogrammene har ikke vist noen endringer fra 2007/2008 til studieåret 2008/2009. I løpet av de seks første semestrene faller over 60 % av studentene fra, og frafallet er størst mellom andre og tredje semester. Undersøkelsene viser likevel at det er en nedgang i andelen som slutter helt ved UiT. Utviklingen de siste år viser også at vi kan forvente at 70 % av de som starter på mastergradsstudier kommer til å fullføre, men av disse fullfører kun 30 % på normert tid.

Karakterutviklingen siste studieår viser at gjennomsnittskarakteren fortsatt er C på lavere grads eksamener. På høyere grad har SV-fak. og Jur.fak. en overvekt av karakteren C, mens de andre fakultetene/NFH har en overvekt av karakteren B. Alle fire breddeuniversitetene har en nedgang i strykprosenten siste studieåret, men UiT har imidlertid den høyeste strykprosenten blant disse. Dersom forskjellen i strykprosent skyldes at det har utviklet seg forskjellig praksis mellom de forskjellige lærestedene i forhold til sensur, er dette uheldig. Utviklinga må fortsatt følges nøye.

Klagenemnda behandlet 34 saker i 2008. 25 av klagerne fikk ikke medhold. Det har vært en betydelig nedgang i antall disiplinærsaker siste studieår. Nedgangen er positiv og kan indikere at de tiltakene, særlig innenfor opplæring i informasjonskompetanse, som fakultetene har satt i gang virker. Imidlertid viser utviklingen i antall saker i 2009 at vi kan forvente en økning i inneværende studieår.

Det ble gjennomført 91 disputaser studieåret 2008/2009. Dette er en betydelig nedgang i forhold til siste studieår da antallet disputaser var på hele 129. Organiserer vi statistikken på kalenderår, ser vi en annen utvikling. I 2007 og 2008 hadde UiT henholdsvis 100 og 104 disputaser. Det ser ut til at det endelig tallet for 2009 vil bli 110. De fleste fakultetene melder at rekrutteringen til stipendiatstillinger er relativt dårlig og at det er problemer med å få tilstrekkelig antall kvalifiserte søkere til de ledige stillingene.

Til tross for disse positive utviklingstrekkene er det fortsatt en del utfordringer å ta tak i. Noen av disse utfordringene er ikke spesifikke for UiT, men er langt på vei nasjonale utfordringer – eksempelvis stort frafall og lav gjennomføring. Veksten i studieprogramporteføljen etter innføring av kvalitetsreformen, skiller seg heller ikke spesielt ut i forhold til sektoren for øvrig, men sammenliknet med de andre breddeuniversitetene har UiT en klar overdimensjonering av måltallene for opptaket i forhold til studenttilgangen.

Universitetsstyrets vedtak

Universitetsstyret gjorde følgende vedtak i sak S 96-09 Utdanningsmelding for Universitetet i Tromsø studieåret 2008/2009:

1. Universitetsstyret tar Utdanningsmelding for studieåret 2008/2009 til etterretning.
2. Alle enheter bes behandle utdanningsmeldinga i egen sak i sine beslutningsorgan. Studentparlamentet bes også behandle utdanningsmeldinga i egen sak.
3. Universitetsstyret gir rektor og universitetsdirektør fullmakt til å oppnevne en arbeidsgruppe som får i oppdrag å fremme forslag om reduksjon av studieprogramporteføljen ved Universitetet i Tromsø. Arbeidsgruppen skal forankres i fagmiljøene og gruppens struktur og medlemmer skal fremlegges for styret før tiltredelse.
4. Rektor og universitetsdirektør gis fullmakt til å utforme endelig mandat og tidsplan for gruppas arbeid på bakgrunn av de drøftinger som er gjort i saksframlegget og i styremøtet.
5. Universitetsstyret ber om en statusrapport i juni 2010.

KAPITTEL 2

STUDENTTALL OG REKRUTTERING

Universitetet i Tromsø skal være en attraktiv og pålitelig kunnskapsleverandør og samarbeidspartner i landsdelen. Det er nødvendig å sikre god og stabil rekruttering av studenter. For at utdanningstilbudene skal være godt synlige for potensielle studenter, skal universitetet fornye og forsterke markedsføringsstrategien.

Fra *Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013*

Søkertall

Søkertall

Både UiT og HiTø hadde en nedgang i antall søkere gjennom Samordna opptak i perioden fra 2004 til 2007. UiT hadde en økning på 7,2 % fra 2007 til 2008 og hadde størst framgang i antall primærsøkere blant universitetene. Ved HiTø var det imidlertid en nedgang i søkertallene høsten 2008.

Tabell 1 viser utviklingen i søkertallene til grunnstudier ved Universitetet i Tromsø gjennom Samordna opptak de siste 3 årene. For å skape et realistisk sammenligningsgrunnlag er tallene for tidligere UiT og HiTø slått sammen for 2007 og 2008.

Tabell 1: Søknads- og opptakstall til grunnstudier gjennom Samordna opptak

	Høst 2007	Høst 2008	Høst 2009	Endring 2008-2009
Søkertall (totalt)	18016	19101	21869	14,42 %
Søkertall (1. pri.)	3066	3137	3627	18,75 %
Tilbudstall (totalt) ¹	2771	2790	3315	18,82 %
Ja-svar (totalt)	1925	1972	2350	19,17 %
Antall møtt (totalt)	1629	1675	2032	21,31 %

Kilde: Samordna opptak og Felles studentsystem

Antall søkere gjennom Samordna opptak økte med 12,61 % fra 2008 til 2009 på landsbasis. UiT's økning på 18,75 er betydelig høyere enn landsgjennomsnittet og den største blant alle universitetene. Høsten 2009 sendte UiT ut 2583 tilbud om studieplass til 2263 budsjetterte studieplasser i hovedopptaket, noe som er 278 flere enn det UiT og HiTø til sammen sendte ut i 2008. Antall studenter som har møtt til studier ved UiT har økt med 21,31 % og samsvarer godt med økningen i søker- og tilbudstall. Dette utgjør likevel bare om lag 56 % av totalt antall primærsøkere til UiT.

Tabell 2: Søkertall og antall møtte studenter til mastergradsstudier²

	2007	2008	2009	Endring 2008-2009
Antall søkere	781	891	948	6,4 %
Antall møtt	315	310	419	35,2 %

Kilde: FS

¹ Totalt antall utsendte tilbud, inkl. supplering, etterfylling og restetorg.

² Tallene er basert på opplysninger i FS og kan endre seg etter at et opptak er avsluttet pga administrative endringer i FS.

Historiske tall er derfor vanskelig å gjenskape. Utsending av tilbud og registrering av ja-svar håndteres ikke i FS og tall på dette er derfor ikke med i tabellen.

Universitetet i Tromsø hadde en økning på 6,4 % i antall søkere til mastergradsprogram i perioden 2008-2009. Det er ikke opprettet nye mastergradsprogram i perioden, men master i musikkutøving ved Det kunstfaglige fakultet inngår for første gang i tallene høsten 2009. Det var til sammen 20 søkere til dette programmet. Antall søkere som har møtt til masterstudier i 2009 har økt betydelig sammenlignet med tidligere år.

Rekrutteringsgrunnlaget

Om lag 78 % av UiT's primærsøkere i 2009 kommer fra Nord-Norge og landsdelen utgjør kjerneområdet for rekruttering av studenter til universitetet. Til tross for at det i 2008 var en nedgang i totalt antall søkere fra de tre nordligste fylkene til studier gjennom Samordna opptak, hadde UiT en økning i antall primærsøkere fra de samme fylkene. Tabell 3 og 4 viser at andelen søkere fra Nord-Norge har økt ytterligere i 2009.

Tabell 3: Totalt antall søkere gjennom SO fra Nordland, Troms og Finnmark

Fylke	2007	2008	2009	Endring 2008/2009
Finnmark	1424	1359	1601	17,8 %
Troms	3152	3141	3615	15,1 %
Nordland	4242	4201	4447	5,9 %
Totalt	8818	8701	9663	11,1 %

Kilde: Samordna opptak

Tabell 4: Primærsøkere til Universitetet i Tromsø fordelt på hjemfylke

Fylke	2007	2008	2009	Endring 2008/2009
Finnmark	336	353	390	10,5 %
Troms	1510	1496	1815	21,3 %
Nordland	575	588	654	11,2 %
Totalt	2421	2473	2859	15,6 %

Kilde: Samordna opptak

UiT har også økt sin andel primærsøkere fra de fleste fylkene utenfor Nord-Norge, men de utgjør fortsatt en forholdsvis liten del av universitetets totale antall søkere og studenter. Blant fylkene utenfor Nord-Norge, rekrutterer UiT flest studenter fra Oslo, etterfulgt av henholdsvis Sør-Trøndelag og Akershus. Antall søkere fra Oslo utgjør eksempelvis omlag 2,8 % av UiT's totale antall primærsøkere.

Registrerte studenter

Tabell 5 viser utviklingen i antall registrerte studenter³ ved UiT og HiTø i perioden 2003-2009.

Tabell 5: Registrerte studenter i høstsemestrene for perioden 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Høgskolen i Tromsø	2756	2788	2950	2898	2413	2412	-
Universitetet i Tromsø	5682	5847	6080	5957	5602	5575	8400
Sum	8438	8635	9030	8855	8015	7987	8400

Kilde: DBH

Tabellen under viser hvordan de registrerte studentene høsten 2009 fordeler seg på de nye fakultetene.

³ Antall registrerte studenter er samtlige registrerte studenter ved institusjonen med unntak av ph.d.-studenter.

Tabell 6: Registrerte studenter høsten 2009, fordelt på fakultet

Fakultet	2009
Det helsevitenskapelige fakultet	2786
Fakultet for humaniora, samfunnsfag og lærerutdanning	2569
Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi	938
Fakultet for naturvitenskap og teknologi	657
Det juridiske fakultet	565
Det kunstfaglige fakultet	191
Uspesifisert ⁴	694
Sum	8400

Kilde: DBH

Inntakskvalitet

Medianen i opptaket er poengsummen til den midterste søkeren som fikk tilbud om studieplass når alle søkere er rangert etter sin poengsum. I utdanningsmeldinger fra tidligere år har vi sammenlignet de siste års medianer for utvalgte studieprogram ved UiT. Fra og med opptak til høsten 2009 er det innført nye regler for poengberegning av søkere ved opptak til grunnutdanninger. Konsekvensen av regelendringen er at den maksimale poengsummen det er mulig å oppnå er lavere sammenlignet med tidligere. Poenggrenser og medianer for 2009 kan derfor ikke sammenlignes med tidligere år og vil ikke bli kommentert før i neste års utdanningsmelding.

Tabell 7 viser utviklingen i medianen fra 2004 til 2008 for noen utvalgte studier som har vært fulgt i tidligere utdanningsmeldinger. Tendensen for 2008 er den samme som før. Det er til dels stor variasjon i medianen for opptak til åpne studier. For realfagsstudier ligger den betydelig høyere enn for øvrige studier, noe som delvis kan forklares med at søkere til realfagene har fordypning i realfag fra videregående skole og oppnår tilleggspoeng for dette. For adgangsregulerte studier med høy konkurranse om plassene, ligger medianen på et jevnt høyt nivå, og for medisin og odontologi er det en økning fra 2007 til 2008.

Tabell 7: Median for noen utvalgte studieprogram lyst ut gjennom Samordna opptak

Studium	2004	2005	2006	2007	2008
Biologi, bachelor	49,5	56,3	53,6	55,6	53,3
Historie, bachelor	47,2	49,0	47,6	45,7	41,2
Informatikk, bachelor	50,2	48,0	52,1	50,7	50,0
Matematikk og statistikk, bachelor	52,3	64,0	49,0	59,5	54,4
Sosialantropologi, bachelor	47,0	46,0	43,4	43,8	47,4
Sosiologi, bachelor	47,2	43,2	43,0	43,9	45,7
Statsvitenskap, bachelor	48,5	48,3	46,2	43,4	45,3
Samfunnsøkonomi, bachelor	50,0	43,3	48,2	43,8	37,6
Fiskerifag, bachelor	44,3	42,8	46,7	45,9	45,3
Språk og litteratur, bachelor	54,0	47,8	47,7	48,2	47,4
Farmasi	58,3	55,1	49,1	50,4	49,4
Rettsvitenskap	58,9	59,3	57,1	56,5	56,3
Odontologi	66,5	68,0	66,5	69,4	70,1
Medisin	68,6	69,5	71,85	72,7	73,3

Kilde: Samordna opptak

⁴ I tallet inngår enkeltemnestudenter på alle nivå, innreisende utvekslingsstudenter, samt studenter tilknyttet Universitetsstudiene på Svalbard og Kirkelig utdanningscenter.

Inntakskvaliteten er nært knyttet til rekruttering av studenter til UiT's utdanninger, deres forutsetninger for å gjennomføre studiene og deres faglige forkunnskaper. Det beste virkemiddelet for å øke inntakskvaliteten er å rekruttere de faglig flinke og motiverte studentene. Studentenes faglige forutsetninger knyttes gjerne til deres resultater fra videregående skole. God rekruttering og økende studenttilfang gir større konkurranse om studieplassene og høyere faglig nivå på studentene. Dette gjelder også de som tas opp til åpne studier. Det forventes videre at de skoleflinke elevene fra videregående skole oppnår bedre resultater og har høyere grad av gjennomføring når de tar høyere utdanning enn de mindre flinke elevene. Det er imidlertid påvist at denne sammenhengen ikke er så åpenbar og at en rekke andre faktorer, som for eksempel læringsmiljø og studentenes egen motivasjon, også spiller inn. Poengsummen studentene hadde ved opptak til studiet må derfor sees på som en av flere variabler som påvirker inntakskvaliteten og studentenes studiegjennomføring.

Restetorg og inntakskvalitet

Restetorget til Samordna opptak er en ordning som gjør det mulig for lærestedene å fylle opp ledige studieplasser etter at hovedopptaket er gjort. Institusjonene velger selv hvilke studieprogram de ønsker å legge ut på restetorget og UiT legger normalt ut alle studier som har ledige plasser. For opptaket høsten 2009 gjaldt dette over 50 studier. De andre breddeuniversitetene benytter seg i svært liten grad av denne ordningen.

De som søker på restetorgstudier bestemmer seg sent på sommeren hva de vil studere, enten fordi de ikke har søkt om opptak i det ordinære opptaket, eller fordi de ikke har nådd opp i konkurransen om studieplass på sine prioriterte studieønsker. Det har derfor vært spekulert i om inntakskvaliteten er dårligere blant studenter som kommer inn via restetorget enn de som tas opp i hovedopptaket.

En undersøkelse som er gjort blant studenter som fikk opptak til studier ved UiT via restetorget i perioden 2006-2008 viser at disse studentene i løpet av første studieår har en studiepoengproduksjon som ligger om lag 20 % under produksjonen til øvrige studenter. Videre er det ingenting som tyder på at det er flere av restetorgstudentene som produserer null studiepoeng i første studieår enn øvrige studenter. Selv om undersøkelsen viser at studenter som blir tatt opp via restetorget i snitt har en noe lavere studiepoengproduksjon enn øvrige studenter, er dette i seg selv ikke godt nok grunnlag til å si at UiT bør avslutte eller begrense opptak via restetorget slik de andre breddeuniversitetene i stor grad har gjort.

Rekruttering til språk- og realfag

Rekruttering til språk- og realfag har fortsatt stor oppmerksomhet og må være et prioritert område i UiT's rekrutteringsarbeid.

Søkningen til realfagsstudier gjennom Samordna opptak økte med nesten 20 % på landsbasis fra 2008 til 2009. Dette er markant over den totale økningen i søkertallet, og en større andel søkere har realfagsstudier som sitt førstevalg. Regjeringen har uttrykt i en pressemelding at den sterke økningen viser at tiltakene for å øke interessen for realfagene gir resultater.

Søkningen til grunnutdanningene ved Fakultet for naturvitenskap og teknologi viser en økning på om lag 14,5 % fra 2008 til 2009. Det var også en liten økning i søkertallene til realfagene i fjor og trenden er positiv. Det er imidlertid flere studier som rekrutterer svært dårlig og som har søker- og studenttall som er svært lave. De fleste realfagsstudiene har dessuten kapasitet til å ta opp langt flere studenter og dette indikerer at det fremdeles er utfordringer på rekrutteringssiden. Rekrutteringsarbeidet må intensiveres på flere områder for å opprettholde studentkull på en størrelse som kan forsvares både med hensyn til faglige aspekter og bruk av ressurser i forhold til antall studenter.

Utdanningsdirektoratet publiserte i august 2009 en analyse av elevs fagvalg i videregående opplæring etter kunnskapsløftet. Analysen slår fast at det fortsatt er svært få elever som velger programfag i fremmedspråk. Dette er bekymringsfullt for rekrutteringen til høyere utdanning. Søkningen til språkfag gjennom Samordna opptak økte med 7,9 % i 2009. Økningen samsvarer ikke med økningen i det totale

antall søkere, og språkfagene har tapt andel i markedet sammenlignet med i fjor. Situasjonen er den samme for språkfagene ved UiT. Som et ledd i regjeringens språkpolitikk og tiltak for å øke rekrutteringen til språkfag på alle nivå⁵, er det besluttet å innføre tilleggspoeng ved opptak til høyere utdanning til elever som har valgt programfag i andre fremmedspråk enn engelsk i videregående opplæring. Tilleggspoengene gis for første gang ved opptak til høyere utdanning høsten 2011 og vi vil da kunne se om dette gir en merkbar effekt på rekrutteringen. Analyser av elevers fagvalg i videregående opplæring for 2009/2010 vil dessuten vise om antallet som velger programfag i fremmedspråk har endret seg.

Rekrutteringstiltak

Avdeling for kommunikasjon og samfunnskontakt har det overordnede ansvaret for studentrekruttering og markedsføring av studietilbudene. Arbeidet skjer i nært samarbeid med fakultetene. Fakultetene gjennomfører i tillegg egne rekrutteringstiltak for enkelte av sine utdanninger.

Skolebesøk og deltakelse på utdanningsmesser har tradisjonelt vært en viktig del av rekrutteringsarbeidet både ved tidligere høyskolen og universitetet. Også i 2009 har UiT nådd ut til alle videregående skoler i Nord-Norge gjennom disse rekrutteringskanalene. I tillegg var universitetet representert på utdanningsmessene i Oslo og Trondheim.

Hjem-aksjonen er et rekrutteringstiltak som innebærer at studenter ved UiT besøker videregående skoler på eller i nærheten av sitt hjemsted. Tiltaket omfatter kun skoler utenfor Nord-Norge og i 2009 ble 114 skoler besøkt, noe som er ny rekord. Kvaliteten på *Hjem-aksjonen* avhenger i stor grad av studentene som skal representere UiT og deres evne til å formidle kunnskap om UiT som lærested og Tromsø som studentby. Opplæring og oppfølging av studentene er derfor en avgjørende faktor for å lykkes med dette rekrutteringstiltaket. Avdeling for kommunikasjon og samfunnskontakt melder om at de har utviklet en plan for kvalitetssikring og kontroll av *Hjem-aksjonen* for kommende rekrutteringsperiode. Effekten av *Hjem-aksjonen* som rekrutteringstiltak er ikke dokumentert og det vil være interessant å se nærmere på om dette tiltaket har innvirkning på antall søkere fra de skolene som faktisk blir besøkt.

En undersøkelse gjort blant nye studenter ved UiT høsten 2008, viser at hele 78 % oppgir internett som den viktigste kilden for informasjon om studietilbudene. Rekrutteringskampanjen for 2009 har i stor grad vært nettbasert. Gjennom ulike kanaler, som Facebook og Nettby, har UiT forsøkt å nå frem til ungdommer i alderen 18-24 år. Kampanjesiden uit.no/kampanje har vært et sentralt virkemiddel i rekrutteringsarbeidet og har nådd målgrupper i hele landet. Kontinuerlig fokus på oppdatering og forbedring av studieinformasjonen på universitetets hjemmesider er dessuten svært viktig for at UiT skal framstå som det beste studiestedet sammenlignet med våre konkurrenter.

Den store økningen i UiT's søkertall fra 2008 til 2009, tyder på at mange av tiltakene i årets rekrutteringskampanje har vært vellykket. Innsatsen i flere geografiske områder står i samsvar med søkertallene fra de samme områdene. Den største prosentvise økningen i antall søkere til UiT kommer fra fylker utenfor Nord-Norge og dette tyder på at vi har nådd ut til målgrupper over hele landet. Rekrutteringstiltak er en kritisk faktor med hensyn til målsettingen om å øke antall søkere til UiT. Det er derfor viktig å også ha fokus på de områdene som vi ikke har tilfredsstillende søkertall fra og der søkerandelen er synkende.

⁵ Stortingsmelding nr 23 *Språk bygger broer*.

Handlingsplan

I Strategisk plan for Universitetet i Tromsø for perioden 2009-2013, er det satt som mål at antall primærøkere til UiT skal øke, spesielt antallet fra Sør-Norge. På bakgrunn av dette er det fastsatt en rekke konkrete handlinger som skal bidra til måloppnåelse.

Handlingsplanen⁶ for studentrekruttering angir overordnede prioriteringer av målgrupper, kanaler og tiltak for UiT's rekrutteringsarbeid i strategiperioden. Den omfatter både pågående tiltak som skal videreføres og en rekke nye tiltak som skal iverksettes. Årlige rekrutteringsplaner skal utarbeides med utgangspunkt i den overordnede handlingsplanen. I de årlige planene skal det vurderes om enkelte fagområder skal prioriteres spesielt av hensyn til rekrutteringssituasjonen. Rekrutteringstiltak skal testes på målgruppene før de lanseres og evalueres av nye studenter for å vurdere effekten av dem og grad av suksess.

Oppsummering

Det er flere faktorer som påvirker søkningen til høyere utdanning nasjonalt og til Universitetet i Tromsø. Størrelsen på alderskull, arbeidsledighet og jobbmarkedet er noen faktorer som spiller inn. Departementets tilstandsrapport for høyere utdanningsinstitusjoner 2009 viser til at lærestedene i mindre sentrale strøk, særlig i Nord-Norge, har større problemer med rekrutteringen enn lærestedene i de største byene. Denne differansen er størst mellom høyskolene, men det er også forskjell i antall søkere pr studieplass ved UiT sammenlignet med landets øvrige universiteter.

Andre faktorer og effekten av disse er ikke like åpenbare og dermed vanskelige å måle. Eksempelvis var Finnmark det fylket som hadde størst prosentvis økning i totalt antall søkere i 2009, mens andelen søkere fra dette fylket til UiT har gått tilbake. Hvorfor den økende søkermassen fra Finnmark velger seg bort fra UiT, vil være interessant å få mer kunnskap om og kan gi verdifull informasjon om hvilke faktorer som spiller inn og hvilke tiltak som kan iverksettes for å motvirke disse tendensene. Nord-Norge er UiT's kjerneområde for rekruttering av studenter og det er fortsatt viktig å ha stor oppmerksomhet rettet mot egen region. Samtidig skal rekrutteringsinnsatsen mot Sør-Norge intensiveres for å øke tilfanget av studenter derfra.

Det er en utfordring at ansvaret for rekruttering til ulike utdanninger og utdanningsnivå er delt mellom Avdeling for samfunnskontakt (KSA) og fakultetene. KSA har hovedansvaret for rekruttering av søkere til grunnutdanningene, mens fakultetene selv er hovedansvarlig for rekrutteringstiltak rettet mot potensielle søkere til masterstudier og videreutdanninger. For å lykkes i rekrutteringsarbeidet er det derfor viktig at handlingsplanen for studentrekruttering forankres på alle nivå i organisasjonen

⁶ Handlingsplan for Universitetet i Tromsø er utarbeidet på bakgrunn av de konkrete målene som er definert i *Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013*. Planen beskriver konkrete handlinger og tiltak i perioden for virksomhetsområdene forskning og utvikling, utdanning og formidling og profilering samt mennesker i organisasjonen og infrastruktur. Handlinger og tiltak for studentrekruttering er beskrevet i kapittel 5.1 i denne handlingsplanen.

Mål og handlingsplan

Mål

- Antall primærsøkere til UiT skal øke, spesielt antallet fra Sør-Norge

Handlinger

- UiT skal videreføre igangsatte rekrutteringstiltak i henhold til handlingsplanen.
- UiT skal styrke kunnskapen om ungdoms utdanningsvalg for å sikre målrettet kommunikasjon mot primære målgrupper gjennom systematiske undersøkelser i henhold til handlingsplanen.
- UiT skal samarbeide med høyskolene i Harstad og Finnmark om felles profileringsstiltak, og det skal søkes ekstern finansiering til profileringsstiltakene.
- UiT skal i løpet av perioden ha finansiert rekrutteringstiltak i samarbeid med landsdelens nærings- og arbeidsliv. I denne sammenhengen skal Karrieresenterets rolle i forhold til rekruttering vurderes og konkretiseres.

KAPITTEL 3

GJENNOMFØRING OG FRAFALL

UiT skal øke samsvaret mellom studentenes planlagte studieløp og faktiske studietid og redusere det faktiske frafallet fra alle typer utdanninger.

Fra Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013

I dette kapitlet følger vi opp undersøkelser fra tidligere år av frafall og gjennomføring av studiene. Følgende grupper er undersøkt:

- Studenter som høsten 2008 begynte på studieprogram med normert studietid på mer enn ett år.
- De fire første kullene som høsten 2003, 2004, 2005, 2006 startet på treårige bachelorprogram og som skulle ha avsluttet sine studier henholdsvis våren 2006, 2007, 2008 og 2009.
- De fem første kullene av studenter på toårige mastergradsprogram som skulle ha avsluttet sine studier henholdsvis våren 2005, 2006, 2007, 2008 og 2009.

Undersøkelsene gir en oversikt over hvor mange studenter som fullfører innenfor normert tid, hvor mange som faller fra underveis, hvor mange som er forsinket i studiene og som fortsatt er registrerte studenter uten å ha fullført.

Studiepoengproduksjon

Antall studiepoeng per student har i flere år vært brukt som en av indikatorene for å beskrive studiekvaliteten på et overordnet nivå. Database for statistikk om høgre utdanning (DBH) utarbeider disse tallene for Kunnskapsdepartementet og vi har tilgang på tallene fra alle andre institusjoner i sektoren. Dette muliggjør en sammenligning mellom institusjonene.

Tabellen viser utviklingen i antall avlagte studiepoeng per student i perioden 2002 til 2008 ved de fire breddeuniversitetene:

Tabell 1: Antall studiepoeng per student⁷

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
UiT	36,2	40,2	38,4	38,0	40,3	41,6	40,8
UiB	35,0	36,2	38,1	39,8	40,7	42,6	42,0
UiO	29,6	34,9	34,7	36,3	36,3	38,9	36,9
NTNU	39,8	39,4	39,3	40,8	40,6	42,2	42,1

Tabell 1. Kilde: DBH

Hele sektoren opplevde en nedgang på 1,1 % i antall avlagte studiepoeng per student fra 2007 til 2008. Etter tre år med en økning i antall avlagte studiepoeng per student ved alle breddeuniversitetene har de samme universitetene en nedgang fra 2007 til 2008. Nedgangen er størst ved UiO, 5 %. UiB og UiT har omtrent like stor nedgang, 1-2 %. NTNU har kun en mindre nedgang. UiOs og UiBs nedgang i avlagte studiepoeng per student kommer samtidig med en reduksjon i antall registrerte studenter. Det vil si at fra 2007 til 2008 har UiO og UiB både fått færre studenter og studentene tar færre studiepoeng.

⁷ Studiepoeng per student er den totale studiepoengproduksjonen for hele året, delt på antall studenter registrert i høstsemesteret. 60 studiepoeng tilsvarer ett års normert studietid.

Ikke alle studenter avlegger like mange studiepoeng i løpet av et studieår. Tabellen nedenfor viser studenter som har vært registrert ved UiT/HiTØ i studieåret 2008/2009 fordelt etter hvor mange studiepoeng de har avlagt i løpet av studieåret.

Studiepoeng intervall	Andel studenter
0 - 4,9	12 %
5 - 9,9	3 %
10 - 19,9	14 %
20 - 29,9	7 %
30 - 39,9	14 %
40 - 49,9	6 %
50 - 59,9	6 %
60 - 69,9	32 %
70 +	7 %

Tabell 2. Kilde: SSB

Vi ser av tabellen at over 60 % av studentene tar mindre enn 60 stp i løpet av året. 60 stp tilsvarer ett års fulltids studier. UiT har egne studietilbud for studenter som ønsker å studere deltid. Antall studenter på disse studietilbudene utgjør bare en liten andel av det totale antallet studenter. Vi kan derfor trykt konkludere med det er ikke samsvar mellom andelen studenter som tar mindre enn 60 stp i løpet av året og andelen studenter som er registrert på deltidsstudier ved UiT.

Studenter som startet høsten 2008 – undersøkelse av frafall

Vi har sammenlignet frafallet i starten av studieløpet for studenter som begynte høsten 2006, 2007 og 2008 med utgangspunkt i alle studenter som startet på studieprogram med mer enn tre semesters varighet. Figuren nedenfor viser utviklingen i antall studenter som er igjen ved henholdsvis 1) UiT og 2) studieprogrammet de startet på. Målingene er gjort 2. semester og 3. semester.

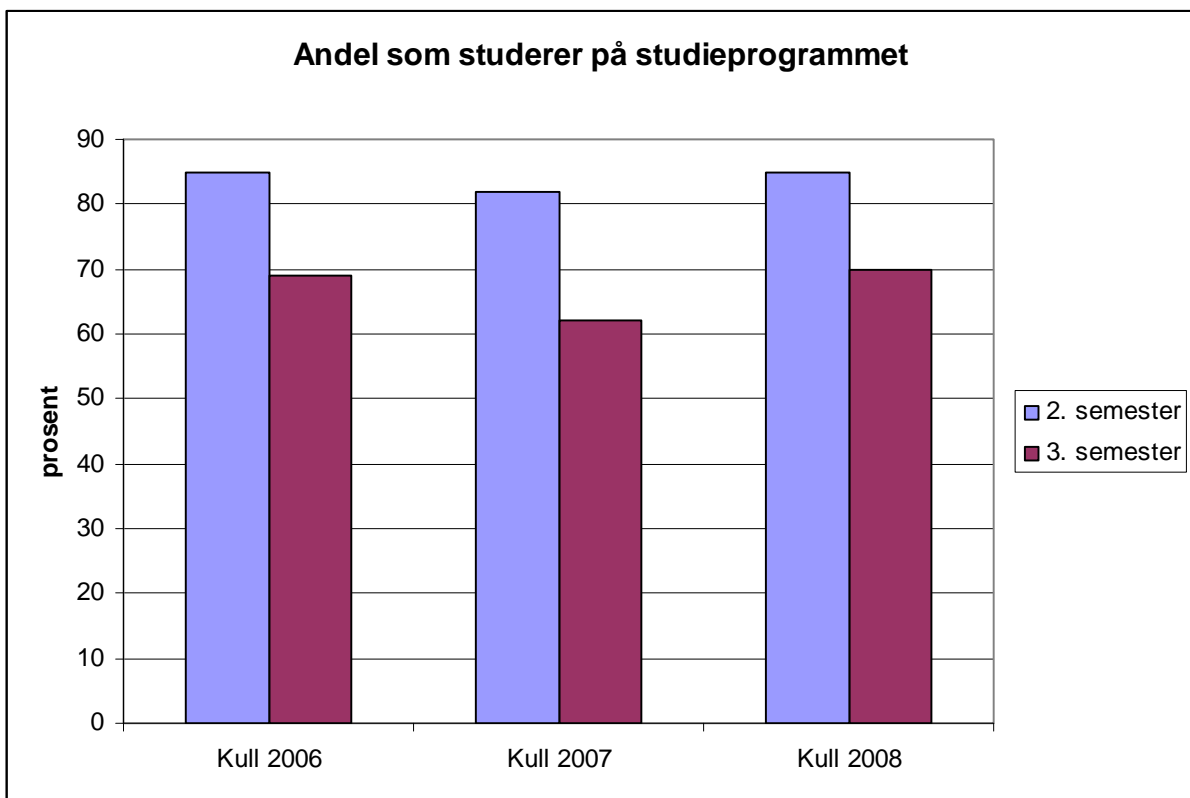
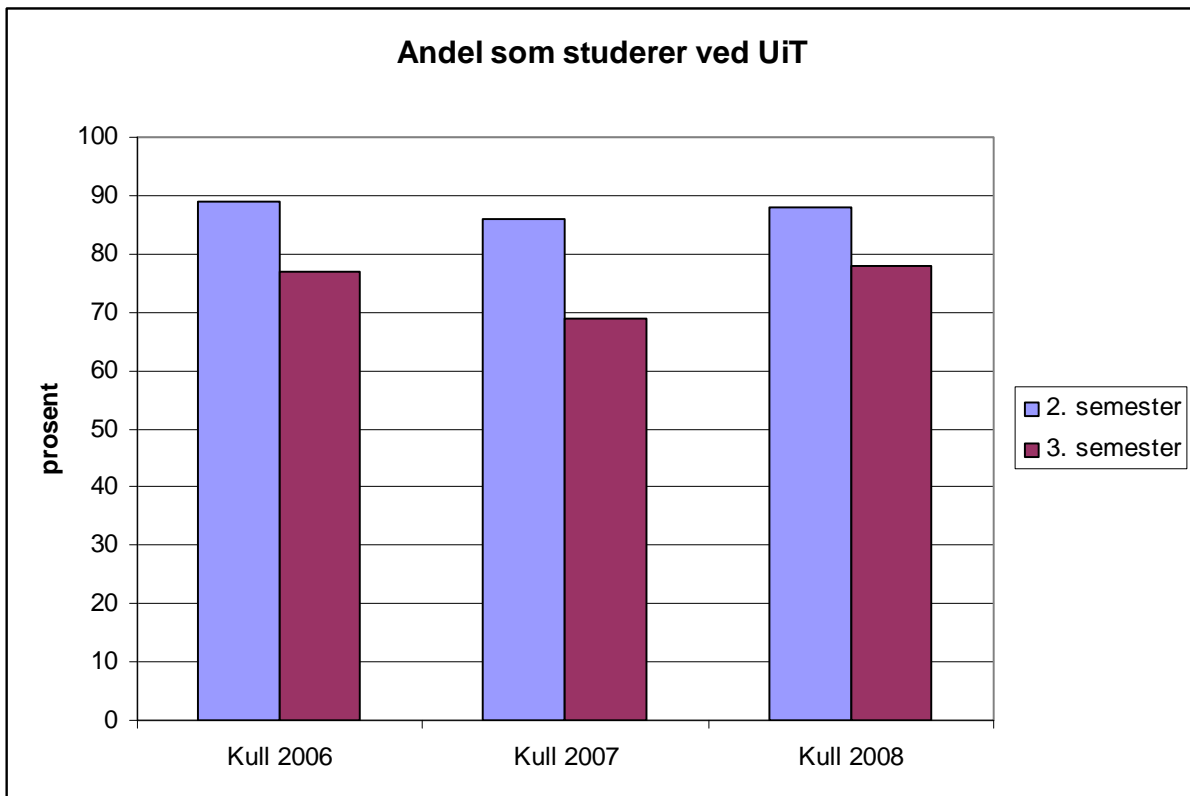

Fig1 og 2. Kilde: Datanttrekk fra FS

Kull 2007 skiller seg negativt ut med større frafall enn både kull 2006 og kull 2008. Av de 1393 studentene som begynte på studieprogram med mer en tre semesters varighet høsten 2008 er 1089 studenter fortsatt ved UiT og av disse studerer 943 på det samme programmet som de startet på tre semester tidligere.

Gjennomføringsgraden for bachelorprogram kull 2003 til kull 2006

Siden innføringen av kvalitetsreformen høsten 2003 har fire kull med bachelorstudenter studert i seks semester eller mer. Antall studenter i hvert startkull er ca 600. Frafallet er kartlagt for alle kullene fra de startet fram til og med vårsemesteret 2009. Grafen nedenfor viser andelen av kullet som er igjen på studieprogrammene sett i forhold til antall semester de har studert.

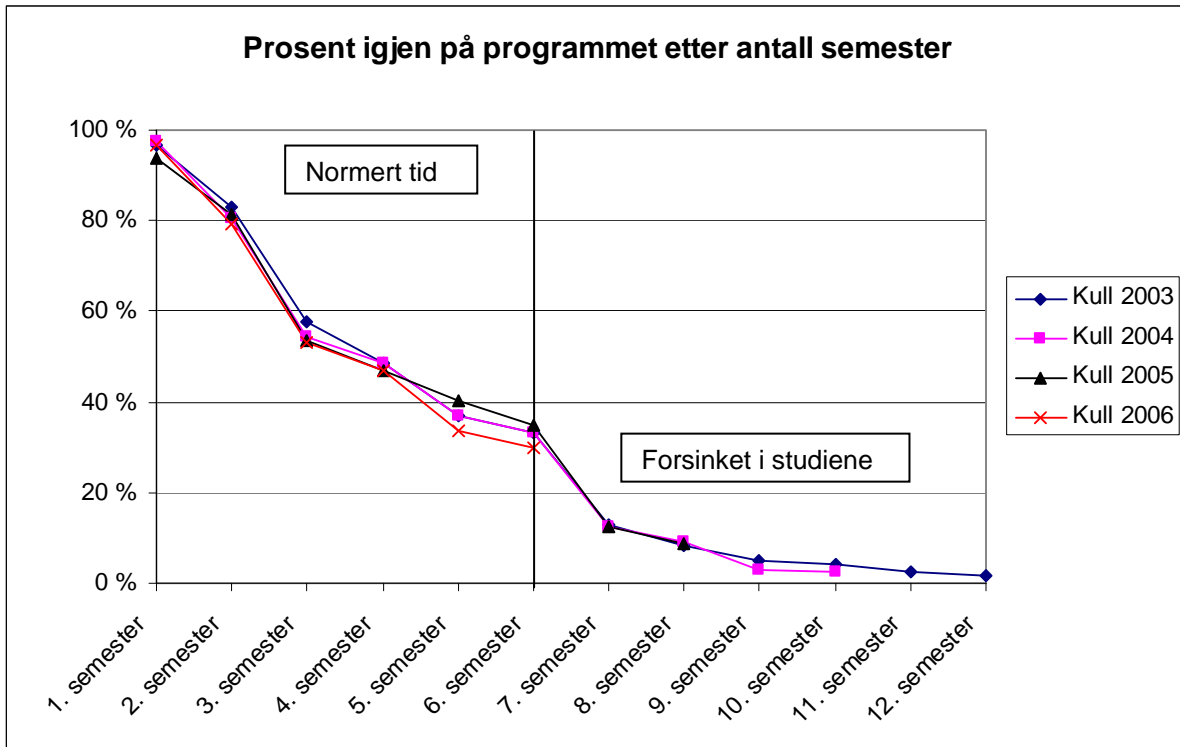

Fig 3. Kilde: Datauttrekk fra FS

Fire kull utgjør til sammen ca 2400 studenter, som er et godt grunnlag for å kartlegge tidspunktet for når i studieforløpet bachelorgradsstudentene faller fra. I løpet av de seks første semestrene, som er normert studietid, faller over 60 % av studentene fra. Vi ser av grafen at frafallet fra det studieprogrammet som studenten begynte på følger samme kurve for alle de fire kullene. Frafallet er størst mellom andre og tredje semester. Dette betyr at studentene etter ett års studium tar en avgjørelse om å fortsette eller slutte. Antall studenter som studerer ut over seks semester og som er forsinket i sine studier er tilnærmet likt for alle kullene. Vi ser av grafen i figur 3, at frafallet fra studieprogrammene er relativt stabilt for alle kullene i undersøkelsen. Likevel viser undersøkelsen at det er en nedgang i andelen som avslutter studiene ved UiT. Dette betyr at selv om studentene slutter på det programmet de er tatt opp til så er det en større andel av kull 2006 som fortsetter sine studier ved UiT enn tilfellet er for kull 2005.

Undersøkelser, fra andre universiteter i Norge, viser at en betydelig andel av studenter som påbegynner et bachelorprogram, innenfor de såkalte frie fagene, ikke har som mål å fullføre programmet slik at de oppnår en grad. Dette, sammenholdt med at studenter som fortsetter videre på et masterstudium bare i noen grad ber om å få utstedt bachelorgraden, gjør at gjennomføringsgraden på bachelorgradsprogrammene er vanskelig å måle.

Frafall av studenter på kull 2006 fordelt på fakultet

I likhet med tidligere kull av bachelorstudenter varierer frafallsprosenten mellom fakultetene, jfr tabell 3. Med. fak. og Jur. fak. tilbyr ikke bachelorstudier og inngår ikke i tabellen under. Tabellen viser frafall fra henholdsvis program og UiT i det sjette semesteret (våren 2009) for kull 2006. Det vil si før fullført grad etter normert studietid. De fire siste kolonnene oppgir prosentvis frafall i sjette semester for alle kullene. Disse tallene er tatt med for å kunne vise utviklingen i frafall over tid.

Fakultet	Antall påbegynt kull H-2006	Registrert på samme program i 6. sem.	Registrert ved UiT i 6. sem.	% frafall fra UiT kull H-2006	% frafall fra UiT kull H-2005	% frafall fra UiT kull H-2004	% frafall fra UiT kull H-2003
Mat.-nat. fak.	68	23	39	43 %	47 %	47 %	39 %
NFH	111	27*	66	41 %	47 %	46 %	35 %
SV-fak	329	105	174	47 %	47 %	51 %	53 %
Hum. fak.	77	25	54	30 %	56 %	52 %	53 %

Tabell 3. Kilde: Datauttrekk fra FS. *På grunn av omorganisering av bachelorprogrammet i marin bedriftsledelse til bachelorgradsprogrammet i økonomi og ledelse har flere studenter fått endret sitt program av administrative grunner. Dette medfører at tallet 27 er for lavt og dermed misvisende.

Frafallet ved Hum. fak. er nå blitt kraftig redusert fra over 50 % ved de tre foregående kullene til 30 %. Også for NFH og Mat.-nat.fak. er det en nedgang.

Gjennomføringsgraden på erfaringsbaserte og ordinære 2-årige mastergradsprogram

I de foregående Utdanningsmeldingene har vi presentert undersøkelser for alle kullene av mastergradsstudenter etter innføringen av kvalitetsreformen. Både frafall og gjennomføringstid har vært undersøkt. Vi vil i denne meldingen gjøre opp status for de fem første kullene slik situasjonen er nå. Det har vi gjort ved å telle opp antall studenter som fram til og med vårsemesteret 2009 har fullført mastergrad. Vi har også talt hvor mange som er igjen på studiet samt de som har sluttet uten å ha oppnådd grad.

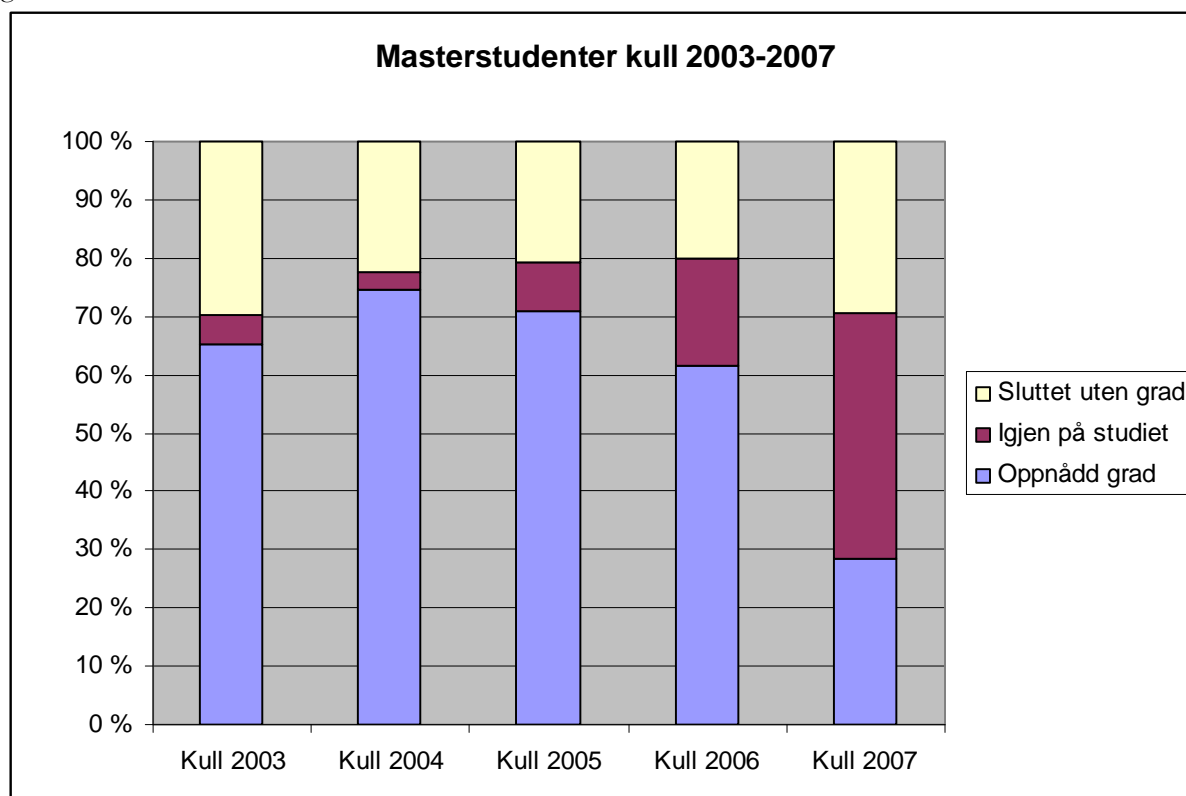

Fig 4. Kilde: Datauttrekk fra FS. Kategorien "Sluttet uten grad" innebærer også studenter som tar kortere eller lengre opphold i sine studier.

Studenter fra kull høst 2003 til 2007 (mastergradsprogram)

	Kull 2003	Kull 2004	Kull 2005	Kull 2006	Kull 2007
Antall påbegynt	313	299	330	356	394
Oppnådd grad	204	223	234	219	112
Igjen på studiet	16	9	28	66	166
Sluttet uten grad	93	67	68	71	116

Tabell 4. Kilde: Datauttrekk fra FS. Tallgrunnlaget for stolpediagrammet fig. 4

For hvert år ut over normert studietid øker andelen av studenter i kullet som fullfører mastergradsstudiet. Diagrammet viser at man kan forvente at over 70 % av studentene som begynner på en mastergrad fullfører, men av disse fullfører kun 30 % innenfor normert tid.

Gjennomføringsgraden fordelt på fakultet

Gjennomføringsgraden varierer mellom fakultetene. Situasjonen etter vårsemesteret 2009 viser at Mat.-nat.fak. og NFH har høyere gjennomføringsgrad enn de andre fakultetene. Hum.fak. har noe lavere.

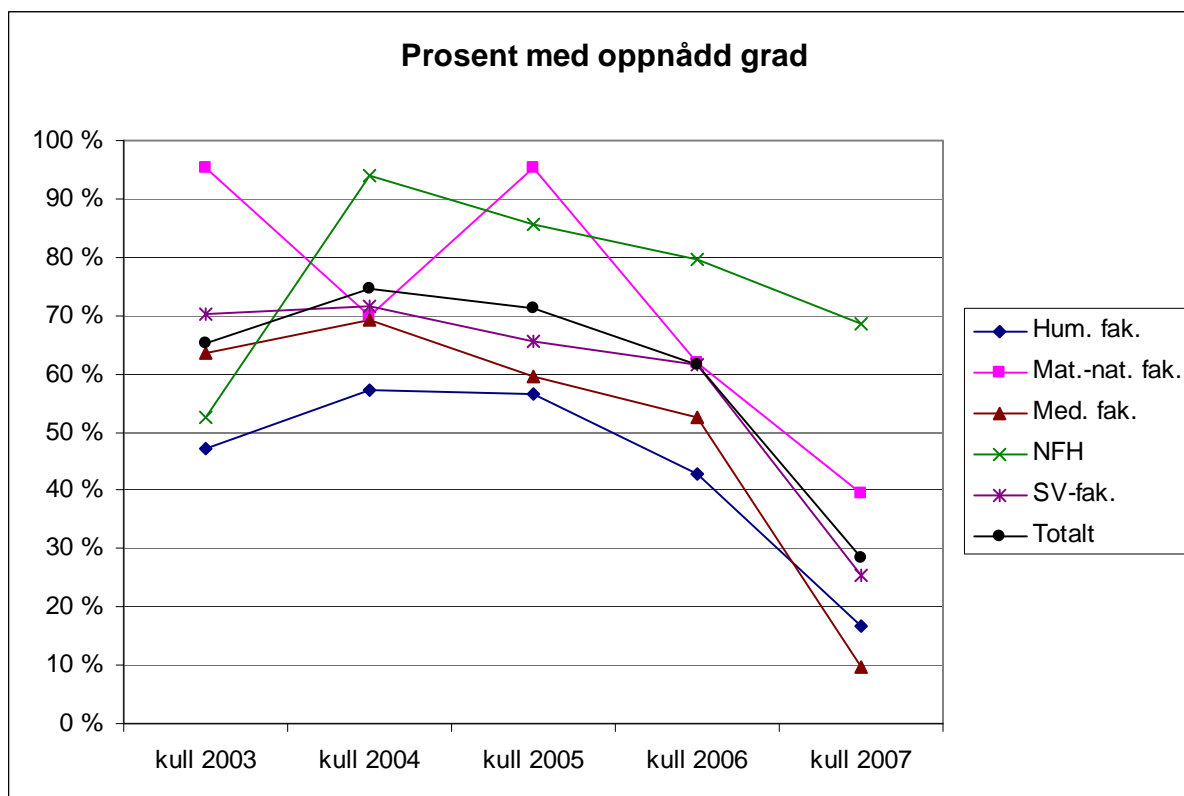

Fig 5. Kilde: Datauttrekk fra FS

Nasjonale sammenligninger om frafall

Kunnskapsdepartementet utgir hvert år en tilstandsrapport for høyere utdanningsinstitusjoner. I rapporten for 2009 analyseres tall fra 2008. I departementets tilstandsrapport for UH-sektoren 2009 er det gjort forsøk på å sammenligne gjennomføringsdata på tvers av sektoren. Til dette har departementet brukt data fra ledelsesinformasjonssystemet (LIST). LIST inneholder en database med studiedata fra alle institusjonene som bruker FS og derfor er bare noen av lærestedene med i den sammenligningen departementet gjør.

Andel bachelorgradsstudenter i ulike kull som har fullført på normert tid og innen høsten 2008

Institusjon	Kull 2003		Kull 2004		Kull 2005	
	Andel på normert tid	Innen 2008	Andel på normert tid	Innen 2008	Andel på normert tid	Innen 2008
UiB	21,4 %	32,7 %	24,2 %	34,3 %	28,1 %	31,8 %
UiO	18,5 %	26,3 %	18,1 %	25,5 %	21,6 %	23,5 %
UiT	23,2 %	39,8 %	13,6 %	25,5 %	16,2 %	19,8 %
NTNU	28,0 %	36,2 %	14,4 %	19,6 %	11,9 %	12,6 %

Tabell 5. Kilde: Tilstandsrapporten for høyere utdanningsinstitusjoner 2009. Alle tallene er oppgitt i %.

I denne undersøkelsen ser vi at UiT er målt til å ha lavere gjennomføringsgrad enn både UiB og UiO for kull 2004 og 2005. Situasjonen for kull 2003 er det omvendt. Her har UiT og NTNU den høyeste gjennomføringsgraden både på normert tid og totalt.

Undersøkelsen viser prosentandelen studenter som får registrert fullført bachelorgrad. Institusjonene i Norge har utarbeidet forskjellige administrative rutiner for registrering av grader. Noen institusjoner utsteder bare bachelorgrad og vitnemål til studenter som ber om dette. Andre, deriblant UiT, registrerer bachelorgrader til studenter som har fullført et studieprogram uavhengig av om studenten ber om vitnemål eller ikke. I tillegg er de administrative rutinene for når man flytter en student ned til et lavere kull ved forsinkelse forskjellige. Dette gjør at sammenligninger mellom institusjonene på bakgrunn av tabell 5 er usikker.

Andel mastergradsstudenter i ulike kull som har fullført på normert tid og innen høsten 2008

Institusjon	Kull 2003		Kull 2004		Kull 2005		Kull 2006	
	Andel på normert tid	Innen 2008	Andel på normert tid	Innen 2008	Andel på normert tid	Innen 2008	Andel på normert tid	Innen 2008
UiB	15,2 %	63,7 %	21,4 %	66,5 %	31,1 %	62,3 %	41,5 %	57,1 %
UiO	24,1 %	70,2 %	28,6 %	67,3 %	27,8 %	55,9 %	32,0 %	45,6 %
UiT	22,5 %	60,8 %	30,6 %	67,6 %	37,9 %	59,2 %	34,8 %	46,4 %
NTNU	31,1 %	81,9 %	34,9 %	74,7 %	36,1 %	68,7 %	38,2 %	52,3 %

Tabell 6. Kilde: Tilstandsrapporten for høyere utdanningsinstitusjoner 2009.

På mastergradsnivå ligger gjennomføringsgraden ved UiT litt under gjennomsnittet for alle de fire breddeuniversitetene, både gjennomføring innenfor normert tid og gjennomføring innen 2008. Prosentandelen som gjennomfører er noe lavere i denne undersøkelsen enn den undersøkelsen vi har gjennomført selv. Dette skyldes at utplukket av studenter er forskjellig. I vår undersøkelse har vi bare tatt med studenter som har registrert seg og bekreftet utdanningsplanen sin. Hva departementet har lagt til grunn for sin undersøkelse er ikke oppgitt, men tallene tyder på at de har lagt til grunn antall studenter som har fått tilbud om opptak/tildelt studierett.

Nasjonalt arbeid med frafall

Høyt frafall og lav gjennomføring har blitt satt på dagsorden av både Kunnskapsdepartementet og institusjonene selv. De viktigste momentene som er kommet fram nasjonalt i løpet av studieåret 2008/2009 er følgende:

- Departementet vurderer å innføre fullførte grader som en del av resultatfinansieringen, og har på denne bakgrunn bedt institusjonene øke kvaliteten på innrapportering av fullførte bachelorgrader. De har også bedt om at studenter som oppfyller kravene til sin andre bachelorgrad også får disse gradene innrapportert.
- DBH har fått i oppgave av Kunnskapsdepartementet å sette ned en nasjonal arbeidsgruppe som skal se på felles parametre og målemetoder for frafall fra studier. En viktig del av dette arbeidet vil være å utarbeide tallgrunnlag som skiller mellom frafall og planlagt overflytting mellom institusjoner, samt gi institusjonene et verktøy for å måle frafallet ved egen institusjon. Arbeidet skal slutføres i løpet av høsten 2010.
- I løpet av 2010 vil alle høyere utdanningsinstitusjoner bruke samme datasystem (Felles studentsystem) i studieadministrasjon. FS-institusjonene vil i årene framover utarbeide felles rutinebeskrivelser for administrering av studenter. Dette for å sikre ens registrering av studentdata i FS. På sikt vil dette medføre at tall som sammenlignes på tvers av institusjonene blir mer pålitelige. I dag er det vanskelig å fastslå om de nasjonale sammenligningene basert på tall fra FS/LIST skyldes reelle forskjeller i gjennomføringsgraden eller om årsaken er forskjellig bruk av FS.
- Departementet har bedt institusjonene utarbeide måltall for noen konkrete styringsparametre. Eksempler på slike parametre er studiepoeng per student og antall 1. prioritetsøkere per studieplass. Departementet åpner for at institusjonene også utarbeider egne styringsparametre. UiT har ikke utarbeidet slike for utdanningsdelen av virksomheten. Andre institusjoner i sektoren har innført eller vurderer å innføre parameter for frafall som del av målstyringen av institusjonen. Disse institusjonene setter seg konkrete mål for hvor stort frafallet skal være.

Oppsummerende kommentarer

Fakultetene rapporterer også i år om sitt arbeid med frafall. Det meldes om at rutiner for oppfølging av studentene er innført. Likevel viser ikke noen av rapportene til konkrete tiltak som til nå gir målbar effekt på frafallet fra studieprogrammene. Frafallet både på bachelorprogrammene og mastergradsprogrammene har ikke vist noen endringer fra studieåret 2007/2008 til studieåret 2008/2009. Frafallet fra UiT har derimot gått noe ned.

Diskusjonen så langt i den nasjonale arbeidsgruppen, satt ned av DBH, viser at heller ikke andre institusjoner i Norge har funnet enkle tiltak som hindrer frafall og som øker gjennomføringen. De tiltakene som skal settes i verk nasjonalt vil først og fremst gjøre det lettere å sammenligne frafall mellom institusjonene. Ingen av tiltakene vil i seg selv gi direkte effekt på frafallet.

Vi må i det videre arbeidet med frafall avklare hva som er uønsket frafall og hva som er akseptabelt frafall. Bachelorgradsprogrammet i psykologi viser i sin rapport til at flere studenter på programmet bare ønsker å ta første studieår for å kvalifisere seg til profesjonsstudiet, og frafallet er dermed planlagt av studenten allerede før studenten begynner på studiet. UiT har et eget årsstudium for disse studentene, men likevel har studentene valgt å begynne på et treårig bachelorgradsprogram. Noen studenter har valgt feil studium og blir veiledet over til andre program. En måte å legge større trykk på arbeidet med frafall vil være å innføre måltall for frafall ved de enkelte utdanningene. Men før dette kan iverksettes, må vi finne et målesystem og definisjoner for frafall som skiller mellom frafall som er uønsket og frafall som kan aksepteres.

Vår interne forskrift om studier krever 90 nye studiepoeng som ikke har inngått i en tidligere grad før en student kan få utstedt en ny bachelorgrad. Den nasjonale forskrift om godskriving av høyere utdanning stiller krav om minimum 60 nye studiepoeng for å få utstedt en ny bachelorgrad. Ut fra en faglig begrunnelse har UiT valgt å ha et strengere krav enn hva den nasjonale forskriften stiller som minimumskrav. Nå som departementet i løpet av de nærmeste årene får bedre verktøy for å sammenligne gjennomføring også på bachelorgradsnivå mellom institusjonene så kan våre lokale bestemmelser gjøre at UiT kommer dårligere ut av slike sammenligninger.

Mål og handlingsplan

Mål

- UiT skal øke samsvaret mellom studentenes planlagte studieløp og faktiske studietid og redusere det faktiske frafallet fra alle typer utdanninger.

Handlinger

- Universitetet må følge studentene tett opp.
- Læringsmålene og læringsutbytte i studieprogrammene må beskrives klarere og inkludere yrkesrelevans, slik at det i større grad går frem hva studentene skal kunne og hva utdanningen kan brukes til. Krav til studieinnsats i det enkelte studieprogram skal komme tydelig fram.
- Det skal satses på å heve den pedagogiske kompetansen.
- Studieprogrammene må i større grad baseres på faglig progresjon i emnesammensetningene og i mindre grad på valgfrihet i emner.
- Det skal gjennomføres undersøkelser for å klargjøre årsakene til frafall.

KAPITTEL 4

STUDIEPROGRAMPORTEFØLJEN

Universitetet i Tromsø skal ha gode og relevante utdanningstilbud basert på forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid. Universitetet skal opprettholde bredde og mangfold i sitt samlede utdanningstilbud.

Fra Strategidokumentet for Universitetet i Tromsø 2009-2013

Studie- og emnetilbudet

Studieprogramporteføljen ved UiT har vokst i perioden fra 2003 til 2008. I tabellen under gis en oversikt over antall studieprogram de siste årene sammenlignet med høsten 2003 da studiestrukturen ble endret i tråd med Kvalitetsreformen. Studieprogram fra tidligere HiTø er ikke tatt med i tallene frem til og med 2008, mens tallene for 2009 omfatter alle program ved det nye universitetet.

Tabell 1: Utviklingen i studieprogramporteføljen

	Høsten 2003	Høsten 2007	Høsten 2008	Høsten 2009
Bachelorprogram og 4-årig allmennlærerutd.	30	29	30	65
Integrert master 5-årig	12	12	12	13
Profesjonsstudier	2	2	2	2
Masterprogram, 1,5- og 2-årig	42	50	48	50
Årsstudium	2	10	10	13
Totalt	88	103	102	143

Kilde: FS og DBH

I tillegg til studieprogrammene som inngår i tallene over, har universitetet en rekke videreutdanninger og eksternt finansierte studietilbud av ulikt omfang.

Departementets tilstandsrapport for høyere utdanningsinstitusjoner 2009 viser at den store veksten som har vært i antall studietilbud i årene etter innføring av Kvalitetsreformen, nå ser ut til å ha flatet ut. Tall fra DBH viser at det ved universitetene har blitt utviklet omtrent like mange studietilbud som det har blitt opprettet nye i perioden 2007-2008. Tallene i tabellen over viser at trenden er den samme ved UiT. Den store veksten fra 2008 til 2009 skyldes at universitetets studieprogramportefølje etter fusjonen er en sammenslåing av porteføljene ved tidligere UiT og HiTø. Antall studietilbud for 2009 er derfor ikke direkte sammenlignbare med tidligere år, men de er tatt med for å vise omfanget av den eksisterende porteføljen.

Tabell 2 viser antall aktive emner ved UiT de siste seks årene. Videreutdanningsemner, ph.d.-emner og emner som tilhørte gammel gradsstruktur frem til og med våren 2007 er ikke med i tallene.

Tabell 2: Utviklingen i emneporteføljen⁸

	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
Totalt	1257	1331	1407	1403	1477	2099

Kilde: FS

Tabellen over viser en jevn vekst i emneporteføljen de første tre årene etter innføringen av Kvalitetsreformen, mens den har vært forholdsvis stabil de siste årene. Økningen fra 2007/2008 til 2008/2009 skyldes i hovedsak at det ble opprettet nye mastergradsprogram med tilhørende emner og at utfasing av nedlagte emner gjerne tar lengre tid før det gir utslag på tallene i FS. Den kraftige veksten i 2009/2010 skyldes at alle emner fra tidligere HiTø og UiT er overført til samme FS-database.

Ved omleggingen av studiestrukturen som ble gjort ved innføring av Kvalitetsreformen, ble det innført mange små og modulbaserte emner. UiT og en rekke andre læresteder fastsatte et omfang på 10 studiepoeng som den normale emnestørrelsen. Lik størrelse på emnene skulle blant annet gjøre det uproblematisk å bruke de samme emnene i flere program, samt gi en ressursmessig gevinst ved at undervisningen kunne gis på tvers av programmene. UiTs omfattende emneportefølge vitner om at felles bruk av undervisningsressurser i liten grad skjer. Kanskje er tiden inne for en kritisk vurdering av hvorvidt den sterke moduleringen fortsatt er et godt strategisk grep.

Dimensjonering av studieprogrammene

Arbeidslivets behov og studentenes søkning skal være retningsgivende for dimensjoneringen av opptak til høyere utdanning i Norge. For å være mer omstillingsdyktige i forhold til dette, har universitetene selv fått myndighet til å opprette nye studietilbud og dimensjonere opptaket av studenter til egne studier. Dette skal bidra til at det utdannes kandidater med riktig type kompetanse i forhold til samfunnets behov. En rekke helsefagutdanninger har aktivitetskrav⁹ som er fastsatt av departementet og som dermed blir retningsgivende for dimensjonering av opptakskapasiteten for de aktuelle utdanningene. Departementet forutsetter dessuten at kapasiteten på lærerutdanningene og utdanninger innen realfag opprettholdes og følger nøye med på utviklingen innen disse fagområdene.

En rekke av UiTs studieprogram rekrutterer ikke godt nok til å fylle de opptaksrammene som er satt, og flere av dem rekrutterer nesten ikke studenter i det hele tatt. Situasjonen har vært den samme i hele perioden etter Kvalitetsreformen og er et tydelig signal om at UiTs studieprogramportefølge ikke er godt nok tilpasset etterspørsel og studenttilfang. De gode søkertallene i 2009 har gitt en økning antall nye studenter som har møtt til studiene og samlet sett er det en større andel av de budsjetterte studieplassene som er fylt opp i år enn tidligere. Dette har imidlertid også sammenheng med at de fleste av studieprogrammene fra tidligere HiTø er adgangsregulerte og har opptaksrammer som er bedre tilpasset studenttilfanget. De fleste tradisjonelle og åpne universitetsstudiene fyller fortsatt ikke opptaksrammene.

Status for fakultetenes gjennomgang av porteføljene

Fakultetene har det siste året avventet større endringer i porteføljene i påvente av at de nye fakultetene skulle komme på plass. Studietilbudet ved UiT i dag er i stor grad en sammenslåing av porteføljene ved tidligere UiT og HiTø. Noen endringer med sikte på samkjøring av eksisterende studietilbud er likevel gjort og oppsummeres kort i dette avsnittet.

⁸ Tallene er hentet fra FS 220.001 *Emnetabell* og tar utgangspunkt i første og siste termin for undervisning i emnene. Vedtak om nedleggelse av et emne skjer ofte en viss tid etter at siste undervisning faktisk ble holdt. Et emne kan derfor bli lagt ned i FS bakover i tid, dvs. at termin for siste undervisning blir registrert i ettertid. Emner som er registrert nedlagt kan også gjenåpnes. Opplysningene i emnetabellen vil følgelig ikke være statiske data. Emner på videreutdannings- og phd-nivå er ikke med i tallene.

⁹ Krav til hvor mange 60-studiepoengsenheter som skal være avlagt av studenter på programmet i løpet av første studieår.

Økonomimiljøene ved tidligere UiT og HiTø reviderte og samordnet sine studieprogram allerede høsten 2008 og den nye Handelshøgskolen i Tromsø framstår i dag med en helhetlig portefølje.

Biologiutdanningene er revidert og omorganiseringen innebærer at flere av de eksisterende programmene innenfor biologi legges ned og erstattes av nye reviderte program fra og med studieåret 2010/2011.

Forslag til ny lærerutdanning ble godkjent av styret høsten 2009 og de første studentene tas opp høsten 2010. Dagens allmennlærerutdanning erstattes med to nye femårige integrerte lærerutdanninger for grunnskolenivået. I tillegg er UiT's femårige lektorutdanninger i realfag og språk- og samfunnsfag revidert.

Utover dette er ingen større endringer gjort. Det er mange utfordringer knyttet til samkjøring av program og emner og det er et stykke igjen før effekten av fusjonen kommer til uttrykk gjennom en ny og helhetlig studieprogramportefølje.

Fleksibel utdanning

Med et kunnskapsbasert arbeidsliv preget av høy omstillingstakt har etterspørselen etter ulike former for etter- og videreutdanning endret seg de siste årene. Grensene mellom ordinære utdanninger og etter- og videreutdanninger viskes gradvis ut og etterspørselen etter fleksible opplæringstilbud på alle nivå øker. Modulariseringen av utdanningene som kom med Kvalitetsreformen har i større grad gjort det mulig å tilby hele eller deler av ordinær utdanning i fleksible varianter. Behovet for et fleksibelt utdanningssystem i Norge har vært understreket i flere stortingsmeldinger de siste årene, blant annet i Stortingsmelding nr 44 (2008-2009) *Utdanningslinja*. Der vises det til at stadig flere voksne tar høyere utdanning, enten gjennom ordinære studietilbud eller som etter- og videreutdanning. Tall fra SSB viser at antall studenter over 40 år er mer enn doblet fra 1995 til 2008. Mange av de høyere utdanningsinstitusjonene har nå dreid sin satsing fra tradisjonell etter- og videreutdanning mot å gjøre studiene generelt mer fleksible.

UiT har hatt tilbud om fleksibel grunnutdanning siden høsten 2007, men tilbudet av rene nettbaserte studier er fortsatt noe begrenset. Handelshøgskolen tilbyr noen av sine emner på bachelornivå som rene nettbaserte studier og i tillegg gis det nå nettbaserte varianter av ex. phil og ex. fac. En rekke andre emner innen ulike fagområder har dessuten vært gitt som delvis nettbaserte studier. Flere av disse tilbudene har imidlertid ikke rekruttert tilfredsstillende og enkelte av dem har ikke hatt noen studenter. Studieåret 2008/2009 har U-vett startet arbeidet med å evaluere de nettbaserte utdanningene for å få et bedre kunnskapsgrunnlag for rådgivning til fagmiljøene i forbindelse med utvikling av fleksible studier. Alle data fra undersøkelsen er ikke ferdig analysert enda, men U-vett rapporterer om at hovedinntrykket etter intervju med noen av studentene er at de er fornøyd med å kunne studere når og hvor det passer dem. De hadde hatt stort utbytte av å se forelesninger via internett, men på noen av emnene savnet studentene mer kontakt med lærerne og flere faglige tilbakemeldinger.

UiT har som mål å være nasjonalt ledende og nyskapende innenfor fleksibel utdanning. I dette ligger det at UiT skal være best på kvalitet og nyskapende i bruk av teknologi og pedagogikk innenfor dette feltet. Gjennom å tilby fleksibel utdanning skal UiT bidra til å vedlikeholde og oppdatere kompetansen i landsdelen. En forutsetning for å lykkes er god kunnskap om kompetansebehovene i landsdelen og å være i takt med endringer i arbeidslivet som ofte kan komme fort. Nær kontakt og samarbeid med regionale nettverk og andre relevante aktører vil derfor ha stor betydning i dette arbeidet.

Kommentarer og problemstillinger

Analysen fra departementets tilstandsrapport for 2009 viser at det gjerne er institusjoner med færrest søkere per studieplass som etablerer flest nye studietilbud. Dette kan tyde på at de mindre institusjonene prøver å tiltrekke seg flere studenter gjennom å tilby et bredt spekter av studier. En stor portefølje er

imidlertid ikke nok til å sikre rekruttering og levedyktige fagmiljø og kan tvert i mot føre til større intern konkurranse om de samme studentene.

UiTs omfattende program- og emneportefølje har vært gjenstand for diskusjon i flere år. Fakultetene har i lang tid vært pålagt å gjøre en grundig gjennomgang av egen portefølje med tanke på sammenslåing av overlappende program og å tilpasse antall emner og studieprogram og bruken av ressurser til undervisning bedre til antall studenter, samfunnets behov og søkeres etterspørsel. Dette arbeidet har vist seg å være vanskelig å få gjennomført ved det enkelte fakultet, spesielt med hensyn til nedlegging og endring av eksisterende tilbud, og resultatene har latt vente på seg. I den grad endringer har vært gjort, har de vært av en slik karakter at de ikke kan sies å ha hatt noen effekt på det totale undervisningsvolumet.

Det er tidligere vedtatt at fakultetene skulle gjennomgå alle studietilbudene og fremme forslag om nye reviderte studieprogram for utlysning allerede studieåret 2010/2011. De nye fakultetene har imidlertid ikke hatt kapasitet til å starte en slik omfattende prosess.

UiT er et breddeuniversitet som tilbyr både tradisjonelle universitetsutdanninger og en rekke profesjonsutdanninger. Universitetet står i dag ovenfor helt nye muligheter og utfordringer med tanke på utformingen av en ny og helhetlig studieprogramportefølje. Parallele og komplementære løp fra de to tidligere institusjonene skal integreres uten at mangfoldet i de ulike utdanningsløp reduseres.

Kapasiteten ved UiTs framtidige studieprogram og deres faglige profil må være i overensstemmelse med behovene i samfunns- og arbeidsliv og potensialet for rekruttering av studenter til programmene. Utviklingen i porteføljen må i større grad baseres på strategiske vurderinger og synliggjøring av særskilte satsningsområder som UiT har spesielle forutsetninger for å tilby gode utdanninger innenfor. Samtidig skal statusen som breddeuniversitet opprettholdes og det må tas hensyn til behovene for små undervisningsfag og fagområder som i perioder har problemer med rekrutteringen. Dette gjelder spesielt innenfor språk- og realfagene.

For å realisere målene om å redusere antallet studietilbud og å skape nye og integrerte studier som er bedre tilpasset samfunnets behov og etterspørselen fra søkere og studenter, er det helt nødvendig at arbeidet med gjennomgang av studieprogramporteføljen nå blir satt i gang. En reduksjon i antall studietilbud vil bidra til å skape større handlingsrom for strategiske prioriteringer og nye satsinger ved fagenhetene.

Mål og handlingsplan

Mål

- UiT skal utdanne kandidater som er attraktive på arbeidsmarkedet nasjonalt og internasjonalt. Utforming av relevante studieprogram skal skje gjennom god samhandling med arbeids- og samfunnsliv.

Handlinger

- Universitetet må aktivt innhente kunnskap om hvilken kompetanse som etterspørres fra arbeids- og samfunnsliv i utformingen av studietilbud. Dette skal skje gjennom god samhandling med praksisfeltet, bruk av den kompetansen som universitetets eksterne styremedlemmer bringer med seg i institusjonen og gjennom dialog med samarbeidspartnere og arbeids- og samfunnsliv for øvrig. Dette innebærer videre at fagmiljøene må ha fokus på studienes relevans og kandidatenes sluttkompetanse i det systematiske kvalitetsarbeidet. Universitetsstyret skal i tillegg initiere kandidat- og arbeidsmarkedsundersøkelser på utvalgte studieprogram i perioden.

- Det må fokuseres på det faglige innholdet i studiene i det systematiske kvalitetsarbeidet. Implementeringen av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket skal iverksettes i 2010. Ved oppretting av nye og endring av eksisterende studietilbud skal rammeverkets kvalifikasjonsbeskrivelser innarbeides. Innen utgangen av 2012 skal alle studietilbud ved universitetet være beskrevet i henhold til kvalifikasjonsrammeverket.

Mål

- UiT skal være nasjonalt ledende innen fleksible utdanninger.

Handlinger

- Universitetspedagogikken må ha fokus på undervisningsmetoder som er tilpasset fleksibel utdanning.
- Igangsetting av nye fleksible utdanninger må bygge på realistiske overslag av studenttilfanget. UiT må aktivt oppsøke private og offentlige aktører for å avdekke kompetansebehovet.
- Juridiske, etiske og tekniske problemstillinger knyttet til opphavsrett, copyright, arbeidsplikt og belønning i forbindelse med fleksible utdanninger må utredes og avklares.

KAPITTEL 5 EKSAMEN, KARAKTERER OG FUSK

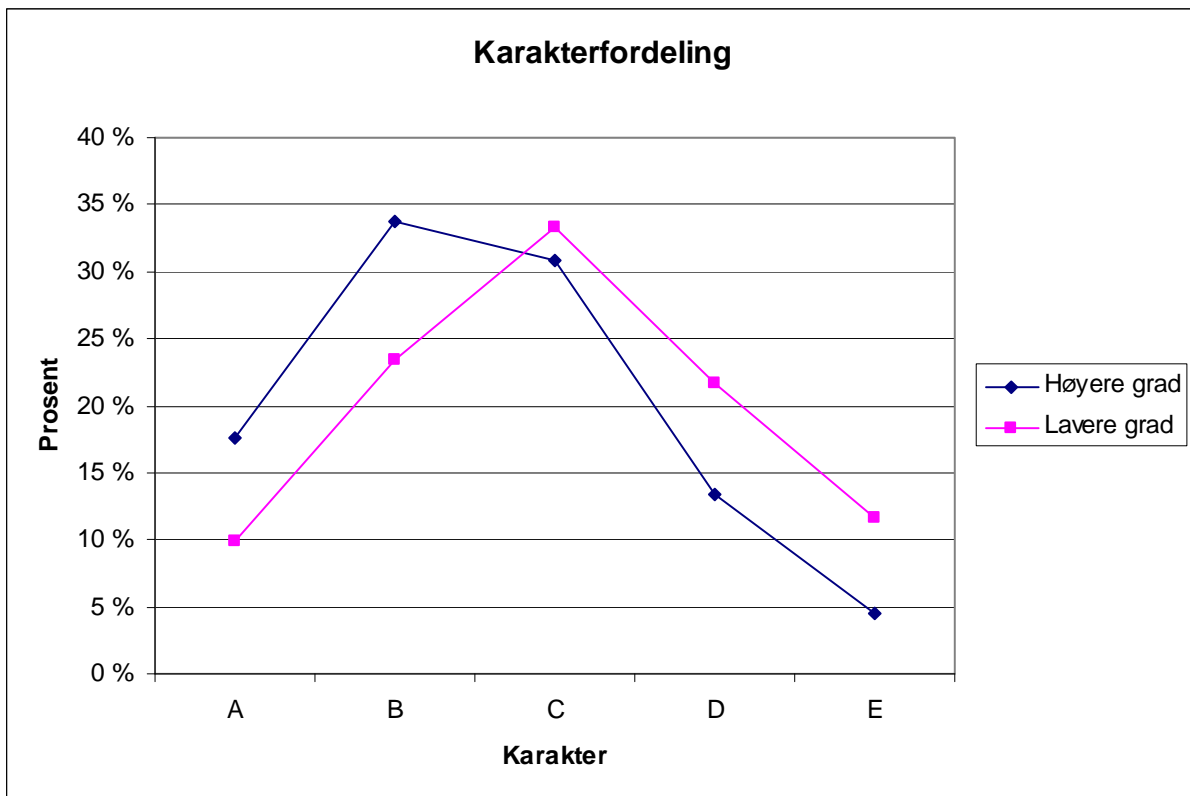
Universitetet i Tromsø skal drive sin virksomhet etter høye faglige og etiske standarder.

Fra Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013

Karakterfordeling 2008/2009

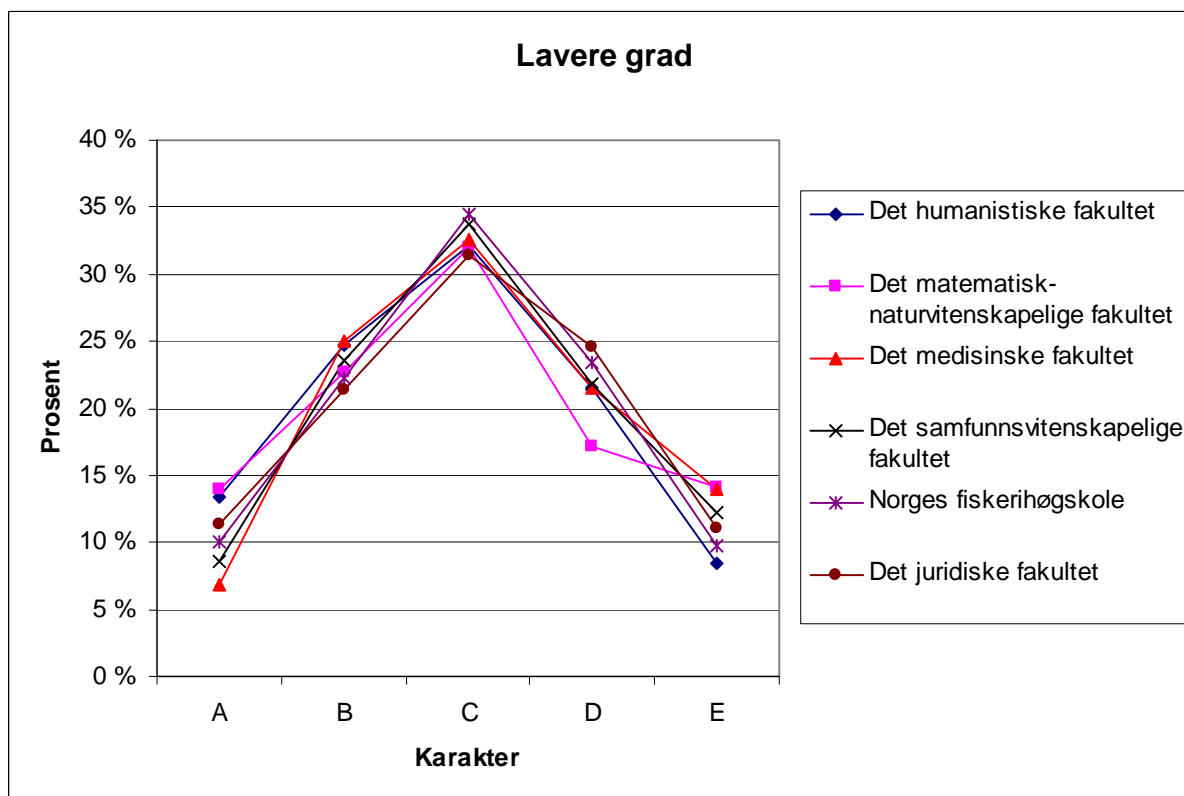
De tre figurene nedenfor viser karakterfordelingen for beståtte eksamener på lavere og høyere grad på institusjons- og fakultetsnivå ved UiT studieåret 2008/2009.

Figur 1 Karakterfordeling for anlagte eksamener på lavere og høyere grad

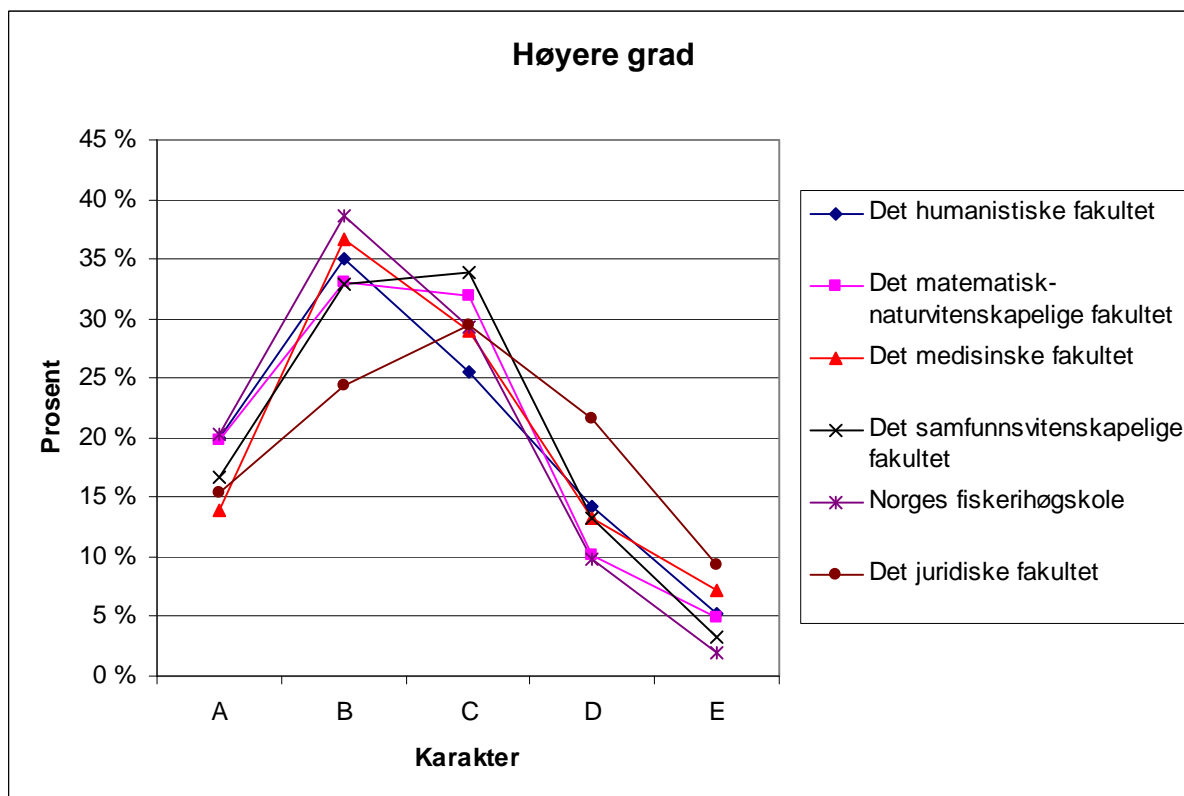
Kilde: LIST/FS

Figur 2 Karakterfordeling for avlagte eksamener på lavere grad fordelt på fakultet/NFH

Kilde: LIST/FS

Figur 3 Karakterfordeling for avlagte eksamener på høyere grad fordelt på fakultet/NFH

Kilde: LIST/FS

Figurene viser at for lavere grads eksamener er den gjennomsnittlige karakteren lik C også i studieåret 2008/2009. På høyere grad er bildet mer sammensatt. SV-fak. og Jur.fak. har en overvekt av karakteren C. De andre fakultetene/NFH har en overvekt av karakteren B.

Nasjonal karakterfordeling

Den nasjonale koordineringen av arbeidet med å sikre en felles forståelse av karakterbruken er tillagt Universitets- og høyskolerådet (UHR). En egen analysegruppe har siden 2005 foretatt samlede analyser av karakterbruken i sektoren, og har så langt utarbeidet fire rapporter.¹⁰ Undersøkelsene viser at det for bokstavkarakterer er stor stabilitet i den totale nasjonale karakterfordelingen i perioden 2004-2008. Den største endringen fra forrige år er at andelen C har økt med 2,3 prosentpoeng. Det er små endringer når det gjelder skalaen *bestått/ikke bestått*. For begge skalaene gjelder at andelen stryk går noe ned.

Det er verdt å merke seg er at det også for profesjonsutdanningene allmennlærer-, ingeniør-, sykepleier- og økonomisk administrativ utdanning er en stabil karakterfordeling, men at det her er store institusjonelle forskjeller. Innenfor profesjonsstudiene i medisin og odontologi er det store forskjeller mellom institusjonene. Eksempelvis har medisinstudiet ved UiB en betydelig lavere andel *ikke bestått* sammenlignet med UiO, UiT og NTNU. UiT befinner seg i det øvre sjikt med relativ høy strykprosent. Fakultetene må ha særlig oppmerksomhet knyttet til karakterfordelingene på disse utdanningene.

Karakterfordelingen på mastergradsoppgaver har vært gjenstand for mye oppmerksomhet de senere år, i særlig grad det at fordelingen ikke synes å være i samsvar med retningslinjene for bruk av skalaen.¹¹ Flere fagråd har gitt uttrykk for at det er for stor andel som får A og B på masteroppgavene. På denne bakgrunn utarbeidet UHR en tilleggsanalyse av karakterfordelingen på mastergradsoppgaver med data fra perioden 2006-2008.¹² Analysen viser at det til tross for stor oppmerksomhet, kun er små endringer i karakterfordelingen ved universitetene. Andelen A er om lag uendret, mens andelen B går ned med 3,5 prosentpoeng. Ved å sammenligne utviklingen mellom universitetene, går andelen A ned ved UiT, UiB, UMB og UiS, mens den øker ved NTNU, UiO og UiA. UiT har i 2008 lavest andel A (18,1 %), mens NTNU har høyest andel (26,9 %).

Analysene viser at det fortsatt er behov for samordning og diskusjon om karaktersetting og vurderingskriterier på mastergradsoppgaver. På denne bakgrunn har de nasjonale karakterpanelene¹³ i 2009 utarbeidet forslag til fagspesifikke beskrivelser for bruk av karakterskalaen på mastergradsarbeider.

Felles forståelse av karakterbruken i sektoren - UHRs arbeid i 2008/2009

Når det gjelder karaktersetting på mastergradsoppgaver viser UHRs analysegruppe til at hovedtendensen er at de nasjonale kommisjonene er strengere i karaktersettingen enn det som var tilfellet ved ordinær sensur. Rapportene fra karakterpanelene som har vurdert bacheloroppgaver viser også avvik i forhold til ordinær sensur, men materialet viser ikke noen tendens i retning av ”snill” sensur.

I tillegg til fortsatt oppmerksomhet omkring karaktersetting på mastergradsoppgaver, skal det i 2010 foretas nærmere undersøkelser av skillet mellom A, B og C. Analysegruppen anbefaler at det i 2010 også foretas nasjonale undersøkelser av institusjonelle forskjeller i karakterfordeling sett i forhold til opptakskrav innenfor allmennlærer-, ingeniør- og sykepleierutdanningene samt innenfor profesjonsstudiene i medisin og odontologi.

¹⁰ *Karakterbruk i UH-sektoren 2008, Karakterbruk i UH-sektoren 2007, Karakterbruk i UH-sektoren 2005-2006, Karakterbruk i UH-sektoren 2004-2005*. Rapportene er å finne på: www.uhr.no/utdanning/en_felles_karakterskala.

¹¹ Se rapportene *Generelle karakterbeskrivelser for UH-sektoren* og *Tilleggsrapport fra arbeidsgruppe for å se nærmere på UH-sektorens generelle karakterbeskrivelser*. Rapportene er å finne på: www.uhr.no/utdanning/en_felles_karakterskala.

¹² *Tillegg til karakterrapport for 2008 fra UHRs analysegruppe: karakterfordeling på masterarbeider: Karakterbruk i UH-sektoren 2008* (21.9.2009). Rapporten er å finne på: www.uhr.no/utdanning/en_felles_karakterskala.

¹³ I 2004 opprettet de nasjonale fakultetsmotene i samarbeid med UHR 49 nasjonale karakterpanel. Fire nasjonale råd kom i tillegg.

Analysegruppen mener at resultatet av de siste årenes arbeid synes å være større grad av felles forståelse av bruken av karakterskalaen. Siden det har utviklet seg ulike tradisjoner innen fag, vil det være et langsiktig arbeid å oppnå fullstendig samordning og felles forståelse av bruken av skalaen. Dette gjelder særlig på tvers av fag, men også på tvers av institusjoner.

UHRs arbeid med karakterbruken har vært tidsbegrenset. Etter 2010 skal arbeidet forankres som en del av det generelle kvalitetssikrings-/utviklingsarbeidet innen høyere utdanning, både innenfor institusjonene og gjennom nasjonale råd, fagråd og profesjonsråd. Ett tiltak analysegruppen spesielt omtaler er bruk av tilsynssensorer eller programsensorer som virkemiddel i det videre arbeidet med å samordne bruken av karakterskalaen på tvers av institusjonene. Ellers inngår vurdering av karakterbruk som en del av ansvarsområdet for den faglige ledelsen av utdanningsvirksomheten. Eksempelvis er instituttlederene ved UiT pålagt å arrangere årlige møter med alle lærerne på faget der temaet er karakterbruken.¹⁴

Strykprosent ved universitetene

Strykprosenten ved UiT har gått ned fra 9,5 % i 2007 til 9,0 i 2008.

Tabell 1: Strykprosenten ved de fire breddeuniversitetene

Lærested	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Universitetet i Oslo	12,9	12,2	8,8	7,5	7,5	7,1	6,8	6,6
Universitetet i Bergen	10,7	10,0	9,1	7,8	6,9	5,9	5,4	5,1
Universitetet i Tromsø	12,0	11,8	10,3	10,0	9,6	9,4	9,5	9,0
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	12,2	11,5	11,7	10,0	9,7	10,4	9,8	8,6

Kilde: DBH

Alle de fire breddeuniversitetene har en nedgang i strykprosenten. I 2007 hadde UiT den nest høyeste strykprosenten av alle breddeuniversitetene bare NTNU hadde høyere. NTNU har imidlertid hatt en større nedgang i 2008 i forhold til 2007. Det betyr at UiT nå har den høyeste strykprosenten blant breddeuniversitetene. UiB og UiO har også i år en betydelig lavere strykprosent enn både UiT og NTNU. Dersom forskjellen i strykprosent skyldes at det har utviklet seg forskjellig praksis mellom de ulike lærestedene i forhold til sensur, så er dette uheldig. Denne utviklingen bør derfor følges nøye.

Strykprosent ved fakultetene/NFH

Tabell 2: Strykprosent ved fakultetene/NFH

Fakultet	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	9,0	8,7	7,9	8,5	8,8	8,1	7,7	8,2
Det humanistiske fakultet	10,3	7,1	8,1	8,6	6,7	7,1	6,7	5,6
Det juridiske fakultet	24,5	21,4	15,1	11,7	10,6	9,0	11,1	9,3
Det medisinske fakultet	8,8	7,5	12,1	13,3	12,3	13,4	12,6	10,3
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	17,1	16,8	15,1	15,5	15,1	16,5	17,1	15,0
Norges fiskerihøgskole	9,7	10,3	8,2	8,9	6,8	6,1	8,1	8,3

Kilde: DBH

¹⁴ Jamfør Sak S 25-07 Endring av sammensetningen av eksamenskommissjoner ved bedømmelse av avsluttende mastergradsksamener, arkivref. DL 200702150-10

Strykprosenten ved Mat.-nat. fak. og Med. fak. har gått ned i perioden fra 2007 til 2008. Disse to fakultetene har fremdeles den høyeste strykprosenten, men har nå nærmet seg strykprosenten ved de andre fakultetene/NFH. Strykprosenten har også gått ned ved Hum. fak.. Dette fakultetet har i flere år hatt den laveste strykprosenten av alle fakultetene/NFH. Mat.-nat. fak. har fremdeles en strykprosent som er flere prosent over de andre fakultetene/NFH.

Sensur

I de siste års utdanningsmeldinger har vi rapportert om at sensurfristene overskrides ved samtlige fakulteter.¹⁵ Dette er en sak som studentene har engasjert seg sterkt i. Universitetsstyret har også uttrykt bekymring over antall forsinkelser, og vedtok våren 2009 å innføre økonomiske sanksjoner ved sensur som er mer enn en uke forsinket.¹⁶ Ordningen trådte i kraft høsten 2009. Der sensuren er forsinket trekkes fakultetene med kr. 1000 per besvarelse på den enkelte eksamen. Når sensurfristen er utløpt vil universitetsdirektøren registrere forsinkelser på sensur, beregne beløp og rapportere dette til Avdeling for økonomi. Sanksjonsbeløpet vil deretter trekkes fra det enkelte fakultets bevilgning ved den årlige budsjettfordelingen (første gang desember 2010). Beløpet skal benyttes til studiekvalitetshevende tiltak som fastsettes på bakgrunn av behov identifisert i følgende års utdanningsmelding.

I UiTs reviderte eksamensforskrift er bestemmelsene om sensurfrist innskjerpet og tydeliggjort. Fakultetene ble bedt om å gjøre rede for arbeidet med å overholde sensurfristene i forbindelse med sensur på hjemmeoppgaver i årets rapportering.

Kunsthak. rapporterer at overholdelse av sensurfrister generelt er et minimalt problem ved fakultetet, siden de fleste eksamener er av utøvende karakter der sensur faller umiddelbart etter at eksamen er gjennomført. Helsefak. rapporterer at det med bakgrunn i studieprogramrapportene ikke synes å være problemer med overholdelse av sensurfristen på hjemmeoppgaver. NT-fak. melder om at fakultetet i liten grad benytter hjemmeeksamen som eksamensordning, og at overholdelse av sensurfristene derfor ikke oppleves som noe problem for denne typen eksamener. BFE-fak. erkjenner at fakultetet har hatt problemer med å overholde sensurfristene generelt, men heller ikke dette fakultetet rapporterer om konkrete tiltak for å overholde sensurfristen på hjemmeoppgaver eller andre eksamensformer. Fakultetet har imidlertid foretatt beregninger som viser at sensuren var forsinket på åtte av 28 emner våren 2009 og at dette ville medført et trekk for fakultet pålydende kr. 146 000 forutsatt at forsinkelsen var mer enn en uke. Ved HSL-fak. er fakultetets eksamensansvarlige bedt om å gjøre eksamenskommissjonene spesielt oppmerksom på sensurfristene når de inngår avtaler med sensorene, eller i forbindelse med utsending av eksamensbesvarelsene.

Jur. fak. har innført flere nye rutiner og tiltak for å kunne overholde sensurfristene, i særlig grad når det gjelder ny sensur etter klage på opprinnelig sensurfastsettelse. Tiltakene omfatter både sensorenes arbeid, men også det arbeidet som utføres av administrasjonen, slik at tidsbruken kan begrenses i alle ledd og slik at fakultetet sikrer overlapping i forbindelse med ferieavvikling.

Forsinket sensur har lenge vært et problem i universitets- og høyskolesektoren. NTNU og UMB innførte økonomiske sanksjoner ved forsinket sensur i 2005. Begge institusjonene erfarte en betydelig nedgang i omfanget av forsinkelser etter dette. Det gjenstår å se hvilken effekt innføring av økonomiske sanksjoner eventuelt vil få ved UiT. Ordningen vil uansett sikre fortsatt oppmerksomhet om problematikken.

¹⁵ Ved tidligere HiTØ er det ikke foretatt undersøkelser på dette området. Det er derfor ikke kjent hvor utbredt problemet med forsinket sensur eventuelt er ved de tidligere høyskoleutdanningene.

¹⁶ Jmfør *Sak S 23-09 Innføring av økonomiske sanksjoner ved forsinket sensur*, arkivref. ePhorte 2009/1083.

Klagesaker og fusk ved eksamen

Klagenemnda¹⁷ ved UiT behandler følgende type saker:

- Klager over enkeltvedtak som gjelder studenter og søkere til studier ved Universitetet i Tromsø.
- Klager over formelle feil ved eksamen, jf. lov om universiteter og høyskoler § 5-2.
- Saker etter lov om universiteter og høyskoler §§ 4-7 annullering av eksamen eller prøve, 4-8 utestenging og bortvisning, 4-9 femte ledd utestenging grunnet straffbare forhold og 4-10 utestenging etter sikkerhetsvurdering.

Klagesaker¹⁸

Klagenemnda behandlet totalt 34 klager i 2008. Av disse fikk 25 avslag, syv fikk medhold helt eller delvis og to klager ble avvist. Alle vedtakene var enstemmige. Antall klagesaker i 2008 innebærer en liten økning i forhold til de siste årene.

Generelt kan det konstateres at andelen saker hvor klagen ikke er tatt til følge, har vært gjennomgående høy i perioden 2004-2008. Det er likevel en tendens til at flere klager blir tatt til følge de siste årene i forhold til 2004, som var første året etter innføringen av Kvalitetsreformen. Det er vanskelig å si om denne utviklingen er tilfeldig eller om det er særskilte årsaker til denne endringen. Kompleksiteten i forvaltningen av høyere utdanning er imidlertid høy, noe som stiller store krav til de som fatter vedtakene.

Lav medholdsprosent er et uttrykk for at de vedtakene som påklages er korrekte, og at forvaltningsskjønnet som utøves er jevnt over godt. Til tross for at det er forholdsvis få klager som blir tatt til følge, er klagenemndas erfaring at det er varierende kvalitet på saksbehandlingen i de sakene som er påklaget. Selv om påviste saksbehandlingsfeil sjelden får betydning for resultatet ved klagebehandlingen, er det nødvendig å påpeke hvor viktig det er at saksbehandlingen er forsvarlig.

Fusk¹⁹

I 2008 behandlet universitetets klagenemnd syv saker som gjaldt mistanke om fusk ved eksamen. Fire av sakene gjaldt plagiering ved hjemmeeksamener, mens tre gjaldt mistanke om fusk eller forsøk på fusk ved skoleeksamener. Seks av sakene endte med en disiplinærreaksjon i form av annullering av eksamen og/eller utestengelse. Til sammenligning behandlet klagenemnda i 2007 femten saker vedrørende fusk, hvor tolv av sakene endte med en disiplinærreaksjon.

I forhold til rekordåret 2007 har det i 2008 vært en påtakelig nedgang i antall disiplinærsaker for klagenemnda. Nedgangen er positiv og dette kan indikere at de tiltak fakultetene har satt i gang virker. Disiplinærsakene er ofte relatert til uriktig kildebruk og plagiat. Pågangen av disiplinærsaker i 2009 viser imidlertid at antall disiplinærsaker i 2009 vil komme opp mot 2007 nivå.

Det er i utgangspunktet studentens ansvar å sette seg inn i hva som er korrekt kildebruk, og det stilles høye aktsomhetskrav ved eksamener på universitetsnivå. Universitetet har imidlertid også langt på vei en plikt til å gi veiledning om disse forhold og hvilke krav vi stiller til kildehenvisninger og selvstendighet. Opplæring og utfyllende skriftlig informasjon er nødvendig og vil gjøre det lettere for studentene å sette seg inn i de krav som gjelder.

Informasjonskompetanse

Fakultetene ble bedt om å rapportere om arbeidet med integrering av informasjonskompetanse i førstestudier til årets utdanningsmelding.

¹⁷ Det utarbeides hvert år en egen rapport om klagenemndas virksomhet som universitetsstyret behandler. Nærmere opplysninger finnes i denne.

¹⁸ Klagesaker behandlet av klagenemnda ved Universitetet i Tromsø.

¹⁹ Disiplinærsaker behandlet av klagenemnda ved Universitetet i Tromsø.

UB tilbyr grunnkurs i informasjonskompetanse for alle fakultet, tilpasset behovene til det enkelte fagfelt. HSL-fak. rapporterer at tidligere SV-fak. høsten 2008 innførte et obligatorisk seminar i skriving og tekstanalyse i ex. fac.. Våren 2009 ble det nedsatt en arbeidsgruppe for å gjennomgå førstesemesterstudiene ved det nye fakultetet. Integrasjon av informasjonskompetanse i førstesemesteret har vært en sentral del av diskusjonene i denne arbeidsgruppen.

Jur. fak. har arbeidet med informasjonskompetanse og kildebruk siden hjemmeeksamen ble tatt i bruk i jusstudiet. Fakultetet har utarbeidet retningslinjer for selvstendighet og kildehenvisninger. Informasjonskompetanse er i førstesemesterstudiet ivaretatt ved at det er tema på fakultetets begynerkollokvier. Studentene deltar også på kurs i regi av UB. Fakultetet har siden studieåret 2005/2006 benyttet seg av det elektroniske tekstgjenkjenningsprogrammet *Ephorus*. Fakultetet har ikke igangsatt noen saker om fusk i rapporteringsåret.

Ved BFE-fak. får alle programstudenter tilbud om opplæring i informasjonsinnhenting, enten integrert i emner i førstesemesterstudiet eller som frittstående tilbud. Fakultetet benytter seg av tilbudet fra UB som både vitenskapelige tilsatte og studenter er fornøyd med.

NT-fak. rapporterer om at kurs i informasjonskompetanse tilbys begynnerstudentene hver høst. Kurset er obligatorisk og tilbys i samarbeid med UB. Fra og med høsten 2009 tilbys kurset også studentene ved Institutt for ingeniørvitenskap og sikkerhet.

Studentene ved Kunstfak. gis grunnleggende IKT- og bibliotekkurs som del av oppstartsprogrammet i høstsemesteret.

Helsefak. rapporterer om at alle studieprogrammer, med unntak av noen årsstudier fra tidligere UiT, har inkorporert undervisning i IKT. Tilbudet vil bli gjennomgått våren 2010. Fakultetet ser det som en fordel om denne type kompetanse kan gis noe større plass i studieplanene for å sikre at studentene gjør seg kjent med alle nye medier for innhenting av faglitteratur og bruk av digitale læreverktøy.

Oppsummering

Fagmiljøene må kontinuerlig drøfte karaktersetting og vurderingskriterier for eksamener generelt og masteroppgaver spesielt. Kriterier og andre forhold knyttet til karaktersetting kan avklares gjennom studieplaner og/eller sensorveiledninger, og dessuten med utgangspunkt i felles retningslinjer når disse foreligger fra de nasjonale fagrådene/rådene.

Selv om strykprosenten ved UiT har hatt en svak nedgang fra 2007 til 2008, har universitetet den høyeste strykprosenten blant breddeuniversitetene i Norge. Det er også for 2008 store forskjeller i strykprosent mellom fakultetene ved UiT, men forskjellene har ikke forsterket seg siste studieår.

Innføringen av kurs i informasjonskompetanse i førstesemesterstudiet er et viktig og godt tiltak mot plagiering. Akademisk skriving beror på fagetiske normer. Akademisk skriving må derfor synliggjøres som en naturlig del i alle studier ved universitetet. Videre må alle faglærere anse det som naturlig å gi veiledning og tilbakemelding vedrørende studentenes bruk av kilder og referanseteknikk i hele studieløpet. Studentene må på sin side tidlig bli gjort oppmerksom på at akademisk skriving er et av kompetansemålene i studiet og et av vurderingskriteriene ved eksamen. Fakultetene må i tillegg til gjennomføring av kurs i informasjonskompetanse, vurdere integreringen og synliggjøringen av akademisk skriving som læringsmål i alle studieprogram fra førstesemester til avsluttende eksamen.

Mål og handlingsplan

Mål

- UiT skal tilby studier på et nivå og med en kvalitet som tilfredsstillende nasjonale og europeiske standarder.

Handlinger

- Universitetets ledere på alle nivåer har et særskilt ansvar for å implementere og sikre god forankring i fagmiljøene av universitetets nye kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten.
- Alle enheter må ha et kontinuerlig fokus på gjennomføring av kvalitetsforbedrende tiltak knyttet til utdanningsvirksomheten.

KAPITTEL 6 INTERNASJONALISERING

Universitetet skal styrke det internasjonale engasjementet i utdanningene. Studentene skal tilbys tilrettelagte delstudier i utlandet, og universitetet må tilby det samme til utenlandske studenter. Flere felles studieprogram ("joint degrees") med gode utenlandske universiteter er et mål.

Fra *Strategidokumentet for Universitetet i Tromsø 2009-2013*

Etter år med hovedfokus på arbeidet med å øke utvekslingstallene, ble det i 2008/2009 lagt vekt på å finne kriterier for å kvalitetssikre studentmobiliteten samt å konsolidere gode rutiner. Deler av internasjonaliseringsarbeidet er ikke basert på forskrifter, men i stor grad styrt etter retningslinjer og rutiner.

Studentmobilitet

Total mobilitet

Den positive utviklingen i mobilitetstallene fra 2007/2008 fortsatte også i 2008/2009. Både antallet utreisende og innreisende utvekslingsstudenter økte slik at den totale utvekslingen var på 9 % mot 8,4 % året før. Den totale mobiliteten målt i forhold til antall bachelor- og masterstudenter (4281) var på 12 % mot 11,5 % i 2007/2008 da det totale antallet bachelor- og masterstudenter var på ca 3900.

Tabell 1: Total mobilitet for alle kategorier innreisende og utreisende

År	Utveksling inn/ut	Utveksling totalt	Freemovere, gradsstudenter, kvote, Norad, andre	Total mobilitet
2008/2009	223/166	389	124	513
2007/2008	201/130	330	125	456
2006/2007	156/89	245	90	335
2005/2006	161/96	257	101	358

Kilde: FS og DBH

Utveksling og utvekslingsantaler

Selv om antallet utreisende studenter økte forholdsmessig litt mer enn innreisende, er det i 2008/2009 fortsatt ubalanse mellom antall inn- og utreisende studenter. Målsetningen om en balansert utveksling er like aktuell som tidligere, og innsatsen for å øke antallet utreisende må derfor fortsette. En undersøkelse om studentmobilitet²⁰ viser at studenter er mye mer positive til utveksling de første to studieårene enn seinere i studiet.

"Aksjon utveksling" hadde i de to foregående studieårene som mål å komme i dialog med alle fakultetene og med de ansvarlige på studieprogrammene. Det var også et mål å rydde opp i avtaleporteføljen for å få etablert og kvalitetssikret utvekslingsavtaler. Styringssignalet for 2008 om å bli ferdig med tilretteleggingen av utvekslingsopphold ved fakultetene, ble ikke nådd. Enkelte fakulteter arbeidet mer målrettet enn tidligere år med egen avtaleportefølje. Ved ett fakultet vil prodekan for utdanning ha dette som ett av sine viktigste ansvarsområder. Et annet fakultet har rapportert at flere studenter har søkt om å ta fordypningsemner som erstatning for obligatoriske emner istedenfor valgfrie emner.

²⁰ Nifu Step: Borte bra, men hjemme best? Rapport 21/2008

UiT hadde i 2008/2009 386 avtaler hvorav 209 Erasmus-avtaler. Det er inngått 28 nye avtaler i foregående studieår. Antall avtaler er ikke det samme som antall institusjoner. UiT hadde for eksempel syv Erasmus-avtaler med Universidad de Granada. De fleste øvrige bilaterale avtaler var ikke fagspesifikke, men intensjonsavtaler, noe som muliggjør utveksling innenfor mange fagområder i en og samme avtale. Erfaring har vist at slike avtaler kan fungere godt, men i mange tilfeller vil ikke en intensjonsavtale alene være et godt nok grunnlag for studentutveksling.

Utreisende utvekslingsstudenter

Allerede i *St.meld. nr. 27 Gjør din plikt – Krev din rett (2000-2001)* lanseres det krav om at alle høyere utdanningsinstitusjoner skal tilby studieopphold i utlandet som en del av et gradstudium. Dette er fulgt opp i Kvalitetsreformen. På nasjonal basis økte studentmobiliteten i de første årene etter Kvalitetsreformen ble innført for deretter å vise en nedadgående tendens. Dette kan synes som et paradoks all den tid institusjonene stadig har investert mer i strukturelle og administrative ressurser for å øke tallene.

Antallet utvekslinger økte innenfor alle kategorier utvekslingsprogram i 2008/2009. De tre mest populære destinasjonsland under Erasmus var Spania etterfulgt av Frankrike og Tyskland. Det er interessant å registrere at en fjerdedel av studentene reiste på bilaterale avtaler som ikke gir mulighet for utvekslingsstipend. Det kan tyde på at stipend ikke betyr så mye for valg av utvekslingssted eller for hvorvidt en vil dra på utveksling i det hele tatt. Den bilaterale avtalen som tiltrekker seg flest studenter, er Berkeley-avtalen (statsvitenskap). 15 studenter benyttet avtalen i fjor, dette til tross for at studentene må betale skolepenger og kun får halvparten av støtten fra Lånekassen konvertert til stipend etter gjennomført studium. Studentene ser ut til å være villige til å betale skolepenger dersom de får adgang til et universitet i verdensklasse. Berkeley-avtalen er egentlig ikke en utvekslingsavtale i ordets rette betydning i og med at UiT ikke mottar studenter fra Berkeley.

Tabell 1: Utreisende utvekslingsstudenter fordelt på utvekslingsprogram

År	Bilateral	Erasmus	Nordplus/ Nordlys	North2North	Andre/ Individ	Totalt
2008/2009	48	65	14	5	34	166
2007/2008	41	51	12	5	21	130
2006/2007	24	45	7	5	4	89
2005/2006	29	50	12	2	3	96

Kilde: FS, DBH

Tabell 2: Utreisende utvekslingsstudenter fordelt på fakultet

År	Jur. fak.	Med. fak.	SV-fak.	Hum. fak.	Mat-nat. fak	NFH
2008/2009	19	28	89	13	6	6
2007/2008	10	20	77	12	7	3
2006/2007	6	11	45	4	12	7
2005/2006	5	17	55	4	7	11

Kilde: FS, DBH

Innreisende utvekslingsstudenter

Totalt økte antallet innreisende studenter i fjor. Erasmus står for den største økningen. De tre landene UiT rekrutterte flest fra, var Tyskland (39), Russland (34) og Polen (29). Det store antallet russiske studenter skyldes UiTs stipendordning for studenter fra Pomor-universitetet. Av enkeltinstitusjoner kommer Universitetet i Nantes (13) på andre plass etter Pomor-universitetet og deretter Universitetet i Szeged, Ungarn, på tredje plass med 10 jusstudenter. Det er mange forhold som spiller inn hvert semester ,og fordelingen kan derfor endre seg betydelig fra år til år.

Nordplus-programmet utveksler studenter via faglige nettverk. I forrige studieår var UiT med i 14 nettverk, og SV-fak. var den største mottaker av Nordplus-studenter.

Nordområde-stipendprogrammet (High North) ble etablert som følge av lanseringen av Regjeringens nordområdestrategi. Deltakelsen i stipendprogrammet var lav i forhold til antall stipend UiT ble tildelt. Det har vist seg svært vanskelig å rekruttere studenter fra Canada og USA, og det må arbeides mer for å gjøre ordningen bedre kjent blant ansatte ved UiT og våre partnerinstitusjoner.

På den ene siden er det positivt med en total netto økning i innreisende utvekslingsstudenter fordi dette gir økte inntekter. Samtidig er det sterkt ønskelig med balanse i utvekslingen, både totalt og i forhold til den enkelte utvekslingsavtale. Under Erasmus-programmet hadde vi dobbelt så mange innreisende som utreisende og for Nordplus litt under dobbelt så mange innreisende som utreisende. For North2North var det tre ganger så mange innreisende som utreisende.

På fakultetsnivå er forskjellen mellom inn- og utreisende studenter stor bortsett fra ved Jur.fak. og Med.fak. SV-fak. hadde nesten dobbelt så mange innreisende som utreisende, Hum.fak. fire ganger så mange innreisende, Mat.-nat.fak. hadde åtte ganger så mange innreisende og NFH to og en halv gang så mange innreisende som utreisende studenter. Dette misforholdet viser at der nødvendig å øke antallet utreisende selv om det ikke er nødvendig med full balanse i tallene.

Tabell 3: Innreisende utvekslingsstudenter fordelt på utvekslingsprogram

År	Bilateral/ andre individbaserte	Erasmus	Nordplus/ Nordlys	North2North Barentsplus/ High North	Totalt
2008/2009	33	144	25	16/2/3	223
2007/2008	45	126	20	8+1	200
2006/2007	26	105	18	2	156
2005/2006	26	85	41	7	161

Kilde: FS, DBH

Tabell 4: Innreisende utvekslingsstudenter fordelt på fakultet

År	Jur. fak.	Med. fak.	SV-fak.	Hum. fak.	Mat.-nat. fak.	NFH
2008/2009	20	24	53	50	46	15
2007/2008	3	24	69	52	31	10
2006/2007	8	32	30	44	30	12
2005/2006	12	19	42	43	36	9

Kilde: FS, DBH

Ved UiT har det vært lite fokus på praksisopphold i utlandet, og mulighetene for praksisopphold har vært lite etterspurt av profesjonsutdanningene. Praksisopphold ble offisielt en del av EU sitt LLP-program (Life Long Learning) fra og med 2009. UiT bør derfor innarbeide praksisopphold i etablerte og nye samarbeidsavtaler. Praksis må så langt råd er ha et omfang i minimum tre måneder slik at UiT fyller standardkravene til varighet. Det er et paradoks at utdanningsmyndighetene, som fastsetter rammeplaner for profesjonsutdanningene, ikke godkjenner praksis under tre måneder som finansielt tellende selv når det åpenbart ikke er formålstjenlig eller mulig med praksis av tre måneders varighet eller lengre.

Utenlandske studenter på studieprogram og enkeltemner utenom utveksling

I tillegg til utvekslingsstudentene mottar UiT gradsstudenter (selvfinansierte studenter og kvotestudenter) samt freemovere (studenter på enkeltemner utenom utvekslingsavtale). Økningen av antallet selvfinansierte gradsstudenter fra 2007/2008 til 2008/2009 var på 46 % og ser ut til å fortsette i 2009/2010. Antallet utvekslingsstudenter og freemovere som søkte overføring til engelskspråklige mastergradsprogram etter fullført utvekslingsopphold ved UiT, økte også. Dette er et signal om at internasjonale studenter trives ved UiT. Det ble tatt opp 40 mastergradstudenter fra 26 land. Spredningen er stor, og flest kommer fra USA (5) og Russland (3). 28 av de 40 var registrert på de programmene som fra starten ble opprettet som engelskspråklige program (fredsstudiet, urfolksstudiet, lingvistikk, telemedisin mfl.).

Antall kvotestudenter vil forbli lav også i de to neste årene fordi tildelingen av kvoteplasser for innværende treårsperiode er fastsatt til 45 plasser per år. UiT har for samme periode satt av to studie plasser per år av kvoten til studenter fra partnerinstitusjoner i Sør. Én helårs studie plass gir to studenter mulighet for ett års ”sandwich”-opphold ved UiT før de tar siste delen av mastergraden i hjemlandet. Sandwich-modellen er en form for utdannings samarbeid som gjør det mulig for studenter fra en institusjon som ikke tilbyr hele gradsprogrammet selv, å ta den manglende delen av programmet ved en annen institusjon. I fjor ble det tatt opp tre studenter, to fra Ghana og en fra Kamerun til emner fra mastergradsprogrammet i samfunnsplanlegging på denne ordningen.

Norad stipendprogram eksisterer ikke lenger, men det tildeles fremdeles noen stipend gjennom andre program som Norad forvalter. Disse stipendplassene kalles Norad ekstra. I 2008/2009 var tre studenter registrert på International Fisheries Management-programmet med finansiering gjennom Norad ekstra.

NOMA er programmet som etterfølger Norad stipendprogram. Dette programmet støtter mastergrads-utdanning som tilbys i Sør. UiT har fått finansiering til studieprogrammet *Fisheries and Aquaculture, Management and Economics* (FAME). Våren 2009 ble første kullet ferdig.

Tabell 5: Øvrige innreisende studentkategorier

Studieår	Kvoteplasser	Norad/NOMA	Selvfinansierende mastergrad	Freemovere	Totalt
2008/2009	21	3**/20	40	40	124
2007/2008	30	0*	28	52	110
2006/2007	37	12	23	35	90
2005/2006	43	16	21	21	101

Kilde: FS, DBH

*Norad stipendprogram er avsluttet

** Norad ”ekstra”

Engelskspråklige studietilbud

Omfanget av engelskspråklige mastergradsprogram øker både nasjonalt og ved UiT. Av de 216 engelskspråklige masterprogram som tilbys i Norge gis 24 ved UiT. Den store økningen ved UiT de senere år skyldes i hovedsak at alle mastergradsprogram ved NT-fak. ble omgjort til engelskspråklige program høsten 2008. Antallet utenlandske søkere til disse programmene har økt betydelig i opptaket til høsten 2009 sammenlignet med året før. Dette har imidlertid ikke ført til en betydelig økning i antallet studenter i og med at mange av de utenlandske søkerne ikke var kvalifiserte eller manglet finansiering.

UiT vil tilby to nye engelskspråklige biologiprogram fra høsten 2010.²¹ BFE-fak. ønsker å omgjøre *Mastergradsprogram i samfunnsøkonomi* til et engelskspråklig tilbud fra høsten 2010. HSL-fak. foreslår at kravet

²¹ *Master in biology* (BFE-fak.) og *Master in biomedicine* (Helsefak.).

om norskkunnskaper ikke skal gjelde ved opptak av utenlandske søkere til *Mastergradsprogram i litteratur og Mastergradsprogram i språkvitenskap* i studieretningene engelsk, finsk, fransk, spansk og tysk. Forslaget innebærer i praksis at studieretningene må omgjøres til engelskspråklige program.

Nifu Step har gjennomført en studie av engelskspråklige mastergradsprogrammer.²² som blant annet viser at hovedmengden av engelskspråklige program er breddeprogram (203 av 216) og at de færreste er nisjeprogram (tematisk spisset/høy internasjonal relevans). Studiene er ikke enspråklig engelske og flertallet av studenter ved engelskspråklige programmer har trolig norsk som morsmål. På ett av åtte engelskspråklige studieprogram er det ikke utenlandske studenter. Faglig kvalitetssikring av engelskspråklige studier er beskrevet i kapittel 7 Kvalitetssikring av studiene.

Markedsføring og rekruttering

Markedsføring internasjonalt er de seinere årene blitt et vanlig virkemiddel for å øke rekruttering av internasjonale studenter. I SIUs tilstandsrapport for 2008 om internasjonalisering i norsk høgre utdanning²³ går det fram at selv om de norske institusjonene arbeider mer målbevisst med markedsføring, så har de ikke ressurser til å drive profilering og rekruttering i utlandet. Det er også SIUs inntrykk at institusjonene i liten grad retter markedsføringen mot spesielle geografiske områder eller ut i fra faglige prioriteringer. Mange institusjoner i Norge og utlandet har prioritert særskilte regioner og land. Kina og India er populære områder, fordi potensialet for rekruttering er så stort. Institusjonell landprioritering kan imidlertid være problematisk hvis den ikke samtidig speiler aktiviteter i fagmiljøene.

UiT markedsfører seg i utlandet nesten utelukkende via egne nettsider. Nettsidene er forbedret, og økning i antall søknader må i stor grad kunne tilskrives kvalitetsheving av de engelskspråklige informasjonssidene. Tilstedeværelse på kommersielle utdanningsnettsider og deltakelse på studentmesser er kostbart og UiT har ikke prioritert den type aktivitet. Derfor er det viktig at UiT prioriterer nettsidene som den primære rekrutteringskanalen.

Øvrig internasjonalt samarbeid

Fellesgrad

Deltakelse i fellesgradssamarbeid er en målsetning i universitetets nye strategi. Ingen nye fellesgradssamarbeid ble igangsatt i 2008/2009, men flere fagmiljø har vist interesse for feltet.

Studieprogrammet *Master in Human Rights Practice* er finansiert av Erasmus Mundus-programmet og er det eneste fellesgradsstudium ved UiT. Erfaringene fra dette studiet har vist hvor komplisert internasjonalt utdanningssamarbeid kan være. UHR utarbeidet i 2008 en fellesgradshåndbok etter en høringsprosess i sektoren, og Nokut har fulgt opp med en egen instruks. Dette vil være til stor hjelp for institusjoner som ønsker å få til fellesgradssamarbeid.

Samarbeid i Sør

Bidrag til freds- og solidaritetsarbeid og samarbeid med institusjoner i Sør har alltid vært en målsetning for UiT og har vært prioritert høyt av mange fagmiljøer. Med få studieplasser i kvoteordningen og med et avsluttet Norad stipendprogram, er muligheten for å oppnå finansiell støtte til utdanningssamarbeid fra norske støtteprogram blitt sterkt begrenset. Fagmiljøene finner det vanskelig å prioritere interne midler til samarbeid med Sør.

Det ble i 2008/2009 inngått to nye avtaler i afrikanske land, med Université de Niamey (sosialantropologi) i Niger og Université de Maroua i Kamerun. I Asia ble det opprettet avtale med Khulna University i Bangladesh (telemedisin), Khazar University i Azerbaijan (fred, urfolk), Kathmandu University

²² Nifu Step: Masterprogrammer på engelsk i Norge. I bredde og nisjer. Rapport 36/2009

²³ Tilstandsrapport 2008, Internasjonalisering av norsk høgre utdanning. Februar 2009

(telemedisin) og Tribhuvan University (telemedisin) i Nepal. Avtalene er opprettet først og fremst for å kunne rekruttere kvotestudenter.

I Sør-Afrika har UiT utvekslingsavtale med seks ulike institusjoner. Det er kun University of Western Cape som UiT har hatt et fruktbart utvekslingssamarbeid med over år. En gammel avtale med University of Botswana ble fornyet i 2008 med en tilleggsavtale for utveksling. Selv om avtalen er inngått primært med tanke på utveksling innenfor utviklingsstudier, gis det åpning for andre samfunnsfag også. Den første studenten ankom i høst, og noen av UiT sine studenter har allerede vist interesse for Botswana-avtalen. Denne avtalen har potensial til å bli en utvekslingsavtale etter hensikten.

Internasjonalt nordområdesamarbeid

UiTs tilknytning til Arktisk universitet, nettverket av over hundre utdannings- og forskningsinstitusjoner på Nordkalotten, er styrket blant annet som et resultat av Regjeringens videre nordområdesatsing. Arktisk universitet har fått økt oppmerksomhet og betydning, spesielt etter det internasjonale polaråret. Nettverket har økt kontakten med aktører og stakeholders innen og utenfor høyere utdanning og har god dialog med Arktisk råd, KD, UD og Nordisk ministerråd. UiT har hatt og har fortsatt en viktig rolle som den største norske institusjonen i nettverket og som nasjonal forvalter av KD sin årlige bevilgning på 4,5 mill. I 2008 ga KD en ekstrabevilgning på kr 800 000, og i Statsbudsjettet for 2010 har den årlige bevilgningen blitt økt med 1 mill. kr.

Samarbeid med Nord-Amerika

KD fulgte opp Nord-Amerika-strategien for høgre utdanningssamarbeid for 2008/2011 med et partnerskapsprogram som gir støtte til faglig fundert samarbeid til langsiktige, institusjonelt forankrede samarbeidsrelasjoner med Canada og USA. Senter for samiske studier er tildelt treårig støtte til samarbeid med University of Montana.

Oppsummering

2009/2010 blir det første akademiske år da internasjonaliseringsarbeidet skal utføres med forankring i nye felles forskrifter, prosedyrer og rutiner. Med ny strategi og handlingsplan som integrerer internasjonale aspekter ved universitetet, har UiT et godt utgangspunkt for å videreføre internasjonaliseringen av studiene.

I dag finnes det ingen nasjonale måltall for mobilitet utover at ”alle studenter på et gradsprogram har rett til et utvekslingsopphold i løpet av gradsstudiet”. Slik situasjonen ser ut, er det grunn til å tro at UiT vil klare å komme opp i måltallet på 15 % internasjonale studenter i løpet av strategiperioden. Utfordringen blir å jevne ut skjevheter mellom fakultetene og sørge for at de fagområder og studieprogram som har hatt svak eller nesten ingen mobilitet, får på plass de premissene som gjør det mulig å sende ut og ta i mot studenter i tråd med universitetets strategi.

Mål og handlingsplan

Mål

- Gradsprogrammene ved UiT skal være internasjonalt orienterte og gi rom for kvalitetssikrede utvekslingsopphold. Minst 15 % av studentene ved UiT skal være utenlandske studenter. Økningen ska skje dels gjennom en dobling av antallet selvfinansierte studenter på gradsprogram, dels ved økning av antallet utvekslingsstudenter og dels ved økt rekruttering av utenlandske statsborgere bofast i Norge.

Handlinger

- Partnerinstitusjonene og utvekslingsavtalene skal være basert på faglig samarbeid/forskningssamarbeid. Fakultetene må jevnlig vurdere innholdet i studieprogrammene og emnene, slik at de er i tråd med kvalitetssikringssystemets bestemmelser.
- Hvert studieprogram skal ha tre utvekslingsavtaler. Emner må støtte opp under læringsmål og læringsutbytte i det enkelte studieprogrammet. Utvekslingsemnene bør i størst mulig grad erstatte obligatoriske emner.
- Det må legges til rette for kortere praksisopphold i profesjonsutdanningene.
- Arbeidet med studentutveksling må effektiviseres. Individuelle utvekslingsavtaler må derfor unngås.
- Fortsette arbeidet med å utarbeide en kvalitetssikret rutine for vurdering av flyktninger uten dokumentasjon på tidligere utdanning.
- Hvert studieprogram bør ha et engelskspråklig emne.
- Antall engelskspråklige studieprogram må økes, spesielt program på bachelornivået.
- Hvert fakultet skal delta i minst ett felles gradssamarbeid (joint degree) med gode institusjoner i utlandet, inkludert institusjoner i Sør.
- UiT må tilby språklig og pedagogisk støtte til faglærere som skal undervise multikulturelle grupper på engelsk.
- Det skal utarbeides rutiner for kvalitetssikring av partnerinstitusjonen. Dette er nødvendig for å profilere trygge og forutsigbare utvekslingsopphold.
- Universitetet må kvalitetssikre de studenter som gis anledning til å delta på utvekslingsopphold. Dette betyr at utreisende studenters studieprogresjon og karakterer er gode, minimum C.

KAPITTEL 7

KVALITETSSIKRING AV STUDIENE

Forbedring av faglig og pedagogisk kvalitet i utdanningene skal prioriteres foran økning i bredden av emne- og studietilbudet. Utdanningstilbudene skal stimulere studentenes kritiske og kreative tenkning, fremme faglig og personlig utvikling.

Fra Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013

Det er etablert systemer og rammeverk for å ivareta utviklingen av god utdanningskvalitet. Fokus framover må være på studienes innhold, faglig kvalitet og relevans. I dette kapitlet vil evaluering av studier og kvalitetssikring av engelskspråklige studieprogram vies særlig oppmerksomhet. Videre vil tiltak for å fremme økt fokus på studienes innhold og styrking av utdanningskvaliteten generelt bli drøftet.

Systematiske evalueringer av studiene

Interne og eksterne evalueringer inngår som en del av det systematiske arbeidet med å utvikle kvaliteten i studiene. Evalueringene skal bidra til å innhente tilbakemeldinger om kvaliteten i studiene fra studentene, faglærere og eksterne parter. Et sentralt moment i evalueringsarbeidet er at rutinene er godt innarbeidet ved den enkelte enhet og at funnene fra evalueringene vurderes og eventuelle tiltak iverksettes. I år er fakultetene bedt om å rapportere på funn fra og oppfølging av interne og eksterne evalueringer av studieprogram.

Interne evalueringer

NT-fak. rapporterer at det gjennomføres studieprogramevalueringer kun annet hvert år, og at det i studieåret 2008/2009 ikke er gjennomført slike. Det er imidlertid gjennomført evaluering av førstesemesterstudentene. Det rapporteres om mangel på faste lesesalsplasser og dårlig luftkvalitet i fakultetets lokaler. Endringer i emner og studieplaner er gjennomført i flere studier på bakgrunn av tilbakemeldinger fra studenter. Det framgår også av fakultetsrapporten at det er avdekket utfordringer for studentene på *Bachelorprogram i luftfartsfag*. Fakultetet rapporterer at det er planlagt en gjennomgang av kvalitetssikringsrutinene for å sikre at alle aspekter ved studiet blir godt ivaretatt.

Ved HSL-fak. har studenter gitt tilbakemelding om at det er vanskelig å se den faglige sammenhengen i flere programmer. Dette gjelder *Bachelorprogram i politikk, økonomi og filosofi*, *Master of Philosophy in Peace and Conflict Transformation* og *Praktisk pedagogisk utdanning (PPU)*. Det vurderes å opprette et nytt emne tilknyttet *Bachelorprogram i politikk, økonomi og filosofi* for å få en bedre faglig sammenheng. Det er utfordringer knyttet til å innhente informasjon fra de ulike enhetene som er ansvarlige for tverrfaglige studieprogram. Fakultetet vil derfor utarbeide retningslinjer for rapportering internt ved fakultetet.

Ved Jur. fak. gjennomføres det både dialogbaserte- og skriftlige studentevalueringer hvert semester. Faglærerevalueringer gjennomføres også. Evalueringsskjemaene er forenklet og gjort mer tilgjengelig for både studenter og faglærere.

Ved Kunstfak. er det lagt god til rette for fortløpende studentevalueringer og kontinuerlig dialog mellom studenter og ansatte. Det gjennomføres faste møter med studentrepresentantene, det er etablert gode informasjonsrutiner og det gjennomføres evalueringssamtaler med den enkelte student.

Helsefak. rapporterer om funn fra og oppfølging av evalueringer i flere studieprogram. I *Mastergradsprogram i helsefag* er det innført obligatorisk oppgaveseminar for både fulltids- og deltidsstudentene i forbindelse med skriving av masteroppgaven. Både studenter ved mastergradsprogrammet i odontologi og

praksisveiledere har etterlyst bedre kommunikasjon med Institutt for klinisk odontologi. Instituttet har tatt i bruk det nettbaserte programmet *Illuminate Live*²⁴ som gir gode muligheter for bedre samhandling mellom instituttet, studentene og praksisstedene. Det er imidlertid behov for å forbedre de tekniske løsningene for at verktøyet skal fungere etter hensikten og fakultetet ønsker et tettere samarbeid med U-vett. I evalueringer av profesjonsstudiet i medisin har utfordringer knyttet til gjennomføring av klinisk praksis vært et gjennomgående tema. Dette gjelder særlig i studiets siste år hvor omfanget av klinisk praksis er stor. Fakultetet har derfor inngått et samarbeid med Nordlandssykehuset slik at en del av studentene kan gjennomføre siste studieår i Bodø. Helsefak. rapporterer for øvrig at det er behov for grundigere evalueringer og analyser av flere studieprogram på bakgrunn av informasjon gitt i de programvise kvalitetsrapportene.

BFE-fak. har i liten grad gitt tilbakemelding om funn fra interne evalueringer og oppfølgingen av disse.

UB har gjennomført en brukerundersøkelse blant studenter og ansatte. UB har mottatt nyttige tilbakemeldinger på sørvis, informasjonskontroll og biblioteket som oppholdssted/læringsarena. Funn fra undersøkelsen indikerer at UB jevnt over scorer bedre på sørvis enn på fysiske fasiliteter. Data fra undersøkelsen er oversendt fakultetene. Avdelingene ved UB gjennomgår funnene fra undersøkelsen og tiltak vil bli iverksatt for å møte brukernes forventninger.

U-vett har gjennomført underveisevalueringer av nettbaserte videreutdanningsemner som inngår i studiene i helseadministrasjon og i bedriftsutvikling. Dette er studier som U-vett har koordineringsansvar for. Det er gjennomført dialog- og skjemasbaserte evalueringer med deltakelse fra både studenter og faglærere. Funnene fra disse evalueringene brukes til å forbedre studieopplegget og i dialogen med oppdragsgiverne. Et hovedinntrykk fra intervjuene er at studentene er glad for å kunne studere hvor og når det passer dem. Studenter på BED-ernene ønsker mer kontakt med faglærer og flere faglige tilbakemeldinger. Studentene på *ex. fac.*, *ex. phil.* og *English in use* var fornøyd med undervisningen og forelesningene.

Eksterne evalueringer

HSL-fak. rapporterer at det er gjennomført ekstern evaluering av studieretningen fransk²⁵ på bachelor- og masternivå. Den eksterne evalueringskomiteen mener at hovedutfordringene for franskfaget er at det er få studenter på alle nivåer og at kun tre studenter på masterstudiet har fullført i perioden høst 2003-vår 2008. I tillegg har komiteen pekt på at det er problematisk at studentene ikke får velge fransk i første semester på bachelornivå. Det er gjennomført enkelte tiltak for å imøtekomme komiteens forslag til forbedringer.

Jur. fak. har tidligere gjennomført evaluering av masterstudiet i rettsvitenskap ved bruk av eksterne programsensorer, og rapport fra evalueringa forelå høsten 2008. Programsensorene konkluderer med at utdanningen er relevant i forhold til en allmenn juristpraksis og videre at den er meget landsdelsrelevant. Det anbefales å øke omfanget av oppgaveskriving i studiet. Fakultetet vil vurdere innspillene fra programsensorene i det videre arbeidet med å forbedre kvaliteten i studiet.

I 2006 ble det gjennomført ekstern evaluering av studieplanen for profesjonsstudiet i medisin. Helsefak. rapporterer at arbeidet med å følge opp anbefalingene er krevende fordi revidering av studieplanen involverer mange fagområder og praksisfeltet. Ny studieplan skal ferdigstilles våren 2010.

Biologievalueringa

Fjorårets utdanningsmelding omtalte biologievalueringa som ble gjennomført ved UiT i 2008.²⁶ Universitetsstyret behandlet saken i mai 2009. Styret fattet mellom annet vedtak om å samlokalisere biologimiljøet ved tidligere Institutt for biologi ved Mat.-nat. fak. og Avdelingen for arktisk biologi samt Norstruct-miljøet ved Med. fak. skulle overføres til det nye BFE-fak. Videre skulle studieprogramporteføljen innen biologi omstruktureres og reduseres slik at det samlede tilbudet blir mer oversiktlig. En

²⁴ *Illuminate Live* gir muligheter for dialog med store grupper og deling av informasjon. Programmet er integrert i *Fronter*.

²⁵ Fransk tilbys som studieretning i *Bachelorprogram i språk og litteratur*, *Bachelorprogram i språk og økonomi*, *Integrert lektorutdanning i språk og samfunnsfag*, *Mastergradsprogram i litteratur og Mastergradsprogram i språkvitenskap*.

²⁶ Jamfør arkivref. ePhorte 2009/130.

viktig føring var at bachelorprogrammene skulle ha en fastere struktur med færre valgemner samt at bacheloroppgave skulle innføres.

I november 2009 vedtok universitetsstyret den nye studieporteføljen innen biologi for kommende studieår.²⁷ Selv om programporteføljen nå er redusert, vil ikke dette ha særlig betydning for institusjonens totale ressursbruk i biologi dersom ikke dette også medfører en betydelig reduksjon i emneporteføljen. Her gjenstår en del arbeid, og fagmiljøene må samordne det videre arbeidet for å få dette til. Endelig er et samarbeid på tvers av fakultetene nødvendig for videre kvalitetssikring og -utvikling av biologistudiene.

Framtiden vil vise om den omstruktureringen som nå er foretatt vil imøtekomme intensjonen bak biologievalueringen, som mellom annet var å finne løsninger for å styrke studieprogrammets faglige kvalitet og sikre en optimal utnyttelse av de totale faglige ressurser innenfor biologi ved UiT samt infrastruktur og andre ressurser lokalisert ved universitetet.

Nokuts evalueringer av studier ved Universitetet i Tromsø

Nokut gjennomfører evaluering av studienes kvalitetsnivå etter gjeldende forskriftsverk.²⁸ Nokut gjennomfører også evalueringer av kvaliteten i utdanningene på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Ved UiT pågår det p.t. evaluering av farmasistudiene og førskolelærerutdanningen i regi av Nokut.

Revidering av akkrediterte farmasistudier

Nokuts revidering av akkrediterte studier i farmasi ved UiT er i avslutningsfasen. Fagmiljøets kompetanse innenfor ett av kjerneområdene i farmasi har etter komiteens vurdering ikke fylt Nokuts krav. UiT har i oktober 2009 dokumentert tiltak for å styrke fagmiljøets kompetanse. Den sakkyndige komiteen har konkludert med at kravene til stabilt fagmiljø innenfor alle kjerneområder nå er tilfredsstillende. Nokuts styre skal etter planen behandle saken i desember 2009.

Evaluering av førskolelærerutdanningen

I perioden 2008-2010 gjennomfører Nokut evaluering av førskolelærerutdanningene på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Evalueringen omfatter alle institusjoner som tilbyr førskolelærerutdanning. Evalueringen skal særlig legge vekt på profesjonsinnretningen i utdanningen, og om utdanningene tar hensyn til den utviklingen som foregår i dagens barnehager. Våren 2009 gjennomførte UiT selvevaluering av førskolelærerutdanningen. Den sakkyndige komiteen gjennomførte institusjonsbesøk i oktober 2009. Endelig rapport fra sakkyndig komite skal etter planen legges fram på sluttkonferansen i september 2010.

Faglig kvalitetssikring av engelskspråklige studier

Økningen i antall engelskspråklige mastergradsprogrammer både ved UiT og nasjonalt, er beskrevet i kapittel 6. Et annet bilde på utbredelsen av engelsk språk generelt i norsk academia, er økningen i antall hovedfags-/masteroppgaver skrevet på engelsk. Mens en av ti oppgaver var skrevet på engelsk i 1986, var forholdstallet 20 år senere en av tre. De fleste av disse oppgavene var skrevet innenfor rammen av ordinære norskspråklige program.²⁹ I 2008 var totalt 35 prosent av alle masteroppgaver skrevet ved UiT og publisert i *Munin* engelskspråklige.³⁰ UiT ligger dermed omtrent likt med den nasjonale trenden.

²⁷ Sak S 77-09 Nye studieprogrammer i biologi studieåret 2010/2011 – søknad om godkjenning, ePhorte 2009/130-25.

²⁸ Lov om universiteter og høyskoler, departementets forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler og Nokuts forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner og høyskoler, se: www.nokut.no/sw1463.asp for utfyllende beskrivelse av Nokuts standarder og kriterier.

²⁹ *Nifu Step*: Rapport 36/2009 *Masterprogrammer på engelsk i Norge. I bredde og nisje*.

³⁰ Nær 60 % var skrevet på norsk. Et mindre antall var skrevet på andre skandinaviske språk. Kilde: *Nora*. Det antas at mellom 1/3 og 1/4 av alle masterkandidatene ved UiT ikke har publisert sine oppgaver i *Munin*.

Engelsk språk og faglig kvalitet

Omlegging til og oppretting av engelskspråklige studieprogram krever tiltak for å sikre god undervisningskvalitet. Fakultetene har i liten grad rapportert om erfaringer knyttet til å opprettholde god kvalitet i utdanningen ved engelskspråklige program.

Jur. fak. har så langt gode erfaringer med det engelskspråklige LLM-programmet *Master of Laws in Law of the Sea*, hvor første kull har gjennomført første studieår. Evaluering har vist at studentene er godt fornøyd med det faglige innholdet og nivået på undervisningen. Dessuten gjør studentene det resultatmessig godt. HSL-fak. rapporterer om positive erfaringer med å opprettholde god kvalitet knyttet til engelsk som undervisningsspråk for det mer etablerte *Master in Peace og Conflict Transformation*.

I følge *Nifu Step* er det så langt ikke gjort noen studier av mastergradsprogrammer knyttet til faglig og språklig kvalitet og samlet læringsutbytte.³¹ Forskningsinstituttet foreslår å gjennomføre en slik studie. Disse forholdene bør også drøftes i forbindelse med evaluering av studier ved UiT. Ett sentralt element bør være å undersøke hvordan studiekvaliteten påvirkes når studiet gjennomføres på et annet språk enn morsmålet både for studenter og lærere. Det anmodes om at fakultetene i større grad vurderer faglig kvalitetssikring av engelskspråklige programmer samt masteroppgaver på engelsk, og rapporterer om dette til neste års utdanningsmelding.

Engelsk som del av kompetansemål

Å oppnå instrumentelle mål om å utvikle kompetanse i engelsk fagspråk hos norskspråklige studenter er ett av kriteriene som nevnes i de språkpolitiske retningslinjer for å tilby engelske studieprogram.³² Det er da sentralt å være konsekvent når det gjelder valg av både undervisnings- og eksamensspråk. Vitnemål på engelsk signaliserer at kandidaten behersker engelsk språk. Dersom det er stort innslag av norskspråklige emner og/eller at masteroppgaven er skrevet på norsk, må en stille spørsmål om utdanningen virkelig er engelskspråklig. En nasjonal undersøkelse viser at det er stort innslag av norsk i mange studietilbud som er klassifisert som engelskspråklige.³³ Det er grunn til å tro at dette også gjelder for UiT.

Studienes innhold og utdanningskvalitet

Overstående avsnitt reiste problemstillinger knyttet til faglig kvalitetssikring av engelskspråklige studier spesielt. I det følgende vil tema knyttet til studienes innhold og utdanningskvalitet generelt belyses.

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet våren 2009.³⁴ Kort oppsummert beskriver rammeverket det forventede læringsutbytte/læringsresultat for alle kandidater som har fullført utdanning på bachelor, master og ph.d.-nivå. Implementering av rammeverket vil kreve fokus på studienes innhold og beskrivelser av kandidatens kvalifikasjoner.

Alle utdanningsinstitusjonene må innen utgangen av 2012 implementere rammeverket i alle emne- og studieprogrambeskrivelser. Dette vil være et svært omfattende og tidkrevende arbeid for samtlige fakultet og institutter ved UiT.

Programstyret i universitetspedagogikk ved UiT skal utvikle, styrke og samordne det pedagogiske tilbudet for tilsatte i undervisnings- og forskerstillinger. Programstyret vil også være sentral i forbindelse med innføringen av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk i og med at rammeverket også kan ses på som en pedagogisk reform i den forstand at den krever at det settes fokus på hvordan en kan oppnå gitte mål om læringsutbytte, herunder også å sikre studentenes faglige progresjon innen ett hvert studieprogram. Økt pedagogisk kompetanse og bruk av IKT i undervisninga blant vitenskapelige ansatte ved UiT er et viktig

³¹ *Nifu Step*, op. cit. s. 39.

³² Språkpolitiske retningslinjer ved Universitetet i Tromsø: <http://uit.no/spraakpolitiske/retningslinjer>.

³³ *Nifu Step*, op. cit. s. 37.

³⁴ Jamfør arkivref. ePhorte 2009/2051. Bakgrunnen for, hensikten med og innholdet i rammeverket er dessuten beskrevet i de siste års utdanningsmeldinger, se *Utdanningsmelding for UiT 2006/2007* s. 50-51 og *Utdanningsmelding for UiT 2006/2007* s. 42-43.

virkemiddel for å styrke utdanningskvaliteten ved universitetet. Dette vil få økt fokus framover. God undervisning må tillegges større meritterende vekt enn tilfelle er i praksis i dag.

I fjorårets utdanningsmelding ble fakultetene anbefalt å arbeide videre med beskrivelser av læringsutbytte i det enkelte studieprogram og særlig for studieprogram innenfor de klassiske universitetsfag, samt en del tverrfaglige studier. Fakultetene har i liten grad sagt noe om dette arbeidet i sine rapporter.

Kunsthøgskolen har signalisert at de er i gang med revidering av sine emne- og studiebeskrivelser. HSL-fak. vil gjennomføre en revidering av alle studiebeskrivelser ved tidligere Hum. fak. og Avdeling for lærerutdanning (HiTø) i henhold til fakultetets mal for emne- og programbeskrivelser.³⁵ I arbeidet med å revidere og utvikle studiebeskrivelser har fakultetet hatt gode erfaringer med å benytte arbeidsgrupper sammensatt av både vitenskapelige og administrativt ansatte.

Dannelsesperspektiver i høyere utdanning

Et ytterligere bidrag til økt fokus på studienes innhold er Dannelsesutvalgets innstilling.³⁶ Utvalget har sett nærmere på hvordan den akademiske dannelsen ivaretas i høyere studier, og innstillingen presenterer ulike ideer og argumenter som utvalget ønsker skal føre til diskusjon lokalt og nasjonalt.

I følge Dannelsesutvalget kan endringer i sektoren de senere år ha medført en svekking av dannelsesperspektiver og -aspekter ved utdanningene på alle nivå. Studieopplegg som har hatt som formål å stimulere til studentenes dannelse og allmenndanning er redusert i omfang. Utvalget mener også det er behov for en nasjonal debatt om innholdet og omfanget av i ex. phil.. Ved UiT inngår ex. phil. og ex. fac. kun i de tradisjonelle universitetsstudiene. De rammeplanstyrte bachelorutdanningene fra den tidligere høyskolen har ikke dette kravet.

Dannelsesutvalget anbefaler at de enkelte lærestedene tar en samlet kritisk gjennomgang av hva som fins av dedikerte reelle dannelseselementer i bachelorprogrammene. Innstillingen lanserer også forslag om emner i bachelorgraden, eventuelt et ekstra semester i bachelorgraden, der dannelsesaspekter står i fokus. Utvalget fastslår at det ikke foreligger noen motsigelser mellom deres innspill og premisene i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Dannelsesutvalgets drøftinger er i tråd med universitetets strategi der det blant annet heter at utdanningstilbudene skal stimulere studentenes kritiske og kreative tenkning, fremme faglig og personlig utvikling.

Senter for fremragende utdanning

I løpet av 2010 vil Senter for fremragende utdanning (SFU)³⁷ bli opprettet. Et SFU skal utvikle gode og kreative tilnærminger til undervisning og skal prøve ut nye modeller for utdanning samt spre forsknings- og erfaringsbasert kunnskap om hva som bidrar til fremragende undervisning og utdanning. Det er ønskelig at noen av UiTs fagmiljø er med i konkurransen om SFU-status.

Oppsummering

Enhetenes tilbakemeldinger viser at det gjennomføres interne evalueringer, men at det fortsatt er behov for å arbeide mer systematisk med dette. UiT har mange tverrfaglige studieprogram. HSL-fak. har pekt på utfordringer knyttet til samhandling aktørene i mellom. God informasjonsflyt mellom enhetene er en forutsetning for å lykkes i arbeidet med å forbedre kvaliteten i utdanningene. Ved enkelte fakultet gjennomføres det ikke studieprogramevalueringer i henhold til universitetets fastsatte krav.³⁸ Det er derfor nødvendig med et større fokus på programevalueringer framover. Erfaringene med underveisevalueringer

³⁵ Malen ble beskrevet i fjorårets utdanningsmelding. Tidligere SV-fak. reviderte alle sine emne- og studieprogrambeskrivelser i henhold til denne malen i 2007/2008.

³⁶ UiO, UiB og HiBo nedsatte i mai 2007 et frittstående utvalg kalt *Dannelsesutvalget – om utdannelsesperspektiver i høyere utdanning* (Dannelsesutvalget). Se: <http://www.uib.no/ua/planer-og-dokumenter/dannelsesutvalget>.

³⁷ Se arkivref. ePhorte 2009/6664.

³⁸ Tidligere UiTs kvalitetssikringssystem har siden systemet ble vedtatt i 2004, hatt krav om årlige studieprogramevalueringer. Dette er videreført i det nye universitetets kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten.

er gode, og flere enheter gjennomfører slike evalueringer. Omfanget av eksterne evalueringer av studieprogram initiert av fakultetene selv er fremdeles lite. Fakultetene må i langt større grad prioritere slike evalueringer som et ledd i arbeidet med å nå målet om å tilby utdanninger som holder et høyt nasjonalt og internasjonalt nivå.

Innføring av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, debatt om akademisk dannelse og studienes innhold, økt fokus på universitetspedagogikk samt etablering av Sentre for fremragende utdanning vitner om at det nå er et økt fokus på studienes innhold og kvalitet.

På bakgrunn av de drøftninger som her er gjort, vil vi anbefale at fakultetene fokusere videre på studienes innhold, herunder vurdere dannelsesaspekter og utvikle gode beskrivelser av læringsutbytte og kvalifikasjoner. Videre må fagmiljøene ha fokus på studienes relevans og kandidatenes sluttkompetanse. Fakultetene bør kritisk vurdere undervisnings- og eksamensspråkets betydning knyttet til faglig kvalitet i utdanningene og iverksette tiltak for å sikre god kvalitet på undervisningen ved engelskspråklige program.

Mål og handlingsplan

Mål

- UiT skal tilby studier på et nivå og med en kvalitet som tilfredsstillende nasjonale og europeiske standarder.

Handlinger

- Universitetets ledere på alle nivåer har et særskilt ansvar for å implementere og sikre god forankring i fagmiljøene av universitetets nye kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten.
- Alle enheter må ha et kontinuerlig fokus på gjennomføring av kvalitetsforbedrende tiltak knyttet til utdanningsvirksomheten.
- Universitetet skal følge internasjonale standarder for emnebeskrivelser, og ha et velutviklet system for kvalitetssikring av studier. Tilbakemelding fra studenter, tidligere kandidater, fra arbeidslivet og fra andre læresteder skal tillegges stor vekt i kvalitetsarbeidet.
- Det skal være fokus på faglig kvalitet og nivå i studiene i henhold til fastsatte krav og standarder i prosessen med gjennomgang av universitetets totale studieprogramportefølje.
- Alle studietilbud ved UiT skal innen utgangen av 2012 være beskrevet i henhold til nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

KAPITTEL 8

LÆRINGSMILJØ OG STUDIENES RELEVANS FOR ARBEIDS- OG SAMFUNNSLIV

Universitetet skal ha et godt og trygt arbeidsmiljø for ansatte og studenter bygget på felles etiske retningslinjer. Universitetet skal ha et hensiktsmessig og velfungerende HMS-system for ivaretar ansattes og studenters sikkerhet, som fremmer et godt og inkluderende arbeids- og læringsmiljø.

Yrkesrelevansen skal være tydelig. Det skal knyttes sterkere bånd mellom fagmiljøene og yrkeslivet.

Fra Strategidokumentet for Universitetet i Tromsø 2009-2013

Læringsmiljøutvalgets virksomhet

Læringsmiljøutvalgets (LMU) virksomhet inngår i universitetets systematiske arbeid med kvalitetssikring av studiene. I dette inngår blant annet deltakelse i planlegging av tiltak for å sikre og videreutvikle kvaliteten i studentens læringsmiljø og føre tilsyn med universitetets oppfølging av *Handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet*. LMUs årsrapport³⁹ gir en samlet oversikt over utvalgets arbeidsområder studieåret 2008/2009.⁴⁰

Høsten 2008 hadde tidligere Høgskolen i Tromsø og tidligere Universitetet i Tromsø hvert sitt læringsmiljøutvalg. Utvalgene drøftet høsten 2008 arbeidsoppgaver, mandat og sammensetning for det fusjonerte universitetets læringsmiljøutvalg. Begge utvalgene anbefalte at det fusjonerte universitetet burde ha ett felles læringsmiljøutvalg fra fusjonstidspunktet med det mandatet og den sammensetningen som tidligere er vedtatt for Læringsmiljøutvalget ved UiT. Universitetsdirektøren og høgskoledirektøren ga sin tilslutning til utvalgenes anbefaling, og fra 1. januar 2009 har det fusjonerte universitetet hatt ett felles utvalg.

LMU har de senere år hatt stort fokus på sikkerhetsopplæringa av lavere grads studenter. Som et ledd i dette arbeidet har LMU i 2008/2009 bedt fakultetene om å gjennomføre risikovurdering av sikkerhetsopplæringa av bachelorprogram der laboratoriearbeid, deltakelse på felt og tokt og studiereiser/ekskursjoner inngår som en del av studiet. Risikovurderingene avdekket at det i stor grad gis sikkerhetsopplæring der dette er påkrevd, men at det er nødvendig med forbedringer innenfor enkelte områder. Dette gjelder særlig sikkerhetsopplæringen i forbindelse med laboratoriearbeid og deltakelse på studiereiser/ekskursjoner. En gjennomgang av sikkerhetsopplæringen av både ansatte og studenter ved UiT vil igangsettes i inneværende studieår. Organisering, omfang og nivå av sikkerhetsopplæringen for de ulike gruppene vil bli drøftet. Ny struktur for sikkerhetsopplæringen ved UiT vil være realisert tidligst studieåret 2010/2011.

I fjorårets utdanningsmelding ble LMUs arbeid med *Vær-varsom-plakat* med etiske retningslinjer for studenter og ansatte ved UiT omtalt. Plakaten omhandler tema knyttet til diskriminering, seksuell trakassering, kritikk, konflikt og plagiering. LMUs endelige versjon av plakaten er utformet i samarbeid med Arbeidsmiljøutvalget (AMU). Denne er tilgjengelig fra universitetets nettside om studentenes læringsmiljø: <http://uit.no/studentenes/læringsmiljo>

³⁹ Årsrapport fra Læringsmiljøutvalget (LMU) ved Universitetet i Tromsø for studieåret 2008/2009, se: <http://uit.no/lmu/aarsrapporter>

⁴⁰ Årsrapporten beskriver virksomheten høsten 2008 til tidligere universitetets læringsmiljøutvalg, samt det ny felles Læringsmiljøutvalgets virksomhet våren 2009. Læringsmiljøutvalget ved tidligere høgskolen hadde ikke egne møter høsten 2008. Dette utvalgets arbeid inngår derfor ikke redegjørelsen for Læringsmiljøutvalgets virksomhet.

I forbindelse med fastsetting av nytt kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten ga LMU en rekke innspill til det videre kvalitetsarbeidet ved UiT. LMU er opptatt av at studentene får tilstrekkelig informasjon om deres oppgaver og muligheter for påvirkning i kvalitetsarbeidet. Informasjon om studentenes læringsmiljø må være godt tilgjengelig på enhetenes nettsider. I studier med praksis må det etableres gode rutiner for kontakt og utveksling av informasjon mellom praksissted og studiested. LMU har også påpekt viktigheten av at kontinuerlig informasjon mellom fagmiljø og studenter i forbindelse med systematiske studentevalueringer. Studentene må få tilbakemelding om hvordan evalueringsfunnene blir fulgt opp, og underviseevalueringer må ha et større fokus enn tidligere. Innspillene fra LMU er innarbeidet i det nye kvalitetssystemet for utdanningsvirksomheten som ble vedtatt av universitetsstyret i juni 2009.

LMU har i studieåret 2008/2009 også vedtatt ny handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet og gjennomgått enhetenes rapportering om arbeidet med studentenes læringsmiljø. Dette er nærmere beskrevet i egne delkapitler.

Ny Handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet

Universitetets arbeid med tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse er beskrevet i en egen handlingsplan. På grunn av fusjonen mellom tidligere UiT og tidligere HiTø har det vært behov for å utarbeide en ny plan for kommende periode. Våren 2009 ble det opprettet en gruppe som utarbeidet *Handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet 2009-2012*. Planen er utformet med utgangspunkt i tidligere planer ved begge institusjoner og bestemmelser fastsatt i lov og forskrifter.

1. januar 2009 trådte *Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne* i kraft. Den nye loven inneholder en innskjerping på flere områder i forhold til tidligere lovverk. Allmenne løsninger skal være i fokus og lærestedet skal innrettes for alle studenter. Den nye loven innebærer også at institusjonene har en plikt til universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Endringene som loven legger opp til er innarbeidet i universitetets reviderte handlingsplan, og tilrettelegging av IKT er et av de prioriterte satsingsområdene for det videre arbeidet med tilrettelegging.

Universitetet har siden høsten 2007 hatt en 50 % stilling dedikert arbeidet med å ivareta studentenes behov for praktisk tilrettelegging av studie- og eksamenssituasjon.⁴¹ I denne stillingen inngår blant annet ansvaret for koordinering av *Forum for kontaktpersoner*. Forumet skal bidra til økt kompetanse og erfaringsutveksling innenfor tilretteleggingsfeltet. Forumet er styrket med kontaktperson fra Avdeling for kommunikasjon og samfunnskontakt høsten 2009 som et ledd i arbeidet med å bedre tilgjengeligheten av IKT-tjenestene. I tillegg er alle fakulteter, U-vett, SiTø, UB og flere andre avdelinger i administrasjonen representert i forumet.

Tilrettelegging av eksamen for studenter med særskilte behov

Særlig tilrettelegging under eksamen skal ha som formål å oppveie de ulemper som funksjonsnedsettelsen medfører for kandidaten i eksamenssituasjonen, samtidig som det i størst mulig grad skal sørges for at kandidatene prøves likt. Tilretteleggingen skal ikke føre til reduksjon av faglige krav. Dette for å sikre at oppnåelse av læringsmål for det enkelte studium blir tilfredsstillende vurdert. Særlig tilrettelegging skal i utgangspunktet kun gis til studenter med varige/kroniske lidelser. Kandidater som blir akutt syke har normalt ikke krav på tilrettelegging.

I 2008 var 48 % av søknadene om særlig tilrettelegging under eksamen begrunnet med spesifikke lese- og skrivevansker. Søknader pga. senebetennelse samt rygg/nakke- og andre fysiske plager som er til hinder for å skrive, utgjorde ca. 21 %. Antallet søknader begrunnet i psykiske lidelser er fortsatt økende. De fleste som søker om tilrettelegging av eksamen ønsker å benytte PC som hjelpemiddel. PC er primært forbeholdt studenter med dysleksi. De siste årene har antallet studenter som søker lydfil og *alternativ* eksamensform økt. Eksempel på alternativ eksamensform er muntlig i stedet for skriftlig eksamen.

⁴¹ Fra og med januar 2009 er det en 100 % fast stilling knyttet til arbeidet med tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne. Stillingen er lagt til Avdeling for utdanning.

Enhetenes rapportering om læringsmiljø

I fjorårets utdanningsmelding ble viktigheten av å forhindre fragmentering av studentgrupper, stimulere campusstudentene til å tilbringe mer tid på campus, samt gjøre ordningen med kontaktpersonordningen bedre kjent blant studentene omtalt. Fakultetene er bedt om å gi tilbakemelding på disse temaene og andre tiltak knyttet til arbeidet med studentenes læringsmiljø.

Helsefak. kommenterer at det er utfordringer knyttet til de fysiske fasilitetene i MH-bygget. På grunn av plassmangel er det problematisk å tilby nok lesesalsplasser og grupperom. Dette kan løses midlertidig ved å ombygge lokalene i påvente av byggingen av MH-2. Fakultetet har stort fokus på å øke studentenes deltakelse i fora og utvalg gjennom blant annet å etablere faste møtepunkter mellom fakultetets faglige ledelse og studentenes arbeidsutvalg.

Jur. fak. rapporterer at studentene har gitt positive tilbakemeldinger om både læringsmiljøet og studentmiljøet. Det fremheves spesielt at fakultetet er lite og at det er kort avstand mellom ansatte og studenter. Fakultetet kommenterer at tilgjengeligheten for funksjonshemmede studenter i Teorifagbygget har vært utfordrende helt siden bygget ble tatt i bruk. Høye dørstokker og manglende automatiske døråpnere er problematisk i forhold til tilgang til auditoriene, undervisningsrom og kontorer.

Ved Kunstfak. har arbeidet med å forbedre lokaler og utstyr ved samtidskunstutdanningen vært en av de viktigste oppgavene i studieåret 2008/2009. Det fysiske læringsmiljøet ved Kunstakademiet er ifølge fakultetet ikke tilfredsstillende. Det er utfordringer knyttet til luftkvalitet, støy og plassmangel.

Også BFE-fak. har gitt tilbakemelding om utfordringer i forhold til plassmangel. Dette gjelder spesielt for Handelshøgskolen fordi det ikke er tilstrekkelig med rom til å gjennomføre undervisning i mindre grupper. I tillegg nevnes den generelle plassmangelen på Teorifagbygget som et problem, fordi det fører til at studentenes læringsaktiviteter og sosiale møtesteder er spredt i flere bygg på campus.

HSL-fak. rapporterer ikke om spesielle utfordringer knyttet til læringsmiljøet. Det fysiske læringsmiljøet vurderes som godt ivaretatt med hensyn til undervisningsrom, lesesalsplasser og teknisk utstyr. Det vises for øvrig til at ved flere studieprogram er det iverksatt tiltak for å bedre det faglige og sosiale miljøet.

NT-fak. har gjennomført flere tiltak for å stimulere studentene til å tilbringe mer tid på campus. Tilgangen til PC-er og grupperom er forbedret, og det etableres flere sittegrupper i fakultetets lokaler for å gi studentene flere læringsarenaer. I påvente av utbedringsarbeidet i fakultetets lokaler, er undervisningsrom frigjort til lesesalsplasser. Det gjennomføres årlig faglige og sosiale arrangementer ved alle studieprogram. Videre gis alle begynnerstudenter veiledningssamtaler for blant annet å fange opp tilbakemeldinger om studenttilværelsen og læringsmiljøet.

Universitetsbiblioteket har gjennomført en brukerundersøkelse som måler kvalitetsnivå på bibliotek-tjenester blant både studenter og ansatte. UB scorer jevnt over bedre på sørvis enn på fysiske fasiliteter. Utfordringene er særlig knyttet til følgende områder: lokaler til gruppearbeid, UB som et inspirerende læringssted, tilgang til informasjon på nettsidene og tilgang til trykte eller elektroniske tidsskrifter. De ulike avdelingene ved UB skal gjennomgå resultatene og iverksette tiltak for å for å imøtekomme brukernes forventninger.

Utover tilbakemeldingene knyttet til det fysiske læringsmiljøet, rapporteres det ikke om alvorlig svikt i læringsmiljøet. Fakultetenes og UBs tilbakemeldinger tyder på at enhetene har god oversikt over aktuelle problemstillinger og behov. Det er usikkert hvordan Studentparlamentet vurderer læringsmiljøet ved universitetet. Studentparlamentet er imidlertid invitert til å gi tilbakemelding i likhet med enhetene, men slik rapport er ikke mottatt.

Det er gitt få tilbakemeldinger om tiltak for å gjøre kontaktpersonordningen for studenter med funksjonsnedsettelse bedre kjent blant studentene. NT-fakultetet vil øke innsatsen på dette området

framover. De øvrige enhetene har ikke tematisert dette. I LMUs behandling av enhetenes rapportering av læringsmiljø påpekte LMU spesielt at enhetene fortsatt bør ha fokus på arbeidet med å gjøre kontaktpersonordningen for studenter med funksjonsnedsettelse bedre kjent blant studenter.

Studiens relevans for arbeids- og samfunnsliv

UiT skal utdanne kandidater som er attraktive på arbeidsmarkedet nasjonalt og internasjonalt. Utforming av relevante studieprogram bør skje gjennom god samhandling med arbeids- og samfunnsliv slik at UiT kan imøtekomme endringer og behov for kompetanse på kort og lang sikt.

Undersøkelse om kandidatenes mål med bachelorgraden

Bachelorgraden skulle i større grad enn cand. mag.-graden være en selvstendig yrkesutdanning. Nifu Steps undersøkelse⁴² blant bachelorkandidater uteksaminert våren 2007 ved de fire breddeuniversitetene⁴³ viser imidlertid at de fleste bachelorkandidater har mål om høyere grads studier. Kun 15 % av kandidatene oppgir *ingen grad utover bachelorgraden* som høyeste utdanningsmål. De fleste kandidatene oppgir at deres høyeste utdanningsmål er mastergrad (68 %) eller ph.d.-grad (13 %). Et halvt år etter oppnådd bachelorgrad var om lag ¾ av bachelorkandidatene i gang med studier. Undersøkelsen viser også at svært få bachelorkandidater var i relevant heltidsarbeid et halvt år etter endt utdanning. Funnene fra denne undersøkelsen tyder på at intensjonen om en mer selvstendig yrkesutdanning på lavere grads nivå ikke er nådd for studiene ved breddeuniversitetene

Kandidatundersøkelser ved UiT

Kunsthøgskolen har sammen med de øvrige norske konservatoriene gjennomført en kandidatundersøkelse blant 601 kandidater i konservatorieutdanningene i 2008. Undersøkelsen viser blant annet at samtlige kandidater anser utdanningen som relevant og at en svært høy andel av musikkutdannede er i relevant arbeid.

BFE-fak. gjennomfører jevnlig undersøkelser blant uteksaminerte kandidater i fiskerifag for å innhente informasjon om kandidatenes yrkeskarriere etter endte studier. Tilbakemeldingene fra kandidatene tyder på at de er attraktive på arbeidsmarkedet og at mange får stillinger innenfor i næringer nært knyttet opp til utdanningen.

Høsten 2009 er det gjennomført en kandidatundersøkelse blant alle bachelor-, master- og ph.d.-kandidater med avlagt gradsvitnemål fra UiT i perioden 2007-2008. Undersøkelsen belyser spørsmål om overgangen fra studie til jobb, kandidatenes arbeidslivstilknytning og forholdet mellom deres utdanning og nåværende jobb. Funnene fra undersøkelsen vil foreligge våren 2010.

Arbeidslivsdagen 2009

Arbeidslivsdagen ved UiT har siden første gang det ble arrangert i 2006 etablert seg som en viktig møteplass for studenter og arbeids- og næringsliv. Årets arrangement gikk over én dag og besto av foredrag, bedriftspresentasjoner og 90 virksomheter på stands. Alle studenter ved UiT var invitert til å delta, og anslagsvis 1000 studenter var innom arrangementet. Både nasjonale og internasjonale virksomheter var representert. Blant disse var nasjonale forskningsinstitutter, konsulentselskaper, ulike departementer, kommuner og lokalt næringsliv. Nordnorske virksomheter fra blant annet Vardø, Hammerfest, Nord-Troms, Harstad og Helgeland var godt representert på arrangementet. I tillegg til møtene med bedriftene, fikk studentene tilbud om intervjuutøring og CV-verksted. Både studentene og virksomhetene har gitt positive tilbakemeldinger om årets arrangement.

Traineeordningen

Siden 2006 har 41 uteksaminerte kandidater fra ulike fagområder ved UiT benyttet seg av Traineeordningen (TEO). TEO består av et femukers kurs i kombinasjon med et 12 ukers praksisopphold hos en arbeidsgiver. Formålet med ordningen er å tilby UiT's kandidater relevant arbeidserfaring og

⁴² Nifu Step: Bachelorgraden fra universitetet – en selvstendig grad, eller delmål i et lengre utdanningsløp - rapport 7/2009.

⁴³ UiO, UiB, UiT og NTNU.

samtidig synliggjøre akademisk kompetanse overfor aktører i arbeidslivet. Det rekrutteres 7-10 kandidater til hvert trainee-kull. Alle som har gjennomført TEO har enten fått videre engasjement etter at TEO er avsluttet eller jobbtilbud hos en annen virksomhet.

Følgende virksomheter har hatt én eller flere traineekandidater fra UiT: *Akvaplan-niva, Barlindhaug Norfco, Bufetat, Fishex, Fiskeri- og kystdepartementet, Fiskeridirektoratet, Fiskeriforskning, FN-sambandet, Forsvaret, Fylkesmannen i Nordland, Fylkesmannen i Troms, Grønn Hverdag, Havforskningsinstituttet, KomRevNord, Kråkeslottet barnehage, Kvinnforsk, Mattilsynet, Nasjonalt senter for telemedisin, Ressursenter mot vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, Telenor, Tromsø Kommune, Universitetet i Tromsø, Universitetssykehuset Nord-Norge og Utdanning.no*

Internship

Internship er en praksisordning der studenter arbeider i relevante virksomheter i en avgrenset periode, og deretter returnerer tilbake til universitetet for å avslutte studiene.⁴⁴ Virksomhetene som tilbyr internship gir mulighet til å søke løsning på aktuelle næringsrettede problemstillinger, samt få nærmere kjennskap til studentenes kompetanse. Internship har en varighet på 3 - 12 måneder. I denne perioden gjennomfører studenter aktuelle FoU-prosjekt i virksomhetene.

Internship-prosjektet har vært drevet av NFH siden 2006. Det har i denne perioden blitt inngått 29 samarbeidsavtaler mellom virksomheter og UiT's studenter. Prosjektet er tildelt RDA-midler og inngår fra og med høsten 2009 i Karrieresenterets virksomhet. Programmet retter seg i første omgang mot studenter ved BFE-fak., HSL-fak. og NT-fak.

Ideportalen

Høsten 2009 har UiT inngått samarbeid med *Ideportalen.no* som en nettside som kobler sammen virksomheter med studenter under høyere utdanning. *Ideportalen.no* er initiert og drives av samarbeidende utdanningsinstitusjoner med støtte fra Innovasjon Norge og Forskningsrådet. Målsettingen er å legge til rette for at studenter ved UiT kan samarbeide med virksomheter om aktuelle og relevante problemstillinger. Offentlige og private virksomheter kan legge inn problemstillinger i portalen som egner seg som utgangspunkt for bachelor- eller masteroppgaver. Ved UiT skrives det årlig om lag 60 studentoppgaver i samarbeid mellom student, virksomhet og faglig veileder. *Ideportalen.no* vil kunne stimulere til ytterligere økt samarbeid mellom UiT's studenter og ulike virksomheter.

Karrieresenterets erfaringer og prioriteringer

Arbeids- og næringslivets interesse for kompetansen til UiT's studenter er etter Karrieresenterets erfaringer stor. I løpet av 2009 har det blitt tatt særskilte initiativ overfor regionale aktører som kunnskapsparke, næringshager og næringsforeninger. Disse initiativene har resultert i bredere nordnorsk deltakelse på UiT's Arbeidslivsdag.

Karrieresenterets undersøkelse *Forventninger til arbeidslivet (2009)* viser at UiT's studenter i liten grad får kjennskap til nye lokale virksomheter i løpet av studietiden. 60 % av studentene som har deltatt i undersøkelsen oppgir at de ønsker sin første jobb i Nord-Norge, og over 70 % mener at de kan nå sine karrieremål i landsdelen. I kommende periode vil Karrieresenteret følge opp samarbeidet med virksomhetene i regionen gjennom økt fokus internship, traineeordningen og ideportalen. Det er forventet at disse tiltakene vil styrke samarbeidet mellom UiT og offentlig og privat arbeidsliv.

Næringslivsretta studier

UiT har bygget opp flere studier for å møte næringslivets behov for kompetanse. Ett av disse er *Master of Science in Business Creation and Entrepreneurship (120 studiepoeng)* som startet opp høsten 2008. Målet med studiet er å utdanne kandidater med solid kunnskap om oppstart og drift av kunnskapsbedrifter. Gjennom studiet jobber studentene med reelle forretningsideer og disse utvikles i samarbeid med forskere, bedriftsledere og innovasjonseksperter.

⁴⁴ Alle studenter som har deltatt på internshipordningen har returnert tilbake til studiene.

Et annet næringslivsretta studium som tilbys UiT's studenter er *Gründerskolen*⁴⁵ som er et samarbeidsprosjekt mellom Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og en rekke norske utdanningsinstitusjoner inkludert UiT. Programmet koordineres av UiO, mens UiT organiserer rekruttering og opptak samt tilbyr forkurs for egne studenter. Studiet gir teoretisk og praktisk innføring i entreprenørskap og bedriftsetablering og et tre måneders praksisopphold ved en oppstartsbedrift i utlandet.⁴⁶ Det kreves at studentene har bachelorgrad eller tilsvarende før utenlandsoppholdet. Siden 2002 har et sekstitalls studenter ved UiT gjennomført studiet.

Undervisningsprisen for 2009

Formålet med den årlige undervisningsprisen er å gi anerkjennelse til fagmiljøer eller personer som har utmerket seg ved å legge forholdene godt til rette for studentenes læring. Tildeling av undervisningsprisen skal også inspirere faglig tilsatte ved UiT til å gi god undervisning. Prisen er på kr 50.000.

Undervisningsprisen for 2009 ble tildelt universitetslektor Ulf Mack Growen, Institutt for økonomi ved tidligere NFH. I begrunnelsen for tildelingen vises det til at Growen tar på seg mer arbeid enn forventet og at han stiller sin kompetanse til rådighet for studentene langt utover det som er vanlig. Han utmerker seg ved å være initiativrik, og utviser et stort engasjement for studentenes læring gjennom omfattende veiledning og undervisning.

Utdanningsprisen ved UiT

Universitetsstyret har besluttet⁴⁷ at det nye universitetet skal videreføre tidligere HiTøs og UiT's årlige tradisjon med å tildele en pris til enkeltpersoner eller fagmiljøer som har utmerket seg innenfor undervisning og pedagogisk virksomhet. Fokuset skal imidlertid ikke begrenses til undervisningsrelatert virksomhet, men inkludere andre områder knyttet til arbeidet med utdanningsvirksomheten. De tidligere undervisningsprisene ved institusjonene legges ned og erstattes av *Utdanningsprisen* som deles ut på universitetets årsfest.

Oppsummering

Det har vært et stort fokus på de fysiske rammene for studentenes læringsmiljø i de senere år. Mangelen på egnede lokaler til undervisningsaktiviteter er en særlig utfordring ved flere enheter. Endringer i det fysiske læringsmiljøet er ressursskrevende, og gjennomføring av tiltak knyttet til bygningsmessige forhold og infrastruktur må skje over tid. Det er et mål å ha en infrastruktur med høy kvalitet og tilstrekkelig omfang. Universitetet har utarbeidet en handlingsplan for videreutviklingen av infrastrukturen.⁴⁸ Det er planlagt tiltak for oppgradering av eksisterende bygg og nye bygg er prosjektert. I påvente av realiseringen av disse prosjektene, må universitetet legge til rette for best mulig utnyttelse av de tilgjengelige ressursene.

Tidligere kartlegginger av studieatferd blant UiT's studenter viser at en stor andel av studentene ikke benytter seg av universitetets fasiliteter på daglig basis. Det er imidlertid store variasjoner blant studentgruppen. Ved flere studieprogrammer er de fysiske rammene tilfredsstillende, mens utfordringen er å få studentene til å tilbringe mer tid på campus. Universitetet bør fortsatt ha et fokus på å stimulere studentene til å delta i læringsaktiviteter på campus for å forhindre fragmentering av studentgruppene. Arbeidet med å legge til rette for et godt læringsmiljø må sees i sammenheng med det systematiske arbeidet med å kvalitetssikre av utdanningsvirksomheten. Et godt læringsmiljø er en betingelse for høy kvalitet i studiene og kandidatens sluttkompetanse.

⁴⁵ For mer informasjon om Gründerskolen, se: <http://www.grunderskolen.no>

⁴⁶ Studiet har et omfang på 30 studiepoeng. UiT's studenter avlegger 5 studiepoeng (forkurs) ved UiT, mens de resterende 25 studiepoeng (praksisopphold og oppsummeringsseme) tilfaller UiO.

⁴⁷ Jamfør Sak S 86/09 Sentrale priser ved Universitetet i Tromsø (arkivref. ePhorte 2009/7789-1).

⁴⁸ Handlingsplan for Universitetet i Tromsø er utarbeidet på bakgrunn av de konkrete målene som er definert i *Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013*. Planen beskriver konkrete handlinger og tiltak i perioden for virksomhetsområdene forskning og utvikling, utdanning og formidling og profilering samt mennesker i organisasjonen og infrastruktur.

Universitetet skal bli en tydeligere regional aktør og samarbeidspartner for offentlig og privat arbeidsliv. Universitetet skal ta et særlig ansvar for å utdanne kandidater med gode og relevante kvalifikasjoner til sentrale yrker innenfor velferdssamfunnet, som helse, omsorg, kultur og utdanning. Samtidig krever innovasjon og verdiskapning i næringslivet godt kvalifiserte kandidater på områder som naturvitenskap, teknologi og økonomi. Yrkesrelevansen i utdanningene skal være tydelig og det skal knyttes sterkere bånd mellom fagmiljøene og yrkeslivet. Kunnskap om sammenhenger mellom utdanning og arbeidsmuligheter er relevant i forbindelse med karriereveiledning og studentenes planlegging av karriere. UiT må arbeide videre med å markedsføre kandidatenes kompetanse.

Mål og handlingsplan

Mål

- UiT skal tilby studier på et nivå og med en kvalitet som tilfredsstillende nasjonale og europeiske standarder.

Handlinger

- Universitetets ledere på alle nivåer har et særskilt ansvar for å implementere og sikre god forankring i fagmiljøene av universitetets nye kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten.
- Alle enheter må ha et kontinuerlig fokus på gjennomføring av kvalitetsforbedrende tiltak knyttet til utdanningsvirksomheten.
- Det skal være fokus på faglig kvalitet og nivå i studiene i henhold til fastsatte krav og standarder i prosessen med gjennomgang av universitetets totale studieprogramportefølje.

Mål

- UiT skal utdanne kandidater som er attraktive på arbeidsmarkedet nasjonalt og internasjonalt. Utforming av relevante studietilbud skal skje gjennom god samhandling med arbeids- og samfunnsliv.

Handlinger

- Universitetet må aktivt innhente kunnskap om hvilken kompetanse som etterspørres fra arbeids- og samfunnsliv i utformingen av studietilbud. Dette skal skje gjennom god samhandling med praksisfeltet, bruk av den kompetansen som universitetets eksterne styremedlemmer bringer med seg i institusjonen og gjennom dialog med samarbeidspartnere og arbeids- og samfunnsliv for øvrig. Dette innebærer videre at fagmiljøene må ha fokus på studienes relevans og kandidatenes sluttkompetanse i det systematiske kvalitetsarbeidet. Universitetsstyret skal i tillegg initiere kandidat- og arbeidsmarkedsundersøkelser på utvalgte studieprogram i perioden.
- Det må fokuseres på det faglige innholdet i studiene og i det systematiske kvalitetsarbeidet. Implementeringen av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket skal iverksettes i 2010. Ved oppretting av nye og endringer av eksisterende studietilbud skal rammeverkets kvalifikasjonsbeskrivelser innarbeides. Innen utgangen av 2012 skal alle studietilbud ved universitetet være beskrevet i henhold til kvalifikasjonsrammeverket.

KAPITTEL 9

TIDLIGERE HØGSKOLEN

Høgskolen i Tromsø fusjonerte med Universitetet i Tromsø den 1. januar 2009. Høgskolen i Tromsø ble på samme tidspunkt lagt ned.

Høgskolen i Tromsø bestod av følgende fire avdelinger: helsefag, ingeniør- og økonomi, kunsthøgskolen og lærerutdanning, og tilbød en rekke profesjonsutdanninger på bachelorgradsnivå. I tillegg ble det drevet en utstrakt virksomhet innen videreutdanning på de fleste områder hvor en hadde grunnutdanninger. Videre ble det tilbudt en rekke etterutdanningskurs (ikke studiepoenggivende) rettet mot mange ulike målgrupper. Like før fusjonen ble det etablert et mastergradsprogram innen musikkutøving.

Antall semesterregistrerte studenter var lenge omkring 3000, men etter en styrt neddimensjonering var antall studenter de siste årene omkring 2400. Antall ansatte var omkring 350.

For noen år tilbake var Avdeling for helsefag og Avdeling for lærerutdanning like store med noe i overkant av 1000 studenter hver. Avdeling for lærerutdanning har de siste årene redusert antall studenter til ca. 800. Avdeling for ingeniør- og økonomiutdanning hadde tidligere omkring 500 studenter, men dette er noe redusert de siste par årene. Avdeling for kunsthøgskolen hadde de siste årene om lag 160 studenter, men økte til nesten 200 studenter i 2008.

Siden fakultetene i det fusjonerte universitetet var etablert først høsten 2009, er avdelingene og studieprogrammene fra tidligere høgskolen omtalt i eget kapittel her. Høgskolen i Tromsø utarbeidet rapporter om virksomheten for budsjetår og det foreligger derfor en samlet rapport for høgskolens siste driftsår, 2008, som også inkluderer utdanningsvirksomheten høsten 2008.

I de følgende avsnitt drøftes studiepoengproduksjonen, karakterbruk, strykporsent, gjennomføring, studentmobilitet internasjonalt og eksterne kvalitetskrav.

Studiepoengproduksjon

Utviklingen av studiepoengproduksjonen har vist en fallende tendens de siste årene for høgskoleutdanningene samlet, og spesielt lærerutdanningene har hatt et kraftig fall i produksjonen de siste årene.

Tabell 1: Studiepoengproduksjon, egenfinansierte heltidsekvivalenter korrigert for gjentak.

Avdeling	Produksjon pr. semester						
	2006		2007		2008		2009
	Vår	Høst	Vår	Høst	Vår	Høst	Vår
Helsefag	546,0	292,7	506,5	265,2	451,1	274,8	481,0
Ingeniør og økonomi	166,6	111,5	165,4	102,6	160,1	114,2	129,5
Kunsthøgskolen	98,0	9,3	100,5	14,1	106,2	32,7	121,0
Lærerutdanning	681,3	118,0	586,6	59,1	458,7	73,6	495,6

En ser av ovenstående at helsefagutdanningene nå ser ut til å ha stabilisert seg på omkring 700 heltidsekvivalenter pr. år. Produksjonen våren 2009 var 30 heltidsekvivalenter over produksjonen våren 2008 og en kan derfor anta at produksjonsnedgangen er stoppet opp.

Ingeniør- og økonomiutdanningene har hatt en ganske jevn produksjon, men produksjonen våren 2009 er lavere enn foregående vårsemester. Dette skyldes i all hovedsak at økonomiutdanningene fra høyskolen og universitetet allerede fra og med opptaket høsten 2008 ble fusjonert. Dersom en holder økonomiutdanningene utenfor, produserte studentene våren 2009 litt i overkant av det som ble produsert på disse programmene våren 2008.

Kunstfag har økning i produksjonen og denne økningen ser ut til å fortsette, siden produksjonen våren 2009 ligger godt over tallene for foregående vårsemester. Økningen skyldes dels oppstart av kunstakademiet og dels oppbygging innenfor kunst- og kulturformidling.

Lærerutdanningene viser en sterkt fallende tendens, men her har en vært gjennom en styrt neddimensjonering de siste årene. I tillegg har en hatt sviktende rekruttering til allmennlærerutdanning som har gitt en kraftig produksjonsnedgang. Svikt i rekruttering til allmennlærerutdanning har vært forsøkt kompensert ved å øke opptaket til førskolelærerutdanning og dette har hatt en viss effekt. En har i tillegg til ordinær lærerutdanning ved institusjonen (stasjonær), også tilbud desentralisert og samlingsbasert allmennlærerutdanning for å gjøre utdanningen tilgjengelig. Produksjonen våren 2009 ligger godt over produksjonen våren 2008 og dette kan tyde på at den fallende tendensen er i ferd med å snu.

Studiepoengproduksjon og departementets aktivitetskrav

Departementet innførte i 2002 aktivitetskrav for enkelte utdanninger til erstatning for måltall. Aktivitetskravene omfattet også allmennlærerutdanning og førskolelærerutdanning, men kravene for disse utdanningene ble raskt fjernet på grunn av svak rekruttering. Departementet arbeider med en eventuell gjeninnføring av aktivitetskrav for både allmennlærerutdanningen og førskolelærerutdanningen. Det ble derfor fastsatt aktivitetskrav for 2008 for disse utdanningene. I tillegg har både grunnutdanninger og videreutdanninger i helsefag aktivitetskrav satt av departementet. Aktivitetskravet for de helsefaglige videreutdanningene gjelder for ABIOK-utdanningene (anestesi-, barne-, intensiv-, operasjons- og kreftsykepleie) samlet.

Aktivitetskravene er definert som det minste antall 60-studiepoengsenheter (heltidsekvivalenter) som skal avlegges av det aktuelle studieprogrammets studenter i løpet av deres første studieår. Dermed er aktivitetskravene direkte knyttet til opptakstall, frafall og lavere studiepoengproduksjon enn planlagt. Foreliggende aktivitetskrav fra departementet er angitt i tabellen sammen med beregnet produksjon for studieåret 2008-2009, gjeldene for studenter tatt opp høsten 2008.

Siste opptak til ABIOK-utdanningene var våren 2009, slik at dette kullet ennå ikke har rukket å gjennomføre et helt studieår. Produksjonen på ABIOK-utdanningene høsten 2008 stammer fra kullet som ble tatt opp høsten 2007 og vil derfor ikke være aktuelt å ta med nå siden aktivitetskravet er knyttet til produksjon første studieår.

Tabell 2: Departementets aktivitetskrav (heltidsekvivalenter) gruppert etter lærerutdanninger, helsefaglige grunnutdanninger og helsefaglige videreutdanninger.

Studieprogram	Aktivitetskrav	Produksjon	% oppfyllelse
Allmennlærerutdanning	125	64,5	52
Førskolelærerutdanning	60	61,5	103
Bioingeniørutdanning	21	14,8	71
Ergoterapeututdanning	24	21,0	88
Fysioterapeututdanning	22	23,4	106
Radiografutdanning	30	25,3	84
Sykepleierutdanning	110	75,6	69
Tannpleierutdanning	8	13,3	166
ABIOK-utdanningene	40	21,7	54

Allmennlærerutdanningen har dårligere rekruttering enn ønskelig (se kapittel 2) og er derfor langt unna å oppfylle departementets aktivitetskrav. Den samlingsbaserte allmennlærerutdanningen er inkludert i tallene for allmennlærerutdanningen. 25 av studieplassene ved allmennlærerutdanningen er omdisponert til faglærerutdanning i praktisk-estetiske fag og disse studentene produserte 16,5 heltidsekvivalenter. Dersom en tar med denne produksjonen, er likevel avviket fra aktivitetskravet vesentlig. I forbindelse med gjeninnføringen av aktivitetskrav for lærerutdanninger har departementet fulgt dette nøye opp og bedt om særskilt rapportering. Det ble sendt kommentarer til avviket fra kravet for allmennlærerutdanningen i brev til KD av 26.06.09. Det er vanskelig å gjøre gode vurderinger omkring hvordan ny 5-årig grunnskolelærerutdanning vil påvirke rekrutteringssituasjonen framover og det må forventes at departementet nedjusterer aktivitetskravene for lærerutdanningene.

Bioingeniørutdanning og radiografutdanning har hatt noe sviktende rekruttering og dette påvirker graden av oppfyllelse av aktivitetskravet. Opptaket til sykepleierutdanning høsten 2008 var for lavt til å kompensere for studenter som slutter tidlig i studiet og innvilgede permisjoner, dermed har en ikke greid å oppfylle aktivitetskravet. Høsten 2007 hadde en i tillegg opptak til desentralisert sykepleierutdanning, men ikke høsten 2008. Opptaket gjennom SO til stasjonær sykepleierutdanning var omtrent like stort i 2007 og i 2008, dermed hadde en færre studenter i første studieår 2008 enn i 2007. Helsefagutdanningene har i økende grad merket sterkere konkurranse om søkerne de siste årene og får færre primærsøkere pr. studieplass enn tidligere.

ABIOK-utdanningene ligger godt an i forhold til aktivitetskravet siden disse studentene så langt har gjennomført halvparten av sitt første studieår. Aktivitetskravet forventes oppfylt når første studieår er gjennomført.

Karakterbruk og strykprosent

Siden det er to ulike karakterskalaer (A-F og bestått/ikke bestått) i bruk, kan disse vurderes separat. Samlet fordeling av bokstavkarakterer for høyskolestudiene er vist i tabellen.

Tabell 3. Karakterfordeling for karakterskalaen A-F samt strykeprosent.

Karakter	Alle statlige høyskoler (%)	Høgskolen samlet (%)	Avd. for helsefag (%)	Avd. for ing./øk. (%)	Avd. for kunstfag (%)	Avd. for lærerutd. (%)
A	10,2	9,7	9,8	6,7	20,5	11,4
B	26,4	25,1	27,2	17,6	30,3	29,8
C	31,2	32,7	31,4	32,4	30,8	34,2
D	16,3	16,0	16,4	17,4	12,3	14,6
E	7,7	7,9	9,1	10,3	5,1	5,0
F	8,2	8,6	6,1	15,6	1,0	5,1

Tabellen viser at en for høyskolestudiene samlet ligger nær den nasjonale fordelingen for statlige høyskoler, som er ganske lik den nasjonale fordelingen for alle institusjoner innen høyere utdanning. Det er imidlertid forskjeller mellom studieprogrammene, noe som avdekkes ved å studere forskjeller i karakterfordelingen mellom avdelingene. Helsefagutdanningene ligger nær gjennomsnittet for statlige høyskoler, men det er noe lavere andel F (stryk). Tilsvarende gjelder for lærerutdanningene. Ingeniør- og økonomiutdanningene skiller seg ut ved å ha en lav andel B og en høy andel F. En dekomponering av eksamensresultatene og karakterfordelingen for ingeniørutdanningene, inkludert forkurs og samfunnsikkerhet og miljø på den ene siden og økonomisk-administrative utdanninger på den andre siden (tabell 4), viser imidlertid at hovedtendensen er den samme som vist i tabellen ovenfor. En bør derfor innen disse utdanningene vurdere tiltak for å justere andelen B og andelen stryk.

Tabell 4. Karakterfordeling for ingeniørutdanninger inkl. forkurs og samfunnsikkerhet og miljø samlet, økonomisk/ administrative utdanninger samlet.

Karakter	Ingeniørutdanninger		Økonomiutdanninger	
	Antall	Andel (%)	Antall	Andel (%)
A	69	7,7	51	5,7
B	170	18,9	145	16,3
C	279	31,0	301	33,7
D	148	16,4	164	18,4
E	102	11,3	83	9,3
F	132	14,7	148	16,6

Kunstfagene har svært få F og mange A (Tabell 3). Innenfor kunstfagene hevdes det at studentene er preselektert og dermed presterer svært godt på eksamen. Også Norges musikkhøgskole viser en slik tendens i sine resultater (data fra DBH), med en forskyvning av resultatene mot de beste karakterene. Det er et nært nasjonalt samarbeid når det gjelder sensur innen musikkutdanning, slik at det neppe er bekymringsfullt om de kunstfaglige utdanningene har en noe annen fordelingsprofil enn de andre utdanningene.

Strykprosent ved bruk av karakterskala A-F er 8,6 (Tabell 3), mens strykeprosenten er 4,4 ved bruk av karakterskalaen bestått/ikke bestått. Det er altså en tendens til at det er lettere å bestå eksamen dersom karakterskalaen er av typen bestått/ikke bestått enn bokstavkarakterer. Total strykeprosent for høyskoleprogrammene uansett karakterskala er 7,4. Det bør vurderes å iverksette tiltak for å motvirke tendensen til at det er for store forskjeller i strykeprosent avhengig av hvilken karakterskala som er i bruk.

Fordelingen mellom bestått og stryk for utdanningsgrupper ved høgsolen med karakterskala bestått/ikke bestått er vist under.

Tabell 5. Strykprosent ved bruk av karakterskalaen bestått/ikke bestått.

Utdanninger	Antall	Stryk (%)
Helsefagutd.	62	5,0
Ing./øk.-utd.	12	19,7
Kunsthaglige utd.	11	2,3
Lærerutd.	21	3,4

Strykprosent på ingeniør- og økonomiutdanningene er høy også ved bruk av karakterskalaen bestått/ikke bestått. De øvrige utdanningene har en lav strykprosent og lavere enn for karakterskalaen A-F, med unntak av kunstfagene hvor det altså er lettere å stryke med en to-delt karakterskala enn med en 6-delt karakterskala. En må imidlertid være oppmerksom på at det er et lavt antall resultater som inngår i beregningene. Likevel ser en samme tendens som for den 6-delte karakterskalaen, at ingeniørutdanningene har vesentlig høyere strykprosent enn de andre utdanningene.

Gjennomføring

For studieprogrammer med utdanningsplan kan en beregne graden av oppfyllelse av planen, altså i hvor stor grad studentene greier å gjennomføre sitt planlagte studieløp. Tabellen viser gjennomføring i henhold til utdanningsplan studieåret 2008/09.

Tabell 6. Gjennomføring i henhold til utdanningsplan studieåret 2008/09.

Utdanninger	Gjennomføring i henhold til utdanningsplan (%)
Helsefagutd.	95
Ing./øk.-utd.	82
Kunsthaglige utd.	95
Lærerutd.	97

Sammenlignet med tilsvarende data hentet fra DBH for tidligere kalenderår viser ovenstående at det er jevnt over høy gjennomføringsgrad, men ingeniør- og økonomiutdanningene ligger vesentlig lavere enn de øvrige utdanningene. Denne forskjellen skyldes i stor grad økonomiutdanningene, som har en lavere gjennomføringsgrad i henhold til utdanningsplan enn ingeniørutdanningene. Automatiseringsteknikk er den ingeniørutdanningen med lavest gjennomføringsprosent, 77 %, de øvrige ingeniørutdanningene ligger nær det samlede resultatet for alle utdanninger som vist i tabellen ovenfor.

Blant grunnutdanningene i helsefag er det sykepleierutdanning og bioingeniørutdanning som har lavest gjennomføring, 93 %. Dette er likevel en svært god gjennomføringsprosent. Enkelte av videreutdanningene i sykepleie har en gjennomføringsprosent på mellom 80 og 90 %.

Kunsthagene har en svært god gjennomføring. Dette kan skyldes at det rekrutteres studenter som allerede har en høy grad av spesialisering og kompetanse, og som derfor har et bevisst forhold til valg av utdanning og etterfølgende karriere. Frafall fra studiene i konservatorieutdanningene skyldes i hovedsak at en del av studentene får fysiologiske problemer grunnet ensidig og intens øving. Det er derfor blitt fokusert på forebyggende arbeid relatert til dette problemet gjennom obligatorisk kurs i arbeidsfysiologi. I tillegg har en et samarbeid med fysioterapiutdanningen om gratis tilbud om fysioterapi knyttet til studentpraksis.

Ved lærerutdanningene har de stasjonære grunnutdanningene en høy gjennomføringsprosent, mens de samlingsbaserte og desentraliserte grunnutdanningene ligger noe lavere. Dette kan skyldes at det er mer krevende for studentene å følge planlagt studieløp når de ikke er i et studiemiljø. Årsenhetene ligger lavt i gjennomføringsgrad, men antall studenter og studiepoeng er så lavt at de ikke påvirker totaltallet for lærerutdanningene vesentlig.

En må imidlertid være varsom med å lese for mye inn i disse tallene, fordi en del vedlikehold av utdanningsplaner gjøres av administrasjonen og oppfyllelse av planen er dermed avhengig av at administrasjonen greier å vedlikeholde individuelle planer for et stort antall studenter. Det er også mer krevende både for studenter og administrasjon å vedlikeholde, følge opp og kontrollere utdanningsplaner i studieprogrammer med stor valgfrihet enn i studieprogrammer med fast struktur.

Høgskolen har de siste årene registrert og rapportert til DBH antall oppnådde grader og i tillegg antall studenter som har fullført ulike typer videreutdanninger og lignende, siden studieprogrammer som ikke fører til en grad har utgjort en stor andel av høgskolens samlede studieprogramportefølje. Samlet omtales dette som antall fullførte studieprogrammer og dette er våren 2009 tilnærmet likt med antall fullførte studieprogrammer våren 2008. Helsefag har en liten økning sammenliknet med våren 2008, ingeniør- og økonomifagene det samme som tidligere, kunsthøgskolen en liten oppgang, mens lærerutdanningene har en nedgang. Nedgangen er imidlertid liten dersom en ser kun på grunnutdanningene.

Internasjonalisering og studentmobilitet

Det er lagt til rette for utvekslingsopphold i 3. og 4. studieår i de 4-årige lærerutdanningene. Førskolelærerutdanningen har et samarbeid med Roskilde Pædagogseminarium som er en del av Høgskolen i Sjælland, med muligheter for utvekslingsopphold i 5. semester. Innen disse lærerutdanningene har en over flere år hatt lav studentmobilitet, i studieåret 2008/09 var det ingen innreisende eller utreisende utvekslingsstudenter av mer enn 3 måneders varighet.

Tilsvarende gjelder for ingeniør- og økonomiutdanningene, hvor en har hatt et lavt volum av studentutveksling de siste årene.

Ved det kunstfaglige fakultet inngår internasjonalt samarbeid som en stor og naturlig del av de vitenskapelige ansattes FoU-arbeid, og fakultetet har stor utveksling av gjesteforelesere fra utenlandske utdanningsinstitusjoner. Tallet er vesentlig høyere enn det som rapporteres i DBH fordi kunstfagenes undervisningspraksis og karakter ofte fordrer at oppholdene både på hjemmeinstitusjon og ute er av kortere varighet enn det som er kravet for registrering. De kunstfaglige utdanningenes egenart fordrer at undervisningen i all hovedsak organiseres i små grupper og en-til-en undervisning. Mange utenlandske gjestelærere bidrar i undervisningen. Dermed kan engelsk på en enkel måte implementeres i undervisning når dette er nødvendig. Kunstfag hadde høsten 2008 3 studenter (2 innreisende) med utvekslingsopphold av minst 3 måneders varighet og våren 2009 13 studenter (8 innreisende), hvorav 5 studenter på kvoteprogram.

Norsk kurs er et viktig tiltak for å lykkes med integreringen av internasjonale studenter i student- og fagmiljøet. Incentivmidlene ved høgskolen har bl.a. gjort det mulig for kunstfag å tilby grunnleggende norskopplæringskurs og spesifikke tiltak knyttet til "*Internazionalization at home*".

Helsefagutdanningene har hatt det største volumet på studentmobilitet over flere år, men opplever at en del studenter trekker seg fra planlagte utenlandsopphold. Høsten 2008 hadde helsefag 35 utvekslingsstudenter (13 innreisende), våren 2009 var det 16 (7 innreisende), med opphold av varighet minst 3 måneder. I tillegg var det 4-5 studenter pr. semester med opphold med varighet mellom 1 og 3 måneder.

Eksterne kvalitetskrav

En rekke studieprogrammer må forholde seg til eksterne krav når det gjelder studieprogrammernes faglige innhold og kvalitet, utover de generelle kravene som er fastsatt av Nokut.

Mange av studieprogrammene gis føringer fra rammeplaner og tilhørende forskrifter fra departementet, dette gjelder bl.a. en rekke helsefaglige bachelorutdanninger, lærerutdanninger og 3-årige ingeniørutdanninger.

Videre er nautikkutdanningen (ingeniør), i tillegg til ovenfor nevnte krav, også underlagt kvalitetskrav gitt i internasjonal standard for sjøfart, Standards of Training, Certification & Watchkeeping (STCW). De spesifikke kravene som gjelder nautikkutdanningen følges opp fra Sjøfartsdirektoratet med jevnlig kvalitetsrevisjoner. Sjøfartsdirektoratets forskrift om kvalifikasjonskrav og sertifikater gjelder også.

Innenfor maritime fag har høgskolen i en årrekke tilbudt ikke-studiepoenggivende etterutdanningskurs med hurtigbåtførere som den primære målgruppen. Kvalitetskravene som nevnt for nautikkutdanningen, gjelder også for slike etterutdanningskurs som utløser tidsbegrensede sertifikater innen maritim sektor.

Innenfor økonomi- og administrasjonsutdanningene har Nasjonalt råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA), som er underlagt UHR, fastsatt visse minstekrav i form av planer som kan sammenliknes med departementets rammeplaner. Bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon tilfredsstiller ikke kravene fra NRØA når det gjelder spesialisering innen ledelse.

Lov om autorisasjon av regnskapsførere med tilhørende forskrift, fastsetter en rekke spesifikke krav dels knyttet til kravene fastsatt av NRØA og dessuten en rekke andre krav.

Det er viktig at en til enhver tid påser at de eksterne krav som gjelder oppfylles og kan dokumenteres. Videre er det viktig at fakultetene ved etableringer og endringer av emner og studieprogrammer innen økonomi og administrasjon vurderer om NRØA-kravene og tilgrensende krav bør innfris. Oppfyllelse av slike krav vil kunne benyttes i markedsføring av studieprogrammene. Manglende oppfyllelse av slike krav vil kunne stille de ferdig utdannede studentene i en potensielt dårligere konkurransesituasjon i forhold til studenter som har fullført tilsvarende studier ved institusjoner som oppfyller kravene.

Oppsummering

Studiepoengproduksjonen ser ut til å ha en positiv utvikling, men innenfor enkelte områder er rekrutteringen svakere enn ønskelig og dette vil påvirke framtidig produksjon. Spesielt har en sett slike utfordringer ved allmennlærerutdanningen. Hvordan utfasingen av den 4-årige lærerutdanningen og innfasingen av den nye 5-årige utdanningen over de nærmeste årene vil påvirke rekrutteringen og dermed produksjonen, er uvisst og vanskelig å forutsi.

Det bør vurderes å arbeide for at det ikke blir større forskjell i strykprosent mellom todelt og 6-delt karakterskala enn det en har nå og forskjellen kan gjerne reduseres vesentlig. Innenfor økonomiutdanning og ingeniørutdanning bør en vurdere hvilke tiltak som må settes i verk for å redusere strykprosenten, som er vesentlig høyere enn for alle de andre utdanningene.

Nasjonale gjennomsnitt for både stryk og karakterfordeling bør være retningsgivende for arbeidet med sensur.

Oppfyllelse av frivillige kvalitetskrav som gjelder utdanninger innen økonomi og administrasjon må vurderes nøye ved alle endringer i emner og studieprogrammer innenfor dette området.

KAPITTEL 10

FORSKERUTDANNING

Universitetet skal arbeide for at forskerutdanningen kan foregå i strukturerte og godt kvalitetssikrede forskerutdanningsprogram som kan løfte fram nye forskertalenter.

Fra Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013

Nøkkeltall for studieåret 2008/2009

Universitetet i Tromsø hadde i 2008/2009 ti ph.d.-program: kultur- og samfunnsfag, psykologi, humanistiske fag, rettsvitenskap, medisinske fag, realfag, molekylær- og strukturbioologi, naturvitenskap, samfunnsvitenskap og reiseliv⁴⁹.

Studenter og disputaser

Tabell 1. Aktive doktorgradsavtaler⁵⁰ og antall disputaser ved UiT - studieåret 2008/2009

Fakultet	Aktive avtaler H-08		Disputaser H-08		Aktive avtaler V-09		Disputaser V-09	
	Antall	% av aktive avtaler	Antall	% av disputasene	Antall	% av aktive avtaler	Antall	% av disputasene
SV-fak.	132	21,1	7	29,2	137	20,6	13	19,4
Hum. fak.	53	8,5	1	4,2	52	7,8	8	11,9
Mat.-nat. fak.	115	18,4	6	25,0	114	17,2	11	16,4
Med. fak.	219	35,0	7	29,2	249	37,5	26	38,8
Jur. fak.	20	3,2	0	0,0	20	3,0	2	3,0
NFH	86	13,8	3	12,5	92	13,9	7	10,4
Sum	625		24		664		67	

Kilde: DBH

Tabell 1 viser antall doktorgradsstudenter og disputaser fordelt på fakultetene høsten 2008 og våren 2009. Snittet⁵¹ for antall aktive avtaler i studieåret 2008/2009 var 644,5. Dette er på samme nivå som forrige studieår (snitt på 647). Datakvaliteten i felles studentsystem (FS) er god. I forbindelse med utfasingen av gamle doktorgrader våren 2008 ble det ryddet i studentdataene i FS. Dette betyr blant annet at alle doktorgradsstudenter fra og med høsten 2008 er underlagt bestemmelsen i ph.d.-forskriften om hvor lenge en student skal klassifiseres som aktiv student utover finansieringsperioden.

Studieåret 2008/2009 hadde UiT 91 disputaser. Dette er en betydelig nedgang i forhold til foregående studieår da antallet disputaser var 129. Tilsvarende tall for studieåret 2006/2007 var 75 disputaser. Når vi presenterer statistikken på studieår kan det se ut som at UiT har en veldig svingning i antallet disputaser. Organiserer vi derimot statistikken på kalenderår, ser vi en helt annen utvikling. I 2007 hadde UiT 100

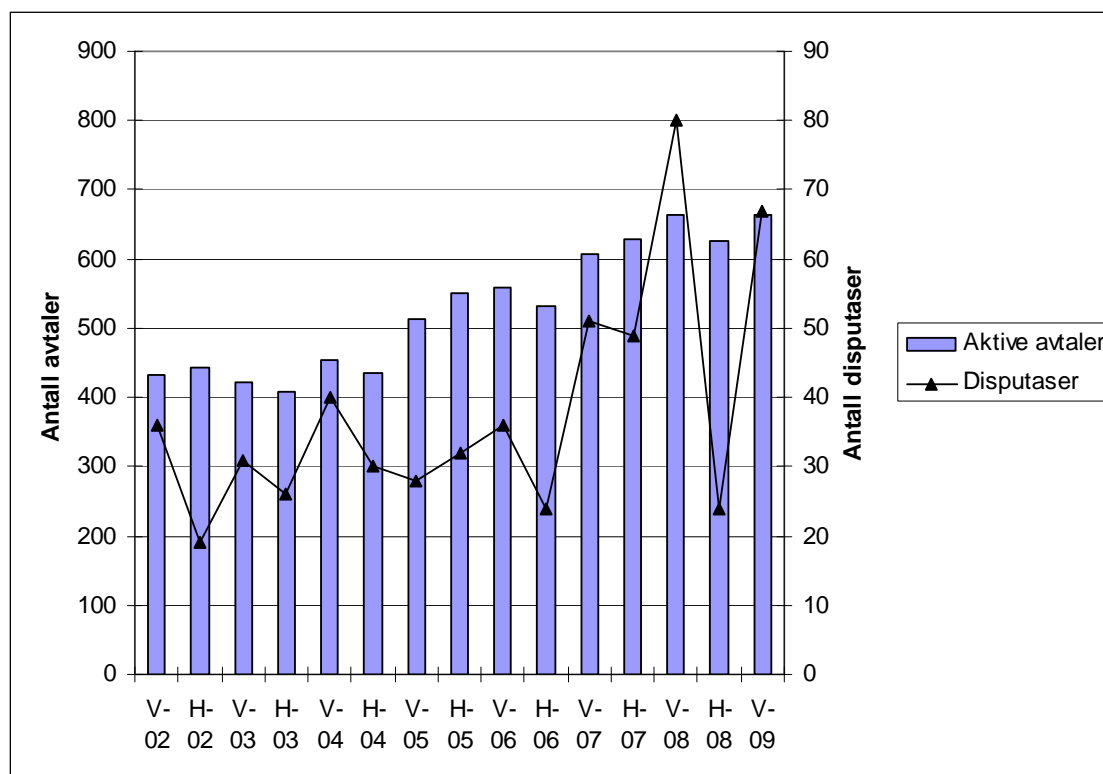
⁴⁹ Ph.d.-programmet i reiseliv ble vedtatt opprettet våren 2008 (Sak S 26-08) med mulighet til å ta opp studenter når vilkårene i NOKUT-forskriften var oppfylt. Det er ikke tatt opp studenter på dette programmet ennå.

⁵⁰ Aktive avtaler er brukt om studenter med aktiv studierett.

⁵¹ Gjennomsnittet for aktive avtaler i høstsemesteret og vårsemesteret – eks. H-2008/V-2009.

disputaser og i 2008 var antallet 104. Det ser ut som om antall disputaser vil ende på ca 110 i 2009. På bakgrunn av fullførte disputaser i vårsemesteret 2009 anslår NifuStep at det går mot en nedgang i antall disputaser nasjonalt i 2009 i forhold til 2008. Ved UiT ser derimot produksjonen ut til å øke.

Figur 1. Aktive doktorgradsavtaler og antall disputaser ved UiT våren 2002 til våren 2009

Kilde: DBH

Tabell 2. Aktive doktorgradsavtaler og antall disputaser ved universitetene - studieåret 2008/2009

Institusjon	Aktive avtaler H-2008		Disputaser H-2008		Aktive avtaler V-2009		Disputaser V-2009	
	Antall	% av aktive avtaler	Antall	% av disputaser	Antall	% av aktive avtaler	Antall	% av disputaser
UiO	2532	34,7	168	36,8	2668	35,3	203	36,8
UiB	1366	18,7	99	21,7	1377	18,2	115	20,9
UiT	625	8,6	24	5,3	664	8,8	67	12,2
NTNU	2122	29,1	126	27,6	2151	28,4	121	22,0
UiS	209	2,9	6	1,3	223	2,9	10	1,8
UMB	352	4,8	33	7,2	379	5,0	30	5,4
UiA	89	1,2	1	0,2	102	1,3	5	0,9
Sum	7295		457		7564		551	

Kilde: DBH

Tabell 2 viser antall aktive doktorgradsavtaler og disputaser ved universitetene i studieåret 2008/2009. Gjennomsnittet for 2008/2009 viser at UiT hadde 9,0 % av alle disputasene ved universitetene, mens vi hadde 8,7 % av studentene. Til sammenlikning hadde UiT i 2007/2008 11,2 % av disputasene og 9,6 % av aktive studenter. UiT hadde dermed en mindre andel av doktorgradsstudentene og en lavere andel av avlagte doktorgrader nasjonalt i 2008/2009, enn foregående studieår.

Finansieringskilder

Tabell 3: Finansiering - studieåret 2008/2009

Fakultet	Høsten 2008			Totalt antall	Våren 2009			Totalt antall
	Egen budsjett-ramme	Norges forskningsråd	Andre ekstern-finansierte		Egen budsjett-ramme	Norges forskningsråd	Andre ekstern-finansierte	
SV-fak.	62	21	49	132	62	22	53	137
Hum. fak.	30	14	9	53	29	15	8	52
Mat.-nat. fak.	45	46	24	115	45	44	25	114
Med. fak.	90	15	114	219	99	21	129	249
Jur. fak.	15	4	1	20	14	4	2	20
NFH	28	28	30	83	32	26	34	92
Sum	270	128	227	625	281	132	251	664

Kilde: DBH

Tabell 3 gir en oversikt over hvilken finansieringskilde studentene hadde da de ble tatt opp til doktorgrads-utdanningen. Det er ikke tatt høyde for endringer i finansiering som følge av at studenten ikke har fullført på normert tid. Det er derfor ikke mulig å si noe om hvor mange studenter som faktisk ble finansiert gjennom disse kanalene i studieåret 2008/2009.

Det er registrert 126 nye doktorgradsavtaler med start i utdanningsåret 2008/2009 (tabell 4). Av disse var 84 (ca 67 %) finansiert gjennom eksterne midler.

Tabell 4: Nye avtaler med finansiering - studieåret 2008/2009

Fakultet	Høsten 2008			Totalt antall	Våren 2009			Totalt antall
	Egen budsjett-ramme	Norges forskningsråd	Andre ekstern-finansierte		Egen budsjett-ramme	Norges forskningsråd	Andre ekstern-finansierte	
SV-fak.	1	1	-	2	6	1	3	10
Hum. fak.	5	2	3	10	1	-	-	1
Mat.-nat. fak.	5	5	4	14	4	2	2	8
Med. fak.	5	3	16	24	12	3	22	37
Jur. fak.	-	-	-	-	-	-	1	1
NFH	1	1	3	5	2	2	10	14
Sum	17	12	26	55	25	8	38	71

Kilde: DBH

Refusjoner

Når en doktoravhandling blir refusert, har studenten anledning til å omarbeide og levere den på nytt. Slik levering kan skje først etter seks måneder (ph.d.-forskriften § 32). Forskriften åpner også for at en student kan gis anledning til å omarbeide avhandlingen som ledd i første innlevering. Vilkåret for dette er at bedømmelseskomiteen anbefaler det og at arbeidet kan gjøres innen en frist som kan være på inntil seks måneder (§ 29 fjerde ledd). Det må med andre ord være lite arbeid som gjenstår før at avhandlingen kan bli god nok, men likevel så mye at komiteen ikke finner å kunne godkjenne den.

UiT registrerer fortsatt ikke stryk på avhandlinger – refusjoner – i vurderingsmodulen i studentsystemet. Refusjoner håndteres internt på fakultetene, og det finnes ingen rutiner for å rapportere disse opplysningene videre. Dette betyr at UiT ikke har aggregerte opplysninger om hvor mange refusjoner som finner sted. Universitetet vil også ha problemer med å gjenfinne historiske data for dette. Rutiner for hvordan refusjoner skal registreres i FS må utarbeides og implementeres snarest.

For å få oversikt, ble fakultetene i bestillingen til utdanningsmeldingen bedt om å informere om hvor mange som har fått anledning til å omarbeide avhandlingen i første innlevering, hvor mange avhandlinger som er blitt refusert, og hvor mange som har levert på nytt etter § 32.

Tabell 5. Refusjoner – studieåret 2008/2009

Enhet	Ny levering etter § 29 fjerde ledd			Refusjoner	Ny levering etter § 32			Disputaser 2008/2009
	Antall	Godkjent	Ikke avgjort/levert		Refusjoner ⁵²	Levering	Godkjent	
SV-fak.	2	-	2	2	0	-	-	20
Hum. fak.	2	-	2	-	-	-	-	9
Mat.nat. fak.	2	1	1	1	1	1	-	17
Med. fak.	-	-	-	1	-	-	-	33
Jur. fak.	-	-	-	-	-	-	-	2
NFH	*	*	*	*	*	*	*	10
Sum	6			4				91

Kilde: Fakultetenes rapporter * ikke rapportert

Fem av fakultetene har rapportert. De har til sammen hatt 91 disputaser i rapportperioden. Som det går fram av tabell 5 er det til sammen seks som har fått anledning til å omarbeide avhandlingen etter § 29 fjerde ledd og fire som har fått avhandlingen refusert. Til sammen representerer dette 11 % av de innleverte avhandlingene. Dette er relativt mye, sett på bakgrunn av inntakskravene til ph.d.-studiet.

Gjennomføringstid

UiT har et godt verktøy (FS) for registrering av permisjoner og pliktarbeid, men utfordringen har vært å få alle enhetene ved institusjonen til å ta denne funksjonaliteten systematisk i bruk. Mange av ph.d.-studentene er ansatt ved UiT i stipendiatstillinger. Utfordringen har vært at ansettelser og studier ofte ikke er blitt sett i sammenheng. Fakultetene har fått økt fokus på dette, og resultatene for 2008/2009 viser at de har kommet langt i å forbedre datakvaliteten på dette området. Av tabell 6 ser vi at det er forholdsvis stor forskjell på brutto og netto gjennomføringstid ved fakultetene.

⁵² En av disse kandidatene fikk mulighet til å levere etter § 29 fjerde ledd, men leverte ikke på nytt innen fristen på seks måneder. Dette må derfor regnes som refusjon.

Tabell 6. Gjennomføringstid⁵³

	Antall disputaser – 2007/2008	Brutto årsverk snitt – 2007/2008	Netto årsverk snitt – 2007/2008	Antall disputaser – 2008/2009	Brutto årsverk snitt – 2008/2009	Netto årsverk snitt – 2008/2009
SV-fak.	33	7,18	3,49	20	5,44	3,62
Hum.fak.	8	5,69	3,30	9	6,18	3,62
Mat.-nat.fak.	17	5,63	3,82	17	4,30	3,44
Med.fak.	47	5,55	4,34	33	4,60	4,20
Jur.fak.	5	5,61	3,39	2	5,23	3,69
NFH	20	5,25	4,25	10	4,36	3,61

Kilde: FS 917.001

I utdanningsmeldinga for 2004/2005 ble det uttrykt bekymring over at lang saksbehandlingstid ved fakultetene, fra innlevering til disputas, bidro til å øke studentenes gjennomføringstid. Ett av tiltakene som ble iverksatt for å korte ned saksbehandlingstiden, var at det ble tatt inn en formulering i ph.d.-forskriften om at disputasen normalt skulle avvikles innen fire måneder (120 dager) etter at avhandlinga var levert til bedømmelse.⁵⁴ Som det framgår av tabell 7 har flere av fakultetene fortsatt problemer med å holde seg innenfor den anbefalte fristen.

Tabell 7. Gjennomsnittstid fra innlevering til disputas - studieåret 2008/2009

	Antall dager (gjennomsnitt) fra innlevering til disputas høsten 2008	Antall dager (gjennomsnitt) fra innlevering til disputas våren 2009
Sv.fak	145	183
Hum.fak	92	196
Mat.-nat.fak	61	69
Med.fak	138	101
Jur.fak	-	160
NFH	159	72

Kilde: FS rapport 025.002 55

⁵³ Dr.philos. kandidater er ikke tatt med.

⁵⁴ Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Tromsø § 28 andre ledd

⁵⁵ Forekomster som har lengre tid fra innlevering til disputas enn 365 dager (1 år) er ikke tatt med i statistikken. Disse må betraktes som særlige tilfeller.

Rapportering for 2008/2009

Opplæringsdelen

Fakultetene ble bedt om å gi en vurdering av egen emneportefølje. Har fakultetet et fullverdig tilbud til studentene på eget fakultet? Hvis ikke - hvilke tiltak planlegges for å rette på dette?

Tilbakemeldingene viser at det først og fremst satses på å utvikle tilbudet i vitenskapsteori, forskningsetikk og metode. Jur.fak. har en emneportefølje som dekker alle de 30 studiepoengene i opplæringsdelen, men pga få studenter enkelte semestre kan det være vanskelig å gjennomføre emner som planlagt. Samtlige fakulteter melder at det er vanskelig å til enhver tid tilby et fullverdig tilbud til alle studentene. NT-fak. gir tilbakemelding om at en del studenter fortsatt bruker emner på 3000- nivå i opplæringsdelen, og mener det bør diskuteres om det skal settes en øvre grense for hvor mange studiepoeng på 3000-nivå ph.d.-studenter kan ha i opplæringsdelen. Fastsetting av slik grense kan imidlertid oppfattes som at det er legitimt at en viss andel av studiepoengene i opplæringsdelen stammer fra 3000-emner. Dette er ikke forenelig med ph.d.-forskriftens § 8, hvor det framgår at emner i opplæringsdelen normalt skal være på 8000-nivå.

Internasjonalisering

For at UiT skal kunne tilby internasjonalt konkurransedyktige ph.d.-utdanninger, er vi avhengig av at både ph.d.-studenter og vitenskapelige ansatte har jevnlig kontakt med forskningsmiljøer i utlandet. Inn- og utgående mobilitet av forskere og studenter er viktig i denne sammenhengen. En av utfordringene i arbeidet med å øke den internasjonale mobiliteten for ph.d.-studenter, har vært tilgangen på tilfredsstillende finansieringsordninger. De senere år er det imidlertid opprettet flere gunstige mobilitetsordninger i regi av Norges forskningsråd. Her finner vi blant annet *Yggdrasilordningen* for inngående mobilitet og *Leiv Eriksøn-programmet* for utgående mobilitet.⁵⁶ EUs *Charter and Code*⁵⁷ et også et viktig virkemiddel for å øke forskermobiliteten i Europa. Målet er å etablere et felles, åpent, europeisk arbeidsmarked for forskere.⁵⁸

UiT har en intern støtteordning⁵⁹ for ph.d.-studenter som ønsker å ha et utenlandsopphold i løpet av ph.d.-studiet. Fakultetene ble bedt om å rapportere på bruken av disse midlene. Tre fakulteter - NT-fak., HSL-fak. og Helsefak. - melder om at de har benyttet øremerkede midler til utenlandsopphold for doktorgradsstudenter. Jur.fak. rapporterer at det ikke var søkere til denne stipendordningen. BFE-fak. har ikke rapportert på dette punktet. Kunstfak. var ikke omfattet av ordningen i 2008.⁶⁰

Fakultetene ble i tillegg bedt om å gi en vurdering av hvilke effekter slike opphold har hatt/har for studenter, forskningsgrupper og institutter. De ble også bedt om å gi en vurdering av fordeler og ulemper ved økt internasjonal studentmasse, og hvilke erfaringer de har med internasjonale stipendprogram. Større søkertilfang til ledige ph.d.-stillinger, utvidet faglig nettverk og faglig tilvekst i forskningsmiljøene nevnes som positivt. Ulempene er i stor grad knyttet til språklige barrierer, som for eksempel at stipendiater uten norskkunnskaper ikke kan undervise i norskspråklige emner, og økt bruk av administrative ressurser for å gjøre internasjonale studenter kjent med norsk regelverk og praksis ved UiT. De fleste fakulteter har erfaring med internasjonale stipendprogram, både ved at ansatte reiser på utenlandsopphold og mottak av gjesteforskere. HSL-fakultetet melder at ringvirkningen av utenlandsopphold er nettverk, gjestebesøk og kjennskap til internasjonale forskningsmiljø. Ingen fakulteter gir tilbakemelding om erfaringer med mottak av gjesteforskere.

⁵⁶ Se St.meld. nr. 30 *Klima for forskning*, s. 90 for mer informasjon om dette.

⁵⁷ Charter and Code er et sett av anbefalinger og mål – ikke et lovverk forvaltet av EU. UiT har ikke sluttet seg til Charter and Code ennå.

⁵⁸ St.meld. nr. 30 *Klima for forskning*, s. 89

⁵⁹ Utenlandsstipend er forbeholdt universitetsstipendiater ved UiT og doktorgradsstudenter finansiert av kilder som ikke gir støtte til utenlandsopphold.

⁶⁰ Støtte til utenlandsopphold for doktorgradsstudenter var en intern stipendordning ved gamle UiT. Stipendordningen skal revideres våren 2010.

Internasjonalt forskningssamarbeid og forskermobilitet vil bli bredere omtalt i eget kapittel om internasjonalisering i UiT's forskningsmelding våren 2010.

Rekruttering

Stipendiatstillingene er sentrale for rekrutteringen til ph.d.-studiet. Hvert år fordeler universitetsstyret 30 – 40 stipendiatstillinger til fakultetene/TMU. Høsten 2008 hadde 270 (43,2 %) av de 625 ph.d.-studentene ved UiT universitetsstipend. Det er derfor interessant å se på rekrutteringen til disse stillingene. Fakultetene ble bedt om å redegjøre for dette, og vurdere fagområder med rekrutteringsproblemer. Flere fakulteter nevner at det er en utfordring å oppnå økt interesse for stipendiatstillingene. Med unntak for BFE-fak., som melder fra om god rekruttering, viser tilbakemeldingene at rekrutteringen til stipendiatstillinger er relativt dårlig. Jur. fak. har lyst ut ti stillinger i 2008/2009. Bedømmelsen er klar for åtte av stillingene. Det var til sammen 20 søknader⁶¹ til disse stillingene. Ved det tidligere SV-fak. var det mellom en og åtte søkere til ni stillinger. HSL-fak. rapporterer at de vurderer å innføre tiltak med sikte på å øke tallet på søkere. Ved gamle Mat.-nat.fak. lyste de ut 11-12 stipendiatstillinger i 2008/2009. Tre av stillingene ble lyst ut to ganger. Til tross for at det var til sammen 95 søknader på stillingene, vurderer ikke fakultetet rekrutteringssituasjonen som god. De skriver at det til tider har vært vanskelig å finne personer som oppfyller kravene for opptak til ph.d.-studiet, og peker på at det er problematisk at UiT følger NOKUT's anbefaling når det gjelder omfang av høyere utdanning. Tilsvarende melding har Helsefak. gitt.

Effekter av kvalitetsreformen

Fakultetene ble bedt om å gi en vurdering av de endringer som er oppstått som følge av omlegging fra gammel og ny gradsstruktur, spesielt med hensyn til gjennomføringstid, gjennomføringsgrad og veiledning. I tillegg skulle fakultetene vurdere om det er forskjell på studenter som er tilknyttet en forskerskole og andre studenter.

Fakultetenes tilbakemelding er at tallmaterialet er for lite for å gi pålitelig informasjon om effekter av omleggingen fra gammel til ny gradsstruktur. Dette gjelder også for forskerskolene. Imidlertid påpeker flere fakulteter at det synes som at gjennomføringstiden er blitt redusert. Fakultetene har også innført ulike tiltak for å redusere gjennomføringstida og øke gjennomføringsgraden. De fleste fakultetene har krav om at studentene skal ha minst to veiledere. Dette skal sikre en tettere oppfølging, og sørge for at studentens progresjon blir mindre sårbar som følge av en veileders fravær som følge av sykdom, permisjon eller forskningsopphold. Bedre oppfølging av framdriftsrapportering og bruk av medarbeidersamtaler bør også føre til en positiv utvikling.

Forskerutdanning ved nye UiT

Universitetsstyret vedtok i Sak S 88-09 ny organisering av ph.d.-studiet og ny ph.d.-forskrift for UiT. Fra og med 1.1.2010 vil Universitetet i Tromsø ha seks ph.d.-programmer med tilhørende studieretninger.

Fakultetene har rapportert måltall for disputaser i 2010, og prognose for årene 2011 og 2012 (tabell 8). I fjorårets utdanningsmelding var fakultetenes måltall for 2009 satt til 131. Våren 2009 ble det gjennomført 67 disputaser ved UiT. Det ser derfor ut som om antallet disputaser vil bli noe mindre enn måltallet for 2009. Måltallet for 2010 og prognosen for 2012 synes også å være noe optimistisk, på bakgrunn av at det ble tatt opp 109 studenter i 2006 og 116 i 2008. Prognosen for 2011 virker derimot realistisk, da det tatt opp 143 nye studenter i 2007.⁶²

⁶¹ Noen personer søkt på flere av stillingene.

⁶² Opptakstall fra DBH.

Tabell 8. Måltall for disputaser i perioden 2009-2011

Enhet	Måltall 2010	Prognose 2011	Prognose 2012
Helsefak.	39	49	58
Jur. fak.	6	4	4
BFE-fak.	25	25	25
HSL-fak.	36	42	34
NT-fak.	15	18	18
Sum	121	138	141

Mål og handlingsplan

Mål

- UiT skal ha internasjonalt konkurransedyktige ph.d.-utdanninger, øke antallet uteksaminerte ph.d.-studenter og utdanne forskere som kan møte samfunnets behov.

Handlinger

- Gjennomføre evaluering av forskerutdanningen - inkludert forskerskolene.
- Etablere tettere samarbeid med eksterne institusjoner som har stipendiater som er ph.d.-studenter ved UiT.
- Etablere gode internasjonal mobilitetsordninger, som bygger på gjensidig prioritert institusjonssamarbeid, for ph.d.-studenter.
- Utarbeide rutiner for registrering av refusjoner i FS.

Forenklet forskningsmelding

2008

Universitetet i Tromsø

KAPITTEL 1

INNLEDNING

Fram til og med 2008 har både Utdanningsmeldinga og Forskningsmeldinga til Universitetet i Tromsø blitt presentert for universitetsstyret i desember. Analysene i meldingene har dannet et naturlig bakteppe for universitetsstyrets budsjettbehandling i desembermøtet. Offisielle resultater knyttet til blant annet vitenskapelig publisering, ekstern finansiering av forskning og forskermobilitet er først tilgjengelig i begynnelsen av mars hvert år. Dette har medført at man i for eksempel Forskningsmeldinga for 2007/2008 har måttet basere analysene på tallmateriale fra 2007. Universitetsdirektøren besluttet våren 2009 at fra og med 2010 skulle Forskningsmeldinga presenteres for universitetsstyret på vårsemesteret. Dette ble gjort fordi UiT da (i) har anledning til å basere analysene i Forskningsmeldinga på oppdaterte tall for hele kalenderår, (ii) kan presentere oppdaterte tall i styringsdialogen med Kunnskapsdepartementet og (iii) kan fordele arbeidstrykket til fakultetene noe mer jevnt utover året. Siden man ikke har tilgang på mer oppdaterte tall for forskningsvirksomheten på høsten, vil det nye regimet gi universitetsstyret den samme bakgrunnsinformasjonen som tidligere når det gjelder gjennomføringen av budsjettbehandlingen. I påvente av Forskningsmeldingen for 2009, som presenteres for styret våren 2010, ønsker universitetsdirektøren å orientere styret om forskningsvirksomheten i 2008 gjennom en forenklet Forskningsmelding. Den forenklete forskningsmeldinga for 2008 presenterer data for både Høgskolen i Tromsø og det gamle Universitetet i Tromsø, men inneholder ikke like inngående analyser som den ordinære forskningsmeldingen.

KAPITTEL 2

RESULTATER AV VITENSKAPELIG PUBLISERING

Økt vitenskapelig publisering er en hovedutfordring innenfor forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid. Som et ledd i dette arbeidet skal universitetet legge til rette for at alle vitenskapelige ansatte fortsatt skal ha gode vilkår for forskning utviklingsarbeid. Forskningsterminer er viktig for dette formålet. [...] Alle med forsknings- og utviklingsandel i stillingen forventes å publisere jevnlig.

Fra Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013

Publisering av nye erkjennelser og vitenskap til forskersamfunnet, allmennheten og næringslivet er en sentral oppgave for UiT. En av de viktigste arenaene for dette er publisering i vitenskapelige tidsskrift og forlag. Gjennom publisering gjøres forskningen kjent for verden omkring oss, og universitetet blir synliggjort.

Resultater 2008

I 2008 oppnådde UiT totalt 865 publikasjonspoeng, en økning på 14,6 % i forhold til 2007. Dette var den sterkeste økningen av universitetene. UiT hadde i 2008 7,5 % av publikasjonspoengene i sektoren, en økning på 0,3 % i forhold til 2007. UiTs andel av universitetenes publisering var 9,3 % i 2008, mot 9,1 % i 2007, 8,9 % i 2006 og 8,4 % i 2005. Dette betyr at UiT gradvis har økt sin relative andel av publiseringen i sektoren og ved universitetene.

Tabell 1: Universitetenes publikasjonspoeng i 2008

Institusjon	Publikasjonspoeng	Endring i poeng fra 2007	Andel av poeng	Forfatterandeler	Publiseringsnivå (%)		Publikasjonsform (%)		
					Nivå 1	Nivå 2	Periodika artikler	Antologi-artikler	Mono-grafier
Totalt for sektoren:	11 522,50	9,8 %	100 %	8 354,81	79,1 %	20,9 %	69,6 %	27,6 %	2,9 %
Universiteter	9 342	9 %	81,1 %	6 612,6	77,3 %	22,7 %	71,9 %	25,5 %	2,7 %
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	2 248	7,2 %	19,5 %	1 631,6	77,6 %	22,4 %	66,3 %	31,4 %	2,3 %
Universitetet for miljø- og biovitenskap	327,2	-8,7 %	2,8 %	267,4	84,4 %	15,6 %	90,0 %	10,0 %	0,0 %
Universitetet i Bergen	1 741,2	4,0 %	15,1 %	1 258	77,8 %	22,2 %	77,7 %	19,6 %	2,8 %
Universitetet i Oslo	3 557,6	13,9 %	30,9 %	2 390,9	74,7 %	25,3 %	70,9 %	25,9 %	3,2 %
Universitetet i Stavanger	343,8	5,8 %	3,0 %	238,4	75,9 %	24,1 %	73,7 %	23,6 %	2,7 %
Universitetet i Tromsø	865,0	14,6 %	7,5 %	616	80,1 %	19,9 %	77,4 %	20,4 %	2,3 %
Høgskolen i Tromsø	17,5	-38,2 %	0,2 %	13,4	96,3 %	3,7 %	68,8 %	23,8 %	7,4 %

Kilde: DBH

I 2008 oppnådde HiTø totalt 17,5 publikasjonspoeng, en nedgang på 38,2 % i forhold til 2007. Statlige høyskoler økte sin produksjon av publikasjonspoeng med 11,5 % i 2008. Til tross for dette falt deres relative andel av sektorens publiseringer fra 13,6 % i 2007, til 11,6 % i 2008 (tabell 2). Universitetenes andel økte fra 79,4 % til 81,1 % i samme periode.¹

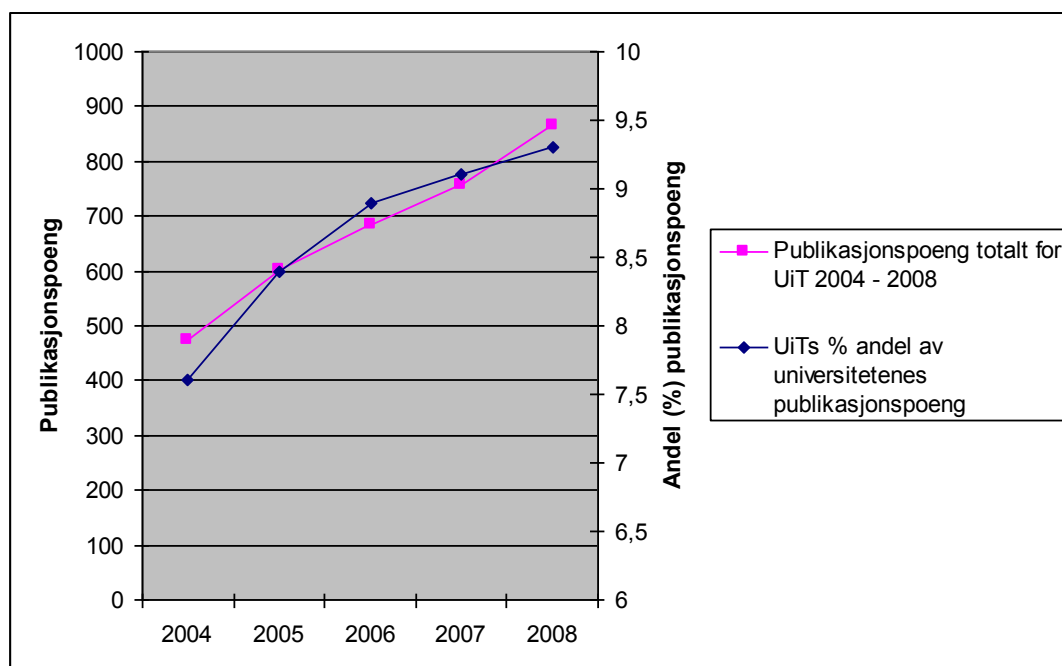
Tabell 2: Universitetenes og statlige høyskolars andel av publikasjonspoeng, 2005-2008

	2005		2006		2007		2008	
	Poeng	Andel	Poeng	Andel	Poeng	Andel	Poeng	Andel
Universitetene	7182,2	80,9 %	7723,7	80,4 %	8331,5	79,4 %	9342,0	81,1 %
Statlige høyskoler	1064,4	12 %	1163,5	12,1 %	1432	13,6 %	1334,2	11,6 %

Kilde: DBH

Økning av publikasjonspoeng kan enten skje ved at antallet forfatterandeler øker for institusjonen, eller at publiseringsmønsteret endrer seg i retning av økt publisering i forlag og tidsskrifter på nivå 2. UiT hadde 616 forfatterandeler i 2008 mot 551,4 i 2007, en økning på 11,7 %. Antall ansatte i undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger² økte med 6,6 % i samme periode. Økningen i forfatterandeler skyldes derfor både at de ansatte har publisert mer, og at det er ansatt flere i vitenskapelige stillinger. I samme periode gikk andelen publikasjoner i nivå 2-kanaler fra 20,9 % til 19,9 %, noe som medførte at UiT i 2008 lå godt under snittet (22,7 %) for universitetene når det gjaldt publisering i nivå-2 kanaler.

Figur 1³: Utvikling i vitenskapelige publisering ved UiT i perioden 2004-2008

Kilde: DBH

¹ Noe av forklaringen ligger i at Agder har endret status fra høyskole til universitet.

² Rekrutteringsstillinger er med i datagrunnlaget.

³ Data for 2004, som ligger til grunn for beregning av UiTs andel av universitetenes publisering, inneholder ikke data fra UMB og UiS. Disse institusjonene er med i datagrunnlaget for 2005, 2006 og 2007. UiTs andel er derfor noe lavere i 2004 enn det som kommer fram i figuren.

Resultater for enhetene i 2008

Tabell 3: UiTs resultater i 2008, fordelt på fakultet

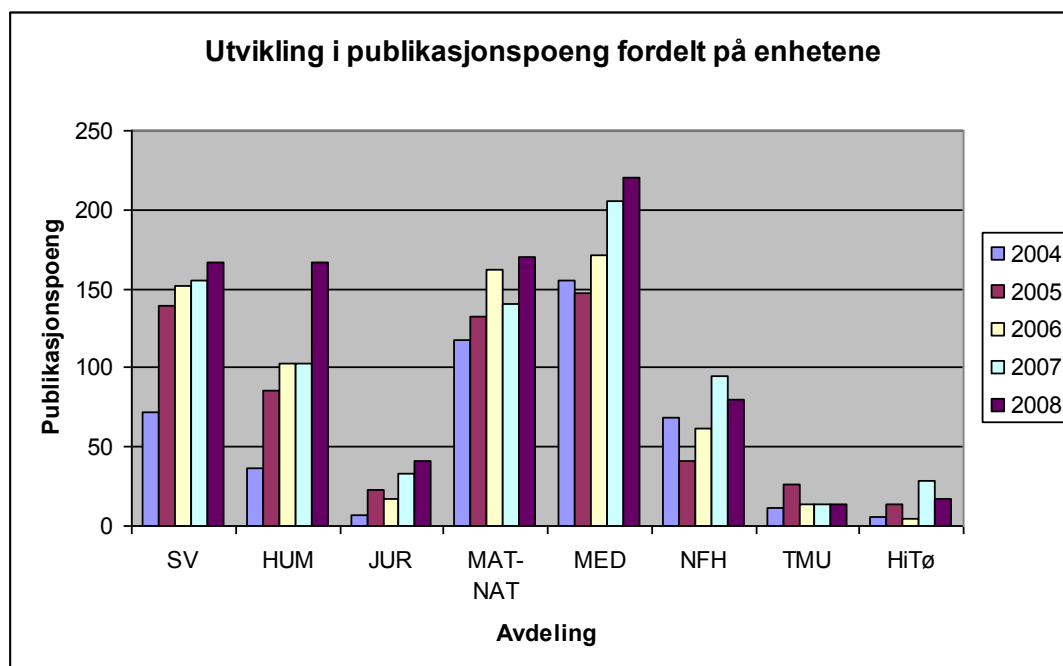
Enhet	Pub.poen g	Endrin g poeng, %	Ande l av poen g	Forfatter - andeler	Publiseringsniv å		Publikasjonsform		
					Nivå 1	Nivå 2	Periodik a artikler	Antologi - artikler	Mono - grafier
Totalt: UiT	865,0	14,6 %	7,5 %	616	80,1 %	19,9 %	77,4 %	20,4 %	2,3 %
Det medisinske fakultet	219,9	6,8 %	25,4 %	160,1	80,9 %	19,1 %	97,0 %	3,0 %	0,0 %
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	167,1	7,3 %	19,3 %	138,7	83, %	16,9 %	48,0 %	48,5 %	3,5 %
Det juridiske fakultet	41,4	23,2 %	4,8 %	26,0	92,3 %	7,7 %	80,8 %	7,7 %	11,5 %
Det matematisk naturvitenskapelige fakultet	170,3	21,0 %	19,7 %	102,6	65,5 %	34,5 %	90,6 %	9,4 %	0,0 %
Det humanistiske fakultet	166,4	62,8 %	19,2 %	96,9	72,3 %	27,7 %	58,0 %	35,9 %	6,2 %
Norges fiskerihøgskole	80,3	-15,2 %	9,3 %	70,9	93,0 %	7,0 %	97,6 %	2,4 %	0,0 %
Tromsø museum - universitetsmuseet	13,9	-1,2 %	1,6 %	13,9	96,4 %	3,6 %	96,4 %	3,6 %	0,0 %
Senter for samiske studier	1,8	-46,9 %	0,2 %	2,4	97,5 %	2,5 %	2,5 %	97,5 %	0,0 %
U-VETT	2,2	-51,1 %	0,3 %	3,0	100,0 %	0,0 %	16,7 %	83,3 %	0,0 %

Kilde: DBH

Med unntak av NFH har alle fakultetene ved UiT hatt en økning i produksjonen av publikasjonspoeng i 2008 i forhold til året før. NFH har en liten økning i antall forfatterandeler (70,9 i 2008 mot 70,7 i 2007). I tillegg har fakultetet en endring i publiseringsmønsteret, med økt publiseringen av artikler i periodika og en nedgang i antologiartikler. Artikler i periodika gir høyere uttelling enn artikler i antologier. Normalt skulle disse faktorene føre til en økning i produksjonen. Nivå 2-publiseringen har imidlertid falt fra 21,5 % i 2007 til 7,0 % i 2008. Nedgangen i publikasjonspoeng ved NFH skyldes derfor den lave andelen av publikasjoner i nivå 2-kanaler.

Det humanistiske fakultet er den enheten ved UiT som har størst prosentvis økning (62,8 %) i 2008. Økningen i antall forfatterandeler er hovedårsaken. Fakultetet hadde 96,9 forfatterandeler i 2008 mot 68 i 2007, en økning på 43 %. Også dette fakultetet har en endring i publiseringsmønsteret med økt publiseringen av artikler i periodika og en nedgang i antologiartikler. Andelen av publisering i nivå 2-kanaler er fortsatt høy, men sank fra 41,9 % i 2007 til 27,7 % i 2008. Hum. fak. sammen med Mat.-nat. fak. drar opp snittet for publisering i nivå 2-kanaler. De andre fakultetene har en lavere nivå 2-andel enn snittet for UiT.

Figur 2: Utvikling i vitenskapelige publikasjoner fordelt på enhetene ved UiT i perioden 2004-2008

Kilde: DBH

Sammenlikning av publikasjonstall mellom institusjonene

For å sammenlikne publikasjonstallene mellom institusjonene kan vi se på antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor⁴ og per fagårsverk⁵. I tabellen under er de seks universitetene⁶ og høyskolene i Nord-Norge sammenlignet med hverandre.

Tabell 4: Publikasjonspoeng per fagårsverk og førstestilling/postdoktor (2004-2008)

	Indikatorer									
	Pubpoeng per fagårsverk					Pubpoeng per førstestilling/postdok.				
	År					År				
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Inst., ny inndeling										
Alle institusjoner i sektoren	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5
Universiteter	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7
UiO	1,0	0,9	0,9	1,0	1,1	2,0	1,9	2,0	2,0	2,2
UiB	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7
UiT	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4
NTNU	0,5	0,6	0,7	0,9	0,8	1,1	1,4	1,5	1,8	1,8
UiS	0,2	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	1,0	1,3	1,2	1,1

⁴ Førstestilling er samlebetegnelse på professor, dosent, førsteamanuensis, førstelektor, som tradisjonelt har vært grunnlag for beregning av resultatbasert finansiering i statsbudsjettet. I tillegg til tradisjonelle førstestilling, omfatter dimensjonen også professor II og postdoktor rekrutteringsstillinger (DBHs definisjon).

⁵ Fagårsverk er definert som alle forsknings- undervisnings- og formidlingsstillinger - medregnet for eksempel midlertidige stillinger, stipendiater og universitetsbibliotekarer.

⁶ Agder ble universitet i 2007 og er derfor ikke klassifisert som universitet i 2006-statistikken.

UMB	0,6	0,9	0,8	0,7	0,6	1,0	1,4	1,3	1,2	1,1
UiA	0,4	0,4	0,6	0,5	0,5	0,8	0,9	1,2	1,0	1,0

Statlige høyskoler	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7
Høgskolen i Bodø	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,8	0,9	1,1	0,7	0,7
Høgskolen i Finnmark	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,3	0,6	0,5	0,6
Høgskolen i Harstad	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,5	0,3	0,4	0,6
Høgskolen i Narvik	0,2	0,1	0,3	0,3	0,3	0,5	0,3	0,7	0,6	0,7
Høgskolen i Nesna	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,5	0,4	0,5	0,7
Høgskolen i Tromsø	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,4	0,1	0,6	0,3
Samisk høyskole	*	0,2	0,4	1,0	0,8	*	0,7	1,7	2,9	1,0

Kilde: DBH. * ikke tall i DBH

Av tabell 4 ser vi at UiT i hele perioden har vært det breddeuniversitetet som har hatt lavest produksjon. I 2008 produserte UiT også under snittet, 1,5 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor, for hele UH-sektoren. Snittet for universitetene i 2008 var på 1,7 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor. Universitetene, som er de ledende forskningsinstitusjonene, bør ligge godt over nivået i den samlede sektoren.

Snittet for de statlige høyskolene var på 0,7 publikasjonspoeng poeng per førstestilling/postdoktor for 2008. Høyskolene i Nord-Norge produserer omtrent likt med snittet, med unntak av HiTø som skiller seg negativt ut med lavere produksjon (0,3 poeng) enn de andre i 2008.

Fra og med 1. januar 2009 ble Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Tromsø fusjonert. Tabell 5 viser institusjonenes produksjon fordelt på førstestilling/postdoktor og fagårsverk i 2008, og hvordan produksjonen ville sett ut for det nye universitetet basert på data fra 2008. Som vi ser vil ikke fusjonen føre til vesentlige endringer i publiseringsstatistikken.

Tabell 5: UiT, HiTø og Det nye universitetet, 2008

	Pubpoeng	Fagårsverk	Pubpoeng per fagårsverk	Førstestilling/postdok.	Pubpoeng per førstestilling/postdok.
UiT	865	1135,3	0,8	601,3	1,44
HiTø	17,5	213,6	0,1	63,9	0,27
Det nye universitetet	882,5	1348,9	0,7	665,2	1,33

Kilde: DBH

I tabellene nedenfor (tabellene 6-11) er det gjort sammenlikninger mellom universitetene på fakultetsnivå for de fem siste årene. En slik framstilling har noen problematiske sider da enkelte fag kan være plassert på ulike fakultet ved ulike institusjoner. Det gir likevel en indikasjon på hvordan fakultetene ved UiT publiserer forskningsresultater sammenlignet med sine søsterfakultet ved de andre universitetene.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Tabell 6: Samfunnsvitenskapelige fakultet, 2004-2008

	Indikatorer									
	Pubpoeng per fagårsverk					Pubpoeng per førstestilling/postdok.				
	År					År				
Institusjoner	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Alle institusjoner i sektoren	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5
Universiteter	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7
Samfunnsvitenskapelige fakultet										
Det samfunnsvitenskapelige fakultet UiO	1,3	1,2	1,0	1,1	1,1	2,1	2,1	1,8	2,1	2,1
Det utdanningsvitenskapelige fakultet UiO	0,6	0,8	0,8	0,9	0,9	1,1	1,5	1,6	1,8	1,9
Det samfunnsvitenskapelige fakultet UiB	0,5	1,0	0,8	0,9	0,9	0,8	1,5	1,4	1,5	1,5
Det psykologiske fakultet UiB	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	1,2	1,5	1,4	1,4	1,5
Det samfunnsvitenskapelige fakultet UiT	0,4	0,7	0,8	0,8	0,8	0,7	1,2	1,4	1,4	1,4
Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse NTNU	0,7	0,9	0,7	0,8	1,0	1,3	1,8	1,3	1,4	1,7
Det samfunnsvitenskapelige fakultet UiS	0,2	0,4	0,4	0,5	0,4	0,8	1,5	1,0	1,1	0,9
Fakultet for økonomi og samfunnsfag UiA	0,3	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,8	0,9	1,0	0,9

Kilde: DBH

For de samfunnsvitenskapelige fakultetene skiller UiO seg noe ut fra de andre institusjonene, med en produksjon som ligger over snittet for universitetene. De andre universitetene, med unntak av UiS og UiA, produserte omtrent jevngodt i 2008. Felles for disse er at de ligger på eller litt under gjennomsnittlig produksjon for universitetene. SV-fak. ved UiT hadde en produksjon på 1,4 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 0,8 publikasjonspoeng per fagårsverk i 2008. Det er likt med snittet for UiT.

Det humanistiske fakultet

Tabell 7: Humanistiske fakultet, 2004-2008

	Indikatorer									
	Pubpoeng per fagårsverk					Pubpoeng per førstestilling/postdok.				
	År					År				
Institusjoner	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Alle institusjoner i sektoren	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5
Universiteter	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7
Humanistiske fakultet										
Det humanistiske fakultet UiO	0,7	1,0	0,9	1,2	1,3	1,3	1,9	1,7	2,1	2,3
Det teologiske fakultet UiO	1,3	0,9	1,6	1,5	1,5	2,2	1,5	2,7	2,5	2,8
Det historisk-filosofiske fakultet UiB	0,7	0,6	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1	1,3	1,6	1,8
Det humanistiske fakultet UiT	0,4	0,8	0,9	0,9	1,4	0,6	1,5	1,6	1,6	2,3
Det historisk-filosofiske fakultet NTNU	0,4	0,8	0,9	1,2	1,0	0,8	1,5	1,6	2,0	1,8
Det humanistiske fakultet UiS	0,2	0,5	0,4	0,4	0,5	0,6	1,2	1,0	0,9	0,8
Fakultet for humaniora og pedagogikk UiA	*	*	*	*	0,9	*	*	*	*	1,5

Kilde: DBH * ikke tall i DBH

Produksjonen ved de humanistiske fakultetene er jevnt over god. Med unntak av UiS og UiA produserer alle over snittet for universitetene. Hum. fak. ved UiT hadde en meget god produksjon i 2008, med 2,3 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 1,4 publikasjonspoeng per fagårsverk. Snittet for UiT var 1,4 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 0,8 publikasjonspoeng per fagårsverk.

Det medisinske fakultet

Tabell 8: Medisinske fakultet, 2004-2008

	Indikatorer									
	Pubpoeng per fagårsverk					Pubpoeng per førstestilling/postdok.				
	År					År				
Institusjoner	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Alle institusjoner i sektoren	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5
Universiteter	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7
Medisinske fakultet										
Det medisinske fakultet UiO	1,5	0,8	0,9	0,9	1,0	3,3	1,8	2,0	2,0	2,2
Det odontologiske fakultet UiO	0,5	0,5	0,4	0,3	0,6	1,0	1,1	0,9	0,7	1,3
Det medisinske fakultet UiB	1,4	0,9	1,0	0,9	0,9	2,0	1,5	1,7	1,4	1,5
Det odontologiske fakultet UiB	0,3	0,7	0,5	0,4	*	0,7	1,6	1,1	0,9	*
Det medisinske fakultet UiT	0,6	0,5	0,5	0,6	0,7	1,0	1,0	1,0	1,2	1,2
Det medisinske fakultet NTNU	1,0	0,6	0,6	0,7	0,6	2,0	1,3	1,4	1,7	1,5

Kilde: DBH

UiO skiller seg positivt ut når det gjelder produksjonen ved de medisinske fakultetene. UiO ligger klart over snittet for universitetene når det gjelder publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor. UiT kommer dårligst ut av de medisinske fakultetene i Norge, og ligger også under UiTs eget snitt både når det gjelder poeng per førstestilling/postdoktor og fagårsverk. Med. fak. hadde en produksjon på 1,2 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 0,7 publikasjonspoeng per fagårsverk i 2008. Snittet for UiT var 1,4 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 0,8 publikasjonspoeng per fagårsverk.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Tabell 9: Matematisk-naturvitenskapelige fakultet, 2004-2008

	Indikatorer									
	Pubpoeng per fagårsverk					Pubpoeng per førstestilling/postdok.				
	År					År				
Institusjoner	200 4	200 5	200 6	200 7	200 8	200 4	200 5	200 6	200 7	200 8
Alle institusjoner i sektoren	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5
Universiteter	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7
Matematisk-naturvitenskapelige fakultet										
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet UiO	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet UiB	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	1,7	1,6	1,9	1,8	1,8
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet UiT	0,7	0,7	1,0	0,8	0,8	1,2	1,3	2,0	1,6	1,5
NFH, UiT	0,5	0,3	0,4	0,6	0,5	1,0	0,6	0,9	1,3	1,0
Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk NTNU	0,3	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	1,5	1,7	1,8	2,0
Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi NTNU	0,2	0,4	0,7	0,7	0,6	0,5	0,9	1,4	1,4	1,4
Fakultet for naturvitenskap og teknologi NTNU	0,7	0,8	1,0	1,0	0,9	1,6	1,8	2,1	2,2	2,3
Det teknisk- naturvitenskapelige fakultet UiS	0,3	0,4	1,1	1,4	0,9	0,4	0,6	1,7	1,6	1,4
Institutter UMB	0,6	0,9	0,8	0,7	0,6	1,1	1,4	1,3	1,2	1,1
Fakultet for teknologi og realfag, UiA	*	*	*	*	0,5	*	*	*	*	0,9

Kilde: DBH. * ikke tall i DBH

Mat.-nat. fak. hadde en produksjon i 2008 som var noe under flere av søsterfakultetene ved de andre universitetene. Fra å produsere på nivå med disse i 2006, har fakultet hatt en nedadgående kurve de to siste årene. Fakultetet produserte 1,5 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 0,8 publikasjonspoeng per fagårsverk i 2008. Dette var omtrent likt med snittet for UH-sektoren og UiT, men litt under snittet for universitetene i 2008.

Norges fiskerihøgskole

NFH driver forskning innenfor både samfunnsvitenskapelige og matematisk-naturvitenskapelige disipliner. I denne sammenlikningen er avdelingen satt opp sammen med de matematisk-naturvitenskapelige fagene (se tabell 9). NFH hadde en produksjon på 1,0 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 0,5 publikasjonspoeng per fagårsverk i 2008. Dette var den laveste produksjonen av fakultetene ved UiT, og godt under snittet for universitetene og UH-sektoren.

Det juridiske fakultet

Tabell 10: Juridiske fakultet, 2004-2008

	Indikatorer									
	Pubpoeng per fagårsverk					Pubpoeng per førstestilling/postdok.				
	År					År				
Institusjoner	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Alle institusjoner i sektoren	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5
Universiteter	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7
Juridiske fakultet										
Det juridiske fakultet UiO	1,0	1,2	1,4	1,1	1,7	2,1	2,9	3,2	2,7	3,7
Det juridiske fakultet UiB	0,8	0,9	1,2	1,2	1,0	1,8	2,0	2,6	2,7	2,4
Det juridiske fakultet UiT	0,2	0,8	0,5	0,9	1,2	1,1	2,9	2,0	2,2	2,9

Kilde: DBH

Produksjonen ved de juridiske fakultetene er jevnt over meget god. Jur. fak. ved UiT hadde en produksjon i 2008 på 2,9 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 1,2 publikasjonspoeng per fagårsverk. Snittet for UiT var 1,4 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 0,8 publikasjonspoeng per fagårsverk.

Tromsø museum

Tabell 11: Museer, 2004-2008

	Indikatorer									
	Pubpoeng per fagårsverk					Pubpoeng per førstestilling/postdok.				
	År					År				
Institusjoner	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Alle institusjoner i sektoren	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5
Universiteter	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7
Museer										
Kulturhistorisk museum, UiO	0,3	0,8	0,8	0,4	0,9	0,8	1,7	2,0	1,5	2,9
Naturhistorisk museum, UiO	0,7	0,6	1,2	1,2	1,1	1,3	1,3	2,2	2,1	2,0
Bergen museum UiB	*	0,9	0,4	0,9	0,5	*	1,6	0,6	1,6	0,8
Tromsø museum - universitetsmuseet UiT	0,3	0,7	0,3	0,4	0,4	0,6	1,5	0,7	0,8	0,8
Vitenskapsmuseet NTNU	0,5	0,5	0,5	0,7	1,4	1,5	1,6	1,3	1,6	2,8

Kilde: DBH. * ikke tall i DBH

I resultatene for museene skiller UiO og NTNU seg ut fra de andre institusjonene, med en produksjon som ligger godt over snittet for universitetene. UiB og UiT har på sin side en produksjon som ligger godt under snittet for universitetene. TMU hadde en produksjon på 0,8 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 0,4 publikasjonspoeng per fagårsverk i 2008. Snittet for UiT var 1,4 publikasjonspoeng per førstestilling/postdoktor og 0,8 publikasjonspoeng per fagårsverk.

KAPITTEL 3

EKSTERNT FINANSIERT VIRKSOMHET

Rammevilkår

Den eksternt finansierte virksomheten (EFV) er en integrert del av Universitetet i Tromsø forskningsvirksomhet og vil være et svært viktig virkemiddel for at UiT skal kunne ekspandere som forskningsinstitusjon.

Forskernes kompetanse og innsats er avgjørende for den eksternt finansierte virksomheten, samtidig som søknadsprosessen og prosjektgjennomføringen er krevende og legger beslag på ressurser som alternativt kunne vært benyttet til direkte forskningsinnsats.

UiT ønsker i den forbindelse å:

- Stimulere til økt søknadsskriving av høy kvalitet til både Forskningsrådet, EU og andre finansieringskilder ved å fremme potensielle søkere og premiere gode søknader i interne konkurransearenaer.
- Legge til rette for prosjektsøknader til EU gjennom økonomisk stimulering, både gjennom Forskningsrådets ordning for Prosjektetableringsstøtte (PES) og ved å sette av interne midler for posisjonering mot europeiske samarbeidspartnere.
- Etablere tydelig og hensiktsmessig arbeidsdeling mellom fakulteter og administrasjonen sentralt i forhold til administrativ støtte både i forbindelse med søknader om eksternt finansiering og oppfølging av eksternt finansierte prosjekter. Det vil her være sentralt å avlaste forskerne gjennom ivaretagelse av administrative oppgaver i søknads- og kontraktsarbeidet.
- Øke det administrative kompetansenivået i forhold til EU-søknader og EU-kontraktforhandlinger både sentralt og på fakultetene.
- Opprette interne faglige og administrative fora for læring og erfaringsutveksling.
- Delta aktivt på Forskningsrådets og EUs møteplasser for forskning.
- Utvikle et nytt prosjektforvaltningssystem for bedre planlegging, budsjettering og oppfølging av prosjektporteføljen til UiT.

Faglig ledelse har en viktig rolle når det gjelder framheving av gode forskningsmiljøer og stimulering til økt eksternt finansiert virksomhet. UiTs rolle og engasjement er viktig for at forskere skal kunne hevde seg i den sterke internasjonale konkurransen.

- Fakulteter og enheter bør gjennom sitt strategiarbeid legge til rette for prosesser som sikrer at gode ideer får gode utviklingsvilkår og at faglige ledere har en rolle i forhold til motivasjon og støtte av forskere og forskerinitierte tiltak.

I det følgende beskrives og diskuteres omfanget og fordelingen av den eksternt finansierte virksomheten ved UiT og HiTØ. Deretter presenteres UiTs søknadsinnsats og uttelling i de viktigste virkemidlene: Forskningsrådet og EU.

Omfanget av den eksternt finansierte virksomheten

Tabell 1 viser omfanget av den eksternt finansierte virksomheten ved de norske universitetene i 2008.

UiTs andel av universitetenes samlede eksterntfinansiering har gått opp i 2008. I 2005 var den ca 11 %, mens den sank til 9,9 % i 2007. I 2008 var UiTs andel 12,3 %.

Tabell 1: Universitetenes inntekter fra EFV

Institusjon:	Inntekter EFV inklusiv Forskningsrådet (1000 kr)			Andelen Universitetenes EFV (%)		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
NTNU	917 438	1 043 241	1 101 795	31,5	31,6	32,2
UMB	188 958	222 076	216 966	6,5	6,7	6,3
UiB	566 457	674 813	488 064	19,4	20,4	14,3
UiO	873 579	951 912	1 073 489	30,0	28,8	31,4
UiS	78 816	83 610	89 392	2,7	2,5	2,6
Agder	*	*	*	*	*	*
UiT	291 234	325 661	418 676	10,0	9,9	12,3
HiTø	*	*	26 655	*	*	0,8
Sum universiteter	2 916 482	3 301 313	3 417 045			
Institusjon:	Inntekter Forskningsrådet (1000 kr)			Andel Forskningsrådet i forhold til statstilskudd (%)		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
NTNU	457 354	479 498	513 628	17,3	17,8	16,2
UMB	92 042	124 820	133 067	19,3	24,2	22,0
UiB	285 048	411 490	331 805	14,5	20,5	14,3
UiO	542 575	591 192	641 450	16,2	16,8	15,9
UiS	18 762	21 603	30 288	2,8	3,2	4,1
Agder	*	*	25 111	*	*	3,6
UiT	135 616	142 442	173 524	11,9	12,4	12,3
HiTø	*	*	3 451	*	*	1,4
Sum universiteter	1 531 397	1 771 045		15,0	16,8	

Kilde: DBH Etatsstyringsdata og regnskapsystemet UiT 2008 * Tall mangler

Tabell 2 viser den fakultetsvise fordelingen av inntekter fra EFV i 2008. Samlet inntekt fra kommune og fylke utgjorde i 2008 ca 20 mill. Det er påregnelig at nye regionale virkemidler vil føre til at finansiering fra kommune/fylke øker i årene som kommer.

Tabell 2: Inntekter i 2008 fra EFV fordelt på fakultet og finansieringskilde (1000 kroner)

Fakultet	Forsk- nings- rådet	Statlig	Komm./ fylke	Organi- sasjoner	Nær/ privat	EU- forsk./ FP	EU- andre	Stiftelser	Andr. utl.	Total inkl Forsk- ningsrådet
Hum. fak.	12 781	1 443			2		80		3 550	17 856
Jur.fak	2 169	2 288	281	6	355			51	1	5 151
Mat.-nat. fak.	52 627	4 760	15	649	7 900	3 136	6	515	11 340	80 948
Med. Fak.	37 605	66 717	121	14 410	9 575	8 567	897	1 121	2 368	141 381
SV-fak.	10 555	13 287	2 177	831	2 277		807	99	1 107	31 140
NFH	35 421	10 647	839	1 066	3 303	2 654		1 781	2 080	57 791
TMU	1 548	10 418	10 323	200	290				25	22 804
U-VETT		15	16	403	806					1 240
SEMUT		125	70							195
RA		1 000								1 000
Kvinnforsk	35	1 036								1 071
Samiske sent.	2 333	684	2	12	664			2	5	3 702
AFH	2 417	2 485	287	64	1 464					6 717
AFI	2	178	418		235					833
AFK	70	1 436	165	351	79					2 101
AFL	961	1 133	5 325	1 157	664					9 240
BUNN		4 307	189	13	573	588	71			5 741
TOTALT	158 524	121 959	20 228	19 162	28 187	14 945	1 861	3 569	20 476	388 911

Kilde: Regnskapssystemet UiT (tall uten administrasjon, UB, osv.)

Søknadsinnsats og uttelling i Forskningsrådet

Forskningsrådet er den viktigste konkurransearenaen for UiT. Endringene i Forskningsrådet de siste årene har gått mot større, tverrfaglige program som involverer større forskningsgrupper, gjerne basert på samarbeid mellom forskere fra flere institusjoner. Høg kvalitet på egen forskning er fortsatt nødvendig, men ikke lenger tilstrekkelig. Det kreves i tillegg samarbeid i gode nasjonale og internasjonale nettverk.

Tabell 3 viser antall søknader fra UiT og suksessrate for universitetene for årene 2004-2008. I tillegg viser tabellen søknadsbeløpet på de innvilgede prosjektene. Innvilget søknadsbeløp er knyttet til det året søknaden er innsendt og ikke det året resultatet av evalueringen foreligger. Tid fra søknad til kontrakt varierer, men i de normale virkemidler i Forskningsrådet (forskerprosjekt under de fri prosjekt) tar det fra seks måneder til ett år.

Tabell 3: Søknadsinnsats og uttelling i Forskningsrådet

År	Søknader				Innvilget søknadsbeløp
	UiT antall	UiT andel av universitetene (%)	Suksessrate Universitetene (%)	Suksessrate UiT (%)	Verdien av nye kontrakter (mill)
2004	248	11	27	29	*
2005	253	11	27	24	200
2006	212	*	34	38	164
2007	204	*	*	26	227
2008	178	*	*	17	189

Kilde: Forskningsrådet * Tall mangler

Reduksjonen i antall søknader de siste årene kan delvis tilskrives Forskningsrådets omlegging av virkemidlene mot større prosjekt.

UiTs suksessrate er i 2008 16,9 %. Søknadsbeløpet for de innvilgede prosjektene for søknadsåret 2008 var 189 mill.

Tabell 4 viser fakultetenes/enhetenes søknadsinnsats og deres uttelling til Forskningsrådet i 2008.

Tabell 4: Fakultetenes søknadsinnsats til Forskningsrådet i 2008

Enhet	Søknader i 2008				Revidert budsjett
	Søknader	Innvilget	Suksessrate (%)	Søknadsbeløp innvilgede søknader (mill)	
SV-fak. / Hum.fak	53	5	9,4	18,6	16,2
Jur. fak.	1	0	0,0	0	0
Med. fak.	61	9	14,8	45,8	28,9
Mat.-nat. fak.	32	11	34,4	96	66,6
NFH	24	3	12,5	23,1	22,6
TMU	1	1	100	0,03	0,03
Senter for samiske studier	3	1	33,3	5,2	5,3
Andre	3	0	0,0	0	0
SUM	178	30	16,9	189	140

Totalt volum på nye innvilgede prosjekter basert på søknadsinnsatsen i 2008 er ca 189 mill. Mat.nat. fakultet har en vesentlig andel av dette, ca 96 mill, deretter kommer Med.fak. med ca 46 mill.

Søknadsinnsats og uttelling i EUs forskningsprogram

EUs 7. rammeprogram er verdens største forskningsprogram og har siden starten i rammeprogramperioden i 2007 gjennomført flere utlysninger.

Tabell 6 gir informasjon om søknadsinnsats og uttelling i rammeprogrammets virkemidler *Cooperation* og *Capacities* for de norske universitetene. Tabellen viser resultater slik de forelå i april 2009. UiTs 40 søknader utgjør i underkant av 9 % av universitetenes samlede søknadsinnsats. UiT hadde i april fått innvilget 7 søknader, og dermed en suksessrate på 18 %. Dette er tredje beste suksessrate blant universitetene, men noe under suksessraten for universitetene sett under ett. Totalt er volumet av UiTs EU-finansiering ca. 24 millioner kr.

UiT er for tiden i forhandlinger om fire prosjekter under *Cooperation* og *Capacities* som ikke er kommet med i statistikken som her presenteres.

Tabell 6: Universitetenes FP7 deltakelse i *Cooperation and Capacities* i 2008.

	Deltar i antall prosjekter		
Institusjon	Søknader	Innstilte prosjekter	Suksessrate (%)
UiO	123	26	21
UiB	104	29	28
NTNU	139	21	15
UiT	40	7	18
UiS	14	2	14
UiA	13	1	8
UMB	35	4	11
Sum	468	90	19

Kilde: Forskningsrådet 2009

UiT har i tillegg deltatt med elleve søknader til virkemiddelet *Ideas*. Dette er virkemiddelet for fremragende grensopprengende grunnforskning og forvaltes av det nye Europeiske forskningsrådet (ERC). *Ideas* består av ordningene *Starting Grants (StG)* og *Advanced Investigator Grants (AdG)*. Ni av UiTs søknader var rettet mot StG, mens to søknader var rettet mot AdG. Ingen av søknadene til StG oppnådde finansiering, men professor Eiliv Lund fikk gjennomslag for sin søknad til AdG. Konkurransen er ekstremt hard for disse ordningene. I den første StG-utlysningen mottok ERC rundt 9 000 søknader, hvorav ca 250 ble innvilget. En av 86 søknader fra Norge ble innvilget. To norske AdG-søknader var blant de 254 som nådde igjennom i første utlysning, hvorav den ene altså var professor Lunds søknad.

UiT har vært med i 12 søknader mot mobilitetsordningene Marie Curie Actions (MCA) under virkemiddelet *People*, men har foreløpig ikke skrevet kontrakt på noen av disse. Universitetet er for tiden i forhandlinger med Europakommisjonen i forhold til to MCA-prosjekter.

I tabell 7 er søknadene fra UiT fordelt på fakultetene. Fire søknader har ikke vært forelagt administrasjonen og fakultetstilhørighet er dermed ukjent. NFH har hatt stor søknadsaktivitet og har også fått tilslag på fire av søknadene, hvorav den ene er som koordinator. Mat.-nat. fak. har hatt få, men aktive søkere med god gjennomslagskraft. De er involvert i to prosjekter som har oppnådd finansiering. Med. fak. er involvert i ett prosjekt som har fått finansiering, og har vært med i fire andre kjente søknader. De har i tillegg UiTs eneste *Ideas*-prosjekt.

Tabell 7: Kjente søknader til FP7 Cooperation og Capacities fordelt på fakultet

Enhet	Søknader	Kontrakter
Med. fak.	5	1
SV-fak.	4	0
Jur. fak.	0	0
Mat.-nat. fak.	6	2
Hum. fak.	6	0
NFH	15	4
Ukjent	4	

Flere søknader har oppnådd gode evalueringer, selv om de ikke har fått finansiering. Både forskere ved Hum. fak. og ved SV-fak har vært nære og fått gode evalueringer, på tross av at de i liten grad har tidligere erfaring fra rammeprogrammene.

Det er særlig innenfor Cooperation-temaet *Environment (including climate change)* at UiT har hatt suksess. Hele fire av kontraktene gjelder prosjekter innenfor dette temaet. De tre øvrige kontraktene gjelder cooperation-temaet *Food, Agriculture, Fisheries and Biotechnology* og Capacities-temaene *Research Infrastructures* og *Sciences in Society*.

KAPITTEL 4

KOMMERSIALISERING

UiT skal gjennom forskning og utviklingsarbeid være en sentral motor for økt innovasjon og næringsutvikling i regionen.

Frå *Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013*

Vellykket kommersialisering krever et godt samarbeid mellom forskningsmiljøer og kommersialiseringsaktører, en tydelig organisasjon og et ryddig regelverk som ansatte, studenter og samarbeidspartnere kan forholde seg til. Det siste året har UiT tatt en rekke grep i retning av en klar organisasjon og et godt regelverk. Vi har inntatt en tydeligere rolle i styringen av TTO Nord, og kommersialiseringsaktørene knyttet til UiT har fått en mer definert rolle enn tidligere. Rolledelingen mellom aktørene er blitt bedre avklart og sammenhengen mellom det offentlige virkemiddelapparatet bedre synliggjort for forskerne, bl.a. via nettsiden uit.no/tto. UiT har i likhet med mange andre universiteter vedtatt Felles rettighetspolitikk for Norges universiteter. Arbeidet med implementering av den nye policyen innbefatter nye kontrakter, arbeidsavtaler og generell informasjonsvirksomhet. En Veiledning til nyskaping rettet mot studenter og vitenskapelig og administrativt ansatte er utarbeidet. Her beskrives kommersialiseringsarbeid, virkemidler, aktører og tjenester. Det er også utarbeidet nye såkalte Disclosure of innovation (DOFI), altså innmeldingsskjemaer for patenterbare resultater og andre arbeidsresultater som skal meldes inn til arbeidsgiver. UiT deltar også i det videre arbeidet på nasjonalt nivå.

I 2008 registrerte TTO Nord elleve ideer, som resulterte i tre utfylte DOFI-skjema. De respektive tallene for 2007 var henholdsvis ni og tre. Det er normalt bare et fåtall av de innmeldte ideene som kan forventes å bli til kommersialiseringsprosjekter.

Universitetsstyret vedtok i desember 2008 *Universitetets retningslinjer for forvaltning av bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA)*. Disse retningslinjene ble laget på basis av *Felles rettighetspolitikk for Norges universiteter* (IPR-policyen), som ble omtalt i forrige melding, og Kunnskapsdepartementets Rundskriv F 20-07 *Reglement om statlige universiteter og høyskoleers forpliktende samarbeid og erverv av aksjer*. BOA-regelverket har vært et nyttig verktøy i håndteringen av næringslivssamarbeid. IPR-policyen og BOA har for alvor kommet til anvendelse og gitt nye utfordringer og problemstillinger knyttet til rettigheter til kommersielt utnyttbare forskningsresultater som er framkommet i samarbeidsprosjekter med næringslivet.

Årsakene til det lave idetilfanget ved UiT ble i forrige forskningsmelding foreslått forklart med blant annet at støtteapparatet ikke ble oppfattet som godt nok. I 2009 har universitetet fått tilført nye administrative ressurser på området ekstern finansiering / næringslivssamarbeid. Kommersialiseringsutvalget er lagt ned, og TTO Nord har fått fullmakt til å fatte avgjørelser angående universitetets IPR. Dette håper vi skal føre til mer effektiv saksbehandling. Det arbeides videre med å få på beina et mer effektivt og solid kommersialiseringsapparat i randsonen. Økt kompetanse og tilgang på midler til kommersialisering er en målsetning for dette arbeidet.

Totalt sett har saker som omhandler immaterielle rettigheter, patentering og kommersialisering av forskningsresultater fått langt større oppmerksomhet i 2009. Det har på den ene siden gitt seg utslag i en markant økning når det gjelder innmeldte ideer, med 12 i vårsemesteret 2009 (mot 11 i hele 2008). På den annen side har den økte oppmerksomheten betydd økt behov for informasjon, retningslinjer og regulering på området. Det er behov for ytterligere prinsipielle avklaringer på området.

KAPITTEL 5

REKRUTTERING TIL FORSKING

Det er en stor utfordring å rekruttere og beholde ansatte med høy vitenskapelig kompetanse.

Frå *Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013*

Generelt

UiT skal ha konkurransedyktige vilkår for vitenskapelig ansatte innenfor forskning, utvikling, undervisning og formidling. Søkere skal se på UiT som en attraktiv arbeidsgiver og som et sted der de kan utvikle seg. UiT skal ha tydelige og styrte strategier, mål og virkemidler for å nå målet om 30 % kvinneandel i toppstillinger. Indikatorer på måloppnåelse vil være økt andel kvinnelige professorer og dosenter, lavere turnover i vitenskapelige stillinger, og mange og gode søkere til ledige stillinger.⁷

I samband med forskningsmeldinga for 2007/2008 rapporterte fakulteta/TMU om situasjonen når det gjeld rekruttering til vitenskaplege stillingar. Då var tendensen at det var auka problem med rekrutteringa, særleg på grunn av dårlegare økonomi. Tilsvarande rapport er ikkje innhenta for hausten 2008, men frå rapport i samband med utdanningsmeldinga ser vi at fleire fakultet nemner at det er ei utfordring å oppnå auka interesse for stipendiattstillingane.

Aldersfordeling

I tidlegare rapportar har det vore fokus på å vurdere rekrutteringssituasjonen framover med tanke på aldersfordelinga mellom dei vitenskapleg tilsette. Aldersfordelinga – i årsverk - går fram av Database for statistikk om høgre utdanning (DBH).

Då fusjonen mellom Høgskulen i Tromsø og Universitetet i Tromsø tok til å gjelda 1. januar 2009 kan var talet på professorårsverk 224,8. Talet på årsverk for førsteamanuensar var 260,6⁸.

Universitetet i Tromsø

Aldersfordelinga ved UiT for 2008 går fram av tabell 1 og 2. Ser ein på utviklinga frå 2007 til 2008 er det stabilt tal når det gjeld professorårsverk med 218,3 årsverk i 2007 til og 217,1 i 2008. Når det gjeld førsteamanuensar var det ein oppgang frå 222,9 til 234,7 årsverk.

⁷ Pkt. 6.5.1. i handlingsplan for Universitetet i Tromsø 2009-2013.

⁸ Det er teke utgangspunkt i tal rapportert til DBH oktober 2008.

Tabell 1: aldersfordeling 1013 professor ved UiTø 2008 (årsverk)

Eining/alders	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	Sum
Hum. fak.	-	-	4,0	1,0	4,0	4,0	7,0	1,2		21,2
Jur. Fak.	-	1,0	1,0	-	0,5	2,0	-	-		4,5
Mat.-nat. fak.	-	1,0	5,2	8	8	5,8	7	5,4		40,9
Med. fak.	-	0,2	3,0	11,6	17,5	15,1	20,3	9,2	1,0	77,9
SV-fak.	-	1,0	-	1,0	7,0	11,0	11,8	7,0		38,8
NFH	-	-	2,0	2,0	5,0	10,2	7,2	-		26,4
Sesam	-	-	-	-	-	2,0	1,0	1,0		4,0
TMU	-	-	-	-	-	-	2,0	-		2,0
U-vett	-	-	-	-	-	1,0	-	-		1,0
S-adm	-	-	-	-	-	-	-	2,0		2,0
SUM	-	3,2	15,2	23,6	42,0	52,1	54,3	25,8		217,1

Kjelder: DBH

I løpet av 10-15 år kjem over halvparten av professorane ved UiT til å bli pensjonistar, for 131,4 av 217,1 årsverk (60,5 %) er tilsette som er 55 år eller eldre. Forholda er nokså like ved alle universiteta. Det vil med andre ord bli stor utskifting i professorat dei næraste åra.

Tabell 2: aldersfordeling 1011 førsteamanuensis ved UiTø 2008 (årsverk)

Eining/alders	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	Sum
Hum. fak.	1,0	3,0	5,0	9,0	6,0	2,2	3,2	0,6	30,0
Jur. fak.	3,0	2,0	1,2	2,0	1,0	-	-	-	9,2
Mat.-nat. fak.	3,0	9,4	7,0	6,2	4,0	1,0	2,0	1,0	33,6
Med. fak.	3,9	9,7	12,6	10,2	8,8	6,0	3,2	1,3	55,7
SV-fak.	1,2	10,3	6,2	11,2	12,2	12,2	8,5	1,0	62,6
NFH	0,1	4,4	3,5	8,6	8,3	3,4	2,3	-	30,6
Sesam	-	-	-	-	1,0	1,0	-	-	2,0
TMU	-	-	-	1,0	4,0	4,5	3,0	-	12,5
U-vett	-	-	-	1,0	3,0	4,0	1,0	2,0	11,0
SUM	12,2	38,8	35,6	48,2	44,3	29,6	20,2	5,9	234,7

Kjelder: DBH

Som nemnt ovanfor har talet på førsteamanuensar auka frå 222,9 årsverk i 2007 til 234,7 i 2008. I løpet av 10-15 år kjem i underkant av ein fjerdedel av førsteamanuensane til å bli pensjonistar for 55,7 av 234,7 årsverk (23,7 %) er 55 år eller eldre. Hovudtyngda av tilsette i førsteamanuensisstillingar - over halvparten - er i aldersspennet 40-54 år.

Høgskulen i Tromsø (HiTø)

Aldersfordeling for dei vanlegaste vitskapelege stillingane ved HiTø går fram av tabell 3-7. Talet på tilsette i toppstillingar er relativt lågt med 7,7 professorårsverk og tre dosentårsverk i 2008 sjå tabell 3 og 4.

Tabell 3: aldersfordeling 1013 professor ved HiTø 2008 (årsverk)

Eining/alders	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	Sum
Administrasjonen	-	-	-	-	1,0	-	1,0
Avdeling for helsefag	-	-	-	-	0,2	-	0,2
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	-	0,2	-	0,2	-	-	0,2
Avdeling for kunstfag	2,0	1,0	1,0	0,7	-	1	5,7
Avdeling for lærarutdanning	-	-	0,2	0,2	-	-	0,4
SUM	2,0	1,2	1,2	1,1	1,2	1,0	7,7

Kjelde: DBH

HiTø hadde ein svak oppgang i antall professorårsverk i perioden 2007-2008 frå 6,7 til 7,7.

Av dei fire høgskuleavdelingane er det berre Avdeling for kunstfag som har heile professorårsverk. Så mykje som fire av 5,7 årsverk er tilsette under 54 år. Mykje tyder på at det ved dei andre avdelingane i stor grad er snakk om professor II stillingar. Talet på professorårsverk ved HiTø er så lite at aldersfordelinga ikkje gir et godt bilete av rekrutteringsbehovet på grunn av pensjonering dei næraste åra.

Tabell 4: aldersfordeling 1011 førsteamanuensis ved HiTø 2008 (årsverk)

Eining/alders	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	Sum
Administrasjonen	-	1,0	-	-	-	1,0	-	-	2,0
Avdeling for helsefag	-	-	-	-	1,5	2,2	-	-	3,7
Avdeling for ingeniør og økonomifag	1,0	3,2	-	0,2	-	-	-	1,0	5,4
Avdeling for kunstfag	-	1,7	1,3	0,5	0,2	0,8	0,8	2,0	7,3
Avdeling for lærerutdanning	1,5	-	-	1,0	1,0	3,0	1,0	-	7,5
SUM	2,5	5,9	1,3	1,7	2,7	7,0	1,8	3,0	25,9

Kjelde: DBH

Årsverk for førsteamanuensar auka i perioden 2007-2008 frå 19,3 til 25,9. Avdeling for kunstfag og avdeling for lærarutdanning har størstedelen av årsverka. Nær halvparten av alle førsteamanuensar er 55 år eller eldre (11,8 av 25,9 årsverk).

Tabell 4: aldersfordeling 1198 førstelektor ved HiTø 2008 (årsverk)

Eining/alders	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	Sum
Administrasjonen	-	-	-	-	0,7	0,7
Avdeling for helsefag	-	-	1,0	5,0	5,4	11,4
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	-	-	-	1,0	1,0	2,0
Avdeling for kunstfag	0,3	-	-	1,0	-	1,3
Avdeling for lærarutdanning	-	3,0	1,0	3,9	4,0	11,9
SUM	0,3	3,0	2,0	10,9	11,1	27,3

Kjelde: DBH

Årsverk for førstelektorar auka i perioden 2007-2008 frå 22,3 til 27,3. Avdeling for lærarutdanning og Avdeling for helsefag er dei avdelingane med høgast andel årsverk i denne stillingskategorien. Fleirtalet av førstelektorane er 55 år eller eldre (22 av 27,3 årsverk).

Når det gjeld dosentstillingar så var det i perioden 2007-2008 ei auke frå ein til tre årsverk. Tre av dei fire høgskuleavdelingane har eit årsverk kvar i dosentstilling. Alle dei tre dosentane er 60 år eller eldre. Det vil også vere behov for rekruttering til denne stillingskategorien dei næraste åra.

Sjolv om mange av dei vitenskaplege tilsette i førstestillingar⁹ var i aldersspennet 55-59 og 60-64 år i 2008, er utfordringa ikkje berre å få erstatta desse når dei går av med pensjon, men å få fleire tilsette i førstestilling.

Dei fleste vitenskapleg tilsette er i kategorien høgskulelektor (107,9 årsverk i 2008). Til samanlikning kan nemnast at det i 2008 var 63,9 årsverk førstestillingar ved HiTø. Aldersfordelinga for høgskulelektorar er nokså jamn, men over halvparten (63,2 av 107,9 årsverk) er over 55 år. Også for denne stillingskategorien vil det vera behov for nyrekruttering i løpet av dei neste ti åra.

Til saman kjem over 90 professorat og førsteamanuensisstillingar ved UiT til å bli ledig i løpet av dei kommande åtte åra i samband med at innehavaren vert pensjonist. Dette er same talet som i førre melding, og konklusjonen då var at dette ikkje treng å bli noko problem dersom rekrutteringa er god nok. Samtidig kjem dei andre universiteta også til å ha stor avgang, noko som kan føra til færre kvalifiserte søkjarar når utskiftinga tek til ved UiT rundt 2015.

Rekrutteringstiltak

Førstelektorprogrammet

HiTø etablerte i 2000 eit førstelektorprogram for å stimulera til å få fleire høgskulelektorar kvalifisert til opprykk til førstelektor. Det var ein auke i førstelektorstillingar frå ti årsverk i 2004 til 27,3 årsverk i 2008 (tabell 8). Dette indikerer at førstelektorprogrammet har hatt ein positiv effekt på omfanget av førstestillingskvalifiserte ved høgskulen. Ved UiT er det i 2009 oppretta eit førstelektorprogram som skal vera ope for alle universitetslektorar ved universitetet.

Tabell 8: Utviklinga i årsverk i utvalde stillingskategoriar ved HiTø i perioden 2004-2008

Stillingskode	2004 Totalt	2005 Totalt	2006 Totalt	2007 Totalt	2008 Totalt
Førstelektor	10,0	17,0	21,9	22,3	27,3
Høgskulelektor	121,4	126,4	129,6	114,5	107,9

Kjelde: DBH

Stipendiatstillingar.

Minimumskravet for å bli fast tilsett i førsteamanuensisstilling/professorat er doktorgrad eller tilsvarande, så doktorgradsopplæringa er eit viktig rekrutteringstiltak.

Stipendiatstillingane/ph.d.-studiet ved UiT er med andre ord ei sentral rekrutteringskjelde til vitenskaplege stillingar. I 2008 var det 104 personar som disputerte ved UiT. Ein gjennomgang av personalregisteret viser at per 23.11.2009 var 10 av doktorandane i fast stilling som førsteamanuensis/professor ved UiT, 16 var i postdoktorstilling og ti var i ulike engasjement/vikariat eller hadde avtale om slik tilsetjing med tiltreding seinare. Sju var i bistilling¹⁰.

⁹ Førstelektor, førsteamanuensis, dosent og professor

¹⁰ Der personalsystemet er kjelde, er teljinga er gjort manuelt. Tala er difor ikkje noyaktige, men dei gir eit bilete av situasjonen

Ein relativt større del av 2008-kullet enn av 2007-kullet er tilsett ved universitetet etter disputas (41,3 % mot 33,0 %). Som i 2007 er relativt fleire norske statsborgarar enn utanlandske tilsett ved universitetet etter disputas – 37 av 85 (43,5 %) mot 6 av 19 (31,6 %). Tilsvarende tal for 2007 var 39,4 % og 17,2 %.

Tabell 9: Doktorandar frå 2008 tilsett ved UiT hausten 2009 (i parentes tala for 2008)

Doktorandar 2008	Sum	Tilsett ved UiT hausten 2009			Ikkje ved UiT
		postdok.	andre still./eng.	bistilling	
Norske statsborgarar	85 (71)	12 (10)	19 (18)	6 (0)	48 (43)
Utanlandske statsborgarar	19 (29)	4 (5)	1 (0)	1 (0)	13 (24)
SUM	104 (100)	16 (15)	20 (18)	7 (0)	61 (67)

Kjelde: personalsystemet UiT

Universitetsstipenda er ei viktig finansieringskjelde for ph.d.-studiet. I 2008 hadde t.d. 270 (43,2 %) av ph.d.-studentane universitetsstipend. Det var lyst ut 78 stipendiatstillingar med søknadsfrist i 2008¹¹. Det var gjennomsnittleg 2,2 kvalifiserte søkjarar per utlyst stilling (tabell 10). Dette var ei lita betring frå 2007, då det var 2,1 søkjar per stilling. Som tidlegare år, var det relativt fleire kvalifiserte søkjarar på stillingar innafor realfag/naturvitskap (Mat.-nat. fak., Med. fak., dels NFH og dels TMU) enn på stillingar innafor humaniora/samfunnsvitskap (Hum. fak., Jur. fak., SV-fak., dels NFH og dels TMU).

Ved ti utlysingar– fem innafor matematikk/naturvitskap og humaniora/ samfunnsvitskap - vart det ikkje tilsett nokon. Stillingane vart lyst ut på nytt.

Tabell 10: Søkjarar på doktorgradsstipend ved UiT i 2008 fordelt på fagområde (i parentes tala frå 2007)

	Stillingar	Søkjarar	Kvalifiserte	Kvalifisert/ stilling
Stillingar innafor matematikk/naturvitskap	37 (53)	322 (292)	102 (127)	2,5 (2,4)
Stillingar innafor humaniora/samfunnsvitsk.	41 (31)	126 (112)	70 (52)	1,9 (1,7)
Sum	78 (84)	448 (404)	172 (179)	2,2 (2,1)

Kjelde: Personalsystemet UiT

Som tidlegare var det relativt fleire søkjarar i matematisk-naturvitskaplege fag med utdanning frå utlandet enn innafor humaniora/samfunnsvitskap (tabell 11) – 59,1 % mot 24,2 %. Talet på søkjarar med utdanning har auka innafor begge kategoriar stillingar.

Det hadde elles vore ynskjeleg med fleire søkjarar får norske lærestader utanom UiT

Tabell 11: Søkjarar på stipendiatstillingar ved UiT i 2008 fordelt etter kvar masteren vart teken (i parentes tala frå 2007)

	Stillingar	Søkjarar med grad frå			Ukjent	Sum
		UiT	Noreg elles	Utanl. univ.		
Mat./nat.	37 (53)	56 (56)	24 (29)	226 (191)	16 (16)	322 (292)
Hum./samf.	41 (31)	52 (51)	13 (7)	52 (47)	9 (7)	126 (112)
Sum	78 (84)	108 (106)	37 (36)	278 (238)	25 (23)	448 (404)
Tilsette mat.-nat.		16 (15)	5 (9)	10 (13)	-	31 (37)
Tilsette hum./samf.		16 (15)	4 (1)	8 (6)	-	28 (22)

¹¹ Universitetsstipend og eksterne stillingar der UiT er arbeidsgivar.

Sum tilsette	32 (30)	9 (10)	18 (19)	-	59 (59)
--------------	---------	--------	---------	---	---------

Kjelde: Personalsystemet UiT

Kravet for opptak til ph.d.-studiet er norsk masterutdanning eller tilsvarende. Som det går fram av tabellen ovanfor er det nokså vanleg å tilsetja stipendiatar med utanlandsk utdanning. Fakulteta arbeider med å få gode rutinar for å vurdere søkjarar med slik utdanning.

Planen er elles å knyta nærare saman prosessane med tilsetjing i stipendiatstilling og opptak til ph.d.-studiet. Stipendiatstillingane er viktige som rekrutteringsgrunnlag til faste vitenskaplege stillingar og må difor utnyttast godt. Tida som går med til utlysing og tilsetjing må ikkje vera for lang. Det har vore arbeidd for å korta ned på tida frå ei stilling vert tildelt til ho vert utlyst – det er lagt opp til at einingane skal vera i forkant og ta til arbeidet med å laga stillingsbeskriving raskt, slik at det ikkje skal gå lang tid frå stillingstildeling til utlysing.

Det har også vore arbeidd med sikte på at sjølv tilsetjingsprosessen skal gå raskt, for no tek det relativt lang tid. I november i 2009 var det registrert 56 (55) ph.d.-studentar på grunnlag av utlysingar av stipend i 2008. Perioden frå søknadsfristen til studiestart¹² varierte frå to (to) månadar til 10,5 (12,5) månadar. Gjennomsnittstid var 6,6 (6,4) månadar (tal for 2007 i parentes). Det kan vera mange forklaringar på at det går lang tid; t.d. kan tilsetjingsprosessen kan ta tid fordi søkjarar trekkjer set og ein må gå nedover på lista over innstilte eller fordi den som vert tek ei stilling kan ha oppseiingstid. Vi meiner likevel at det må vera mogeleg å få ned gjennomsnittstida noko, utan at det går ut over kvaliteten i tilsetjingsprosessen.

¹² Når UiT er arbeidsgivar, vert ein stipendiat registrert som ph.d.-student frå og med den dagen han/ho tek til i stillinga.

KAPITTEL 6

KVINNER I FORSKNING

Lønns- og personalpolitikken skal være tydelig utformet og bidra til å fremme et godt arbeidsmiljø, god forskning og undervisning og sikre rekruttering. Kvinner og menn skal ha like muligheter for å gjøre karriere ved universitetet.

Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013

UiT's handlingsplan for likestilling ble vedtatt i 2004 og revidert i 2008 (S 27-08). Handlingsplanen forutsetter at UiT fører en aktiv og bevisst politikk for å bedre kjønnsfordelingen i vitenskapelige stillinger. Likestillingsplanens overordnede mål er å:

- Fremme en bedriftskultur som inkluderer og ivaretar og verdsetter begge kjønn på lik linje
- Utforme strategier for forskning, undervisning og studier som gir lik mulighet for begge kjønn til å bidra med sine kunnskaper og erfaringer og utvikle sitt potensial
- Etablere rekrutteringsinsentiver som fremmer en god kjønnsfordeling i alle stillingskategorier innenfor universitetet

UiT har som mål å oppnå minimum 25 % kvinner i professorstillinger og minimum 50 % kvinner i faste vitenskapelige mellomstillinger innen 2010. Likestillingsarbeidet er definert som en viktig strategisk oppgave, som skal integreres i arbeidet til ledelsen på alle nivå i institusjonen.

UiT har vedtatt en nytt strategidokument i 2009. Målet er nå at kvinneandelen i toppstillinger (professor og dosent) skal økes til 30 %.

I Forskningsmeldingen 2007/2008 ble det redegjort for status ved UiT og gjort analyse av funnene. I dette kapitlet presenteres status ved HiTø høsten 2008. For UiT framkommer ikke nye tall i forhold til resultatene som ble presentert i Forskningsmeldingen 2007/2008.

Kjønnsfordelingen i vitenskapelige stillinger

Ved UiT var kvinneandelen blant professorene 20,1 % høsten 2008, som tabell 1 viser. Det har vært en gradvis økning fra 12,5 % i 2004. For førsteamanuensene er det mindre variasjon. Andelen kvinnelige førsteamanuenser har vært stabilt mellom 37 og 39 % i perioden 2004 til 2008. Blant rekruttene var kvinneandelen høy i hele den aktuelle perioden.

Tabell 1 Utvikling i kvinneandel oppgitt i årsverk og antall prosent de seks siste årene i stillingskategoriene professorer, førsteamanuenser og rekrutteringsstillinger (stipendiat/postdoktor) ved UiT

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Professorer årsverk	205,8	212,6	221,2	212,0	220,3	220,2
Prosent kvinner	12,1	12,4	15,0	17,1	18,3	20,1
Førsteamanuenser årsverk	204,8	211,6	220,2	211,0	218,3	255,7
Prosent kvinner	36,7	36,9	39,3	37,7	39,1	37,8
Rekrutterer årsverk	284,5	308,6	329,0	354,7	395,4	456,5
Prosent kvinner	52,0	53,2	50,8	52,2	53,1	55,9

Kilde: DBH

Tabell 2 viser oversikt over kjønnsfordelingen i vitenskapelige stillinger ved HiTø. Tabellen viser at andelen kvinnelige professorer er svært varierende fra år til år. Dette skyldes at det var få årsverk totalt i professorkategorien ved HiTø, varierende mellom 1 og 7,5 årsverk. I tillegg mangler opplysninger om

2005 og 2006. Det er derfor ikke tilstrekkelig tallgrunnlag til å trekke konklusjoner her. Tilsvarende gjelder også for kategorien dosenter. I DBH foreligger kun tall for 2007 og 2008.

Høsten 2008 var kvinneandelen 34,7 % blant førsteamanuensene ved HiTø. Dette er på samme nivå som ved UiT. Imidlertid er det en betydelig variasjon i andelen de enkelte årene. Det bør spesielt påpekes endringen fra 23,3 % i 2007 til 34,7 % i 2008. Noe av forklaringen er at det var tilsatt relativt få personer i denne kategorien, slik at enkelttilsetninger gir store utslag i tallmaterialet.

HiTø hadde mellom 10,0 og 27,3 årsverk i kategorien førstelektor. Her varierer også kvinneandelen år for år, men andelen kvinner er høy. Dette kan sees i sammenheng med den høye kvinneandelen i kategorien høyskolelektor. Blant høyskolelektorene var kvinneandelen i overkant av 60 % i perioden 2004 til 2008. Denne gruppen kunne kvalifisere seg til førstelektor via et eget program ved Hitø.

I kategorien rekrutter varierer kvinneandelen mellom 33,3 % i 2006 og 68,6 % i 2008. Også her kan variasjonen forklares ut fra et lavt antall årsverk totalt, som ikke gir grunnlag for å trekke konklusjoner.

Tabell 2 Utvikling i kvinneandel oppgitt i årsverk og antall prosent de fem siste årene i stillingskategoriene professorer, dosenter, førsteamanuenser, førstelektorer, høyskolelektorer og rekrutteringsstillinger (stipendiater/postdoktorer) ved HiTø

	2004	2005	2006	2007	2008
Professorer årsverk	1,0	-	-	5,9	7,5
Prosent kvinner	20,0	-	-	50,8	45,3
Dosenter årsverk	-	-	-	1,0	3,0
Prosent kvinner	-	-	-	-	100,0
Førsteamanuenser årsverk	17,3	20,2	22,2	19,3	25,9
Prosent kvinner	30,1	28,3	31,6	23,3	34,7
Førstelektorer årsverk	10,0	17,0	21,9	22,3	27,3
Prosent kvinner	60,0	59,0	66,2	69,0	66,2
Høyskolelektorer årsverk	121,4	126,4	129,6	114,5	107,9
Prosent kvinner	63,8	60,6	63,7	63,3	61,0
Rekrutter årsverk	7,0	6,8	7,5	10,8	13,9
Prosent kvinner	57,1	48,1	33,3	51,2	68,6

Kilde: DBH

Siden det for de fleste stillingskategoriene er svært lave tall presenteres ikke kvinneandelen i de ulike kategoriene på avdelingsnivå.

KAPITTEL 7

FAGEVALUERINGER

UiT skal øke den samlede kunnskapsproduksjonen innen alle sine fagområder.

Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013

Norges forskningsråd gjennomfører årlig omfattende evalueringer av den faglige kvaliteten og forskningsutførelsen i det enkelte fagmiljø. I evalueringsrapportene påpekes styrker og svakheter ved miljøene. Evalueringene er ment å være et redskap for institusjonenes strategiske og faglige utviklingsarbeid. De senere års eksterne evalueringer har vist at det finnes gode enkeltforskere og forskningsgrupper innen de fleste fag ved UiT.

UiT har vedtatt egne retningslinjer for oppfølging av de eksterne fagevalueringene. Evalueringsrapportene skal behandles som separate saker både i institutt og fakultetsstyre og resultatet skal rapporteres til universitetsdirektøren i forbindelse med rapportering til Forskningsmeldinga. Fagevalueringene blir årlig presentert i Forskningsmeldinga.

Følgende evalueringer er ferdigstilt fra Forskningsrådets side de fire siste årene:

- Evaluering av grunnleggende forskning i kjemi (2009).
- Evaluering av historieforskningen (2008) – presentert i Forskningsmelding 2007/2008.
- Evaluering av utviklingsforskning (2007).
- Evaluering av økonomifaget (2007) – presentert i Forskningsmelding 2007/2008.
- Evaluering av farmasøytisk forskning (2006) – presentert i Forskningsmelding 2006/2007.

Resultatet for evalueringen av grunnleggende forskning i kjemi blir presentert i Forskningsmelding 2009. Evalueringene av historieforskningen og av farmasøytisk forskning vil også bli omtalt i samme Forskningsmelding.

Disse fagevalueringene pågår:

- Evaluering av fysikkfagene.
- Evaluering av rettsvitenskapelig forskning i Norge.
- Evaluering av sosiologi og sosialantropologi.

KAPITTEL 8 FORSKERSKOLER

Universitetet skal arbeide for at forskerutdanningen kan foregå i strukturerte og godt kvalitetssikrede forskerutdanningsprogram som kan løfte fram nye forskertalenter.

Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013

UiT har seks forskerskoler som alle er blitt etablert etter åpen utlysning i fagmiljøene og ekstern evaluering av søknadene. Forskerskolene har forskjellige tematiske forskningsprofiler og også ulik oppbygging og organisering. Skolene har fått tilført driftsmidler årlig siden oppstarten, i tillegg til stipendiat- og postdoktorstillinger.

Tabell 1 gir en oversikt over de lokale forskerskolene ved UiT.

Tabell 1 Oversikt over lokale forskerskoler ved UiT høsten 2008, fakultetstilhørighet og varighet

Forskerskoler	Fakultetstilhørighet	Varighet
Arctos (Arctic Ecosystems, Biogeochemical Cycles and Climate Change in the Anthropocene)	NFH	2004-2009
Molekylær- og strukturbologi	Mat.nat.fak. og Med.fak.	2004-2009
Teoretisk lingvistikk	Hum.fak.	2004-2009
Arktisk marin geologi og geofysikk	Mat.nat.fak.	2005-2010
Cepin (Citizenship, Encounters and Place Enactment in the North)	SV-fak.	2005-2010
EpinoR (EPIde mi ologiske studier av miljø, livsvilkår og helse i NORdområdene)	Med.fak.	2006-2011

I denne meldingen gis ingen ny informasjon om forskerskolene i forhold til de resultatene som ble presentert i Forskningsmeldingen 2007/2008. I Forskningsmeldingen 2009 vil et eget kapittel omhandle forskerskolene og de resultater som er framkommet i 2009.

Nasjonale forskerskoler

Forskningsrådet utlyste våren 2008 midler til nasjonale forskerskoler. På landsbasis ble fem miljøer tildelt nasjonale forskerskoler i 2008. Av disse er UiT vertskap for forskerskolen "BioStruct – National Graduate School in Structural Biology". Skolen er tilknyttet fagmiljøet ved NorStruct, som administrer og er del av forskerskolen i molekylær- og strukturbologi. I tillegg et to fagmiljøer tilknyttet nasjonale forskerskoler der UiT ikke er vertskap. Forskerskolen i arktisk marin geologi og geofysikk er med i forskerskolen "National Research School in Climate Dynamics", som koordineres av UiB/Bjerknessentret. Institutt for pedagogikk og lærerutdanning er med i den nasjonale forskerskolen "Education Research", som koordineres av UiO.

De nasjonale forskerskolene som UiT er deltakere i vil bli omtalt i Forskningsmeldingen 2009.

Evaluering av forskerskolene

Da vedtaket om etablering av de første forskerskolene ble fattet i 2004, var det en forutsetning at skolene skulle evalueres. I Forskningsmeldingen 2007/2008 ble det informert om at to av de eldste forskerskolene, Arctos og Molekylær- og strukturbiologi, skulle bli evaluert i 2009. Forskerskolen i teoretisk lingvistikk ble evaluert i forbindelse med midtveiseevalueringen av Castl som senter for fremragende forskning og derfor unntatt fra den planlagte evalueringen. På grunn av manglende ressurser er evalueringen utsatt til 2010. Alle seks forskerskolene vil bli inkludert i den kommende evalueringen. Det vil i denne sammenheng bli gjennomført en spørreundersøkelse blant alle ph.d. studentene ved UiT, og dette vil forhåpentligvis være med på å gi et godt bilde på hvor vellykket satsningen på forskerskoler har vært ved universitetet.

Resultatene fra evalueringen vil bli presentert i Forskningsmeldingen 2009.

KAPITTEL 9 FORSKINGSETIKK

Universitetet har i alle deler av sin forskningsmessige virksomhet ansvar for å forebygge uredelighet og sikre at forskere er kjent med og følger sentrale forskningsetiske prinsipper.

Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013

Generelt

Universitetsstyret vedtok 14.2.2008 nye retningslinjer for handsaming av forskningsetiske spørsmål. I retningslinjene vart det bestemt at UiT ha eit forskningsetisk utval som kan bli bedt om å gi uttale i saker der det kan vera tvil om det ligg føre brot på forskningsetiske prinsipp. Det første utvalet vart oppnemnt i september for perioden fram til fusjonen mellom høghskolen og universitetet var gjennomført, eller til det blir oppnemnt nytt utval.

Hausten 2008 hadde Forskningsetisk utvalg ei sak til behandling. Saka galdt påstand om manipulering av data i ei doktoravhandling i medisin. Utvalet konkluderte i uttale våren 2009 med at det ikkje var grunnlag for å konkludera med forskningsjuks.

Doktorgradsstudiet og forskningsetikk

Etikk skal vera eit element i opplæringsdelen på doktorgradsstudiet, jf. § 14 i forskrift for graden ph.d. Fakulteta kan gi eige tilbod om emne eller dei kan avtala med anna fakultet/eining at deira studentar kan ta emne der. Etter det vi veit, er det ikkje gjort nokon slik formell avtale mellom einingar i rapportperioden. Likevel har framleis BFE-fak. berre tilbod til nokre få av sine ph.d.-studentar om emne innafor vitenskapsteori og etikk.

Personvern

Norsk Samfunnsvitenskaplege Datateneste (NSD) er UiT sitt personvernombod for forskning. Forskarar/rettleiarar skal melda meldepliktige forskings- og studentprosjekt dit.

Tabell 1: Prosjekt NSD har behandla for UiT dei siste åra (aktive og avslutta)

Behandlingsgrunnlag	2005	2006	2007	2008	Sum
§ 33 (Konsesjonspliktige)	6	4	5	4	19
§ 7-27 (Unnt. Konsesjonsplikt)	30	34	38	47	149
§ 31 (Meldepliktige prosjekt)	31	25	43	59	158
Sum	67	63	86	110	326

Enkelte prosjekt, t.d. studentprosjekt, er planlagde for nokre få månader. Andre skal vera i gang fleire år. Når prosjekta vert innmelde, skal det også meldast frå om sluttdato. Dersom planane vert endra, må det meldast frå om det. Prosjektansvarleg skal senda sluttrapport til personvernombodet når prosjektet er avslutta. Personvernombodet etterlyser rapport om han ikkje kjem til rett tid. Dersom ombudet ikkje

mottek rapport etter purring(ar), får universitetet melding, slik at saka kan følgjast opp lokalt. I 2008 melde personvernombodet om åtte slike prosjekt.

Personvernombodet 2008 behandla 110 prosjekt for UiT i 2008. Per 27.11.2009 var 70 av prosjekta frå 2008 aktive (tabell 2) ; 49 forskarprosjekt og 21 studentprosjekt.

Tabell 2: Aktive prosjekt per 27.11.2009

Behandlingsgrunnlag	2005	2006	2007	2008	Sum
§ 33 (Konsesjonspliktige)	4	4	4	4	16
§ 7-27 (Unnt. Konsesjonsplikt)	5	12	18	30	65
§ 31 (Meldepliktige prosjekt)	4	5	16	36	61
Sum	13	21	70	70	174

Fakulteta/TMU skal risikovurdera sine prosjekt seinast 30 dagar etter at fakultetet har fått kopi av meldinga til NSD. Det var eit problem at Med. fak. ikkje var var å jour med arbeidet.

KAPITTEL 10

INTERNASJONALISERING

Universitetet i Tromsø skal være internasjonalt orientert. Vårt internasjonale engasjement skal være basert på kunnskap, respekt og forståelse. Universitetet skal bidra til internasjonalt freds- og solidaritetsarbeid ved å ta initiativ for å styrke forsknings- og utdanningsmiljøer i utviklingsland.

Fra *Visjon, Strategidokument for Universitetet i Tromsø 2009-2013*

Internasjonalisering og UiTs visjon

Det settes i økende grad fokus på internasjonalisering i en rekke av våre styringsdokumenter. Klarest og mest relevant for universitetets innsats er dette uttrykt i visjonen.

Universitetet har bestemt at internasjonalisering ikke skal utgjøre en egen linje i universitetets organisasjon. I stedet er det i løpet av 2009 etablert to arbeidsgrupper med formål å koordinere innsats og støttefunksjoner for internasjonalt samarbeid og mobilitet ved UiT, henholdsvis innen Administrasjonen og innen/mellom fakulteter og enheter. Arbeidsgruppene har valgt å fokusere på følgende 6 tema: rekruttering, mobilitet, ekstern finansiering, samarbeid og avtaler, erfaringsfangst i organisasjonen, og kvalitetssikring. Hovedoppgaven for deltagere i arbeidsgruppene er å være bindeledd innen egen avdeling/enhet og til andre avdelinger/enheter

Universitetet har i tillegg nylig vedtatt en handlingsplan for oppfølging av universitetets strategi 2009-2013. Internasjonalisering inngår i en rekke av målene og handlingene som diskuteres i handlingsplanen.

En vil i Forskningsmeldingen for 2009 søke å belyse universitetets innsats og framdrift i forhold til følgende innsatsområder:

- Framdrift internasjonalisering i forhold til UiTs visjon.
- Sammendrag forskningsstrategier ved fakulteter/enheter, framdrift.
- Særskilte internasjonale satsinger, prosjekter, ekstern finansiering, etc.
- Internasjonalt forskningssamarbeid, sentrale/viktige avtaler, etc.
- Forskermobilitet innkommende og utad, viktige stipendprogram, etc.

Forskermobilitet innkommende og utad, 2008

Forskermobilitet i ph.d.-utdanningene

For at UiT skal kunne tilby internasjonalt konkurransedyktige ph.d.-utdanninger, er vi avhengig av at både ph.d.-studenter og vitenskapelige ansatte har jevnlig kontakt med forskningsmiljøer i utlandet. Inn- og utgående mobilitet av forskere og studenter er viktig i denne sammenheng. Blant annet er EUs *Charter and Code*¹³ er et viktig virkemiddel for å oppnå økt forskermobilitet i Europa, der målet er å etablere et felles, åpent, europeisk arbeidsmarked for forskere.¹⁴ En av utfordringene i arbeidet med å øke den internasjonale mobiliteten for ph.d.-studenter, har vært tilgangen på tilfredsstillende finansieringsordninger. De senere år er det imidlertid opprettet flere mobilitetsordninger. Her finner vi blant annet *Yggdrasilordningen* for inngående mobilitet og *Leiv Eriks-son-programmet* for utgående mobilitet i regi av Norges forskningsråd.

¹³ Charter and Code er et sett av anbefalinger og mål om arbeidsforhold og rekruttering av forskere.

¹⁴ St.meld. nr. 30 *Klima for forskning*, s. 89

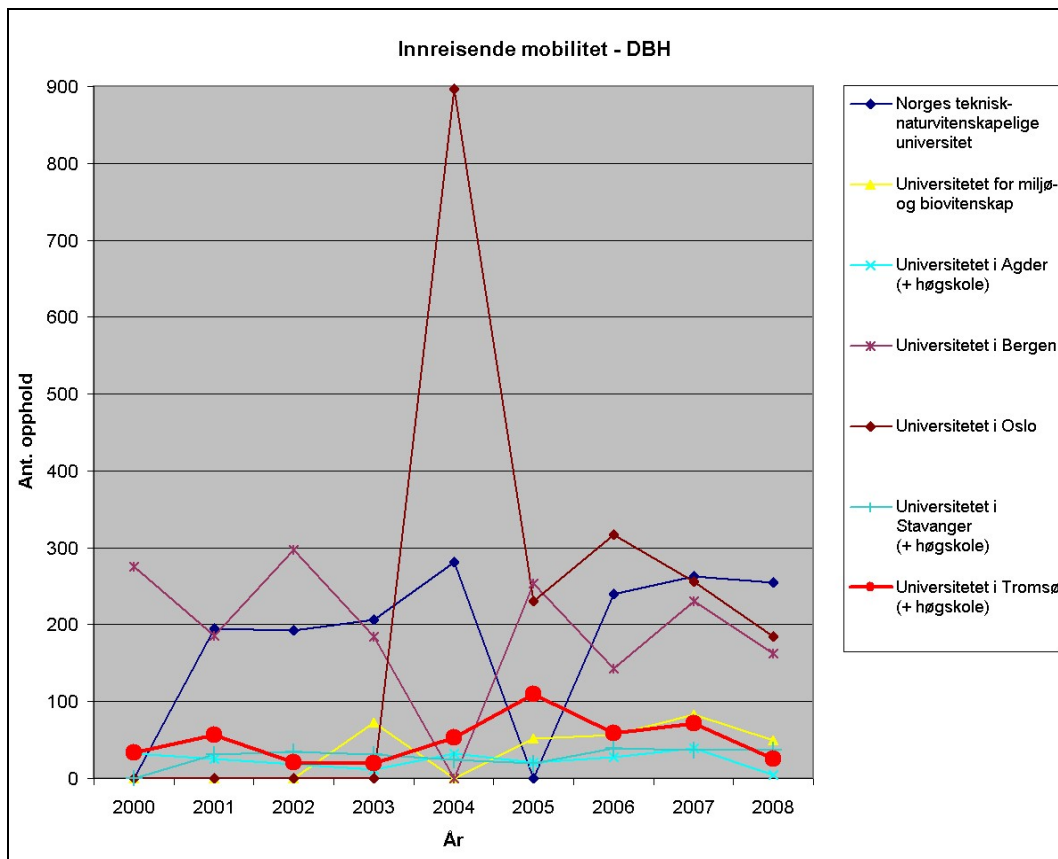
UiT har også en intern støtteordning¹⁵ for ph.d.-studenter som ønsker å ha et utenlandsopphold i løpet av ph.d.-studiet. Fakultetene ble bedt om å rapportere på bruken av disse midlene. Tre fakulteter - NT-fak., HSL-fak. og Helsefak. - melder om at de har benyttet øremerkede midler til utenlandsopphold for doktorgradsstudenter i rapporteringsperioden. Jur.fak. rapporterer at de ikke har benyttet stipendmidlene da det ikke var søkere til disse. BFE-fak. har ikke rapportert på dette punktet. Kunstfak. er ikke omfattet av ordningen.

I tillegg ble fakultetene bedt om å gi en vurdering av hvilke effekter slike opphold har hatt/har for studenter, forskningsgrupper og institutter. Fakultetene ble også bedt om å gi en vurdering av fordeler og ulemper ved økt internasjonal studentmasse, og hvilke erfaringer de har med internasjonale stipendprogram. Fordeler som nevnes med økt internasjonal studentmasse er større søkertilfang til ledige ph.d.-stillinger, utvidet faglig nettverk og faglig tilvekst i forskningsmiljøene. Ulempene er i stor grad knyttet til språklige barrierer som for eksempel at stipendiater som ikke kan norsk ikke kan undervise i norskspråklige emner, og økt bruk av administrative ressurser for å gjøre internasjonale studenter kjent med norsk regelverk og praksis ved UiT. De fleste fakulteter har erfaring med internasjonale stipendprogram, både ved at ansatte reiser på utenlandsopphold og mottak av gjesteforskere. HSL-fakultetet melder at ringvirkningen av utenlandsopphold er nettverk, gjestebesøk og kjennskap til internasjonale forskningsmiljø. Ingen fakulteter gir tilbakemelding om erfaringer med mottak av gjesteforskere.

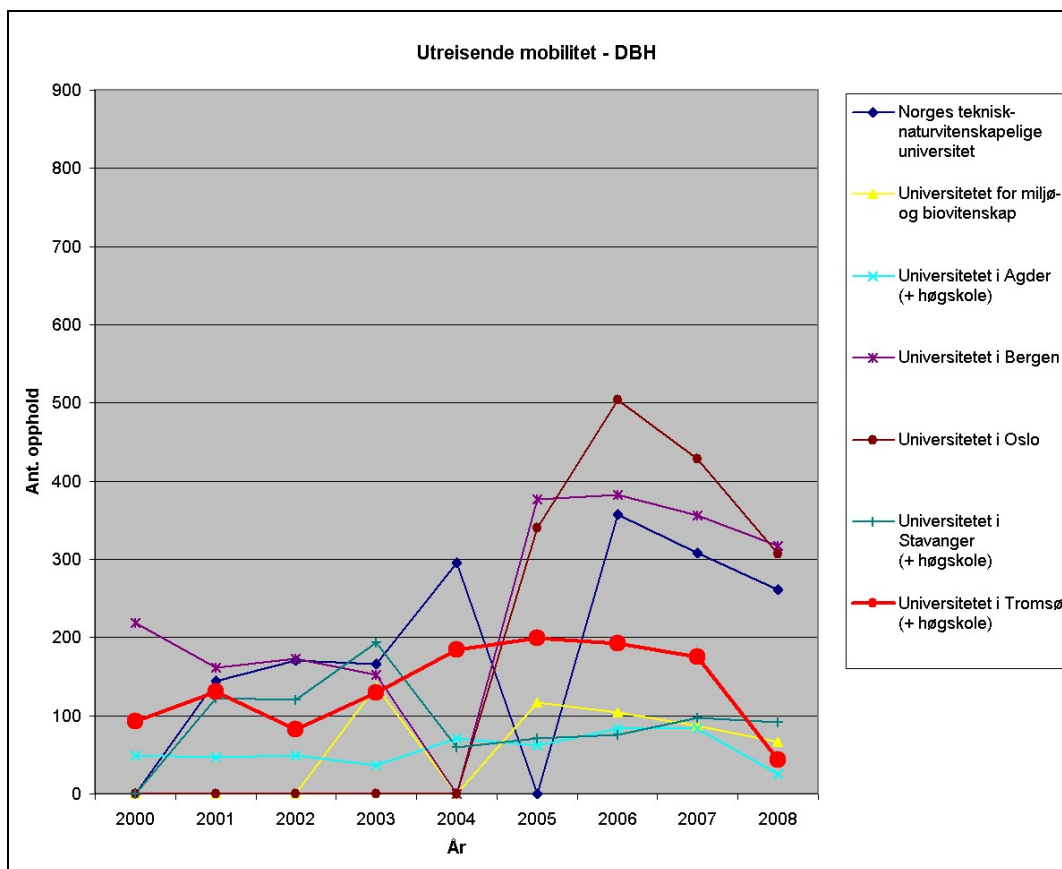
Rapportering av forskermobilitet

Universiteter og høyskoler har de siste årene rapportert til DBH på ansatt-/forskermobilitet. Institusjonene har likevel ikke før de siste årene hatt spesielle rutiner og systemer på plass for slik registrering. Det framgår derfor fra tabellene og diagrammene nedenfor at en del av tallmaterialet bakover har begrenset verdi. Eksempelvis rapporterte ikke UiT ansatt/forskermobilitet til DBH for året 2008.

¹⁵ Utenlandsstipend er forbeholdt universitetsstipendiater ved UiT og doktorgradsstudenter finansiert av kilder som ikke gir støtte til utenlandsopphold.

Figur 1. Innreisende ansatt/forskermobilitet ved Universitetene i 2000-2008, antall opphold.

Figur 2. Utreisende ansatt/forskermobilitet ved Universitetene i 2000-2008, antall opphold.

For tiden før 2009 er det opphold på minst én uke som har blitt rapportert til DBH. Merk videre at i tabeller og figurer som gjengis her er tall for Høgskolene i Tromsø, Stavanger og Agder slått sammen med respektive universitet.

Diagrammene viser at universitetene i Oslo, Bergen og NTNU ser ut til å ligge på en nær lik med ca 200 innreisende og 300 utreisende opphold årlig. For Universitetet i Tromsø vil vi komme tilbake med en nærmere analyse i Forskningsmeldingen for 2009.

Fra og med 2009 skal Universitetet i Tromsø benytte Frida som rapporteringskanal for ansatt og forskermobilitet.

Tabell 1. Ansatt/forskermobilitet ved Universitetenes i 2008, antall opphold totalt og for Postdoc.

	2004		2005		2006		2007		2008	
Institusjon	Totalt	Postd.	Totalt	Postd.	Totalt	Postd.	Totalt	Postd.	Totalt	Postd.
Totalt for sektoren:	3 187	395	3 186	395	3 951	557	4 112	550	3 501	462
Universiteter	1 896	316	1 854	316	2 583	497	2 514	430	1 830	331
Norges teknisk.-naturvit. univ.	-	-	-	-	597	87	571	108	516	102
Univ. miljø- og biovitenskap	-	-	169	45	161	57	170	26	116	31
Universitetet i Bergen	-	-	631	135	526	150	586	100	480	114
Universitetet i Oslo	896	114	571	114	821	171	684	131	491	59
Universitetet i Stavanger	84	5	91	5	115	7	134	19	129	25
Universitetet i Tromsø	237	15	309	15	251	23	246	40	68	-

Kilde: DBH. Note: Tall for Høgskolene i Tromsø, Stavanger og Agder er slått sammen med respektive universiteter.

NOTAT

Til: Kunnskapsdepartementet
Fra: Universitetet i Tromsø
Arkivref.: 2010/1238

Vedlegg 5 til Rapport og planer (2009-2010) – Mulig vekstkapasitet ved Universitetet i Tromsø

Det vises til brev av 22.1.2010 hvor Kunnskapsdepartementet ber institusjonene om å tallfeste potensiell vekstkapasitet. Departementet ber videre om at institusjonene rapporterer dette i form av et eget vedlegg til Rapport og planer. Tabellen følger vedlagt dette notatet.

Universitetet i Tromsø ser positivt på initiativet Kunnskapsdepartementet har tatt med å invitere sektoren med i prosessen i forhold til hvordan vi skal løse de felles utfordringer med økt studenttilbøyelighet og behovet for å styrke utdanningskapasiteten. Universitetet ønsker å bidra i dette arbeidet og har som mål å øke rekrutteringen av studenter både fra landsdelen og nasjonalt. Kompetanse er den sentrale innsatsfaktoren i utviklingen av nordområdene og med nasjonal og internasjonal satsning på klima og miljø ser Universitetet det som viktig at en økning av kapasiteten står i forhold til framtidens utfordringer og at vurderingene om økt kapasitet i den videre prosessen gjøres ut fra et helhetsperspektiv hvor hele landet tas i bruk.

Vedlagt følger en oversikt som viser potensiell vekstkapasitet ved Universitetet i Tromsø. Universitetet ønsker å knytte følgende kommentarer til tallene.

1. I Statsbudsjettet for 2009 framkommer at Universitetet i Tromsø mottar en basisfinansiering beregnet ut fra et samlet måltall på 4 387 60-studiepoengsenheter for 2009. Samtidig produserte UiT 5411 60-studiepoengsenheter samme år. Dette betyr at UiT har en studiepoengsproduksjon som overstiger forutsetningene for basisfinansieringen og at den overskytende produksjonen utelukkende blir finansiert gjennom undervisningskomponenten, dvs. at i overkant av 1 000 studiepoengsenheter finansieres på *marginalkostnaden* som utgjør 40 % av de totale kostnadene. Dette kan gi universitetet utfordringer dersom et økt opptak av studenter innebærer en kostnadsøkning som overstiger undervisningskomponenten.
2. I St.meld. nr. 44 - *Utdanningslinja* signaliserer Regjeringen en ambisjon om å øke antallet studieplasser med en særlig satsning innenfor helse- og sosialfaglige utdanninger, lærerutdanninger og realfaglige utdanninger. Ved UiT er det liten eller ingen ledig kapasitet innenfor de fleste av disse utdanningene, med unntak av disiplinære realfag. Dersom UiT skal kunne ta opp flere studenter innenfor helsefagutdanninger, lærerutdanninger og ingeniørutdanninger, krever dette økte ressurser. Både i form av fullfinansiering av nye studieplasser og i form av bygg. Spesielt har Universitetet kapasitetsproblemer på MH-bygget.
3. UiT har ledig kapasitet på disiplinære realfagsutdanninger og innenfor enkelte humanistiske fag. Dette er imidlertid fag som også har rekrutteringsutfordringer på nasjonalt nivå. Som et breddeuniversitet må UiT opprettholde en tilstrekkelig bredde i sentrale fag. Flere av disse fagmiljøene er også fremragende forskningsmiljø i den internasjonale forskningsfronten. Det lar seg derfor ikke uten videre gjøre å flytte ressurser fra fagmiljø med dårlig rekruttering til utdanninger med god rekruttering. Oversikten over ledige studieplasser gir derfor ikke et riktig bilde av universitetets evne til å ta i mot en økning i studenttallet. Nye studenter vil i hovedsak søke seg til populære utdanninger, og her har universitetet begrenset kapasitet til å øke opptaket innenfor dagens rammer.

Universitetet i Tromsø skal være en pådriver og ressurs for den videre velferdsutviklingen i Nord-Norge og vi har et særlig ansvar for å utdanne kandidater med gode og relevante kvalifikasjoner til sentrale yrker. Vi vil strekke oss langt i forhold til å øke utdanningskapasiteten i forhold til fremtidig behov i samfunns- og næringsliv.

Universitetet i Tromsø ser fram til en videre dialog omkring finansiering og opptrappingsplan.

Tromsø, 24.2.2010

Lasse Lønnum
Universitetsdirektør

Rigmor Bjørkli
konst. utdanningsdirektør

Vedlegg

Utdanningsinstitusjon: Universitetet i

Tromsø

KORT SKJEMA

Overordnede spørsmål som besvares helt kort og konsist, jf. den strategiske delen av Rapport og planer (2009-2010).

1. Hvor mange studieplasser kan institusjonen øke med fra dagens nivå frem mot høsten 2011, gitt dagens rammebetingelser og infrastruktur?

Svar spm 1: Det vises til omtale i oversendelsesnotatet

2. Hvilke begrensende faktorer står institusjonen særlig overfor som hindrer vekst (kan spesifiseres på utdanningsprogram ved behov)?

Svar spm 2: Praksisplasser og bygg er de begrensende faktorer

3. Er det særskilte studieprogram som institusjonen ønsker å prioritere spesielt av strategiske årsaker eller for å rendyrke en faglig profil?

Svar spm 3: Lærerutdanning, realfag og helsefag

4. Er det særskilte studieprogrammer som institusjonen ønsker å bygge ned eller avvikle av samme årsaker?

Svar spm 4: UiT holder på med en gjennomgang av studieprogramporteføljen. Arbeidet vil gi oversikt over program som skal bygges ned eller avikles. Dette arbeidet skal være ferdig medio november 2011.

		Opptak 2009 (antall studie- plasser)	Planlagt opptak 2010 (antall studie- plasser)	Muligheter for økning i antall studieplasser til høst 2010*	Muligheter for økning i antall studieplasser til høst 2011?
		Antall	Antall	Ca. antall	Ca. antall
Helse- og sosialfag	Samlet	862	951	0	0
	<i>hvorav (spesifiser studietilbud ved behov)</i>	0	0	0	0
Lærerutdanning	Samlet	357	412	0	0
	<i>hvorav (spesifiser studietilbud ved behov)</i>	0	0	0	0
Realfag og teknologiske fag	Samlet	427	491	100	0
	<i>hvorav Bachelor i biologi</i>	60	60	90	0
	<i>Bachelor i bioteknologi</i>	nytt h- 2010	10	10	
Andre fag	Samlet	1336	1458	160	0
	<i>Mastergradsprogram i rettsvitenskap</i>	100	100	30	0
	<i>Bachelor i fiskerifag</i>	30	30	30	0
	<i>Integrert master i fiskehelse</i>	10	10	10	0
	<i>Bachelor i samfunnsøkonomi</i>	20	20	10	0
	<i>Bachelor i ledelse, innovasjon og marked</i>	50	50	30	0
	<i>Bachelor i økonomi og administrasjon</i>	120	120	50	0

* Under forutsetning av tildeling av nye studieplasser

Universitetet i Tromsøs tilbakemelding på Kunnskapsdepartementets merknader til plan for oppfølging av evaluering av ingeniørutdanningen

Vi viser til brev datert 25.9.2009 der Kunnskapsdepartementet ber om tilbakemelding på noen av tiltakene i Universitetet i Tromsøs plan for oppfølging av evaluering av ingeniørutdanningen som er oversendt Kunnskapsdepartementet i brev datert 25.6.2009.

2.1 Rekruttering

Institutt for ingeniørvitenskap og sikkerhet (IIS) konsentrerer sitt rekrutteringsarbeid mot potensielle studiesøkere ved de videregående skolene i nærområdet, og deltar i det regionale prosjektet SAMREAL. Dette er et langsiktig samarbeid mellom videregående skoler, UiT og næringsliv i Troms fylke som skal bidra til å øke interessen for realfag blant elever i den videregående skole og sikre realfagsrekrutteringen til videregående skoler, universitet og næringsliv. Det kommer ca. 16-18 elever til IIS per år gjennom denne ordningen. IIS deltar også på utdanningsmesser og forskningsmesser. Videre vil NT-fakultetet arrangere en realfagsdag i løpet av våren 2010 hvor elever fra videregående skoler i regionen med realfagsinteresser inviteres til Universitetet.

IIS arbeider også for å forbedre sine nettsider og å få etablert gode linker til disse.

En vesentlig andel av forkursstudentene fortsetter ikke på ingeniørstudiene ved IIS. IIS vil sette inn tiltak for å forsøke å øke denne andelen, og tiltak som vurderes er studentsamtaler, sosiale/faglige arrangementer og inkludering av forkursstudentene i det som skjer på skolen.

2.3 Bedre tilrettelagt undervisning og økt studieinnsats

IIS arbeider kontinuerlig for å øke bruken av laboratorieopplegg i undervisningen. Dette vil gi en mer praktisk tilnærming til fagstoffet som anses å være gunstig for de mer teorisvake studentene. Videre gjennomfører ingeniørstudentene en rekke prosjektarbeid gjennom hele studieløpet, og dette er en arbeidsform hvor studentene lærer av hverandre og som stimulerer til økt arbeidsinnsats.

Studentene får individuell veiledning i øvingstimer som er spesielt avsatt for oppgaveløsning, og her er både faglærere og studentassistenter tilgjengelig. Instituttet ser på hvordan studentene kan få større utbytte av øvingstimene. Fusjonen mellom Høgskolen og Universitetet åpner videre for nye muligheter for samarbeid om undervisningsressurser, og det vurderes å etablere en orakeltjeneste i matematikk på fakultetsnivå.

2.5 Pedagogisk kompetanse

Med bakgrunn i NOKUT-evalueringen har Nasjonalt råd for teknologisk utdanning (NRT) nedsatt en arbeidsgruppe som ser på mulighetene for å utvikle et 250 timers samlingsbasert kurs i ingeniørdidaktikk. Dette er et tiltak som IIS støtter, og det er et ønske at noen av instituttets lærere deltar på et slikt kurs når dette kommer i gang.

2.10 Kontakt med næringslivet

Ingeniørutdanningenes avsluttende hovedprosjektoppgave er særlig tilrettelagt for samarbeid mellom studenter og relevant næringsliv, og de aller fleste prosjektene har en bedrift, en institusjon, etat eller kommune som oppdragsgiver. Studentene etablerer selv kontakt med oppdragsgivere som kommer fra hele landet, og dette er en ordning som man har svært gode erfaringer med.

IIS har utstrakt samarbeid med næringsliv og dette skjer på mange plan. Instituttet gjør bl.a. utstrakt bruk av eksterne gjesteforelesere og tilbyr etterutdanningskurs. Videre har etableringen av senteret SeSiNor som har næringsrettet FoU som sin primær oppgave, bidratt til økt næringslivskontakt.

2.13 Internasjonalisering

IIS arbeider med å legge forholdene bedre til rette for studentutveksling. Dette innebærer hovedsakelig å øke andelen emner som undervises på engelsk. Det er per i dag 4 emner ved ingeniørutdanningene som undervises på engelsk, og dette er en betydelig økning i forhold til tidligere år. Også i andre emner tilrettelegger IIS forholdene for fremmedspråklige studenter gjennom individuell veiledning. Videre utvikler IIS ny teknologimaster og her vil de fleste emnene bli undervist på engelsk.

Fusjonen med Universitetet i Tromsø åpner for nye muligheter for studentutveksling, både i forhold til at UiT har etablert gode rutiner og avtaler, og at UiT har administrativt tilsatte som jobber særskilt med internasjonalisering.

IIS har tradisjonelt hatt liten andel av studentutveksling, men instituttet er inne i en positiv utvikling for tiden. Høsten 2009 var det to ingeniørstudenter som reiste til Memorial University i Canada, mens det i vårsemesteret 2010 vil være 4 studenter som reiser til Canada. IIS hadde to utvekslingsstudenter fra Belgia i studieåret 2008-2009 og en i studieåret 2009-2010. Videre vil det komme to studenter til instituttet fra St. Petersburg i vårsemesteret 2010. IIS har 15% utveksling som mål og dette sammenfaller med Universitetets måltall. IIS har videre som konkret mål å ha en utenlandsk institusjon som man samarbeider særlig med for hver studieretning.